

શ્રી બૃહુ મુંબઈ વર્દ્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી ભણિબહેન માણશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા ગુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧ • ગુપ : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 1)

પ્ર. : ૧. (ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો :

- (૧) નમો ..... સવસાહૂણં
 જ. (૧) નમો અરિહંતાણં, નમો સિદ્ધાણં, નમો આયરિયાણં, નમો ઉવજ્જાયાણં,
નમો લોઅે સાધૂણં
 (૨) તિકખુતો ..... સફારેમિ
 જ. (૨) તિકખુતો આચાહિણં પચાહિણં વંદામિ નમંસામિ સક્કારેમિ
 (૩) પાયચિછિતકરણેણં ..... ઠામિ
 જ. (૩) પાયચિછિત - કરણેણં વિસોહી કરણેણં વિસલ્લી કરણેણં પાવાણં
કમાણં નિગધાયણાટ્ટાએ ઠામિ
 (૪) ભગવંતાણં ..... ઠાણેણં
 જ. (૪) ભગવંતાણં નમોકારેણં ન પારેમિ તાવ કાચં ઠાણેણં
 (૫) અભિહૃદ્યા ..... પરિયાવિયા
 જ. (૫) અભિહૃદ્યા વતિયા લેસિયા સંધાઈયા સંધાઈયા પરિયાવિયા
 (૬) દગ ..... વિરાહિયા
 જ. (૬) દગ, મણી, મક્કડા - સંતાણા સંકમણે જેમે જુવા વિરાહિયા

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

જવાબ સાથે

(૧) નમો આયરિયાણં	- જવાબ : આચાર્ય ભગવંતોને નમસ્કાર હો
(૨) તિકખુતો	- જવાબ : ત્રણ વાર
(૩) સફારેમિ	- જવાબ : સત્કાર કરું છું
(૪) પદિક્કભિ	- જવાબ : પાપથી નિવૃત્ત થવાને
(૫) ગમણાગમણે	- જવાબ : રસ્તામાં જતાં-આવતાં
(૬) બેઈદ્ધિયા	- જવાબ : બે ઈન્ડ્રિયવાળા જુવ
(૭) અભિહૃદ્યા	- જવાબ : સામા આવતાં હણ્યા હોય
(૮) વવરોવિયા	- જવાબ : રહિત કર્યા હોય તે
(૯) પાયચિછિત કરણેણં	- જવાબ : પ્રાયશ્ચિત કરવા માટે
(૧૦) નીસસિએણં	- જવાબ : નીચો શાસ મૂકવાથી - નિઃશ્વાસ

(ગ) મૂળ પાઠ લખો :

જવાબ સાથે

(૧) ભાંગે નહીં - જવાબ : અભગ્નો	૪) વંદન કરું છું - જવાબ : વંદામિ
(૨) ન પારુ - જવાબ : ન પારેમિ	૫) ઝાકળ ઠાર - જવાબ : ઓસા
(૩) કાયાને - જવાબ : કાચં	

(ઘ) એક વાક્યમાં જવાબ લખો :

જવાબ સાથે

(૧) આચાર્યના ગુણ કેટલા ?	જવાબ : ૩૬
(૨) તીર્થની સ્થાપના કોણ કરે ?	જવાબ : તીર્થકર
(૩) જૈન આગમ કેટલા ?	જવાબ : ૩૨
(૪) અરિહંત ભગવાનને ઊંઘ આવે ?	જવાબ : ના
(૫) સત્કાર એટલે શું ?	જવાબ : ગુરુ ભગવંતનો વાણીથી સત્કાર કરવો, પદ્ધારો બોલવું, બે હાથ જોડવા વગોરે સત્કાર છે.

(ચ) જોક્કા જોડો :

(૧)	અરિહંત	-	૧૦૮	જવાબ :	(૧)	અરિહંત	-	૧૨
(૨)	માળાના મણકા	-	૧૨	જવાબ :	(૨)	માળાના મણકા	-	૧૦૮
(૩)	સિદ્ધ ભગવાન	-	૨૭	જવાબ :	(૩)	સિદ્ધ ભગવાન	-	૮
(૪)	સાધુ - સાધ્વી	-	૩	જવાબ :	(૪)	સાધુ - સાધ્વી	-	૨૭
(૫)	વંદના	-	૮	જવાબ :	(૫)	વંદના	-	૩

પ્ર. : ૨. સામાન્ય સમજણ વિભાગ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

- (૧) ત્રીજા (૩) અને તેરમા (૧૩) તીર્થકર
 જ. (૧) તીર્થકર - ૩ - શ્રી સંભવનાથ સ્વામી
                           - ૧૩ - શ્રી વિમલનાથ સ્વામી
 (૨) પાંચમા (૫) અને આઠમા (૮) શ્રાવક
 જ. (૨) શ્રાવક - ૫ - ચુલણીશતક શ્રાવક
                           - ૮ - મહાશતક શ્રાવક
 (૩) બીજું (૨) અને પાંચમું (૫) છ'કાયનું ગોત્ર
 જ. (૩) છ'કાયનું ગોત્ર- ૨ - અપકાય
                           ૫ - વનસ્પતિકાય
 (૪) ચોથું (૪) અને છિંટું (૬) કર્મ
 જ. (૪) કર્મ - ૪ - મોહનીય કર્મ
                           ૫ - નામ કર્મ
 (૫) ત્રીજા (૩) અને સાતમા (૭) ગણધર
 જ. (૫) ગણધર - ૩ - વાયુભૂતિ
                           ૭ - અક્રમિતજી
 (૬) બીજા (૨) અને આઠમા (૮) સતી
 જ. (૬) સતી - ૨ - સુંદરી
                           ૮ - સુલસા
 (૭) પાંચમું (૫) અને સાતમું (૭) તત્ત્વ
 જ. (૭) તત્ત્વ - ૫ - આશ્રવ તત્ત્વ
                           ૭ - નિર્જરા તત્ત્વ
 (૮) આપણા દેવ કોણ ?
 જ. (૮) દેવ - અરિહંતદેવ.

પ્ર.: ૩. (ક)) નીચેના પ્રશ્નના જવાબ આપો :

- (૧) ધર્મનું મૂળ શું છે ?
 જ. (૧) વિનય ધર્મનું મૂળ છે.
 (૨) કોણો બદલો આપી શકાય નહીં ?
 જ. (૨) માતાપિતાનો બદલો આપી શકાય નહીં.
 (૩) સહન કરવામાં કેટલા ગુણ છે ?
 જ. (૩) સહન કરવામાં સો ગુણ.
 (૪) પેસા ખર્ચની શું ન ખાવું ?
 જ. (૪) પેસા ખર્ચની હોટેલમાં કે રેંકડીની ઉઘાડી વસ્તુઓ ન ખાવી.
 (૫) સૂર્યાસ્ત પછી શેનો ત્યાગ કરવો ?
 જ. (૫) સૂર્યાસ્ત પછી એટલે કે રાત્રે આહારનો ત્યાગ કરીશ.
 (૬) બીજાનું ધન જોવાથી શું નુકસાન થાય ?
 જ. (૬) બીજાનું ધન જોવાથી, ચોરીનું મન થાય, ધનનો લોભ થાય.
 (૭) જૈનશાળામાં જઈને સો પ્રથમ વંદના કરી સંવર કે સામાચિક લઈશ.
 (૮) સામાચિકના ૪ ઉપકરણ લખો.

૪. (૮) સામાયિકના છ ઉપકરણા : આસન, માળા, મુહુપત્તિ, ગુરછો.

(૯) જગતનો દાસ કોણા ?

૪. (૯) જગતનો દાસ જે આશાનો દાસ હોય તે.

(૧૦) અત્યારે કોનું શાસન ચાલે છે ?

૪. (૧૦) ચોવીસમા તીર્થકર ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું

(ખ) સાચું છે કે ખોટું છે તે લખો :

જવાબ સાથે	(૧)	હું આત્મા છું.	... જવાબ :	સાચું.
	(૨)	તૃષ્ણાવાળો સંતોષી છે.	... જવાબ :	ખોટું
	(૩)	મુહુપત્તિ ઉપકરણ છે.	... જવાબ :	સાચું.
	(૪)	બે હોય ત્યાં નમો અરિહંતાણં કહેવું....	જવાબ :	ખોટું
	(૫)	વડીલો સામે જેમ તેમ નહીં બોલીશ.	... જવાબ :	સાચું.

પ્ર. : ૪. કથાના આધારે જવાબ લખો :

(૧) ભગવાન મહાવીરનો જન્મ ક્યારે થયો ? જન્માલિષેક ક્યાં થયો ?

૪. (૧) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનો જન્મ ચૈત્ર સુદ તેરસની મદ્યરાત્રિએ થયો.

તેમનો જન્મ અલિષેક ક્રિયા દ્વારા મેરુ પર્વત ઉપર ઉજવવામાં આવ્યો હતો.

(૨) ભગવાન મહાવીરના નાગને શો ઉપદેશ આપ્યો ?

૪. (૨) ભગવાન મહાવીરના નાગને ઉપદેશ આપ્યો, “ઓ નાગ ! બુજ્ઝા બુજ્ઝા બોધને પામ. તું પણ અમૃતનો દરિયો છે. તું તારા પૂર્વભવનો વિચાર કર. તેં મનુષ્યના ભવમાં કોઇ કર્યો, તેથી તું આજે આ નાગનો જન્મ પામ્યો છે. માટે હવે તું સમજ અને કોઇ કરવાનું છોડી હો.”

(૩) અમરકુમારમાં કેટલા લક્ષ્ણ હતા ?

૪. (૩) અમરકુમારમાં બત્રીસ લક્ષ્ણ હતા.

(૪) અતિમુક્ત કુમારના માતાપિતાનું નામ શું છે ?

૪. (૪) અતિમુક્તકુમારના માતાનું નામ રાણી શ્રીદિવી, પિતાનું નામ રાજા વિજયસેન.

(૫) અતિમુક્ત કુમારે કેટલા શાસ્ત્રોનું અધ્યયન કર્યું ?

૪. (૫) અતિમુક્તકુમારે ૧૧ અંગસૂત્રોનું (શાસ્ત્રોનું) અધ્યયન કર્યું.

પ્ર. : ૫. કાવ્યની પૂર્તિ કરો :

(૧) મહાવીરના ..... ધર્મ દ્વારા પ્રદાન છે.

૪. (૧) મહાવીરનાં સંતાન છે, ભાઈ મહાવીરના સંતાન છે,
દેવ અમારા અરિહંતોને, ગુરુ અમારા નિગ્રંથો,
ધર્મ દ્વારા પ્રદાન છે.

(૨) વળી છે સિદ્ધ ..... વિદારે

૪. (૨) વળી છે સિદ્ધ પરમાત્મા, કરીને ભસ્મ કર્મોને
બિરાજે મુક્તિપદમા જે, નમું છું ભાવથી તેને,
ધરી ચારિત્ર આચાર્યો, ધરાવે ભવ્ય જીવોને, વિદારે

(૩) નાના નાના ..... જંબુ જેવા

૪. (૩) નાનાં નાનાં ભુલકાં જાણો ગુલાબ ફૂલડાં,
આલો આપણો જઈએ, મહાવીરના શાસનમાં...
આપણો બનવું મહાવીર, આપણો બનવું ગૌતમ,
જંબૂ જેવા થઈએ.

(૪) મોટા જયારે ..... શાસનમાં

૪. (૪) મોટા જયારે થઈએ, શાસનને જળકાવીએ,
જલદી મુક્તિ વરીએ, મહાવીરના શાસનમાં.

(૫) પંચપરમેષ્ઠીને વંદન કર્યા કાવ્યમાં છે ?

૪. (૫) સકલ મંગલ કાવ્યમાં.

‘જય જિનેન્દ્ર’

શ્રી બૃહત્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧ • ગુણા : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 1)

પ્ર. : ૧. (ક) પાઠ્યૂતિ કરો :

- (૧) નમંસાભિ ..... પજુવાસાભિ
- જ. (૧) નમંસાભિ સક્કારેભિ સમ્માણેભિ કલાણં મંગલં દેવયં ચેદ્યં પજુવાસાભિ.
- (૨) ઈચ્છાભિ ..... હરિયક્કમણે
- જ. (૨) ઈચ્છાભિ પડિક્કમિઉં ઈરિયાવહિયાએ વિરાહણાએ ગમણાગમણે પાણક્કમણે બીયક્કમણે હરિયક્કમણે.
- (૩) કાઉસ્સગં ..... ઉદ્ધૂઅણં
- જ. (૩) કાઉસ્સગં અન્નત્થ ઉસસિએણં નીસસિએણં ખાસિએણં છીએણં જભાઇએણં ઉદ્ધૂઅણં.
- (૪) સીયલ ..... વંદાભિ
- જ. (૪) સીયલ સિજ્જસ વાસુપુજ્જંચ વિમલ મણંતં ચ જિણં ધમં સંતિ વંદાભિ.
- (૫) જોગ ..... નક્રેભિ
- જ. (૫) જોગ પચ્ચક્ખાભિ જાવ નિયમં પજુવાસાભિ દુવિં તિવિહેણં ન કરેભિ.
- (૬) ધ્યમ નાયગાણં ..... અપ્પિહૃદ્ય
- જ. (૬) ધ્યમ નાયગાણં ધ્યમ સારહીણં ધ્યમવર ચાઉરંત ચક્કવહૃણં દીવો તાણં સરણા ગર્દ પર્દહૃણં અપ્પડિહૃદ્ય.
- (૭) તે આલોઉ ..... કરણ્યા
- જ. (૭) તે આલોઉ મણ દુપ્પણિહાણે વચ્ચદુપ્પણિહાણે કાચ દુપ્પણિહાણં સામાઈયસ્સ સર્દ અક્કરણાચા સામાઈયસ્સ અણાવહૃણચસ્સ કરણાચા.
- (૮) સામાયિકમાં ..... મનવયન કાયાએ
- જ. (૮) સામાયિકમાં અતિકમ વ્યતિકમ, અતિચાર, અનાચાર જાણતાં અજાણતાં મન-વચન-કાયાએ.

(ખ) નીચેના ગુજરાતી અર્થ લખો :

- (૧) નમો આયરિયાણં - જવાબ : આચાર્ય ભગવંતોને નમસ્કાર હો
- (૨) સક્કરેભિ - જવાબ : સત્કાર કરું છું
- (૩) હુજજમે - જવાબ : હજો, મારો
- (૪) પાવાણં કમ્માણં - જવાબ : પાપ કર્મોનો
- (૫) અલિહ્યા - જવાબ : સામા આવતાં હણ્યા હોય
- (૬) ઉદ્ધૂઅણં - જવાબ : ઓડકાર આવવાથી
- (૭) હરિયક્કમણે - જવાબ : લીલી વનસ્પતિ કચરી હોય
- (૮) આયાહિણં - જવાબ : પોતાના જમણા કાનથી શરૂ કરીને

(ગ) મૂળ પાઠ લખો :

(૧) સન્માન આપું છું	-	જવાબ : સમ્માણેભિ
(૨) પ્રદક્ષિણા કરીને	-	જવાબ : પચાહિણં
(૩) રસ્તામાં જતા-આવતા	-	જવાબ : ગમણાગમણે
(૪) સચિત બીજેને કચર્યા હોય	-	જવાબ : બીયક્કમણે
(૫) સૂક્ષ્મપણે શરીર હલાવવાથી	-	જવાબ : સુહુમેહિં અંગ સંચાલેહિં
(૬) નમસ્કાર કરીને	-	જવાબ : નમોક્કારેણં
(૭) અરિહંત	-	જવાબ : અરિહંતાણં
(૮) સ્પર્શ કરી ખેદ પમાડ્યો હોય	-	જવાબ : સંઘહૃણા

(ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

- (૧) અરિહંત અને સિધ્ધમાં મોટા કોણ છે ? શા માટે ?
- જ. (૧) દેહરહિત સિદ્ધ ભગવાન મોટા કહેવાચ છે, કારણ કે તેઓ આઠ કર્મોનો ક્ષય (નાશ) કરી મોક્ષ પામ્યા છે. કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન આ જ્ઞાન-દર્શન ગુણમાં બંને સમાન છે.

- (૨) અરિહંતને કેટલા કર્મ બાકી છે ? તીર્થ કોણ સ્થાપે ?
- જ. (૨) અરિહંતને જ કર્મ બાકી છે. (વેદનીય, આચુષ્ય, નામ, ગોત્ર).
તીર્થની સ્થાપના તીર્થકર કરે છે.
- (૩) ગુરુવંદન અને પ્રદક્ષિણાની વિધિનો પાઠ ક્યો ? વંદના કેટલી વાર કરાય ?
- જ. (૩) સામાચિકનો બીજો તિક-ખુતોનો પાઠ ગુરુવંદના અને પ્રદક્ષિણાનો વિધિનો છે.
વંદના ત્રણ વાર કરાય.
- (૪) ગુરુવંદનાના કેટલા પ્રકાર છે ? ક્યા ક્યા ?
- જ. (૪) ગુરુવંદના ત્રણ પ્રકાર છે ૧) જધન્ય વંદના. રસ્તામાં ચાલતા સાધુ-સાધીજી
મળી જાય તો તેમને બે હાથ જોડી માથું નમાવવું અને 'મત્થઅએણ વંદામિ' બોલીને
નમસ્કાર કરવા. ૨) મદ્યમ વંદના-પંચાંગ નમાવીને તિકુખુતોના પાઠ કરાય છે.
૩) ઉત્કૃષ્ટ વંદના - પ્રતિકમણાના ત્રીજા પાઠ વડે કરાય છે.
- (૫) શુદ્ધ ભાવનાથી વંદન કરવાનું કેળ કોણે મળ્યું ? ઉત્કૃષ્ટ વંદના ક્યા આસને કરાય છે ?
- જ. (૫) શુદ્ધ ભાવનાથી વંદન કરવાનું કેળ કૃષણ મહારાજને મળ્યું.
ઉત્કૃષ્ટ વંદના ગોદોહિકાસાને કરાય છે.
-

પ્ર. : ૨. (ક)સામાન્ય સમજણા – જવાબ લખો :

- (૧) આઠમા અને વીસમા તીર્થકરના નામ લખો.
- જ. (૧) તીર્થકર - ૮ - શ્રી ચંદ્રપ્રભ સ્વામી
૨૦ - શ્રી મુનિસુદ્રત સ્વામી
- (૨) ત્રીજા અને છિંઠા ગણધરના નામ લખો.
- જ. (૨) ગણધર - ૩ - વાયુભૂતિ
૫ - મૌર્યપુત્ર
- (૩) બીજા અને પાંચમા શ્રાવકના નામ લખો.
- જ. (૩) શ્રાવક - ૨ - કામદેવ શ્રાવક
૫ - ચુલણી શતક શ્રાવક
- (૪) ચોથા અને બારમા સતીનું નામ લખો.
- જ. (૪) સતી - ૪ - રાજેમતિ
૧૨ - કુંતા
- (૫) પહેલું અને ત્રીજું છ'કાયનું ગોત્ર લખો
- જ. (૫) છ'કાયનું ગોત્ર - ૧ - પૃથ્વીકાય
૩ - તેઉકાય
- (૬) બીજું અને છુંઠું તત્ત્વનું નામ લખો.
- જ. (૬) તત્ત્વ - ૨ - અજ્ઞવ તત્ત્વ
૫ - સંવર તત્ત્વ
- (૭) પહેલું અને આઠમું કર્મનું નામ લખો.
- જ. (૭) કર્મ - ૧ - જ્ઞાનાવરણીય કર્મ
૮ - અંતરાય કર્મ
- (૮) આપણો ધર્મ ક્યો ?
- જ. (૮) ધર્મ - કેવલી પ્રરૂપિત ધર્મ
-

સંસ્કાર વિભાગ :

પ્ર.: ૩. (ક) નીચેના પ્ર્શ્નના જવાબ આપો :

- (૧) મારું સારું કરનાર કોણ ?
- જ. (૧) હું પોતે જ છું.
- (૨) શૂરથીર કોણ ?
- જ. (૨) મનને જીતે તે.
- (૩) ઉત્તમ દાન ક્યા ક્યા છે ?
- જ. (૩) અભયદાન, જ્ઞાનદાન, સુપાત્રદાન અને ઉચિત દાન

- (૪) મૂર્ખ કોણ ?
- જ. (૪) અમૃત્ય માનવભવ ગુમાવે તે.
- (૫) માળા શા માટે ગણવી જોઈએ ?
- જ. (૫) માળા ગણવાથી મનને શાંતિ મળે અને કર્મનિર્જરા થાય છે.
- (૬) બીજના દોષ જોવાથી શું નુકસાન થાય ?
- જ. (૬) બીજના દોષ જોવાથી - આપણામાં દોષ આવે, આપણાં ગુણો જાય.
- (૭) વિવેક કેને કહેવાય ?
- જ. (૭) પોતાના આત્માનું અને જીવનનું હિત ક્યાં છે અને ક્યાં નથી ?
તે વિચારીને વર્તન કરવું તેને વિવેક કહેવાય છે.
- (૮) ધર્મનું મૂળ શું છે ?
- જ. (૮) વિનય ધર્મનું મૂળ છે.
- (૯) જૈનશાળામાં જવાથી શું લાભ થાય છે ?
- જ. (૯) જૈનશાળામાં રોજ જવું જોઈએ કારણ કે ૧) સાચા દેવ, ગુરુ અને ધર્મની ઓળખાણ થાય છે. ૨) વિનય, વિવેક, શિસ્ત અને નભ્રતા શીખવા મળે છે.
૩) જીવ-અજીવની જાણકારી મળવાથી સર્વ જીવો પ્રત્યે મૈત્રીભાવ પ્રગટ થાય છે.
૪) માતા-પિતા અને વડીલોના ઉપકારની જાણ થાય છે. ૫) ધાર્મિક સંસ્કારો મળે છે. ૬) સમ્યગ્ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપનાં આ રણ દ્વારા મોક્ષ મેળવવાનો ઉપાય જાણવા મળે છે. ૭) ધર્મનું જ્ઞાન મેળવીને ભવિષ્યભાં આદર્શ નાગરિક, શ્રાવક, શ્રાવિકા, સાધુ કે સાધ્વી બની શકાય છે.
- (૧૦) ગુરુછો શેનો બનેલો છે ?
- જ. (૧૦) ગુરુછો ઉનનો બનેલો હોય છે.
- (ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :**
- (૧) ..... એ પુસ્તક મૂકવાનું યોગ્ય સાધન છે.
- જ. (૧) ઠવણી એ પુસ્તક મૂકવાનું યોગ્ય સાધન છે.
- (૨) જેમ જેમ મોટા થઈએ તેમ ..... બનવું જોઈએ.
- જ. (૨) જેમ જેમ મોટા થઈએ તેમ નભ્ર બનવું જોઈએ.
- (૩) ધર્મ એટલે ..... અને ..... છોડવી.
- જ. (૩) ધર્મ એટલે ભલાઈ કરવી અને બૂરાઈ છોડવી.
- (૪) ..... એ કિંમતી ધનભંડાર છે.
- જ. (૪) વિવેક એ કિંમતી ધનભંડાર છે.
-

પ્ર. : ૪. કથા વિભાગ :

- (૧) ભગવાન મહાવીર કેટલાભા વર્ષે નિર્વાણ પામ્યા ? અને ક્યા દિવસે
- જ. (૧) ભગવાન મહાવીર જ૨ વર્ષની ઉમરે અને આસો વદ અમાસ (દિવાળી)ના દિવસે નિર્વાણ પામ્યા.
- (૨) અમરકુમાર અનિભાં પ્રવેશ્યા પછી શ્રેષ્ઠિક રાજને શું થયું ?
- જ. (૨) અમરકુમાર અનિભાં પ્રવેશ્યા પછી અચાનક શ્રેષ્ઠિકરાજ ચક્કર ખાઈને જમીન પર બેહોશ થઈ ગયા.
- (૩) ગૌતમ સ્વામીના ગુરુ કોણ હતા ? તે ક્યા નગરમાં પદ્ધાર્ય ?
- જ. (૩) ગૌતમ સ્વામીના ગુરુ ભગવાન મહાવીર સ્વામી હત.
તે પોલાસપુર નગરમાં પદ્ધાર્ય.
- (૪) અતિમુક્તકુમારે બાળસહજ કદ્દ ચેષ્ટા કરી ?
- જ. (૪) અતિમુક્તકુમારે બાળસહજ ચેષ્ટાથી તેમણે માટીની પાળી બાંધી અને પાણી રોકી લીધું તથા તેમાં પોતાનું પાત્રું પાણીમાં તરતું મૂકી દીધું. “મારા હોડી પાણીમાં તરે છે, મારી હોડી પાણીમાં તરે છે” એમ બોલવા લાગ્યા.
- (૫) ભગવાન મહાવીરે દીક્ષા લેવા માટે કોની આજ્ઞા માગી ? કેટલાભા વર્ષે દીક્ષા ગ્રહણ કરી ?
- જ. (૫) ભગવાન મહાવીરે દીક્ષા લેવા માટે મોટાભાઈ નંદીવર્ધનની આજ્ઞા માગી.
૩૦ વર્ષની ચુવાન વચે દીક્ષા ગ્રહણ કરી.
-

પ્ર. : ૫. કાવ્ય વિભાગ :

- (૧) શ્રદ્ધાભરી છે ..... ધર્મ માટે .....
- જ. (૧) શ્રદ્ધાભરી છે અંતરમાં ને રંગ લાગ્યા છે રગરગમાં,
નવ તત્ત્વોનું જ્ઞાન છે, ભાઈ મહાવીરનાંસંતાન છે....
જન્મયા છે તો ધર્મને માટે, જીવનું છે તો ધર્મને માટે.
- (૨) સકલ મંગલ ..... વર્યા છે જ્ઞાન .....
- જ. (૨) સકલ મંગલ મહી મંગલ, પ્રથમ મંગલ ગણું જેને,
પ્રભુ તે પંચપરમેષ્ઠી, નમું છું ભાવથી તેને....
અરિહંતો જિનેશ્વર જે, જીતો ને રાગ દ્રેષ્ઠોને,
વર્યા છે જ્ઞાન કેવળને, નમું છું ભાવથી તેને ...
- (૩) ભણાવે જે ..... ગુંથાયા .....
- જ. (૩) ભણાવે જે ઉપાદ્યાયો, સકળ સિદ્ધાંત સમજુને,
રમે છે જ્ઞાનના દાને, નમુંછું ભાવથી તેને...
અખિલ લોકે મુનિરાજો, જગતના મોહ મારીને,
ગુંથાયા આત્મ શુદ્ધિમાં, નમું છું ભાવથી તેને...
- (૪) આપણે બનવું ..... સીતા જેવા .....
- જ. (૪) આપણે બનવું મહાવીર, આપણે બનવું ગૌતમ,
જંબૂ જેવા થઈએ, મહાવીરના શાસનમાં
ચંદ્રનબાળ બનીએ, મૃગાવતી બનીએ,
સીતા જેવાં થઈએ, મહાવીરના શાસનમાં.
- (૫) મહાવીરના સંતાન શું કુરબાન કરે ?
- જ. (૫) તન મન ધન કુરબાન છે, ભાઈ મહાવીરના સંતાન છે.

॥ “જય જિનેન્દ્ર” ॥

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મહાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા શ્રુપ નું પેપર

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૨ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 2)

પ્ર. : ૧. (ક) નીચેના પાઠીની પૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ છ લખો)

- (૧) દેવસિયં ..... તપ.
- જ. (૧) દેવસિયં પડિક્કમણાં ઠાઅેમિ દેવસિય જ્ઞાન દર્શન ચરિતાચરિતે તપ.
(૨) અભગ્ગો ..... નમોકારેણાં
- જ. (૨) અભગ્ગો અવિરાહિઓ હુજ્જમે કાઉસગ્ગો જાવ અરિહંતાણાં ભગવંતાણાં નમોકારેણાં
(૩) હીણાફખરં ..... દુટ્ટુપદિચ્છિયં
- જ. (૩) હીણાકખરં અચ્યકખરં પચહીણાં વિણાચીણાં જોગહીણાં ઘોસહીણાં સુઢુદિનનં
દુઢુપડિચ્છિયં
- (૪) વરનાણા ..... બુધ્ધાણાં
- જ. (૪) વરનાણા દંસણા ધરાણાં વિચ્છદ્ધિમાણાં જિણાણાં જાવચાણાં તિનાણાં
તારચાણાં બુધ્ધાણાં
- (૫) તં જહા ..... ભતપાણા વોચ્છાએ
- જ. (૫) તં જહા તે આલોઉ બંધે વહે છવિરછેએ અઈભારે ભતપાણા વોચ્છાએ
(૬) ન ફાસિયં ..... અણુપાલિયં
- જ. (૬) ન ફાસિયં ન પાલિયં ન તીરિયં ન સોહિયં ન આરાહિયં આણાએ અણુપાલિયં
(૭) ઓદણવિહિં સૂપવિહિં વિગય વિહિં સાગ વિહિં માહુરયવિહિં જેમણવિહિં
પાણિયવિહિં મુહવાસ વિહિં
- (૮) કંબલ ..... ભેસજજોણાં
- જ. (૮) કંબલ પાચપુચ્છણોણાં પાઢિયારૂ પીઠ, ફલગ સિજજા, સંથારાએણાં ઓસહ ભેસજજોણાં
(૯) ચાઉચ્ચિહે ..... પાવકમ્ભોવઅસં
- જ. (૯) ચાઉચ્ચિહે અણાત્થા દંકે પણને તં જહા અવજગાણાચરણિં પમાચાચરણિં
હિંસપ્પચાણાં પાવકમ્ભોવઅસં
- (૧૦) દંત વાણિજજે ..... દવાંગિદાવણાયા
- જ. (૧૦) દંત વાણિજજે કેસ વાણિજજે રસ વાણિજજે લક્ખ વાણિજજે વિસ
વાણિજજે જંતપીલણા કમે નિલંછણાકમે દવાંગિદાવણાયા

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (કોઈ પણ આઠ)

જવાબ સાથે	૧) ઝાણોણાં જઃ ધર્મદ્યાને કરીને	૬) ભંતે જઃ હે પૂજ્ય
	(મનને એકાગ્ર કરીને)	
	૨) ચેઈયં જઃ આપ જ્ઞાન સ્વરૂપ છો	૭) ન તીરિયં જઃ પાર ઉતાર્યું ન હોય
	૩) સિવ જઃ ઉપદ્રવરહિત	૮) સંકમણે જઃ (પગ મૂકીને) કર્યા હોય
	૪) જવ. જઃ જ્યાં સુધી	૯) વોસિરામિ જઃ વોસરાવું છું, દૂર રાખું છું.
	૫) ઉત્તમા જઃ સોથી ઉત્તમ	૧૦) સુહુમેહિ જઃ સૂક્ષ્મપણે

(ગ) નીચેના ગુજરાતી શબ્દનું માગદી લખો (કોઈ પણ છ) :

જવાબ સાથે	૧) ક્ષય રહિત જઃ મહખયં	૫) તથા જઃ તહ
	૨) પ્રકાશ કરનારા જઃ પચાસથરા	૬) ધૂળ આટિથી ઢાંક્યા હોય જઃ વતિયા
	૩) શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન જઃ વર નાણા	૭) ભગવંતોને જઃ ભગવંતાણાં
	૪) બે કરણને જઃ દુવિહં	૮) વિરાધનાથી જઃ વિરાહણાએ

(ધ) સામાયિકનો દોષ લખો :

મનનો પાંચમો, વચનનો ત્રીજો, કાચાનો સાતમો લખો.

જવાબ (ધ): મનનો ૫ ભય, વચનનો ૩ સ્વરચ્છંદ, કાચાનો ૭ - આગસ મરકવાથી (આલસ્ય)

પ્ર. : ૨. (ક) નીચેના પ્રેશનોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ અગિયાર) :

(૧) લોગસ્સનું બીજું નામ શું છે ?

જ : (૧) ચતુર્વિંશતિ સ્તવ અથવા ઉત્કીર્તન સૂત્ર

(૨) અતિચાર એટલે શું ?

જ : (૨) પ્રતબંગ માટે તૈયાર થવું / અંશે પ્રત તૂટે તેવા દોષોનું સેવન કરવું.

(૩) ત્રીજે પાઠ આપણને શું શીખવે છે ?

જ : (૩) આપણને નીચે જોઈને ચાલવાનું, જીવોની દયા પાળવાનું સ્મરણ કરવું.

(૪) મહિયા એટલે શું ?

જ : (૪) ભાવથી સ્મરણ કરવું.

(૫) સામાયિકમાં શેનો ત્યાગ કરવામાં આવે છે ?

જ : (૫) સાવધયોગનો ત્યાગ કરવામાં આવે છે.

(૬) અવિરાહિઓ એટલે શું ?

જ : (૬) આગારોના સેવનથી ભગવાનની આજ્ઞાની વિરાધના થતી નથી.

(૭) તમારે આંખ જોઈએ છે કે કાન ?

જ : (૭) કાન

(૮) શસ્ય એટલે શું ?

જ : (૮) કાંટો

(૯) લોગસ્સનો પાઠ શાશ્વત છે કે અશાશ્વત ?

જ : (૯) શાશ્વત છે, પરંતુ જે સમયમાં જેટલા તીર્થકરો થાય તેટલા તીર્થકરોના નામ ઉમેરાતાં કે બદલાતાં રહે છે.

(૧૦) નિંદામિ એટલે શું ?

જ : (૧૦) આત્માની સાક્ષીએ દોષોની આલોચના

(૧૧) બે ઘડી કોને કહે છે ?

જ : (૧૧) ૨૪ મિનિટ = ૧ ઘડી, ૪૮ મિનિટ = બે ઘડી = ૧ મુહૂર્ત

(૧૨) કીડિને કેટલી ધિન્દ્રિય છે ?

જ : (૧૨) ત્રણ (કાચ, જીબ, નાક)

(૧૩) કોટિ કોને કહે છે ?

જ : (૧૩) કોટિ એટલે પ્રકાર કે મર્યાદા કે છેડો.

(ખ) જોડી બનાવો :

જવાબ સાથે	(અ)	(બ)
(૧) નમોત્થુણં	કાચાથી પંચાંગ નમરકાર કરવા	જવાબ : શક્સતવ
(૨) વિરાધના	શરીરને સ્થિર રાખવું	જવાબ : જીવોની હિંસા
(૩) વંદિય	શક્સતવ	જવાબ : કાચાથી પંચાંગ નમરકાર કરવા
(૪) કાઉસ્સગ	જીવોની હિંસા	જવાબ : શરીરને સ્થિર રાખવું

પ્ર.: ૨. (ગ) સાચું કે ખોટું છે તે લખો, ખોટું હોય તો સુધારીને લખો :

જવાબ સાથે (૧) લોગસ્સ કાબ્યમય છે.

જવાબ: સાચું

(૨) શ્રાવકને છે કોટિઓ પરચ્છખાગ હોય.

જવાબ: ખોટું-ક કોટિ એ પરચ્છખાગ

(૩) ઈરિયાવહિયનું બીજું નામ આલોચના સૂત્ર.

જવાબ: સાચું

(૪) કાઉસ્સગ પાપ-કર્માનો નાશ કરવા માટે છે.

જવાબ: સાચું

પ્ર. : ૩. (ક) નીચેના પ્રેણોના જવાબ આપો : (કોઈ પણ દસ લખો) :

જવાબ સાથે	(૧) સાધુ-સાધીજી કેવો ઉપદેશ આપે છે ?	જવાબ : કર્મબંધનને તોડવાનો ઉપદેશ
	(૨) શત્રુઓથી કોણ બચાવે ?	જવાબ : સેનિકો બચાવ
	(૩) જન્મ-ભરણ એ કોણો સ્વભાવ નથી ?	જવાબ : આત્માનો
	(૪) દુઃખ કેવું છે ?	જવાબ : ક્ષાણિક
	(૫) ત્યાગ માટે કોણ યાદ કરશું ?	જવાબ : શાલિમબ્ર
	(૬) સાચું શરણું કોણ આપે ?	જવાબ : ભગવાન
	(૭) આત્માનો સ્વાદ કેવો ?	જવાબ : સ્વાદ નથી
	(૮) અંજલિકરણ કયા શબ્દથી કરવામાં આવે છે ?	જવાબ : મત્થાએણ વંદામિ
	(૯) મૃત્યુ સમયે કોનું શરણું લેવું ?	જવાબ : ધર્મ
	(૧૦) સામાયિક માટે કોણ યાદ કરશું ?	જવાબ : (૧૦) પુરીણા શ્રાવક
	(૧૧) આ દુનિયા શાનાથી ભરેલી છે ?	જવાબ : (૧૧) દુઃખ, રોગ, કલેશ, અશાંતિથી ભરેલી
	(૧૨) મોક્ષમાં શું ?	જવાબ : (૧૨) આનંદ

(ખ) નીચેના જવાબ લખો :

(૧) અભિગમ એટલે શું ? અચેત એટલે શું ? ઉદાહરણ સાથે લખો.

જ : (૧) અભિગમ એટલે પૂર્ણ સાધુ-સાધીજી પાસે જતાં અથવા રસ્તામાં મળે ત્યારે પાળવા યોગ્ય નિયમો.

અચેત : જેમાં જીવ ન હોય તેને અચેત કહે છે.

દા.તા.: છત્રી, લાક્ષી, ચંપલ આદિ અચેતનો ત્યાગ કરી ગુરુ પાસે જવું.

(૨) શાન વૃદ્ધિનો બીજો, છઠો અને સાતમો બોલ લખો.

જ : (૨) ર - ઊંઘ ઘટાડીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

ઝ - ગુરુનો વિનય કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

ઉ - સંસારના પૈરાગ્ય સાથે જ્ઞાન શીખવાથી જ્ઞાન વધે છે.

(ગ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) સુખથી..... ના જવું.

જ : (૧) સુખથી કુલી ના જવું.

(૨) આનંદ શ્રાવકની જેમ ..... ક્યારે પાળીશ ?

જ : (૨) આનંદ શ્રાવકની જેમ બાર પ્રતો ક્યારે પાળીશ ?

(૩) આત્માને આપણે ..... કહીએ છીએ ?

જ : (૩) આત્માને આપણે અમર કહીએ છીએ ?

(૪) શાન શીખવા માટે ..... કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

જ : (૪) જ્ઞાન શીખવા મો ઉધ્યમ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.

(ધ) હું કોણ છું તે કહો :

જવાબ સાથે (૧) આ રાખીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે. જવાબ : મૌન

(૨) સેવા માટે કોણ યાદ કરીશું ? જવાબ : નંદીષેણ મુનિ

(૩) મારે ત્યાં આનંદ જ આનંદ છે. જવાબ : મોક્ષ

(૪) કષ્ટો સહન કરીને મારા જેવા સહનશીલ બનો. જવાબ : મહાવીર સ્વામી

(૫) આ પાસે અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે. જવાબ : જ્ઞાની

પ્ર. : ૪. વાતાના આધારે પ્રેણોના જવાબ લખો :

(૧) તાપસનું નામ શું હતું ?

જ : (૧) તાપસનું નામ કમઠ હતું.

(૨) ચંદ્રનબાળા કેટલા સાધીના ગુરુણી બન્યાં ?

જ : (૨) ચંદ્રનબાળા ૩૫,૦૦૦ સાધીના ગુરુણી બન્યાં.

(૩) પાર્વનાથ ભગવાન કેટલામા તીર્થકર થયા ?

જ : (૩) પાર્વનાથ ભગવાન ૨ તમા તીર્થકર થયા.

(૪) કૌશંખી નગરીના રાજનું નામ શું હતું ?

જ : (૪) કૌશંખી નગરીના રાજનું શાતાનીક હતું.

(૫) નંદીષેણ મુનિના જીવન પરથી આપણે શું બોધપાઠ લેવો ?

જ : (૫) ૧) અજાનતાથી લીધેલું પગલું આપણાને વધારે દુઃખ આપી શકે છે.

૨) સંતોનો સત્સંગ હંમેશાં ફળદાયી હોય છે.

૩) સેવા સ્વાર્થ વગરથી ચોક્કસ મેવા અપાવે છે.

૪) પોતાનું કાર્ય કરતી વખતે આવેલ તમામ વિઘ્નોને નજરઅંદાજ કરવાથી મંજિલે પહોંચી શકાય છે.

૫) મનેલી શક્તિનો બીજા માટે ચોક્કસ યથાશક્તિએ ઉપયોગ કરવો જોઈએ.

૬) અનેકો જીવન સ્વ માટે જીવ્યા પછી એક જીવન આપણે પરમાત્માને સર્વિપત કરી એમના હસ્તે ચાલવું જોઈએ.

(૬) કોણ બોલે છે ?

(અ) અરે ! આ તો મારી ભાગેજ વસુમતી !

જ : (અ) મૃગાવતી.

(બ) અરે ! ઓ દુષ ! તું આ શું કરે છે ?

જ : (બ) ધરણેન્દ્ર

(ક) “આને આપણી દીકરી ગણીને રાખજે”.

જ : (ક) ધનાવહ શેઠ

(ઠ) હે દેવ ! આ જગતમાં વીતરાગનો ધર્મ અને તેના સંતો સિવાય બીજું શું મહાન છે ?

જ : (ક) નંદીષેણ મુનિ.

પ્ર. : પ. કાવ્ય પૂર્તિ કરો :

(૧) જે સુખ ..... વાળવાના.

જ : (૧) જે સુક પામ્યા કર્મ પ્રતાપે, ઝાડું ગણીને રહીશું સુખેથી

થતન કરીશું પણ ના ફળો તો, માંગણી કોઈ ના કરીશું મુખેથી

લઈ લેવાની (૨) જે દાનત જાગે, તો દાનવૃત્તિમાં અમે વાળવાના.

(૨) અરિહંત ..... છે અપાર.

જ : (૨) અરિહંત દેવો સર્વ જાણો છે, રાગ-દ્રેષના જિતનાર...

સિદ્ધ પરમાત્મા મોક્ષમાં બિરાજે, તેમનું સુખ છે અપા...

(૩) મોક્ષ ..... વિશ્વાસ છે.

જ : (૩) મોક્ષ અભિલાષી આ જીવડો, વિનવે તુજને આજ રે

શરણે આવ્યાં તારા અમે સહુ, તારામાં વિશ્વાસ છે...

(૪) મા-બાપ ..... છોડાવું છું.

જ : (૪) મા-બાપ મને ખૂંચે, મને જન્મ દીધો જેણો;

મારા પાલન પોષણમાં, ધણો ભોગ દીધો જેણો

એની વૃદ્ધાવસ્થામાં, મારું ઘર હું છોડાવું છું....

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહુદ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મહારાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા - ચુવતી ગ્રુપ નું પેપર

સવાલ સાથે
જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ટ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૨ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 2)

પ્ર. : ૧. (ક) નીચેના પાઠ્ની પૂર્તિ કરો :

- (૧) પરમત્થ ..... સમાણોવાસઅણં
 જ. (૧) પરમત્થ સેવણા વાવિ વાવણ કુંસણા વજજણા સમતસદ્ધણા એવા સમકિતના
સમાણોવાસઅણ
 (૨) વંદામિ ..... એવંમાણે
 જ. (૨) વંદામિ રિંગેમિં પાસં તહ વદ્ધમાણંચ એવંમાણે.
 (૩) પુષ્પવિહિં ..... વિગયવિહિં
 જ. (૩) પુષ્પવિહિં આભરણ વિહિં ધૂપવિહિં પેજવિહિં ભક્ખણવિહિં ઓદણવિહિં સૂપ વિહિં વિગયવિહિં
 (૪) જીવ ..... હણવા નિમિતે
 જ. (૪) જીવ જાણી પ્રીણી સ્વસંબંધી શરીર મહિલા પીડાકારી સ અપરાધી વિગલેન્દ્રિય વિના આકૃષીષણવા નિમિતે
 (૫) અસાં ..... પાયપુચ્છણેણં
 જ. (૫) અસાં પાણં ખાઈમં આઈમં વત્થ પડિગાહ કંબલ પાયપુચ્છણેણં
 (૬) મોયગાણં ..... મફ્ફય
 જ. (૬) મોયગાણં સાવ્યન્નૂણં સાવ્યદરિસીણં સિવ મયલ મરુય મણાંત મફ્ખય
 (૭) અસાવગ ..... સામાઈએ
 જ. (૭) અસાવગ પાઉંગો નાણો તહ દંસણો ચરિતાચરિતો સુઅ સામાઈએ
 (૮) ભાડી કમ્મે ..... જંતપીલણ કમ્મે
 જ. (૮) ભાડી કમ્મે ફોડી કમ્મે દંત વાણિજજે કેસ વાણિજજે રસ વાણિજજે લક્ખવાણિજજે
વિસવાણિજજે જંતપીલણ કમ્મે.
 (૯) પણ ..... સંક્ષમણે
 જ. (૯) પણગ દગ મહૃતી મક્કડા - સંતાણા સંક્ષમણે

(ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (કોઈ પણ આઠ)

૧) આગારેહિં	૨) મરુય	૩) ન ભવઈ	૪) સીયલ	૫) અકરણયા
૬) વત્તિયા	૭) સિધ્ધા	૮) જે એ	૯) આઈગરાણં	૧૦) વંદામિ
જ. ૧) આગારોથી	૫) ન રાખી હોય	૬) ધર્મની આઈ કરનારા		
૨) અરજ - રોગ રહિત	૭) ધૂળ આઈથી ઢંકયા હોય	૮) સ્તુતિ અથવા વંદન કરું છું		
૩) ન હોય તો	૯) સિદ્ધ થાય છે તે			
૪) શ્રી શીતલનાથ સ્વામીને	૧૦) જે, આ			

(ગ) નીચેના શાબ્દોનું માગધી લખો (કોઈ પણ સાત) :

૧) જિનેશ્વર દેવ	૨) કરેલ હોય	૩) સૂક્ષ્મપણે
૪) સત્કાર કરું છું	૫) તે સંબંધી	૬) કાયાને
૭) તથા	૮) સ્પર્શ કરી ખેદ પમાડચો હોય	૯) પ્રતિકમાળ કરું છું
જ : ૧) જિણાવરા	૪) સક્કારેમિ	૭) તહ
૨) કરણાયા	૫) તસ્સ	૮) સંધિષ્ઠિયા
૩) સુહુમેહિં	૬) કાયં	૯) પડિક્કમામિ.

(ધ) સામાયિકના તર દોષમાંથી લખો :

૧) મનનો છઠ્ઠો	૨) વચનનો આઠમો	૩) કાયાનો પાંચમો
જ : ૧) મનનો છઠ્ઠો	-	નિયાણું - નિદાન
૨) વચનનો	-	અસુદ્ધાં - સૂત્ર ઉતાવળથી અશુદ્ધ બોતવા
૩) કાયાનો	-	અંગોપાંગ મરકવાથી - આલંબન

નીચેનામાં કયો દોષ લાગે ?

(૧) ધન આદિના લાભની ભાવના કરવી.

જ. : ૧) લાભાર્થ - મનનો દોષ

(૨) સૂત્રના પાઠને ઢૂંકા કરીને બોલવા.

૨) સંક્ષેપ - વચનનો દોષ

(૩) અંગને મરોડે, પ્રમાદમાં સમય વિતાવે.

૩) આલસ્ય - કાચાનો દોષ

પ્ર. : ૨. (ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ) :

(૧) કાઉસ્સગનું ફળ કહો ?

જ : (૧) કાઉસ્સગનું ફળ : ૧) આત્મા પાપકર્મના બોજથી હળવો થાય છે. ૨) શુભ દ્યાનવાળો

થાય છે. ૩) સુખ સમાધિમાં રહે છે.

(૨) ધનેડાને કેટલી ઈન્દ્રિયો હોય ? કઈ કઈ ?

જ. (૨) ત્રણ ઈન્દ્રિય - કાચ, જીબ અને નાક.

(૩) અતિક્રમ એટલે શું ?

જ. (૩) લીધેલા પ્રતને તોડવાની ઈરછા કરવી.

(૪) યોગ કોને કહે છે ?

જ. (૪) યોગ એટલે મન, વચન અને કાચાનો વ્યાપાર અથવા પ્રવૃત્તિ.

(૫) કીર્તન અને વંદનથી શું લાભ થાય છે ? કોઈ પણ બે લખો.

જ. (૫) કીર્તન અને વંદનથી ૧) જ્ઞાન વધે છે. ૨) શ્રદ્ધા વધે છે

૩) નવા પાપકર્મોનો બંધ થતો નથી.

૪) જૂના પાપકર્મો નાશ થાય છે. ૫) પુણ્યનો બંધ થાય છે.

(૬) ચતુર્વિંશતિ - સ્તવ શા માટે કહે છે ?

જ. (૬) વર્તમાન અવસર્પિણી કાળમાં થયેલા ૨૪ તીથેંકરોની સ્તુતિ કરવમાં આવેલ છે.

(૭) ઈરિયાવહિયંને આલોચના સૂત્ર શા માટે કહે છે ?

જ. (૭) રસ્તામાં જતાં-આવતાં થતી વિરાધનાની માફી માગવમાં આવે છે.

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ બે)

(૧) નમોત્થુણમાં મોક્ષની વિશેષતા બતાવતા શબ્દો ક્યા છે ?

જવાબ (ખ) (૧) શિવ, ભયલ, ભર્ત્ય, ભણાંત, મજૂમય, મવ્યાબાહ અને મપુણરાવિતિ ઉં શબ્દો ઝારા મોક્ષની વિશેષતા બતાવેલ છે.

(૨) સામાચિક કરવાથી શું લાભ થાય છે ?

જ. (૨) ૧) સાવધયોગનો ત્વાગ થાય છે. ૨) સમભાવની પ્રાપ્તિ થાય છે. ૩) સર્વ જીવોને અભયદાન મળે છે. ૪) કર્મનિર્જરા થાય છે. શુભ કર્મનો બંધ થાય છે. ૫) સારી ગતિનું આયુષ્ય બંધાય અને અનુક્રમે મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે. ૬) બે ઘડી સાધુ જેણું જીવન જીવાય છે અને ધર્મનું વાંચન કરવાનો અવસર પ્રાપ્ત થાય છે.

(૩) નિંદામિ અને ગરિહામિ વચ્ચે શું તફાવત છે ?

જ. (૩) નિંદામિ એટલે આત્મસાક્ષીએ દોષોની આલોચના. ગરિહામિ એટલે ગુરુસાક્ષીએ દોષોની આલોચના

(ગ) નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) કાઉસ્સગ ..... શબ્દ બોલીને પારવામાં આવે છે.

જ. (૧) કાઉસ્સગ નમો અરિહંતાણં શબ્દ બોલીને પારવામાં આવે છે.

(૨) વાણીથી સ્તુતિ કરાયેલા એટલે .....

જ. (૨) વાણીથી સ્તુતિ કરાયેલા એટલે કિતિય

- (૩) ૧૮ પાપની પ્રવૃત્તિને .....કહે છે.
૪. (૩) ૧૮ પાપની પ્રવૃત્તિને સાવધયોગ કહે છે.
- (૪) વિરાધના એટલે .....
૫. (૪) વિરાધના એટલે જુવોની હિંસા
- (૫) ક્રિયાનું સાધન એટલે .....
૬. (૫) ક્રિયાનું સાધન એટલે કરણા
- (૬) પાપના પગથિયાં ....., છે.
૭. (૬) પાપના પગથિયાં ચાર છે.
- (૭) તીર્થકરને ..... અને ..... ઉપમા આપી છે.
૮. (૭) તીર્થકરને ચંદ્ર સૂર્ય, અને સાગર ઉપમા આપી છે.
- (૮) શાવકને ..... કોટિએ સામાયિકના પરચ્યક્ખાણ હોય.
૯. (૮) શ્રાવકને ક કોટિએ સામાયિકના પરચ્યક્ખાણ હોય.

પ્ર. : ૩. સંસ્કાર વિભાગ :

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) કઈ વસ્તુઓ ઉપર મમત્વ ન કરવું જોઈએ ?	(૮) બધાને મારા માનવાથી શું થાય ?
(૨) મોક્ષમાં શું હોય છે ?	(૯) સાચું શરણું કોણ આપે ?
(૩) મહાન થઈને શું કરીશું ?	(૧૦) સચેતનો ત્યાગ એટલે શું ?
(૪) સુખ અને દુઃખ કોણા જેવું નાશવંત છે ?	(૧૧) જ્ઞાન વૃદ્ધિનો બીજો, પાંચમો અને નવમા બોલમાંથી કોઈ પણ બે બોલ લખો.
(૫) કષ્ટ અને શ્રદ્ધાવાન માટે કોણે યાદ કરીશું ?	(૧૨) આત્માનું વજન કેટલું ? સ્વાદ કેવો ? સ્પર્શ કેવો ?
(૬) આ દુનિયા શાનાથી ભરેલી છે ?	
(૭) આત્માને કોણ જોઈ શકે છે ?	

જવાબ : ૩ સંસ્કાર વિભાગ :

- (૧) અનિત્ય, ક્ષણિક, નાશવંત વસ્તુઓ ઓળખી લઈ તેના પર મમત્વ ના કરવું.
- (૨) આનંદ
- (૩) આત્મઉક્ખાર અને જગતનું કલ્યાણ કરીશું.
- (૪) પાણીના પરપોટા અને સંદ્યાના રંગ જેવું.
- (૫) કષ્ટ - મહાવીરસ્વામી, શ્રદ્ધાવાન, બાળ અમરકુમાર.
- (૬) આ દુનિયા દુઃખ, રોગ, કલેશ, અશાંતિથી ભરેલી છે.
- (૭) શુદ્ધ આત્માને જેઓ સ્પયં શુદ્ધ હોય તેવા જ આત્મા જોઈ શકે છે.
- (૮) બધાને મારા માનવાથી રાગ અને દ્રેષ થાય છે.
- (૯) ભગવાન.
- (૧૦) જેમાં જીવ હોય તેને સચેત કહે છે. તેવા સચેત પાણી, સચેત લીલોતરી, મુખમાં પાન, માથામાં ફૂલ વગેરે ત્યાગ કરી સાધુ-સાધ્વીજી પાસે જવું.
- (૧૧) બીજો - ઊંઘ ઘટાડીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.
પાંચમો - જ્ઞાની પાસે અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.
નવમો - પાંચ ઈન્જિન્યોને વશ કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.
- (૧૨) વજન નથી, સ્વાદ નથી, મુલાયમ કે ખરબચડો સ્પર્શ પણ નથી.

(ખ) નીચેના જોકાં જોડો :

(અ)	(બ)
(૧) ધન્તા અણગાર	(૧) પાંચમો અભિગમ
(૨) સાધુની સામાયિક	(૨) વિનય
(૩) આત્મા	(૩) સગાઓ બચાવે
(૪) મનની એકાગ્રતા	(૪) દીક્ષા
(૫) તકલીફમાં	(૫) તપ
(૬) ગૌતમ	(૬) અર્દ્ધપી

જવાબ : (ખ) જોક્કાં :

(૧) ધન અણગાર	- તપ	(૪) મનની એકાગ્રતા	- પાંચમો અભિગમ
(૨) સાધુની સામાચિક	- દીક્ષા	(૫) તકલીફમાં	- સગાઓ બચાવે
(૩) આત્મા	- અરૂપી	(૬) ગૌતમ	- વિનય
-

પ્ર. : ૪. વાર્તાના આધારે પ્રેણોના જવાબ લખો :

- (૧) ચંદ્નબાળા કર્ય નગરીનાં હતાં ? તેમના માતા-પિતાનું નામ લખો.
- (૨) તાપસનું નામ શું હતું ? તાપસ મરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થયો ?
- (૩) સતી ચંદ્નબાળાએ પ્રલુબ મહાવીર સ્વામીને ભક્તિભાવથી વહેરાબ્યા પછી શું બન્યું ?
- (૪) દુઃખથી પિડીત, આપવાત કરવા તૈયાર થયેલા છોકરાને મુનિએ શું સમજાવ્યું ?
- (૫) ચંદ્નબાળાનું જીવન શું બોધપાઠ આપે છે ?

જવાબ : ૪. વાર્તાના આધારે :

- (૧) ચંપાપુરી નગરી - દદ્ધિવાહન રાજ - ધારિણી રાણી
- (૨) કમઠ - મેઘમાળી નામે દેવ થયો.
- (૩) દેવતાઓએ સાડા બાર કોડ સોનામહોરની વર્ષા કરી. ચંદ્નબાળાની બેડીઓ તૂટી ગઈ અને તેનાં સુવર્ણનાં આભૂષણો થઈ ગયાં. આકાશમાં દેવદુંદુભિ વાગી.
- (૪) ભાઈ, આ જગતમાં કેટલાય દુઃખી જીવો છે. તેમની પ્રેમથી સેવા કર. સેવા કરવામાં તારું દુઃખ ભુલાઈ જશે. સેવા સંસારમાં રહીને પણ કરી શકાય અને સાચી છ'કાય જીવોની દ્યારૂપ આત્માની સેવા સાધુ થઈને પણ કરી શકાય. આ બંનેમાં સાધુ થઈને સેવા કરવી ઉત્તમછે.
- (૫) ચંદ્નબાળાના જીવનનો બોધપાઠ : આવેલાં કર્મને સમતાથી સહન કરવાં જોઈએ. કર્મો રાજને રંક અને રંકને મહાન બનાવવાની તાકાત રાખે છે. દરેક વિષય પરિસ્થિતિમાં કોઈ વ્યક્તિને દોષ આપવાને બદલે આપણે આપણાં કર્મનો દોષ આપવો જોઈએ. સદાય શુભ ભાવમાં રહેવાથી કર્મો કપાઈ જાય છે. સાથે નવા કર્મનો બંધ પણ થતો નથી.

અથવા

- (૫) નંદીષેણ મુનિના જીવન પરથી આપણે શું બોધપાઠ લેવો જોઈએ ?

જવાબ :

નંદીષેણ મુનિના જીવન પરથી બોધપાઠ : અજ્ઞાનતાથી લીધેલું પગલું આપણાને વધારે દુઃખ આપી શકે. સંતોનો સત્તસંગ હંમેશાં ફળદાયી હોય છે. સેવા સ્વાર્થ વગરની ચોક્કસ જોવા મળે છે. પોતાનું કાર્ય કરતી વખતે આપેલ તમામ વિધનોને નજરઅંદાજ કરવાથી મંજિલે પહોંચી શકાય છે. મળેલી શક્તિનો બીજા માટે ચોક્કસ ચથાશક્તિએ ઉપયોગ કરવો જોઈએ. અનેક જીવન સ્વ માટે જીવ્યા પછી એક જીવન આપણે પરમાત્માને સમર્પિત કરી એમના રસ્તે ચાલવું જોઈએ.

પ્ર. : ૫. કાવ્ય પૂર્તિ કરો :

- (૧) મારા દુર્ગુણ .....
- (૨) લઈ લેવાની .....
- (૩) લોકો કહેતા .....
- (૪) સાધુઓ .....

જવાબ : ૫. કાવ્ય પૂર્તિ :

- (૧) મારા દુર્ગુણ ના દેખ્યા, બસ કરુણા વર્ષાવી એની આજા ધરવામાં, હું હીણપત માનું છું. સંતોષે સમજ્યા, ઈશ્વરના આદેશો.
- (૨) લઈ લેવાની (૨) જો દાનત જાગે, તો દાનવૃત્તિમાં અમે વાળવાના. દેહ મળ્યો છે ભવ તરવાને, ધર્મ કરીશું એના સહારે ખાવાપીવાના શોખ ભૂલીશું, ફરવા જઈશું તો દ્વાર તમારે.
- (૩) લોકો કહેતા આગળ ના વધશો, સાગરમાં તુફાન છે. પણ મુજને તું સાચવનારો, જગનો તાત મહાન છે.
- (૪) સાધુઓ સત્તાવીશ ગુણોથી શોભતા, સદગુણોના બંડાર... નમસ્કાર હો એવા પ્રભુને, તેમના વિના નહિ ઉદ્ઘાર. || જય જિનેન્દ્ર ||

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ગુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સપારે ૬ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૩ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 3)

પ્ર. : ૧. (ક) પાઠ પૂર્તિ કરો :

- (૧) પાચચિત કરણેણ ..... ઠામિ
- જ. (૧) પાચચિત કરણેણ વિસોહિકરણેવ વિસલ્લી કરણેણ પાવાણં કમ્માણં નિગધાયટ્ટણાએ ઠામિ
- (૨) દંતણવિહિ ..... વિલેવણ વિહિ
- જ. (૨) દંતણવિહિં ફલવિહિં, અબ્ભંગાનવિહિં, ઉપ્પણણ. વિહિ મજ્જણવિહિં વત્થવિહિં વિલેવણ વિહિં
- (૩) પથરીણં ..... . અકલે કાઓ સજાઓ
- જ. (૩) પથરીણં વિણાણીણં, જોગહીણા, ઘોસહીણા, સાઠુંણન, દુઢુપડિચિયં અકાલે કાઓ સજાઓ
- (૪) જં પિય ..... મણુનં
- જ. (૪) જજં પિય ઈમં શરીરં, ઈટ્રં, કંતં પિયં, મણુનં
- (૫) નેઆઉં ..... નિજજાણ મગં
- જ. (૫) નેઆઉં સંસુદ્ધ સલ્લકતાણં સિદ્ધામગં, મુતિમગં નિજજાણ મગં
- (૬) કોધ ..... દ્રેષ્ણ
- જ. (૬) કોધ માન, માચા, લોબ, રાગ, દ્રેષ્ણ
- (૭) અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ અનાભિગ્રહક મિથ્યાત્વ, અભિનિવેશિક મિથ્યાત્વ,
- સાંશાખિક, મિથ્યાત્વ, અણાભોગ મિથ્યાત્વ લૌકિક મિથ્યાત્વ
- (૮) પાણભોયણાએ ..... અદિન્દહુણાએ
- જ. (૮) પાણભોયણાએ, બીચભોયણાએ, હરિયભોયણાએ, પરણ કમ્મિયાએ, પ્રે કમ્મિયાએ અદિન્દહુણાએ
- (૯) પગામ સિજજાએ ..... છાપ્ય સંઘડુણાએ
- જ. (૯) પગામ સિજજાએ નિગામ સિજજાએ, સંથારા ઉપણણાએ, પરિયણણાએ, આઉણણા,
- પસારણાએ, છાપ્ય સંઘડુણાએ
- (૧૦) ચાઉકાલં ..... અખ્પડિલેહણાએ
- જ. (૧૦) ચાઉકાલં સજાયસ્સ, અકરયાએ, ઉભાઓકાલં બંડોવગરણાસ્સ, અખ્પડિલેહણાએ
- (૧૧) બંધે ..... વોચ્છેએ
- જ. (૧૧) બંધે વહે, છવિરછેએ, અદીલારે, ભતપાણવોચ્છેએ
- (૧૨) સિવ ..... મવ્વાબાણ
- જ. (૧૨) સિવ મચલ, મરુય, મણાંત, મફ્ખય, મવ્વાબાણ

ખ. નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો – કોઈ પણ ૧૧ના અર્થ લખો :

(૧) અભિહ્યા	(૮) તેનાહુ
જ. (૧) અભિહ્યા- સામા આવતા હણ્યા હોય	(૮) તેનાહુકે - ચોરાઉ વસ્તુ લીધી હોય
(૨) ચ્યક્ખુદ્યાણં	(૯) સદાયુવાએ
જ. (૨) ચક્ખુદ્યાણં - જ્ઞાનરૂપી ચ્યક્ખુના દેનારા	(૯) સદાયુવાએ - સાદ (અવાજ) કરીને મર્યાદાની બહારથી કોઈને બોલાવેલ હોય.
(૩) કંખા	(૧૦) પાણિય વિહિં
જ. (૩) કંખા-મિથ્યાત્વિના મતની દરછા કરવી.	(૧૦) પાણિયવિહિં-પીવાના પાણીની મર્યાદા
(૪) સહસાલક્ખણે	(૧૧) સઈ અંતરદ્ધાએ
જ. (૪) સહસાલક્ખણે - ઉતાવળાં દ્રાસકો પડે તેવું બોલવું	(૧૧) સઈ અંતરદ્ધાએ - સંદેશ પડ્યા છતાં આગળ વધાયું હોય
(૫) પરોવાસે	(૧૨) અભિથુઆ
જ. (૫) પરોવાસે પોતે સૂક્ષ્ટતો હોવા છતા બીજાને વહારાવવાનું કછું હોય	(૧૨) અભિથુઆ-સ્તુતિ જ્ઞાયેલા (તીર્થ્યોકેવા છે ?)
(૬) તક્કરપાંગે	(૧૩) વઈક્ઝમં
જ. (૬) તક્કરપાંગે - ચોરને મદદ કરી હોય.	(૧૩) વઈક્કમં - અપરાધ થયો હોય
(૭) જોગહીણં	(૧૪) દુજજાઓ
જ. (૭) જોગહીણં - મન - વચન - કાચાના	(૧૪) દુજજાઓ- આર્ત- રૌદ્ર દ્યાન ધર્યું હોય અસ્થિર યોગે ભણાયું હોય.

(ગ) માગદી શબ્દ લખો – કોઈ પણ ૧૨.

- જવાબ : (૧) પુરુષોમાં સિંહ સમાન
 જ. (૧) પુરુષોમાં સિંહ સમાન = પુરિસસીહાણં
 (૨) ત્રણ વાર
 જ. (૨) ત્રણ વાર = તિક્ખુતો
 (૩) ચોરને મદદ કરી હોય
 જ. (૩) ચોરને મદદ કરી હોય = તક્કરપ્પાળોગે
 (૪) સર્વ કાળ સંબંધી
 જ. (૪) સર્વ કાળ સંબંધી = સર્વ કાલિયાએ
 (૫) દ્વિવસ સંબંધી
 જ. (૫) દ્વિવસ સંબંધી = દૈવસિયં
 (૬) દાન આપી અહંકાર કર્યો હોય
 જ. (૬) દાન આપી અહંકાર કર્યો હોય = મરછરિયાએ
 (૭) ત્રસ જીવને ગાડે બંધને બાંધ્યા હોય
 જ. (૭) ત્રસ જીવને ગાડે બંધને બાંધ્યા હોય = બંધે
 (૮) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :
 (૧) અતિચાર કોને કહે છે ?
 જ. (૧) પ્રતોમાં લાગવાવાળા દોષોને અતિચાર કહેવાય છે.
 (૨) પ્રતિક્રમણની આજ્ઞા લેવાનો પાઠ કર્યો છે ?
 જ. (૨) ‘ઈચ્છામણિં ભંતે ! નો પાઠ એ પ્રતિક્રમણાની આજ્ઞા લેવાનો પાઠ છે.
 (૩) પ્રતિક્રમણ શેનું કરવામાં આવે છે ?
 જ. (૩) મિથ્યાત્પ, અગ્રત, પ્રમાદ, કષાય અને અશુભ યોગનું પ્રતિક્રમણ કરવામાં આવે છે.
 (૪) ઉત્કૃષ્ટ વંદનાનો પાઠ કર્યા આસને બેસીને બોલાય ?
 જ. (૪) ઉકુરું કે ગોદુહુ આસને બેસીને બોલાય છે.
 (૫) ગુણવત કોને કહે છે ? તે કેટલા છે ?
 જ. (૫) જે અણુવતોના ગુણોમાં વધારો કરનારા છે, તેવા પ્રતને ગુણવત કહે છે. ગુણવત ત્રણ છે.
 (૬) પ્રતિક્રમણનો ટ્રૂકમાં સાર બતાવતો પાઠ કર્યો છે ?
 જ. (૬) પ્રતિક્રમણનો સાર બતાવતાં પાઠ ‘ઈચ્છામિ ઠામિ’.
 (૭) મહાપ્રત એટલે શું ?
 જ. (૭) મહાપ્રત એટલે વસ્તુને વિશેષ સ્વરૂપે જાણાવું.
 (૮) પ્રતનો સર્વાંશો ભંગ એટલે શું ? તેનો માગદી શબ્દ લખો.
 જ. (૮) પ્રતને ભંગ કરવાની તૈયારીને અતિચાર અને સર્વાંશો ભંગ એટલે વિરાહિયં કહેવાય છે.

પ્ર. : ૨. (ક) પ્રશ્નના ઉત્તર આપો :

- જવાબ : (૧) વ્યાપ્યા લખો – ગર્ભજ, બાદર, અસંજી, ઐચર
 (૧) વ્યાપ્યાઃ ગર્ભજ એટલે જે જીવો સ્ત્રી પુરુષના સંયોગ વડે ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થાય છે.
 બાદર : બાદર તે લોકના દેશ અમુક ભાગમાં ભર્યા છે. હણાય, માર્યા મરે, અનિમાં બણો, પાણીમાં ઢૂબો, નજરે દેખાય અથવા ન પણ દેખાય, બે ભાગ થાય તેને બાદર કહે છે. અસંજી : જે જીવો સ્ત્રી-પુરુષોના સંયોગ વગર, સ્વર્યં પોતાની મેળે જ ઉત્પન્ન થાય છે તે જીવોને મન હોતું નથી. તેને અસંજી કહે છે.
 (૨) પૃથ્વીકાયની અને અપકાયની દ્વારા પાણવાના બે મુદ્રા લખો :
 જ. (૨) પૃથ્વીકાય : ૧) રસ્તામાં ખોદકામ થયું હોય, ત્યાં ખોદેલી માટી ઉપર ચાલવું નહીં.
 ૨) ભોજનમાં ઉપરથી કાચું મીઠું લેવું નહીં.
 અપકાય : ૧) વરસાદમાં નાહવું નહીં.
 ૨) હોળી, ધૂળેટી રમવી નહિ ત્યા કાચાં પાણી ભરેલા કુગા ફોકવા નહીં.

- (૩) કર્મ બંધના બે મુખ્ય કારણ ક્યા છે ?
- જ. (૩) રાગ - દ્રેષ
(૪) ચોમાસી પાખી કેટલી છે ? કઈ કઈ ?
- જ. (૪) ૩ - અષાઢ સુદ પૂનમ - કાતરક સુદ પૂનમ - ફાગળા સુદ પૂનમ
(૫) આ જીવોમાં કેટલી ઈન્દ્રીય છે ? માખી, મોર, મચ્છર, મગ
- જ. (૫) માખી - ચોરેન્ડ્રિય * મોર - પંચેન્ડ્રિય * મરછર - ચોરેન્ડ્રિય * મગ - એકેન્ડ્રિય
(૬) પાંચમી નરકનું નામ અને નારકીના કુળ લખો
- જ. (૬) રિષ્ટા - કુળ પરચીસ લાખ કોડ.
(૭) મચ્છર, પ્રત્યેક વનસ્પતિનું આયુષ્ય લખો
- જ. (૭) મરછર - જધન્ય અંતર્મુહૂર્તનું - ઉત્કૃષ્ટ છ માસનું
પ્રત્યેક વનસ્પતિ - જધન્ય અંતર્મુહૂર્તનું, ઉત્કૃષ્ટ ૧૦,૦૦૦ વર્ષનું
(૮) દેવતાના લેણી માત્ર સંખ્યા લખો
- જ. (૮) દેવતા બેદ - ૧૬૮ છે : ભવનપતિ - ૫૦
વાણિયંતર - ૫૨
યૈમાનિક = ૭૬ જ્યોતિષી - ૨૦
(૯) વાયુકાયની દ્વારા પાળવાના બે મુદ્દા લખો
- જ. (૯) ઉધાડે મુજે બોલવું નહિ, સાધુ-સંતો સાથે જતના રાખીને વાતચીત કરવી.
તાજી પાડવી નહીં.
- (ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :
- (૧) કંદમૂળ ન ખાવાથી ..... માં જવાય છે.
- જ. (૧) કંદમૂળ ન ખાવાથી સંદગતિમાં જવાય છે.
(૨) સંવત્સરી મહાપર્વની તિથિ ..... છે.
- જ. (૨) સંવત્સરી મહાપર્વની તિથિ ભાદરવા સુદ પાંચમનું
(૩) જેનાથી સંસાર વધે તે .....
જ. (૩) જેનાથી સંસાર વધે તે કખાય
(૪) ચૈત્ર સુદ તેરસે ..... પર્વ છે.
- જ. (૪) ચૈત્ર સુદ તેરસે મહાવીર જન્મકલ્યાણાક પર્વ છે.
(૫) ..... પ્રાપ્ત કરીશ એ મારું જીવનલક્ષ્ય છે.
- જ. (૫) મોક્ષ પ્રાપ્ત કરીશ એ મારું જીવનલક્ષ્ય છે.
(૬) તડકો, છાંધો વગેરે ..... તત્ત્વ છે.
- જ. (૬) તડકો, છાંધો વગેરે અજીવ તત્ત્વ છે.
- (ગ) જોડકા જોડો :
જવાબ :	પૃથ્વીકાય ..... વાયુકાય ..... નૃગમ કાય ..... અપકાય ..... તેઉકાય ..... પથાવચ્ચ સ્થાવર કાય	જવાબ : અબરખ જવાબ : દવજા પતાકા જેવું સંસ્થાન જવાબ : ત્રસકાય જવાબ : ઝાકળના પાણી જવાબ : કુળ ત લાખ કોડ જવાબ : વનસ્પતિ કાય
-

પ્ર. : ૩. નીચેના પ્રેશનોના જવાબ આપો : કથા આધારે

- (૧) આનંદ શ્રાવકનું નગર, નગરીના રાજ, ઉધાન અને પત્નીનું નામ લખો
- જ. (૧) નગર - વાણિજ્ય ગ્રામ, નગરીના રાજ - જિતશાનુ, ઉધાન - ધુતિપલાશ,
પત્નીનું નામ - શિવાનનદા
- (૨) આપ મારી પાસે આવો, હું આપના ચરણમાં વંદન કરું. કોણ કોને કહે છે ?
- જ. (૨) આનંદ શ્રાવકએ ગણાધર ગૌતમને કહ્યું.
(૩) ..... મા તીર્થકર શ્રી નેમનાથ ભગવાન છે.
- જ. (૩) ૨૨ મા તીર્થકર શ્રી નેમનાથ ભગવાન છે.
(૪) સોમિલે ગજસુકુમારને શું ઉપસર્ગ આઓ ?

૪. (૪) નજુકના રહેલા તળાવમાંથી તેણે ભીની માટી લીધી અને ગજસુકુમાલના માથા પર પાળી બાંધી દીધી. સ્મશાનમાં બળી રહેલી એક ચિતામાંથી બળી ગયેલાં લાકડાના અંગારા લઈને તેણે એક ટૂટેલા વાસણમાં ભર્યા. તે બળબળતા અંગારા તેણે ગજસુકુમાલના મુનિના માથા પર મૂકી દીધાં. પછી તેને કોઈ જોઈ ન જાય તેવા ભયથી તે ત્યાંથી ભાગી ગયો.
- (૫) આનંદ શાવકને કેટલું અવધિશાન થયું હતું ?
૪. (૫) લવણાસમુદ્રમાં ૫૦૦ યોજન સુધી અને નીચે પહેલી નરકના લોલુખ્યાચુત નરકાવાસ સુધી.
- (૬) રાજેમતિએ રહેનેમિને કઈ રીતે સંયમમાં સ્થિર કર્યા ?
૪. (૬) રાજેમતિએ કહ્યું, ‘તમે જો દેવ જેવા અથવા ઈન્દ્ર જેવા સ્વરૂપવાન હો તો પણ હું તમને ઈરછતી નથી. તમે તો નેમનાથ ભગવાનના નાના ભાઈ છો અને હું તેમના દ્વારા ત્યાગી દેવાયેલી રાજેમતિ છું. તમે તમારા ભાઈનું વમેલું શા માટે ભોગવધા ઈરછો છો ? તમને દિક્કાર છે જે અસંચયમરૂપ જીવન જીવવાની ઈરછા કરો છો ! આના કરતાં તો તમારા માટે મૃત્યુ શ્રેષ્ઠ છે. હે રહેનેમિ, આપણું બંનેનું કુળ, ખાનદાન ખૂબ ઊંચું છે. આપણાને આવું વિચારવું પણ ન શોભે ! આ કાયામાં મળ-મૂત્ર અને દુર્ગંધ ભરેલાં છે. આપણો તો આત્મવૈભવને મેળવવા સંત બન્યા છીએ, મુનિરાજ ! આવો ઝેરી વિચાર અને વચ્ચો તમારા પવિત્ર મગજમાં કયાંથી આવ્યા ? તમે સંયમમાં સ્થિર થાઓ. આમ રાજેમતિએ રહેનેમિને સંયમમાં સ્થિર કર્યા.
-

પ્ર. : ૪. કાવ્ય પૂર્તિ કરો :

- (૧) રાત્રિ ગુમાવી ..... ભવપાર
૪. (૧) રાત્રિ ગુમાવી સૂઈને, દિવસ ગુમાવ્યો ખાય,
હીરા જેવો મનુષ્ય ભવ, કોડી બદલે જાય.
દાન, શિયળ, તપ, ભાવના, ધર્મના ચાર પ્રકાર,
કરો આરાધો ભાવથી, તો પામો ભવપાર.
- (૨) માર્ગ ભૂલેલા ..... એ ગાવે
૪. (૨) માર્ગ ભૂલેલા જીવન પથિકને, માર્ગ ચીંદ્ઘવા ઊભો રહું,
કરે ઉપેક્ષા એ મારગની, તો એ સમતા ચિત્ત ધરું.
ચંદ્રપ્રભની ધર્મભાવના, હૈયે સહુ માનવ ભાવે,
વેરઝેરના પાપ તજુને, મંગલ ગીતો એ ગાવે.
- (૩) ત્રણ જગતના ..... હું ખાલી કરું.
૪. (૩) ત્રણ જગતના આધારને અવતાર હે ! કરુણા તણા,
વળી પૈદ્ય હે ! દુર્વાર આ સંસારના દુઃખો તણા.
વીતરાગ વલ્લભ વિશ્વના, તુજ પાસ અરજુ ઉર્ચયરું
જણો છતાં પણ કહી અને, આ હૃદય હું ખાલી કરું !
- (૪) હું કોધ ..... ચગદાય છે.
૪. (૪) હું કોધ અનિનથી બળ્યો, વળી લોલ સર્પ કસ્યો મને,
ગળ્યો માનરૂપી અજગરે, હું કેમ કરી દ્યાવુ તને ?
મન મારું માચજાળમાં, મોહન ! મહા મુંઝાય છે,
ચડી ચાર ચોરો હાથમાં, ચેતન ઘણો ચગદાય છે.
- (૫) ઠગવા વિભુ ..... અંદરથી રહું.
૪. (૫) ઠગવા વિભુ ! આ વિશ્વને પૈરાગ્યના રંગો ધર્યા,
ને ધર્મનો ઉપદેશ રંજન લોકને કરવા કર્યા,
વિદ્યા ભણ્યો હું વાદ માટે કેટલી કથની કરું,
સાધુ થઈને બહારથી દાંલિક અંદરથી રહું !

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મહારી ભીમશી છાડવા -ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૪ • ગુણ: ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 4)

પ્ર. : ૧. (ક) નીચેના પાઠ્ની પૂર્તિ કરો :

(૧) અભયદયાણ ..... બોહિ દયાણ

જવાબ : (૧) ચક્ખુદયાણ મગ્ગદયાણ સરણદયાણ જીવદયાણ બોહિ દયાણ

(૨) વિરાહણાએ ..... ઓસા

જ. (૨) વિરાહણાએ ગમણાગમણો પાણકક્ષમણો બીયક્કમણો હરિયક્કમણો

(૩) લુલ ..... વિગલેન્દ્રિય વિના

જ. (૩) જીવ જાણી પ્રીણી સ્વસંબંધી શરીર માહેલા પીડાકારી સઅપરાધી

(૪) લોહાએ ..... જે મે

જ. (૪) લોહાએ સાવ્ય કાલિયાએ સાવ્યમિચ્છોયરાએ સાવ્યધમાઈક્કમણાએ આસાયણાએ જો મે

(૫) ઈટ્રં ..... ધિજન્

જ. (૫) ઈટ્રં કંતં પિંથ મણુન્ન મણામં દિજજં

(૬) ઉપાયણેસણાએ ..... તસ્સ મિચામિ દુક્કં

જ. (૬) ઉપાયણેસણાએ અપરિસુર્ખ પરિગાહિં પરિલુતંવા જંના પરિટ્રિથિં તસ્સ મિચામિ દુક્કં

(૭) ઈથ્થ ..... મુચંતિ

જ. (૭) ઈથ્થ ઠિયા, જીવા સિજંતિ બુજંતિ મુચંતિ

(ખ) કોઈ પણ રૂપ્નોના જવાબ આપો :

(૧) પ્રથમ અણુવત શેના વિશેનું છે ? કરણ અને કોટિ વગરનું પ્રત કર્યું ?

જવાબ : (૧) જે ઈન્દ્રિય, તેઈન્દ્રિય, આદિ ત્રસ જીવોની હિંસાથી નિવર્તવાનું (ભાગનું) છે.
કરણ અને કોટિ વગરનું પ્રત ૧૨મું છે.

(૨) તીર્થકરને ૧૪ દાનમાંથી કેટલા અને કયાં દાન દેવાય ?

જ. (૨) તીર્થકરને ૧૪ દાનમાંથી ૧૦ દાન આપી શકાય. તેઓ વસ્ત્ર, પાત્ર, કંબલ અને
રજોહણ ન રાખતા હોવાથી તે ૪ દાન સિવાયના ૧૦ દાન આપી શકાય.

(૩) પરિગ્રહ કેટલા ? કયા કયા ?

જ. (૩) પરિગ્રહ ૮ છે. ખેત, વત્થુ, હિરણ્ય, સુવણ્ણ, ધન, ધાન્ય, દુપદ, ચઉપદ, કુવિય.

(૪) સત્ય પ્રતના પાલનથી કયા ગુણો પ્રાપ્ત થાય ?

જ. (૪) સત્ય પ્રતના પાલનથી નીકરતા, બીજાનો વિશ્વાસ પ્રાપ્ત થાય, લોકોમાં પ્રિય બને,
આદેય નામકર્મની પ્રાપ્તિ આદિ અનેક ગુણો પ્રાપ્ત થાય.

(૫) અણુવત અને મહાવતના તફાવતના બે મુદ્રા લખો :

જ. (૫) અણુવત મહાવત

(૧) શ્રાવક ગ્રહણ કરે છે સાધુ ધારણ કરે છે

(૨) ૧૨ છે ૫ છે.

(૩) દંડ કોને કહે છે ? અનર્થ દંડ કેટલા ?

જ. (૬) મન, વચન, કાચાની અશુભ પ્રવૃત્તિ કે જેનાથી આત્મા દંડાય તેને દંડ કહે છે.
અનર્થ દંડ ૪ પ્રકારના છે.

(૭) ચોથા પ્રતની કોટિ કેટલી ? ચોથું અણુવત કેટલા સમયનું છે ?

જ. (૭) મનુષ્ય તિર્થચ સંબંધી ૧, દેવતા સંબંધી ૫ કોટિ જાવજીવનું.

(૮) બીજા પ્રતના અતિચાર કેટલા ? કયા કયા ? તેના નામ લખો.

જ. (૮) બીજા પ્રતના પાંચ અતિચાર. સહસ્રાબકખાણો, રહસ્સાબકખાણો, સદારમંતલેએ,
મોસોવાસે, કુડલેણ કરણે.

(૯) ઉપભોગ પરિભોગની વસ્તુઓની મર્યાદાથી શું લાભ થાય ?

જ. (૯) ઉપભોગ-પરિભોગ વસ્તુઓની મર્યાદાથી થતા લાભ.

(૧) ઈચ્છા ઓછી થાય છે, આવશ્યકતાઓ ધેટે છે. (૨) જીવન સંતોષી અને ત્યાગી બને છે,

(૩) ધર્મ આચરણ માટે વધુ સમય મળે છે. (૪) ધણો મોટો કર્મબંધ અટકે છે.

(૧૦) છંદ્રા પ્રતમાં દશમાં શું ફરૂક છે ?

જ. (૧૦) છંદ્રા પ્રતમાં દિશાની મર્યાદાના જાવજીવના પરચક્ખાણ કરવામાં આવે છે. દશમાં
પ્રતમાં એક દિવસ - એક રાત્રિ માટે દિશા અને લોગ-ઉપભોગની મર્યાદા
કરવામાં આવે છે.

(ગ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

- (૧) સદાશુષાંશે (૨) ઉવાણાહ વિહિં (૩) દુજાઓ
- (૪) અવિરાહિઓ (૫) આકૃષ્ણી (૬) ખેતવુછી (૭) કન્નાલિક

જવાબ : ગ (૧) સાદ (અવાજ) કરીને મર્યાદાની બહારથી કોઈને બોલાવેલ હોય.

- (૨) પગરખાની જાત અને મર્યાદા.
- (૩) આર્ત-રૌદ્ર દ્યાન ધર્યું હોય.
- (૪) વિરાધના રહિત, અખંકિત.
- (૫) જાણી જોઈને, ઈરાદાપૂર્વક
- (૬) એક દિશાની મર્યાદા ઘટાડી બીજી દિશાની મર્યાદા વધારી હોય.
- (૭) વરકન્યાના રૂપ, ગુણ અને ઉમરં સંબંધી જૂઠ.

(ધ) નીચેના શબ્દોના માગદી શબ્દ લખો :

- (૧) એક કરણ (૨) પ્રમાદ કરવાથી (૩) માંદ દ્યાન (આર્તદ્યાન રૌદ્રદ્યાન) ધરવાથી
- (૪) બંગલ, ખેતર, પર્વત આદિને આગ લગાડવાનો વેપાર કર્યો હોય
- (૫) સાચા જૈન માર્ગ વિરુદ્ધ (૬) ચારિત્ર ધર્મનું દાન કરનાર (૭) અનુજ્ઞા - આજ્ઞા આપો
- (૮) ખાતર પાડી -

જવાબ : (ધ) (૧) એગવિહં (૨) પમાયાચરિયં (૩) અવજ્ઞાણાચરિયં (૪) દવિગદાવળાચા

- (૫) ઉમ્મગ્ગો (૬) ધમ્મ દ્યાણં (૭) અણુજ્ઞાણાહ (૮) ખાતર ખ એટી

(ચ) ધર્મદ્યાનના કાઉસગ્ગના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) ક્યા ક્યા કારણોથી જીવ સંસારમાં દુઃખ અનુભવે છે ?

જવાબ : (ચ)(૧) મિથ્યાત્વ, અપ્રત, પ્રમાદ, કષાય, અશુભયોગ, અઢાર પાપ સ્થાનક અને છ'કાય જીવની હિંસા કરીને જીવ સંસારમાં દુઃખ અનુભવે.

- (૨) લોકના ક્યા સ્થાનને આપણો જીવ સ્પર્શી ચૂક્યો નથી ?

જ. (૨) પાંચ અનુતાર વિમાનને

- (૩) જ્યોતિષીના વિમાનો ક્યા લોકમાં છે ?

જ. (૩) તિર્થલોકમાં છે.

- (૪) વીતરાગદેવની આજ્ઞા શું છે ?

જ. (૪) સમકિત સહિત શ્રાવકના બાર પ્રત, અગિયાર પડિમા, સાધુજ્ઞનાં પાંચ મહાપ્રત તથા બાર ભિક્ષુની પડિમા. શુભ દ્યાન, શુભ જોગ, જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ અને છ'કાય જીવની રક્ષા કરવી. આ વીતરાગ દેવની આજ્ઞા છે.

પ્ર. : ૨. તત્ત્વ / સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેના પ્રજ્ઞનોમાંથી કોઈપણ જના જવાબ લખો :

- (૧) લેશ્યા એટલે શું ? લેશ્યા કેટલી છે ?

જવાબ : (ક) (૧) કષાય અને યોગની પ્રવૃત્તિથી ઉદ્ભબતા આત્માના શુભ-અશુભ પરિણામને લેશ્યા કહે છે. લેશ્યા છ છે. કૃષ્ણા, નીલ, કાપોત, તેજો, પદ્મ, શુક્લ.

- (૨) કાળ એટલે શું ? કાળને કેટલા પ્રેદેશ છે ?

જ. (૨) જેનાથી નવા-જૂનાથી ઓળખ થાય છે. સૂર્ય અને ચંદ્રની ગતિથી કાળ (દિવસ-રાત્રિ વગેરે) માપવામાં આવે છે. કાળને કોઈ પ્રેદેશ નથી.

- (૩) સત્તાવીશમો બોલ અને ચોત્રીસમો બોલ લખો.

જ. (૩) સત્તાવીશમે બોલે : નિક્ષેપા ચાર (૧)નામ (૨) સ્થાપના (૩) ક્રવ્ય (૪) ભાવ ચોત્રીસમે બોલે : પાખંડીના ૩૫૩ બેદ : (૧) કિયાવાઈના ૧૮૦

- (૨) અક્રિયાવાઈના ૮૪ (૩) વિનયવાઈના ૩૨ (૪) અજ્ઞાનવાઈના ૫૭.

- (૪) જેના પ (પાંચ) પ્રકાર હોય અવા બોલના ભાત્ર નંબર અને નામ લખો.

જ. (૪) ૧) બીજો બોલે : જાતિ પાંચ ૨) ચોથે બોલે : ઈન્જ્રીથ પાંચ

- ૩) સાતમે બોલે : શરીર પાંચ ૪) પચ્ચીસમે બોલે : ચારિત્ર પાંચ

- ૫) અષ્ટાવીસમે બોલે : સમકિત પાંચ ૬) તેત્રીસમે બોલે સમવાય પાંચ.

- (૫) શાવકના ગુણ કેટલા ? કોઈ પણ ૪ ગુણ લખો.

જ. (૫) શ્રાવકના ગુણ ૨૧ છે. અક્ષુંગ, ચશવંત, સોમ્ય પ્રકૃતિવાળો, લોકપ્રિય.

- (૬) ગુણસ્થાન એટલે શું ? ૮મા અને ૧૧મા ગુણસ્થાનકનું નામ લખો.

જ. (૬) મોહ અને યોગના કારણે આત્માની જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર રૂપ ગુણોની તારતમ્યતા (ઓછી), વધુયાળી અવસ્થાને ગુણસ્થાન કહે છે. નિયંત્ર બાદર, ઉપરાંત મોહનીય.

- (૭) સમવાય એટલે શું ? તે કેટલા છે ? નામ લખો.
- જ. (૭) જેના સમન્વયથી કાર્ય થાય તે સમવાય છે, તે પાંચ છે : કાળ, સ્વભાવ; નિયતિ, કર્મ (પૂર્વ ફા.), પુરુષાર્થ, પુરુષાકાર ઉધમ
- (૮) પ્રાણ કેટલા છે ? તે કેટલામો બોલ છે ? છેલ્લા બે પ્રાણના નામ લખો.
- જ. (૮) પ્રાણ ૧૦ છે, તે છણો બોલ છે. છેલ્લા બે પ્રાણ શ્વાચ્છોશ્વાસ બલપ્રાણા, આચુષ્ય બલપ્રાણા.
- (૯) ધ્યાન કેટલા છે ? ફક્ત નામ લખો.
- જ. (૯) ધ્યાન ૪ છે. આર્તદ્યાન, રૈદ્રદ્યાન, ધર્મદ્યાન, શુક્લદ્યાન.
- (ખ) મને ઓખળો – કોઈ પણ ચાર :
- જવાબ (ખ) (૧) મારા વપરાશથી કાનમાં બહેરાશ આવે છે. જવાબ : ફટાકડા
- (૨) મારાથી પૈસા તેમજ સહ્યતાનો નાશ થાય છે. જવાબ : ટી.વી.
- (૩) પૃથ્વી, પાણી, અજિન, વાયુમાં જીવ છે તેવું હું માનું છું. જવાબ : જૈન ધર્મ
- (૪) મારો આવેશ હત્યા પણ કરાવી શકે છે. જવાબ : કોઇ
- (૫) હું કાયમ ટકનાર નથી. જવાબ : અભિમાન
- (ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો – કોઈ પણ ત્રણા :
- (૧) તહેવારો કેટલા પ્રકારના છે ? કયા કયા ? સમજાવો.
- જવાબ (ગ) (૧) તહેવારો બે પ્રકારના છે- લોકિક અને લોકોત્તર. આત્માને ધર્મ કરવામાં જ્ઞાગૃત કરે તથા આત્માનું પોષણ કરવમાં જોકે તે લોકોત્તર તહેવાર છે. આત્માને પાંચ ઈન્જિયના વિષયમાં અને ૧૮ પાપના કાર્યમાં જોકે તે લોકિક તહેવાર છે.
- (૨) જૈન ધર્મ કોણે બતાવેલ છે ? અને તેઓ કેવા હોય છે ?
- જ. (૨) જૈન ધર્મ કેવળજ્ઞાનીઓએ બતાવેલ છે. તેઓ રાગ, દ્રેષ્ણ રહિત અને ત્રણો કાળના સર્વ ભાવોને જાણનાર હોય છે.
- (૩) રાગના કારણથી શું થાય છે ? દ્રેષ્ણના કારણથી શું થાય છે ?
- જ. (૩) રાગના કારણથી માયા અને લોભ થાય છે. દ્રેષ્ણના કારણથી કોઇ અને અભિમાન આવે છે.
- (૪) સામુદ્દરિક કર્મ બંધાય તેનું ફળ શું છે ?
- જ. (૪) સામુદ્દરિક કર્મ બંધાય છે. તેના ફળ રૂપે રલ્યે, પ્લેન, બસ, અક્સમાત, ધરતીકંપ, વાવાઝોકું વગેરે આપત્તિઆમાં તે જીવો એક સાથે મૃત્યુ પામે છે.
- (ઘ) ખાલી જગ્યા પૂરો :
- (૧) ..... બાળવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ બંધાય છે.
- જ : (૧) અક્ષર બાળવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મ બંધાય છે.
- (૨) ફટાકડામાં ..... વપરાય છે.
- જ. (૨) ફટાકડામાં ગંધાક (પૃથ્વીકાય) વપરાય છે.
- (૩) ખુશામતથી અભિમાની ..... બની જય છે.
- જ. (૩) ખુશામતથી અભિમાની કુલણાશી બની જાય છે.
- (૪) વસ્તુના સ્વભાવને ..... કહે છે.
- (૫) વસ્તુના સ્વભાવને ધર્મ કહે છે.
- (૬) નિમિતોને ..... આપવી જોઈએ.
- (૭) નિમિતોને ક્ષમા આપવી જોઈએ.
- (૮) ..... જીવો સૌથી અધરો છે.
- (૯) રાગને જીવો સૌથી અધરો છે.
- (ચ) ફક્ત ‘હા’ કે ‘ના’ લખો : જવાબ :
- (૧) મનુષ્ય એ જાતિનો લેણ છે. જવાબ : ના
- (૨) ઈન્જિયના વિષય પાંચ છે. જવાબ : હા
- (૩) સાસ્વાધન ગુણાસ્થાનકનો લેણ છે. જવાબ : હા
- (૪) ઇ દ્રવ્યના એકનીસ બોલ છે. જવાબ : ના
- (૫) નિર્જરાના વીસ લેણ છે. જવાબ : ના
- (૬) જેનું સદાકાળ હોવાપણું એ તત્ત્વ છે. જવાબ : હા
- (૭) જીવ અને પુદ્ગલને સ્થિર કરનાર ધર્માસ્તિકાય છે. જવાબ : ના
- (૮) ભાવના બાર છે. જવાબ : હા
- (૯) જેનામાં ચેતના છે તે અજીવ છે. જવાબ : ના
- (૧૦) સાધુના મહાવ્રત ૧૨ છે. જવાબ : ના

પ્ર. : ૩. (ક) વાતાના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

- (૧) મંત્રીએ મેધરથ રાજને શું કહ્યું ?
- જ. (૧) મંત્રીએ મેધરથ રાજને કહ્યું, “મહારાજ ! આ દગ્ધો છે. કોઈ માચાવી શરૂદેવ પડયંત્ર રચીને આપનું જીવન ખતમ કરવા ઈચ્છે છે. જો આમ ન હોત તો આથલું બધું માંસ મૂકી ટીધા પણી પણ કબૂતરનું પલલું ભારે કેવી રીતે રહે ?
- (૨) રોહિણેયને ફસાવવા અભયકુમારે મહેલના ઓરડામાં શું કરાયું ?
- જ. (૨) મહેલના એક વિશાળ ખંડમાં તેમણે અનેક પ્રકારના જુમ્મર, ચંદ્રવા અને ઘજાઓ બંધાવી. દરવાજે શોભાયમાન તોરણો લટકાવ્યાં. ઓરડામાં અગર ચંદ્ર અદિ સુગંધી દ્રવ્યો મુકાવ્યાં. શયનખંડમાં સુંદર રીતે શાણગારેલી શાચ્યા પથરાવી. અત્યંત સ્વરૂપવાન દાસીઓને સોળે શાણગાર સજાવી. તેમણે હાથમાં મૃંગ અને વાજીંઓ આપી તે ઓરડામાં ઉભી રખાવી. આ બધું જાણે સાક્ષાત દેવલોકને ધરતી પર ઉતાર્યું હોથ તેવું લાગતું હતું.
- (૩) ધન્યા શા માટે રડતી હતી ?
- જ. (૩) સંગમે ખીર ખાવા જીદ કરી હતી. ધન્યા ખૂબ ગરીબ હોવાથી ખીર બનાવી શકે તેમ ન હતી. તેથી પોતાની ગરીબીનો વિચાર કરતાં રડતી હતી.
- (૪) નાગશીને શેની હોંશ હતી ?
- જ. (૪) “બધા ભાઈઓની પતની કરતાં પોતાની રસોઈ સારી છે” તેવું બતાવવાની હોંશ હતી.
- (૫) મેધરથ રાજની પરીક્ષા દેવે શા માટે કરી ?
- જ. (૫) બીજા દેવલોકના ઈશાનેન્દ્ર મેધરથ રાજની ગુણગાથા કરી રહ્યા હતા તે પ્રશંસા સાંભળી દેવને વિશ્વાસ ન આવ્યો. માટે તે દેવ પરીક્ષા કરવા આવ્યો.
- (ખ) કોણ બોલે છે ? કોને કહે છે ?
- (૧) આપ જ અમારે વેર પધારી દર્શન દેવાની કૃપા કરો.
- જ. (૧) ભક્તભાતા શ્રેહિક રાજને કહે છે.
- (૨) મેં મનુષ્ય ભવમાં કેવળ ધર્મ જ કર્યો છે.
- જ. (૨) રોહિણીયો ચોર દેવીઓને કહે છે.
- (૩) હું જ એને શોધતો શોધતો અહીં આવ્યો છું.
- જ. (૩) બાજ મેધરથ રાજને કહે છે.

પ્ર. : ૪. કાવ્યપૂર્તિ કરો – નીચેનામાંથી કોઈ પણ ચાર :

- (૧) આત્મા નથી ..... મુજને ખરે !
- જ. (૧) આત્મા નથી પરભવ નથી વળી પુણ્ય પાપ કશું નથી
મિથ્યાત્વીની કદુ વાણી મેં ઘરી કાન પીધી સ્વાદથી,
રવિ સમ હતા જાને કરી પ્રલુ આપશ્રી તો પણ અરે !
દીવો લઈ કૂવે પડચો ઘિક્કાર છે મુજને ખરે !,,,,
- (૨) મેં ભોગ..... ભૂલી ગયો .
- જ. (૨) સારા ચિંતબ્યા પણ રોગસમ ચિંતબ્યા નહિ
આગમન ઈરછયું ધન તણું પણ મૃત્યુને પૂછયું નહિ
ચિંતબ્યું મેં નક્ક કારાગૃહ સમી છે નારીઓ
મધુભિંદુની આશા મહીં ભય માત્ર હું ભૂલી ગયો.
- (૩) અથવા નકામું ..... વાત ક્યાં ?
- જ. (૩) અથવા નકામું આપ પાસે નાથ શું બકવું ધાણું ?
હે દેવતાના પૂજય ! આ ચરત્રિ મુજ પોતાપણું,
જાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનું ત્યાં મારું તો શું માત્ર આ ?
જયાં કોડનો હિસાબ નહિ ત્યાં પાઈની તો વાત કયાં ?
- (૪) ચોવિસે જિનના ..... વર્તાવ્યો આનંદ.
- જ. (૪) ચોવિસે જિનના, સધળા એ ગણાધર,
ચૌદસો ને બાવન, તે પ્રણામું સુખકાર
જિન શાસન નાયક, ધન્ય શ્રી વીર જિણંદ
ગોતમાદિક ગણાધરે, વર્તાવ્યો આનંદ ....
- (૫) શ્રી જિન અંતરના ..... પરિવાર.
- જ. (૫) શ્રી જિન અંતરના, હુઆ પાટ અસંખ્ય
મુનિ મુક્તે મહોંચ્યા, ટાળી કર્મના વંક ...
ધન્ય કપિલ મુનિપર, નમું નમિ આણગાર
જેણો તત્કષણ ત્યાગ્યો, સહસ રમણી પરિવાર ... |
- | જય જિનેન્દ્ર ||

શ્રી બૃહ્દ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ગ્રુપ નું પેપર

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૯ થી ૧૨ • શ્રેણી: **૫** • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 5)

પ્ર. : ૧. સામાચિક પ્રતિક્રમણના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેની પાઠ પૂર્તિ કરો :

- (૧) સમય ..... ભૂયં
- જ. (૧) સમયં અણુમયં બહુમયં ભંડકરંગસમાણં, રયણકરંગ ભૂયં
- (૨) સત્ય ..... દુવિહં
- જ. (૨) સત્ય મુસલાદિક સાવજજોગનાં પરચક્ખાણ જાવઅહોરતં પજુવાસામિ દુવિહં
- (૩) જ્ઞાન ..... કાઉસ્સાં
- જ. (૩) જ્ઞાન દર્શન ચરિત્તાચરિતે (ચારિત્ર) તપ અતિચાર ચિંતવનાથં કરેમિ કાઉસ્સાં
- (૪) સંસુધં ..... નિવ્યાણમાં
- જ. (૪) સંસુધં સલ્તકત્તાણં સિદ્ધભાગં મુટિતમાગં નિજજાણમાગં નિવ્યાણમાગં
- (૫) સાડીકમે ..... રસવાણિજ્જે
- જ. (૫) સાડીકમે ભાડીકમે ફોડીકમે દંતવાણિજ્જે કેસવાણિજ્જે રસવાણિજ્જે

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

- ૧) છવિચુણેએ ૨) ચિંતવનાર્થ ૩) ઉમમાગો ૪) જવાણિજ્જાએ ૫) પેયાલા
- ૬) પરિસહોવસગા ૭) અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ ૮) આઉલમાઉલાએ
- ૯) અપરિચ્છુધં ૧૦) સદેણાં

- જવાબ: (ખ) ૧) નાક - કાનાદિ અવયવો છેણ્યાં હોય. ૨) રૂ પ્રકારના પરિષહો અને ઉપસર્ગો
૩) ચિંતન કરવાને માટે ૪) સાચા-ખોટાનો નિર્ણય કર્યા વિના ખોટાને હઠ્ઠી પકડી રાખવું
૫) સાચા જૈન માર્ગ વિરુદ્ધ ૬) આકૂળતા વ્યાકૂળતાથી
૭) (શરીરની) યથાશક્તિ પ્રમાણો ૮) અશુદ્ધ બિક્ષા
૯) પ્રધાન, પાતાળ કળશા સમાન ૧૦) શબ્દથી (વિકારી શબ્દો સાંભળવાથી)

(ગ) નીચેના શબ્દોનું માગાધી લખો :

- ૧) ગંધથી ૨) અવિધિથી બગાસુ ખાવાથી ૩) સિદ્ધ ભગવંતો લોકમાં ઉત્તમ છે
- ૪) ચાડી-ચૂગલી કરવી ૫) વિશેષ માનવા યોગ્ય.

જવાબ (ગ) ૧) ગંધેણાં ૨) જંભાઈએ ૩) સિદ્ધાતોગુત્તમા ૪) પૈશુન્ય ૫) અણુમયં

(દ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

- ૧) સંથારાની આરાધના ક્યા તિર્યંચે કરી હતી ? ક્યા અંગસૂત્રના આધારે ?

- જવાબ (દ) (૧) નંદમહિયારાના જીવે દેક્કાના ભવમાં છઙ્ગ અંગસૂત્ર જ્ઞાતાર્થ્મ કથાના આધારે.
૨) અસંશી પંચેન્દ્રિયમાં કોનો કોનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે ?
જ. (૨) સંમુચ્છિમિ મનુષ્યો, જળચર, સ્થળચર, ઉરપર, ભૂજપર અને ખેચર.
૩) ૧૮ પાપના ભંગ (લેદ) કેટલા ? કેવી રીતે ?
જ. (૩) ૧૮ પાપને કરવું, કરાવવું, અનુમોદવું એ ત્રણથી ગુણતાં $18 \times 3 = 54$.
૪) જિનમાર્ગથી વિપરીત પ્રઢપણ એટલે શું ?
જ. (૪) પૃથ્વી, પાણી, અનિન, વાયુ અને આકાશ આ પાંચ મહાભૂતોથી જીવ ઉત્પન્ન થયો છે એમ માનવું તે વિપરીત પ્રઢપણ.
(૫) સાત વ્યસનોને ચાર પાપમાં વહેંચો. પ્રાણાત્િપાત, અદત્તાદાન, મૈથુન, પરિગ્રહ.
- જ. (૫) પ્રાણાત્િપાતમાં - મહિરાપાન, માંસાહાર, શિકાર
મૈથુનમાં - પરસ્ત્રીગમન, વેશ્યાગમન
પરિગ્રહ - જુગાર

પ્ર. : ૨. કર્મ પ્રકૃતિના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) (૧) ઉંચ ગોત્ર કેટલા પ્રકારે બાંધે ? ફક્ત નામ લખો અર્થ નહીં.

જવાબ : ૨(ક) (૧) ઉંચ ગોત્ર એ પ્રકારે કર્મ બાંધે. ૧) જતિ અમદ ૨) કુળ અમદ ૩) બળ અમદ ૪) રૂપ અમદ ૫) તપ અમદ ૬) સૂત્ર અમદ ૭) લાભ અમદ ૮) ઐશ્વર્ય અમદ.

(૨) સંજવલન કોથ - સંજવલન માન, સંજવલન માચા, સંજવલનનો લોલને શેની ઉપમા આપી છે ?

૪. (૨) સંજવલન કોથ - તે ભરતીથી થતાં પાણી મદ્યે લીંટી સમાન સંજવલન માન - તે નેતરના સ્તંભ સમાન સંજવલન માચા - તે વાંસની છોઈ સમાન સંજવન લોલ - પતંગિયા તથા હળદરના રંગ સમાન

(૩) મનુષ્યગતિ આયુષ્ય બાંધવાના કારણો આપો.

૪. (૩) ૧) ભદ્ર સરળ પ્રકૃતિ ૨) વિનય પ્રકૃતિ ૩) સાનુકોશ-દ્યાભાવ રાખવાથી ૪) અમત્સર - અહંકાર રહિત, તુચ્છતા રહિત.

(૪) જીવ ગ્રહણ કરી શકે તેવી વર્ગણાના નામ લખો.

૪. (૪) ૧) ઓદારિક ૨) વેકિય ૩) આહારક ૪) તોજસ ૫) શ્વાસોચ્છશ્વાસ ૬) ભાષા ૭) મન એ) કાર્મણા.

(૫) શાનાવરણીય કર્મ કોના સમાન છે ? તેની જધન્ય ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.

૪. (૫) આંખના પાટા સમાન જધન્ય અંતમુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ - ૩૦ કોડાકોડી સાગરોપમ.

(૬) દર્શનાવરણીય કર્મનો જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ અભાધાકાળ લખો.

૪. (૭) જધન્ય અંતમુહૂર્તનો ઉત્કૃષ્ટ - ૩૦૦૦ વર્ષનો.

(૭) અશુભ નામ કર્મ બાંધવાના કારણો.

૪. (૮) ૧) કાચાની વક્તા ૨) ભાષાની વક્તા ૩) ભાવની વક્તા

૪) વિસંવાદચોગ - ખોટા ઝઘડા, વિખવાદ કરે.

(૯) કર્મપ્રકૃતિનો થોકડો કયા સૂત્રના આધારે ? કેટલામું પદ ? ઉદ્દેશ કયો ?

૪. (૧૦) પણવણા સૂત્ર પદ - ૨૩ ઉદ્દેશો - ૧ આધારે.

(૧૧) વેદનીય કર્મને શેની ઉપમા આપી છે ? તે કર્મ ધાતી છે કે અધાતી ?

૪. (૧૨) તે મદ્ય ખરડાચા ખડગ (તલવાર) સમાન આધાતી કર્મ છે.

(ખ) જોડકાં જોડો

સવાલ : (૧) જેના ઉદ્યથી જીવને સંસારમાં અને પાપના કાર્યમાં આસક્તિ

જવાબ = (૮) રતિ મોહનીય

જવાબ સાથે (૨) પરિતાપ કે ત્રાસ ન ઉપજવવાથી

જવાબ = (૫) શાતાવેદનીય

(૩) અંગોપાંગ પોતાના સ્થાને મળો

જવાબ = (૭) નિર્માણનામ

(૪) રસોળી થાય

જવાબ = (૬) ઉપધાતનામ

(૫) ચાલતા ચાલતા ઉંઘે

જવાબ = (૨) પ્રચલા પ્રચલા

(૬) બેઠા બેઠા ઉંઘે

જવાબ = (૧) પ્રચલા

(૭) પર્યાલિ પૂર્ણ ન મળો

જવાબ = (૪) અપર્યાપ્ત નામ

(૮) ઊંચી જતિમાં જન્મ

જવાબ = (૩) ઉર્ચ ગોત્ર

(ગ) કર્મ પ્રકૃતિને આધારે ફક્ત સંખ્યા લખો :

(૧) નામ કર્મની પ્રકૃતિ

(૫) વેદનીય કર્મ લોગવવાની પ્રકૃતિ

૪. (૧) ૬૩

(૫) ૧૯

(૨) શાનાવરણીય કર્મબંધના કારણ

(૬) ગોત્ર કર્મ કેટલા પ્રકારે બંધાય

૪. (૨) ૫

(૫) ૧૬

(૩) નોકખાય

(૭) નામ કર્મ કેટલા પ્રકારે બંધાય

૪. (૩) ૯

(૭) ૮

(૪) આયુષ્ય કર્મ બાંધવાની પ્રકૃતિ

(૮) અંતરાય કર્મ કેટલા પ્રકારે ભોગવે

૪. (૪) ૧૫

(૮) ૫

(ધ) કર્મોની વિવિધ અવસ્થામાં પહેલા ચારનામ લખો :

ઉદ્યના પ્રકાર ? જેના નામ લખો.

૪. (ધ) (૧) બંધ ૨) ઉદ્વર્તન ૩) અપવર્તન ૪) સત્તા ઉદ્યના બે પ્રકાર:

૧) પ્રદેશોદય ૨) વિચાકોદય

પ્ર. : ૩. છ આરાને આધારે જવાબ લખો :

(ક) (૧) છ આરાના ભાવ ક્યા આગમમાં છે ? વક્ષસ્કાર કેટલામો ?

જવાબ: ૩ (ક) (૧) જંબૂદ્રિપ્ર પ્રજાપ્તિ, વક્ષસ્કાર - ૨

(૨) પાંચમા આરાના પ્રથમ ૧૦ લક્ષણમાંથી ચાર લક્ષણો લખો.

૪. (૨) મોટા નગર તે ગામડાં સરીખા થશે. (૨) ગામડાં તે સ્મરણાન સરખાં.

(૨) ઊંચા કુળના સંતાનો તે દાસ, દાસી સરખા એટલે કે નીચા કુળનાં થશે.

(૪) પ્રધાનો લાલચુ થશે (૧૦ માંથી કોઈ પણ ચાર ચોપડીમાંથી ચેક કરો)

(૩) ભગવાન મહાવીરના મોક્ષે ગયા બાદ કેટલા વર્ષ સુધી કેવલજ્ઞાન રહ્યું ?

કોને કોને કેટલા વર્ષ કેવલજ્ઞાન રહ્યું તે વિસ્તારથી લખો.

૪. (૩) શ્રી મહાવીર પ્રભુ નિર્વાણ પદ્ધાર્યા ત્યારે ગોતમસ્વામીને કેવળજ્ઞાન ઉપજ્યું,

તે ૧૨ વર્ષ કેવળી રહી મોક્ષે પદ્ધાર્યા ત્યારે સુધર્મા સ્વામીને કેવળજ્ઞાન થયું

તે ૮ વર્ષ કેવળી રહીને મોક્ષે પદ્ધાર્યા. ત્યાર બાદ શ્રી જંબૂસ્વામીને કેવળજ્ઞાન ઉપજ્યું.

જંબૂસ્વામી ૪૪ વર્ષ કેવળી રહી મોક્ષે પદ્ધાર્યા. સર્વ મળીને મહાવીરસ્વામી મોક્ષે

પદ્ધાર્યા પછી ૫૪ વર્ષ સુધી કેવળજ્ઞાન રહ્યું, પછી વિચ્ચેદ ગયું.

(૪) ઉત્સર્પિણીના પ્રથમ તિર્થકરના જન્મ બાદ કેટલા તિર્થકર, ચક્વતી, બળદેવ,

વાસુદેવ, પ્રતિ વાસુદેવ થશે ? ઉત્સર્પિણીનો કયો આરો હશે ?

૪. (૪) ૨૨ તીર્થકરો, ૧૧ ચક્વતી, ૯ બળદેવ, ૯ વાસુદેવ, ૯ પ્રતિવાસુદેવ થશે.

આ ઉત્સર્પિણીના ત્રીજા આરામાં થશે.

(૫) (અ) પાંચમા આરાને છેડ થનાર ચાર એકાવતારિના નામ લખો.

૪. (૫) (અ) ચાર જીવ ૧) દુપસણ નામે આચાર્ય ૨) ફાળુની નામે સાધવી

૩) જિનદાસ નામે શ્રાવક ૪) નાગશ્રી નામે શ્રાવિકા

(બ) એક કાળચક્ષણી સ્થિતિ કેટલી ?

૪. (બ) ૨૦ કોડાકોડી સાગરોપમ

(ક) ત્રીજા આરાનો કેટલો કાળ બાકી રહ્યો ત્યારે કલ્પવૃક્ષોની શક્તિ ઓછી થવા લાગી ?

૪. (ક) ૧ પલ્યના આઠમા ભાગ જેટલો કાળ બાકી રહ્યો.

(ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) ..... માં ચોથા આરા જેવા ભાવો સદાકાળ વર્તે છે.

૪. (૧) મહાવિદેહમાં ચોથા આરા જેવા ભાવો સદાકાળ વર્તે છે.

(૨) કાળચક ..... અને ..... ક્ષેત્રમાં હોય.

૪. (૨) કાળચક ભરત અને ઈરિપત ક્ષેત્રમાં હોય.

(૩) પાંચમા આરાને છેડ એક ઉપવાસ ..... સરખો લાગશે.

૪. (૩) પાંચમા આરાને છેડ એક ઉપવાસ માસભમણ સરખો લાગશે.

(૪) ભગવાન મહાવીરના પાંચ કલ્યાણક ઉત્તરા ફાળુની નક્ષત્રમાં થયા.

(૫) ઉત્સર્પિણી કાળનો બીજો આરો બેસતાં પ્રથમ ..... દિવસ સુધી ..... મેઘ વરસશે.

૪. (૫) ઉત્સર્પિણી કાળનો બીજો આરો બેસતાં પ્રથમ ૭ દિવસ સુધી પુષ્કરાવત્ત મેઘ વરસશે.

(૬) ઋખલદેવ ..... પર્વત પર ..... આસને બેસીને મોક્ષે પદ્ધાર્યા.

૪. (૬) ઋખભેદેવ અષ્ટાપદ પર્વત પર પદ્માસન આસને બેસીને મોક્ષે પદ્ધાર્યા.

(૭) જુગલિયા કાળમાં ..... જીતિના વાંજિત્રના કલ્પવૃક્ષ હોય.

૪. (૭) જુગલિયા કાળમાં ૪૯ જીતિના વાંજિત્રના કલ્પવૃક્ષ હોય.

પ્ર. : ૪. ગોચરી સંબંધી પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) પૂજ્ય સાધુ-સાધીલુ ઘરે પદ્ધારે ત્યારે અને વહોરીને પાછા ફરે ત્યારે કઈ વિધિ કરવાની છે?

જવાબ: ૪ (૧) પૂર્વ સાધુ-સાધીલુ ઘરે પદ્ધારે ત્યારે ‘પદ્ધારો પદ્ધારો’ કહી વિનયપૂર્વક ૫-૮ ડગલાં સામે જવું. વહોરીને પાછા ફરે ત્યારે ૭-૮ ડગલાંસુધી વળાવવા જવું. જરૂર હોય તો ગોચરીના અન્ય ઘર બતાવવા જવું.

(૨) જમતાં પહેલાં કઈ ભાવના ભાવવી ?

૪. (૨) પૂં સંતોને વહોરાવવાની ભાવના ભાવવી જોઈએ.

(૩) કીતકૃત એટલે શું ?

૪. (૩) કીતકૃત એટલે કે સાધુના નિમિત્તે વેચાતું લાવેલું વહોરાવવું નહિ.

(ખ) 'હા' કે 'ના' માં (શું હું સાધુને વહોરાવી શકું?) જવાબ લખો :

- (૧) આપું જુડ (૨) કાચા કેળાની વેફર (૩) આખા ધાણા (૪) કેરીનો ગોટલો.

જ. (ખ) (૧) આપું જુડ - ના (૨) આખા ધાણા ના

- (૩) કાચા કેળાની વેફર - હા (૪) કેરીનો ગોટલો - ના
-

પ્ર. : ૫. કથા વિભાગને આધારે લખો :

- (૧) દ્રહની નજીક શું હતું ? બે પાપી શિયાળ ક્યાં રહેતા હતા ? તેઓ કેવા હતા ?

શેનું આચરણ કરતા હતા ? શેના લોલુપી હતા ?

જ. : ૫ : (૧) એક માલુકા કરછ હતું (૨) માલુકા કરછાં (૩) કોઈ, કપટી અને પાપનું જ નિરંતર આચરણ કરનાર, માંસાહારી માંસના લોલુપી હતા.

- (૨) ભગવાન પાસે કામેદેવે શ્રાવક ધર્મ અંગીકાર કરવા ભગવાનને શું કહ્યું ? ક્યા વ્રતો અંગીકાર કર્યા ?

જ. (૨) હે ભગવાન ! હું નિગ્રંથ પ્રવચનમાં શ્રદ્ધા કરું છું, વિશ્વાસ કરું છું, ઝચિ કરું છું, આદર કરું છું, પરંતુ ગૃહિત્યાગ કરીને દીક્ષા લેવા અસમર્થ છું. આથી પ્રભુ આપની પાસે શ્રાવક ધર્મને વ્રહણ કરવા ઈરછું છું.

- (૩) વર્ષાદિનનું બીજું નામ શું ? પ્રભુ રોજનું કેટલી સોનામહોરનું દાન કરતા ?

એક વર્ષમાં કેટલી સોનામહોરનું દાન કર્યું ? આવું દાન કોણ આપી શકે ?

જ. (૩) સાંવંતસરીક દાન રોજનું ૧,૦૮,૦૦,૦૦૦ (૧ કરોડ આઠ લાખ)

૧ વર્ષમાં ૩૮૮ કરોડ ૮૦ લાખ સોનામહોર

આવું વર્ષાદિન તીર્થકરો આપે છે.

- (૪) કામેદેવ શ્રાવકનો સંથારો કેટલા સમયનો ? શ્રાવક ધર્મનું પાલન કેટલા વર્ષનું ?

કાળ કરીને ક્યા દેવલોકમાં ગયા ? ત્યાંની સ્થિતિ કેટલી ?

જ. (૪) સંથારો ૧ મહિનાનો, ૨૦ વર્ષ શ્રાવક ધર્મનું પાલન, સુધર્મ દેવલોકમાં (૪ પલ્યુ સ્થિતિ) ચાર પલ્યની સ્થિતિવાળા દેવ.

- (૫) બે કષ્યભા ક્યા સૂત્રનો અધિકાર છે ? માંસ માટે બે શિયાળ રાત્રે શું કર્તા હતા ? દિવસે શું કર્તા હતા ?

જ. (૫) જ્ઞાતા ધર્મકથા સૂત્રનો અધિકાર. માંસ માટે બે શિયાળ રાત્રે ફરતાં હતાં.

દિવસે છુપાઈને રહેતાં હતાં.

પ્ર. : ૬. કાવ્ય પૂર્તિ કરો (સાધુ વંદણાને આધારે) :

- (૧) છયે અગ્નિ ..... દ્વાર

જવાબો: ૬ (૧) છયે અગ્નિ છાંડીને, લીધો સંયમભાર.

દીણા અત્યકાળમાં, પામ્યા મોકશ્દ્વાર.

- (૨) ચવી મુગતે જાશે ..... અધિકાર

જ. (૨) ચવી મુગતે જાશે વળી સિંહ મુનિશ્વર સાર

બીજા પણ મુનિવર, ભગવતીમાં અધિકાર.

- (૩) વીરપે પ્રત ..... શિવવેગ

જ. (૩) વીરપે પ્રત લઈને બાંધી તપની તેગ

ગયા વિજય વિમાને, ચવી લેશો શિવવેગ.

- (૪) ધર્મ ઘોષ તણા ..... અપાર

જ. (૪) ધર્મઘોષ તણા શિષ્ય, ધર્મરૂપિ અણગાર

કીડીઓની કરુણા આણી દચા અપાર.

- (૫) ચંદ્રનભાળાપે ..... નિર્વાણ.

જ. (૫) ચંદ્રનભાળાપે સંયમ લઈ હુઅ જાણ

તપ કરી દેહ ઝોંસી પહોંચા છે નિર્વાણ.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

પ્ર. : ૨. આગાર ધર્મના સ્વરૂપને આધારે :

(અ) પંચેન્દ્રિય પણો ..... ભવ ઓળા મળ્યા. અનંત ભિથ્યાત્મીની સામે એક જીવ..... એવા અસંખ્ય સમકિતી જીવોની સરેરાશે એક જીવ.....માટે શ્રાવક ધર્મની દુર્લભતા જાણી આરાધક બનવા..... કરવા તેના સ્વરૂપને જાણીએ.

જ. ૨: (અ) પંચેન્દ્રિય પણો મનુષ્યના ભવ ઓળા મળ્યા. અનંત ભિથ્યાત્મીની સામે એક જીવ સમકિતી એવા અસંખ્ય સમકિતી જીવોની સરેરાશે એક જીવ શ્રાવક માટે શ્રાવક ધર્મની દુર્લભતા જાણી આરાધક બનવા સમ્યક્ પરાક્રમ કરવા તેના સ્વરૂપને જાણીએ.

(બ્ય.) જોહડાં જોહો :

૧) આત્માનો ગુણ	૧) આગાર ધર્મ અણાગાર ધર્મ
૨) ધર્મના મુખ્ય પ્રકાર	૨) તુંગીયા નગરીના શ્રાવક
૩) ચારિત્ર ધર્મના બે પ્રકાર	૩) શ્રુત ધર્મ, ચારિત્ર ધર્મ
૪) શ્રમણોપાસક	૪) શાન, દર્શન
૫) ભગવતી સૂત્રમાં	૫) શ્રાવક આનંદ, કામદેવ

જ. (બ) ૧) આત્માનો ગુણ
૨) ધર્મના મુખ્ય પ્રકાર
૩) ચારિત્ર ધર્મના બે પ્રકાર
૪) શ્રમણોપાસક
૫) ભગવતી સૂત્રમાં

= ઝાન, દર્શન
= શ્રુત ધર્મ, ચારિત્ર ધર્મ
= આગાર ધર્મ અણાગાર ધર્મ
= શ્રાવક આનંદ, કામદેવ
= તુંગીયા નગરીના શ્રાવક

પ્ર. : ૩ નવ તત્ત્વના આધારે જવાબ લખો :

(અ) વ્યાખ્યા લખો : (કોઈ પણ ત્રણ)

નિશ્ચયનયથી જીવની, કર્મભૂમિ, પુણ્યતત્ત્વ, પ્રમાણ, સ્વયંબુધ્ધસિદ્ધા.

જ. ૩ (અ) (૧) જ્ઞાનદર્શન તથા ચારિત્રસ્વાર્પ નિજ ગુણનો જ બોક્તા છે તેને જીવ કહેવાચ.
(૨) અસિ, મસિ અને ફૃષ્ટ આ ત્રણ પ્રકારના વેપારે કરી જીવે તે કર્મભૂમિ.
(૩) શુભ ક્રમાણીએ શુભ ક્રમના ઉદ્દેશ્યે કરી જેના ફળ ભોગવવા આત્માને મીઠા લાગે તે પુણ્ય તત્ત્વ.
(૪) આત્માના લક્ષ સિવાયની દેશેક પ્રવૃત્તિ તે પ્રમાણ છે.
(૫) ગુરુના ઉપદેશ વિના પોતાની મેળે જાતિસ્મરણ આદિ જ્ઞાનથી. પ્રતિબોધ પામી મોક્ષમાં જાય તે સ્વયંબુદ્ધસિદ્ધા - કપિલ આદિ.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) નારકી અને દેવતાનું - સંધ્યાણ અને સંઠાણ લખો.

જ. ૩ (બ) (૧) નારકી દેવતા અસંધ્યાણી અને નારકીનું હુંડ સંઠાણ દેવતાનું સમચોરસ સંઠાણ.
(૨) અનંતાનુભંધી કખાય એટલે શું ?

જ. (૨) જે જ કખાય સમ્યક્ શ્રદ્ધા ન થવા દે, અનંતો સંસાર બંધાવે, જીવન પર્યત સાથે રહે તે અનંતાનું બંધી કખાય.

(૩) યથાખ્યાત ચારિત્ર એટલે શું ?

જ. (૩) સંપૂર્ણ વીતરાગ અવસ્થા જે ચારિત્રના આચરણથી જન્મજરા મરણ રહિત એવું મોક્ષસ્થાન પમાય.

(૪) સકામ નિર્જરા એટલે શું ?

જ. (૪) આત્મશુદ્ધિના આશયથી સમકિતની હાજરીમાં તપ દ્વારા સમભાવપૂર્વક કષ્ટ સહન કરી થતી કર્મની નિર્જરા.

(૫) કેટલી અવગાહના અને આયુષ્યવાળો જીવ મોક્ષમાં જાય ?

જ. (૫) જ્યા. ૨ હાથ ઉત્કૃષ્ટ પ૦૦ ધનુષ્યની અવગાહના તત્ત્વા

જ્યા. ૮ વર્ષ ૩. કોડ પૂર્વના આયુષ્યવાળો જીવ મોક્ષમાં જાય.

(ક) ટૂંકમાં જવાબ લખો (કોઈ પણ ચાર) :

(૧) વ્યાવહારિક જીવનમાં નવ તત્ત્વમાંથી બંધ તત્ત્વને જાણી શું કરશો ?

જવાબ (ક) (૧) કર્મબંધનના પ્રકારો ગણી તેને અટકાવવા મંદ રસ કરવા પુરુષાર્થ કરવો.

(૨) બાંધેલ કર્મ પોતાની સ્થિતિથી વધુ ટકવાના નથી એવી સમજણા કેળવી અનુકૂળતા પ્રતિકૂળતાને સમભાવપૂર્વ સહન કરવા જાગૃત બનવું. (૩) કર્મબંધ દરભાન પણ અશુભ કાર્ય મંદ રસ રસે બંધાય તરત નિષ્ફળ થાય તે માટે પશ્ચાતાપ કરવો.

(૪) કોઇ તત્ત્વ માનને જીવતા 'કમ ખાના ગમ ખાના નમ જાના' સૂત્ર અપનાવવું અને માયા અને લોભને જીતવા સરળ અને સંતોષી હૃદયમાં જ ધર્મ ટકી શકે છે.

આ સૂત્ર અપનાવવું.

(૨) કેટલા બોલનો ધારક મોક્ષમાં જાય, તેમાંથી ૧૦ બોલ લખો.

જ. (૨) ૧૦ બોલનો ધારી ૧) ત્રણ, ૨) બાદર, ૩) પર્યાપ્તા, ૪) સંજી, ૫) મનુષ્યગતિ, ૬) અખલનારાચસંધ્યણ, ૭) ભવ્ય સિદ્ધક, ૮) ચરમ શરીર, ૯) કાચક સમકિત, ૧૦) પંડિતવીર્ય

- (૩) કુલ તપના પ્રકાર, તેમાંથી આભ્યંતર તપના નામ લખી ધ્યાન તપમાં
 જ. (૩) કુલ બાર તપમાં ક બાબ્દુ - ક આભ્યંતર ૧) પ્રાયસ્ક્રિત, ૨) વિનય, ૩) વૈચાવરચ, ૪) સ્વાદ્યાચ, ૫) દ્યાન, (૬) વ્યત્ખર્ગ.
 શુલ્ષ અને અશુલ્ષ ધ્યાનના નામ લખો.
 ધ્યાન : કોઈ પણ એક જ વિષય ઉપર મનની એકાગ્રતા કરવી તેનું નામ ધ્યાન.
 ધ્યાન છે. આર્તદ્યાન અને રૌદ્રદ્યાન. માઠદ્યાન છોડવા ચોગચ અને
 દર્મદ્યાન અને શુકલ દ્યાન શુભદ્યાન દ્યાવવા ચોગચ છે.
 (૪) ચારિત્રના પ્રકારના નામ લખી સામાયિક ચારિત્રને ટૂંકમાં સમજાવો.
 જ. (૪) ચારિત્રના પાંચ પ્રકાર ૧) સામાયિક, ૨) છેદોપસ્થાપનીય, ૩) પરિહાર વિશુદ્ધ,
 ૪) સૂક્ષ્મ સંપરાચ, ૫) ચથાખ્યાત ચારિત્ર.
 (૫) માત્ર સંખ્યા લખો : આશ્વના સામાન્ય અને વિશેષ બેદ, ભાવના,
 પાપની પ્રકૃતિ, જીવના બેદ વિસ્તારથી, પંચેન્દ્રિય જીવના બેદ, અળુવ તત્વના સંક્ષેપથી બેદ.
- જ. (૫) ૨૦, ૪૨, ૧૨, ૮૨, ૫૬૩, ૫૩૫, ૧૪.
- જ. (૬) પાપતત્ત્વની વ્યાખ્યા લખો
- (૬) કોણો આડો-અવળો થઈ ગયો છે, સરખો ગોછવી લખો :

ક્રમ	કોણા સમાન	ગુગુ
૧)	શાનાવરણીય	૧) મહિનાપાન સમાન
૨)	દર્શનાવરણીય	૨) બેડી સમાન
૩)	વેદનીય	૩) રાજના ભંડારી સમાન
૪)	મોહનીય	૪) ચિત્રકાર સમાન
૫)	આયુષ્ય	૫) આંખના પાટા સમાન
૬)	નામ	૬) કુંભારના ચાકડા સમાન
૭)	ગોત્ર	૭) રાજના દ્વારપાણ સમાન
૮)	અંતરાય	૮) મહે ખરડાયેલ તલવાર

જવાબ: (૫)	૧	૫	૩
	૨	૭	૫
	૩	૮	૨
	૪	૧	૮
	૫	૨	૭
	૬	૪	૧
	૭	૬	૬
	૮	૩	૪

(૬) એક શબ્દમાં જવાબ લખો :

સવાલ સાથે	(૧) વહીલાચીરી ક્યા લીણ સિદ્ધ થયા ?	જ. : અન્ય લિંગ સિદ્ધા
જવાબ :	(૨) નામ કર્મની જ્યાદા સ્થિતિ લખો ?	જ. : ૮ મુહૂર્ત
	(૩) ક્યા અળુવ તત્વને અસ્તિકાય ન હોય ?	જ. : કાળ
	(૪) જીવા કે સ્થાન આપવાથી કયું પુન્ય બંધાય ?	જ. : લયણ પુન્ને
	(૫) મહોરણ ક્યા પ્રકારના દેવ છે ?	જ. : વાણિયંતર
	(૬) અશરણ જીવના કોણે ભાવી ?	જ. : અનાથી મુનિ

પ્ર. : જ. આગમ સૂત્ર પરિચયને આધારે કોઈ ચારના જવાબ લખો :

- (૧) ગણધર ગુંથીત આગમ કેટલા ? તેમાંથી વિચ્છેદ ગયેલ આગમનું કારણ
 અને તે આગમમાં શું આવે છે તે લખો ?
- જવાબ : જ (૧) કુલ ૧૨ અંગ સૂત્ર ગણધર ગુંથીતમાંથી દર્શિવાદ સૂત્ર તીર્થકરની ૨ પાઠ સુધી જ ચાલે,
 પછી દીરે દીરે લુપ્ત થાય છે. ૧૪ પૂર્વનું જ્ઞાન સમાચિત હોય છે.
 (૨) અંતગડ સૂત્રમાં શેનું વર્ણન આવે છે ?
- જ. (૨) અંતગડ સૂત્રમાં ગજસુકુમાલ, અર્જુનમાળી, શ્રેષ્ઠાકની રાણી આદિ તથા તેમના
 વિવિધ તપનું વર્ણન છે.
- (૩) પુષ્ટિયામાં ભગવાન મહાવીરનાં દર્શન કરવા પદ્ધારેલ ચંદ્ર તથા સૂર્યિંદ્રિયનું સોમિલ અને
 પારસનાથનો સંવાદ તથા બહુ પુત્રીકાદેવી આદિનું વર્ણન છે.
- (૪) કાલકુમારના ૧૦ ભાઈઓ અને ૧૦ દીકરાનું વર્ણન ક્યા આગમમાં આવે છે ?
- જ. (૪) કાપવર્ણિસિયા સૂત્રમાં કાલકુમારના ૧૦ ભાઈ અને ૧૦ દીકરાનું વર્ણન છે.
- (૫) દઢ પ્રતિક્ષા કેવળીના આગળના ભવોનાં નામ લખો.
- જ. (૫) સૂર્યાલદેવ તથા પરદેશી રાજા દઢ પ્રતિક્ષા કેવળીના આગળના ભવોના નામ છે.
- (૬) નિષધકુમાર તથા બલભદ્ર કોણી પાસે દીક્ષા લે છે ? તે ક્યા આગમમાં આવે છે ?
- જ. (૬) નેમનાથ ભગવાન પાસે દીક્ષા લે છે. વહિન દશા સૂત્રમાં આવે છે.

પ્ર. : ૫. કથાના આધારે જવાબ લખો : (ક) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) મેધકુમાર અનશન કરવા ..... પર્વત ઉપર ગયા.

જવાબ: ૫ (ક) (૧) મેધકુમાર અનશન કરવા વિપુલગિરિ પર્વત ઉપર ગયા.

(૨) તિર્યંચના ભવમાં દ્વા પાળવાથી ..... ભવ મળ્યો.

૪. (૨) તિર્યંચના ભવમાં દ્વા પાળવાથી માનવભવ ભવ મળ્યો.

(૩) મેધકુમારની માતા ..... પિતા ..... નગરી .....

૪. (૩) મેધકુમારની માતા ધારિણીરાણી પિતા શ્રેષ્ઠિક નગરી રાજગૃહી

(૪) મહાવીર પ્રભુ ..... નામક ઉધાનમાં પદ્ધાર્યા.

૪. (૪) મહાવીર પ્રભુ ગુણશીલ નામક ઉધાનમાં પદ્ધાર્યા.

(ખ) કોણ બોલે છે, કોને કહે છે ...

(૧) હા, ગૌતમ આ જ નગરમાં રાજનો દીકરો જન્માંધ આદિ છે.

જવાબ (ખ) (૧) ભગવાન મહાવીર સ્વામી ગૌતમ સ્વામીને કહે છે એક જન્માંધ પુરુષ.

(૨) એણું કોણ જ્ઞાની અને તપસ્વી છે કે જેણે મારા આ છુપાવેલા રહસ્યને જણી લીધું ?

૪. (૨) મૃગાવતી રાણીએ ગૌતમ સ્વામીને પૂછ્યું, કારણ કોઈને ખબર ન પડે તે રીતે તે જન્માંધ, મૂંગો-અપંગ સંતાનનો ઉછેર ગુપ્ત રીતે કરી રહ્યા તે વાત ગૌતમ સ્વામીને કોણે કહી એવું કોણ જ્ઞાની છે કે જે રહસ્યને જાણી ગયા તેવું વિચારી પૂછે છે.

(૩) પૂર્વભવના કથા પાપથી મૃગાપુત્ર આવા નરક જેવા પાપ લોગવે છે?

૪. (૩) ગૌતમ સ્વામીએ મહાવીર સ્વામીને પૂછ્યું, અનિષ્ટ દુર્ગધ મારતો ફક્ત ઈન્ડ્રિયના ચિંહ ઘરાવતો અતિ દુઃખ ભોગવતો મૃગાપુત્રને જોઈને આવ્યા પછી ભગવાનને પૂછે છે કે ક્યા કર્મના કારણે આવું દુઃખ ભોગવી રહ્યો છે.

(ગ) ટૂંકમાં જવાબ આપો : (૧) ઈન્ડ્રને અવધિ જ્ઞાનનો ઉપયોગ શા માટે કરવો પડ્યો ?

જવાબ : (ગ) (૧) દર્શાણા ભદ્રરાજ ભગવાનના દર્શન કરવા જતા હતા ત્યારે ઈન્ડ્ર જેવો ઠાઠ કર્યો હતો અને ગર્વ અને અભિમાનથી ઊભરાઈ ગયા હતા. તેનું અભિમાન ઉતારવા યૈક્ષિય લાભનો ઉપયોગ કર્યો.

(૨) દર્શાણાભદ્ર રાજનું અભિમાન કઈ રીતે ઉત્તરી ગણું ?

૪. (૨) આઠ દંતશૂળવાળા હાથીના દાંત ઉપર પુષ્કરીણીઓ તેમાં ચ પાંખડીયા ચ કમળ, દરેક પાંખડી પર તર નાટકની રચના કરી પોતાની લક્ષ્મીથી સમસ્ત ગગનમંડળને પૂર્યો. આ યૈભવ જોઈ દર્શાણા ભદ્રરાજ શરમમાં મુકાઈ ગયા અને પોતે કરેલા અભિમાન પ્રત્યે જેદ અનુભવવા લાગ્યો.

(૩) ઈન્ડ્ર દર્શાણાભદ્ર સામે શા માટે ઝૂકી ગયા ?

૪. (૩) ઈન્ડ્રનો યૈભ જોઈ દર્શાણા ભદ્રરાજએ વિચાર્યુ કે આવો યૈભવ અને સમૃદ્ધિ પૂર્વે અહિસામય, ધર્મસંયમ અને તપમય નિર્વધ ધર્મનું આચરણ કરવાથી પ્રાપ્ત થઈ છે. પોતાને યૈભવ પ્રત્યે વિરક્તિ જાગી. સંસાર પ્રત્યે યૈરાગ્ય જાગ્યો અને વસ્ત્ર-અલંકારનો ત્વાગ કરી સંચમ અંગીકાર કરી લીધો. સંયમીની આત્મરિદ્ધ સામે ઈન્ડ્ર ઝૂકી ગયા.

(૪) મૃગાપુત્રને ક્યો રોગ હતો ? ગર્ભકાળમાં તેની શી અસર દેખાઈ ?

૪. (૪) મૃગાપુત્રને ભસ્મક નામનો રોગ હતો. ગર્ભમાં જ તેની ચ નાડીમાંથી ઝિદિર અને ચ નાડીમાંથી પર વહેતાં હતાં. રાણી રાજને અપ્રિય થઈ ગઈ હતી.

પ્ર. : ૬. કાવ્ય વિભાગ : નીચેની પંક્તિ પૂર્ણ કરો : (૧) સોહં .... પરિંપાલનાર્થ

જવાબ : ૬ (૧) સોહમ્ તથાપિ તવ ભક્તિ વશાન્મુનીશ ! કર્તૃ સ્તવં વિગત શક્તિ-રપિ પ્રવૃતઃ ।
પ્રીત્યાત્મ વીર્ય મવિચાર્ય મૃગો મૃગોન્દ્રં, નાભેતિ કિં નિજશિશો: પરિપાલનાર્થમ્ ॥

(૨) વક્તું ..... લુજાભ્યાં.

૪. (૨) વક્તું ગુણાન ગુણ સમુદ્ર ! શાસાંક કાંતાનુ, કસ્તે ક્ષમ: સુરગુરુ પ્રતિમોપિ બુદ્ધ્યા ।
કલ્પાંતકાલ પવનેદ્રત નક્યાં, કોવા તરીતુમલમ્બુનિદિં ભુજાભ્યામ્ ॥

(૩) ધનોને ..... ટાળશે ભવની ખોડ

૪. (૩) ધનોને શાલિભદ્ર મુનિશ્વરોની જોડ, નારીનાં બંધન તત્ક્ષણ નાંખ્યા તોડ ।
ઘર કુટુંબ કલીલો ધન કંચનની કોડ, માસમાસખમણ તપ ટાળશે ભવની ખોડ ॥

(૪) સુખાહુ પ્રમુખ ..... સુખવિપાકે અધિકાર.

૪. (૪) સુખાહુ પ્રમુખ પાંચ પાંચસે નાર, તજુ વીરપે લીધા પંચ મહાવત સાર ।
આરિત્ર લઇને પાંચા નિરતિચાર, દેવલોકે પહોંચ્યા સુખ વિપાકે અધિકાર ॥

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

સીઅનો... .

શ્રી બૃજદ મુંબર્ડી વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મહાશી બીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૭ • ગુણા: ૧૦૦

(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 7)

પ્ર. : ૧. સામાયિક અને પ્રતિકમણાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેની પાઠ પૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ બે)

(૧) નિગયથં ..... ને આઉયં

જવાબ : ૧ (ક) (૧) નિગયથં પાવયણાં સરચં અણુતરં કેવલિયં. પડિપુણં ને આઉયં

(૨) કાલસ્સ એસાયણાએ.

૪. (૨) કાલસ્સ આસાયણાએ, સુયસ્સ આસાયણાએ, સુયદેવયાએ અસાયણાએ
વાચણારિયસ્સ આસાયણાએ

(૩) પિત્તિયં ..... ફસાફુસંતુ.

૪. (૩) પિત્તિયં સંભિમં સનિવાદ્યં, વિવિહારોગાયંકા પરિસહોવસગ્ગા ફાસાફુસંતુ

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

(૧) પાડિપૂણં (૨) ધંમેણં (૩) ઘોસહિણં (૪) પોસહસ્સ (૫) કિદ્ધિયં

(૬) ઝેતવુફ્ફી (૭) તાખડિરુવગ (૮) વર્ઝિક્ઝે (૯) પસારણાએ (૧૦) સાણા.

જવાબ : (ખ) (૧) પ્રતિપુર્ણ છે. (૨) ધર્મદ્યાન (૩) શુદ્ધ ઉર્ચારો વિના ભણાયું હોય (૪) પોષધ વ્રતનું

(૫) કિર્તન (૬) એક દિશાની મર્યાદા ધટાડી. બીજી દિશાની મર્યાદા વધારવી.

(૭) સારી વસ્તુ દેખાડી નારસ આપી હોય, બેસસેળ કરી હોય. (૮) વ્યક્તિક્ષમ વિશે

(૯) વગર પુંજે હાથ-પગ લાંબા કરવા (૧૦) ફૂતરા.

(ગ) ગુજરાતી શબ્દોના (અર્થનો) માગદી શબ્દ લખો :

(૧) શાનવંત અથવા સુપ્રશ્ન્ટ મનના હેતુરૂપ છો. (૨) સંયમ રૂપી જીવનના દેનારા. (૩) એક પ્રકારના

(૪) વ્રસળુઓને લાકડી પ્રમુખના પ્રષાર કર્યા હોય. (૫) સર્વ પ્રકારે શીતલીભુત થાય છે.

જવાબ : (ગ) (૧) ચેદ્યં (૨) જીવદ્યાણં (૩) એગાવિહે (૪) વહે (૫) પરિ નિવ્યાયંતિ

(ધ) ફક્ત આંકડામાં જવાબ લખો :

(૧) શાનના અતિયાર (૨) અશાતના કેટલા પ્રકારની (૩) બ્રહ્મયર્થની વાડ

(૪) શિક્ષાવ્રત (૫) શરણા (૬) ગુપ્તિ (૭) ઉવભોગ પરિભોગના બોલ

(૮) સંથારાની કોટિ (૯) કેવળીની સંખ્યા (૧૦) શ્રાવકના ગુણો.

જવાબ : (ધ) (૧) ૧૪ (૨) ૩૩ (૩) ૯ (૪) ૪ (૫) ૪ (૬) ૩ (૭) ૨૫ (૮) ૯

(૯) જધન્યર કરોડ ઉલ્કૃષ્ટ રૂ કરોડ (૧૦) ૨૧

(ચ) નીચેના પ્રશ્નોના ચોગ્ય ઉત્તર લખો :

(૧) ભય એટલે શું ? તે કેટલા અને કયા ? (ફક્ત સંખ્યા અને નામ લખો).

જવાબ : (ચ) (૧) ભય મોહનીયના ઉદ્દ્યથી થનાર આત્માના ઉદ્દેગરૂપ પરિણામને ભય કહે. ભાય સાત છે.

તેના નામ : આલોક ભય. પરલોક ભય, આદાન ભય, અક્ષમાત ભય, આજીવિકા ભય,
મરણ ભય, અપયશ ભય.

(૨) સિદ્ધની અશાતના કેવી રીતે થાય ?

૪. (૨) એક સ્થળે અનંતકાળ કેવી રીતે રહી શકાય ? શરીર નથી ત્યાં સુખ કેવું ?
સિદ્ધને અનંતસુખ શું હોય ? વગેરે અવજા કરવી તે.

(૩) હેય, જ્ઞેય, ઉપાદેય એટલે શું ?

૪. (૩) હેય = છોડવા જેવા, જ્ઞેય = જાણવાયોગ, ઉપાદેય = આદરવા ચોગ્ય.

(૪) નિર્ગંધ પ્રવયન કોને કહે છે ?

૪. (૪) જેમણે રાગ, દ્રેષણી ગ્રંથી તોડી નાખી છે, એવા તીર્થકર ભગવાનની વાણીને, જિનવાણીને,
તેમના આગમ સૂત્રોને, નિર્ગંધ....

(૫) સાધુ કેવા છે ? તે બતાવતા શબ્દ અને અર્થ લખો.

૪. (૫) રય હરણા, ગુરણા, પડિગાહ, ધરા, પંચ મહિયયધરા, અઙ્ગારહસ્સ સિલાંગ, રહધરા,

અક્ષમય આચાર ચરિતા-એટલે કે રજોહરણા, પાત્રા અને ગુરણાના ધારક, પાંચ મહિયતના

ધારક, અઢાર હજાર શિલ રૂપી રથના ધારક, પરિપૂર્ણ આચાર ચુક્તિ ચારિત્રના ધારક સાધુ છે.

પ્ર. : ૨. ગતાગતના આધારે જવાબ લખો :

(ક) ફક્ત ‘હા’ અથવા ‘ના’ લખો – ખોટા જવાબ સુધારી લખો :

(૧) જીવ મરીને પદ્ધત લેદમાં જય.

જ. (ક) (૧) ના. પકડ લેદમાં.

(૨) જુગલીયા દેવ ગતિમાં જ જય.

જ. (૨) હા.

(૩) સાતથી નરકનો મરીને મનુષ્ય બની શકે ?

જ. (૩) ના. સંઝીની પંચેન્દ્રિય બને.

(૪) તિર્થકરનો જીવ કોઈ પણ ગતિમાંથી આવી શકે?

જ. (૪) ના. દેવ અને નરક ગતિમાંથી જ આવી શકે.

(૫) ઉરપરીસર્પની ગતિ પરંપરા બોલની છે.

જ. (૫) હા.

(૬) હેમવયના મનુષ્ય પદ્ધત લેદમાં જઈ શકે.

જ. (૫) ના. ૧૨૪ લેદમાં જઈ શકે.

(ખ) નીચેના બોલની ગતાગત લખો (કોઈ પણ પ)

(૧) ડેવળીની (૨) સાધુની (૩) સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનના દેવોની

(૪) પાંચમી નરકની (૫) ત્રણ વિકલેન્દ્રિયની (૬) કર્મભૂમિના મનુષ્ય.

જ. (ખ) (૧) કેવળીના આગત ૧૦૮ લેદની. ૮૧ દેવ ૧૫ પરમાધારી, ૩ કિલ્વીધી વર્જને), ૧૫

૧૦ કર્મભૂમિ, પ સંઝી તિર્થચ, પ્રથમ ચાર નારકી, બાદર પૃથ્વી, પાણી વનસ્પતિ, એ પર્યાપ્તાની. ગતિ : મોક્ષની

જ. (૨) સાધુની આગત ૨૭૫ લેદની. ૧૭૮માંથી તેઉવાઉના આઠ વર્જને ૧૭૧, ૮૮ દેવના પર્યાપ્તા. પ્રથમ પાંચ નરકના પર્યાપ્તા. મળીને ૨૭૫.

ગતિ : ૭૦ લેદની, બાર દેવલોક, નવ લોકાંતિક, ૯ ગ્રેવેયક, પાંચ અનુતાર વિમાન, એ ઉપના અપર્યાપ્તા-પર્યાપ્તા મળીને ૭૦, તથા મોક્ષ.

જ. (૩) સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનના દેવોની આગતિ ૧૫ લેદની છે. ૧૫ કર્મ ભૂમિના પર્યાપ્તાની.

જ. (૪) પાંચમી નરકની આગતિ ૧૭ લેદની, પંદર કર્મભૂમિના મનુષ્ય એવમ્ સંઝી ઉરપરિસર્પ તથા જળચરના પર્યાપ્તાની.

ગતિ: ૪૦ લેદની, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય, પાંચ સંઝી તિર્થચ એ ૨૦ના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા.

જ. (૫) ત્રણ વિકલેન્દ્રિયની આગતિ ૧૭૮ લેદની, ૧૦૧ સંમૂહચંભ. મનુષ્યના અપર્યાપ્તા, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા એ ૩૦, ૪૮ તિર્થચ, એમ ૧૭૮. ગતિ : આગતિ પ્રમાણે જ.

જ. (૬) કર્મભૂમિના મનુષ્યની આગતિ ૨૭૯ લેદની. ૧૭૧ લટ (તેઉ, વઉના ક વર્જને) ૧૭૧ + ૮૮ દેવના પર્યાપ્તા તથા પ્રથમ ૯ નરકના પર્યાપ્તા. ગતિ પકડ લેદની અથવા મોક્ષની

(ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

(૧) એકથી ત્રણ નરકનો નીકળેલો શ્રેષ્ઠ કઈ પણી પામી શકે ?

(ગ) જ. (૧) તીર્થકરની

(૨) સ્ત્રીવેદવાળો જીવ શેમાં ન જઈ શકે ?

જ. (૨) સાતમી નરકમાં

(૩) સંઝી તિર્થચ પંચેન્દ્રિય કયા દેવલોક સુધી જઈ શકે ? તે દેવલોકનું નામ લખો.

જ. (૩) આઠમા દેવલોક તેનું નામ સહસ્ત્રાર.

(૪) ૫૬ અંતરદ્વીપના જુગલીયા મરીને શું બને ?

જ. (૪) પરચીસ ભવનપતિ તથા છલ્પીસ વાણિયંતર એ એકકાવન જાતના.

(૫) કયા કયા જીવો ફક્ત તિર્થચ ગતિમાં જય ?

જ. (૫) જમી નરકનો અને તેઉકાય - વાઉકાય.

(૬) હરિવાસ અને રમ્યક્વાસની ફક્ત ગત લખો.

જ. (૬) હરિવાસ ને સમ્યક્વાસની ગત - ૧૨૯ (૧લું કિલ્વીધી વર્જને).

(૭) ગતા-ગત એટલે શું ?

જ. (૭) આગત એટલે આવવું, ગત એટલે જવું.

પ્ર. : ૩. ૬૩ શિલાધનીય મહાપુરુષોના આધારે જવાબ લખો. ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) એક સાથે ઉત્કૃષ્ટ તીર્થકર ..... અને ઉત્કૃષ્ટ ચક્વતી ..... હોય

જવાબ: ૩ (૧) એક સાથે ઉત્કૃષ્ટ તીર્થકર ૧૫૦ અને ઉત્કૃષ્ટ ચક્વતી ૧૪૦ હોય.

(૨) વાસુદેવને ..... પણ ન સ્પર્શો.

જ. (૨) વાસુદેવને શ્રાવકપણું પણ ન સ્પર્શો.

(૩) છ આરાનો કુલકાળ ..... છે.

જ. (૩) છ આરાનો કુલકાળ દસ કોડાકોડી સાગરોપમ છે.

(૪) ચક્વતીનિ.....પણ કહેવાય છે અને તીર્થકરને.....તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

જ. (૪) ચક્વતીનિ નરેન્દ્ર પણ કહેવાય છે અને તીર્થકરને દૈવાધિદૈવ તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે.

(૫) પ્રતિવાસુદેવ ..... ખંડના અને ચક્વતી ..... રાજ હોય છે.

જ. (૫) પ્રતિવાસુદેવ ત્રણા ખંડના અને ચક્વતી છખંડના રાજ હોય છે.

(૬) બળદેવ..... અને વાસુદેવ ..... હોય છે.

જ. (૬) બળદેવ મોટા ભાઈ અને વાસુદેવ નાના ભાઈ હોય છે.

(૭) સંપૂર્ણ સંસારકાળમાં પદવી ચક્વતીનિ ..... તીર્થકરની ..... વાસુદેવની.....
અને બળદેવની ..... મળી શકે.

(૮) સંપૂર્ણ સંસારકાળમાં પદવી ચક્વતીનિ બે વાર તીર્થકરની એક વાર વાસુદેવની ત્રણા વાર
અને બળદેવની ત્રણાવાર મળી શકે.

પ્ર. : ૪. વ્યવહાર સમક્ષિતના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ લખો)

(ક) (૧) સમક્ષીતીની પાપભીજીતા માટે કયા ઉદ્ઘરણ આખ્યા છે ?

જવાબ : (ક) (૧) શ્રીકૃષ્ણા અને શ્રેણિક

(૨) કિયાઢાચી એટલે શું ?

જ. (૨) જે જ્ઞાનાદિ આચાર, સમિતિ, ગુપ્તિ, આદિ કિયા પાલનમાં ભાવપૂર્વક ઝચિ કરે છે તે.

(૩) ભાવના કેટલી બતાવી છે ? અને કઈ કઈ ?

જ. (૩) ફક્ત - ૧, તેના નામ મૂળ, દ્વાર, પાચો, તિજોરી, દુકાન, ભોજન

(૪) જીવ નિત્ય છે. તે પરથી શું સમજવાનું છે ?

જ. (૪) જીવદ્રવ્ય અનાદિ અનંત છે. તેની ઉત્પત્તિ નથી અને તેના વિનાશો જીવનો નાશ પણ
નથી. (૫) નિવિચિકિત્સા એટલે શું ?

જ. (૫) ધર્મ કરણીના ફળમાં સંદિહ રહીત થયું.

(૬) આઠ પ્રભાવના કયા સૂત્રમાં બતાવી છે ? છેલ્લી બે પ્રભાવનાના નામ લખો.

જ. (૬) શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં ૧) પ્રત પ્રભાવના ૨) કવિ પ્રભાવના

(૭) નિર્વેદ એટલે શું ?

જ. (૭) દિન્દીયોના વિષયથી ઉદાસીન ભાવ રાખવો, શરીર અથવા સંસારના અનિત્યપણાનું
ચિંતન કરે, મોહન્ય જગતથી અતિગ થદ્ય પૈરાગ્ય ભાવથી દીક્ષા લઈ કર્મશાનુઓને
જીતી સિદ્ધ્યપદ પ્રાપ્ત કરતાની અભિલાષા કરવી.

(ખ) વ્યવહાર સમક્ષિત અને નિશ્ચય સમક્ષિત વિશે વિસ્તારથી જણાવો.

જવાબ (ખ) વ્યવહાર સમક્ષિતના ક્રમ બોલમાંથી એક અથવા અનેક બોલ આદરનાર જીવને વ્યવહારથી
સમક્ષિતી કહે છે. દેવ-ગુરુ અને ધર્મ તત્ત્વમાં વ્યવહારથી શ્રુતા તે વિશિષ્ટ જ્ઞાની જ બતાવી
શકે. જેણે અનંતાનુંબંધી કોધ, માન, માચા, લોલ એ ચાર અને દર્શન મોહનીયની ત્રણા
સમક્ષિત મોહનીય, મિથ્યાત્પ મોહનીય અને મિશ્રમોહનીય, એ મોહનીય ક્રમની સાત
પ્રકૃતિનો ક્ષય ઉપસમ કે ક્ષયોપસમ કર્યો હોય તેને નિશ્ચયથી સમક્ષિતી કહે છે.

પ્ર. ૫ : વાતના આધારે લખો :

(૧) અર્જુનમાળીની વાતા તથા નંદમણીયારની વાતા કયા સૂત્રમાં આવે છે ?

જવાબ : ૫ (૧) શ્રી અંતગડસૂત્ર તથા જ્ઞાતાધર્મ કથાસૂત્રમાં.

(૨) ચક્ષ પ્રતિમાના હાથમાં કેટલા વજનવાળું કયું શરૂ હતું ?

જ. (૨) ૧૦૦૦ પણ પરિમાણ ભારવાળું એક લોખંડનું મુદ્ગર હતું.

- (૩) અર્જુનમાળીની પત્નીનું નામ શું હતું ? અર્જુન મુનિનો આત્મા હમણા ક્યાં છે ?
- જ. (૩) પત્નીનું નામ બંધુમતી હતું. અર્જુનમુનિનું ભવિષ્ય એટલે કે તે હમણા મોક્ષમાં છે.
- (૪) નંદમહિયારને પૌષ્ઠ્રમાં કયો વિચાર આવ્યો અને કેમ આવ્યો ?
ફેલ ચાર લાઈનમાં લખો.
- જ. (૪) નંદમહિયાર અષ્ટમ પૌષ્ઠ્રમાં ભૂખ-તરસથી વ્યાકુળ બની ગયા હતા.
તેથી તેઓએ નંદા પુષ્કરિણી બનાવવાનો વિચાર કર્યો.
- (૫) નંદમહિયાર શાવક મરીને શું બન્યા? અને હમણાં ક્યાં છે? ત્યાં તેનું નામ શું છે?
- જ. (૫) દેક્કો બન્યાઅને હમણા સોધર્મ દેવલોકમાં દર્દરા વતંસક વિમાનમાં ‘દર્દર’ નામના દેવ છે.
- (૬) શુંક પરિવાજ કે થાવચા મુનિને કયા કયા પ્રશ્નો પૂછ્યા ?
- જ. (૬) નીચે પ્રમાણે પ્રશ્નો પૂછ્યા :
- (૧) શુંતમારા ધર્મમાં ચાત્રા છે ? (૨) ચાપનીય છે ? અવ્યાબાધ છે? (૩) પ્રાસુક વિહાર છે ?
- (૭) થાવચા મુનિએ દીક્ષા પછી કેટલો અભ્યાસ કર્યો ? અને કોની પાસે દીક્ષા લીધી ?
- જ. (૭) ભગવાનશ્રી અરિષ્ટનેમિ પાસે દીક્ષા લીધી. દીક્ષા લઈને ૧૪ પૂર્વના જ્ઞાનનો અભ્યાસ કર્યો.
-

પ્ર. : ૬. નીચેની પંક્તિઓ પૂર્ણ કરો :

- જવાબ : ૬ (૧) દૃષ્ટવા ..... ઈચ્છેત
(૧) દૃષ્ટવા ભંવત મનિમેષ વિલોકનીયં
નાન્યત્ર તોષમપથાતિ જનસ્થ ચક્ષુઃ ।
પીત્વા પયઃ શાશ્વત ધુતિ દૃગ્ય સિન્ધો:
ક્ષારં જલં જલ - નિધર શિતું ક ઈચ્છેત् ॥
- (૨) નિર્ધૂમ ..... પ્રકાશઃ
- જ. (૨) નિર્ધૂમ-વતિંચપવર્જિત - તેલ પૂરઃ
કૃત્સનં જગતું ત્રયમિં પ્રકટી-કરોષિ ।
ગમ્યો ન જતુ મરુતાં ચલિતા ચલાનાં
દીપોપર સ્તવમસિનાથ ! જગત પ્રકાશ : ॥
- (૩) તુલ્યં નમસ્ત્રિ ..... શોષણાય
- જ. (૩) તુલ્યં નમસ્ત્રિભુવનાર્તિહરાય નાથ !
તુલ્યં નમઃ ક્ષિતિતલા ભલ ભૂષણાય ।
તુલ્યં નમસ્તજગતઃ પરમેશ્વરાય
તુલ્યં નમો જિન ! ભવોદદિ શોષણાય ॥
- (૪) નવમી કઢી સંપૂર્ણ લખો.
- જ. (૪) આસ્તાં તવ સ્તવનમસ્ત સમસ્ત દોષં
ત્વત્ સંકથાપિ જગતાં દુરિતાનિ હંતિ ।
દુરે: સહસ્રકિરણાઃ કુરુતે પ્રલેવ
પદ્માકરેષુ જલ જાનિ વિકાશ ભાંજિ ॥

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

સી ઓડ....

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણારી ભીમરી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે છ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૮ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 8)

પ્ર. : ૧. સૂત્ર વિભાગ : સામાયિક પ્રતિકમણાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) પાઠની પૂર્તિ કારો - કોઈ પણ બે :

- જ. (૧) ખમણિજાઝે બે કિલામો અપ્પકિલંતાણાં બહુસુલેણાં બે હિવસો વર્દ્ધકંતો જતાબે જવણિજાઝાં.
જ. (૨) પિચં માણુણાં માણામં દિજજં વિસાસિયં સમયં અણુમયં બહુમયં.
જ. (૩) સચ્ચયં અણુતારં કેવલિયં પડિપુણ નેઆઉંયં સંસુદ્ધાં સંસુદ્ધાં સિધ્ધિમણાં.

(ખ) ગુજરાતી અર્થના માગાદી શબ્દો લખો :

- (૧) આશા ૨) નિવર્તનાના ૩) સમતારૂપ સામાયિક વિશે ૪) ક્ષમા કરજો

જવાબ : (ખ) (૧) આજા = અબભાણુણણાએ (૨) નિવર્તનાના = વેરમણાં (૩) સમતારૂપ સામાયિક વિશે = સામાઈએ, (૪) ક્ષમા કરજો = ખમણિજાઝો

(ગ) શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

જવાબ : (૧) ચિન્તવનાર્થ = ચિંતન કરવાનો માટે

(૩) પ્રકાર = વિહસન

(૫) ખામેભિ = ક્ષમા માણું છું

(૭) ખમાસમણાણાં = ક્ષમાવંત સાધુજીઓની

(૨) અસાવગ = શ્રાવકને નહીં કરવા ચોગય

(૪) નિસ્તીહિ = અશુભ - પાપ કિયાને રોકીને

(૬) સમજોવાસાનેણાં = શ્રમણો પાસક શ્રાવકને

(૮) સેવજા = સેવા કરવી - ઉપાસના કરવી.

(ધ) પ્ર્શ્નોના ઉત્તર લખો :

- (૧) ત્રસની જીવાયોની વિસ્તારથી લખો.

જવાબ : (ધ) (૧) ત્રસની જીવાયોની - ૨ લાખ બેઈન્ડ્રિય + ૨ લાખ ટેઈન્ડ્રિય + ૨ લાખ ચોરેન્ડ્રિ + ૪ લાખ નારકી + ૪ લાખ તિર્યંચ પંચેન્ડ્રિય + ૪ દેવતા+૧૪ લાખ મનુષ્ય તેમ કુલ ૩૨ લાખ ત્રસની જીવાયોની.

- (૨) અરિહંતના ગુણ ૧૨ છે ? ક્યા ક્યા ?

જ. (૨) અરિહંતના ગુણ ૧૨ છે : ૧) અનંત જ્ઞાન ૨) અનંત દર્શન ૩) અનંત ચારિત્ર ૪) અનંત તપ પ) અનંત બળ વીર્ય ક) ક્ષાયક-સમકિત ભ) વજનુષ્યભ નારાય સંધયણ ચ) સમ ચતુરંસ સંસ્થાન મ) ચોત્રીસ અતિશય ૧૦) પાંત્રીસ ગુણ વાણીના ૧૧) એક હજાર આઠ ઉત્તમ લક્ષણ ૧૨) ચોસચ ઇન્દ્રોના પૂજનીય.

- (૩) ૧૨૪ દોષ ટાળીને પ્રતિકમણા કરવાનું છે તે દોષ ક્યા ?

જ. (૩) પ્રતિકમણાના ૧૨૪ દોષ : ૮૮ અતિચારમાંથી જ્ઞાનના ૧૪ છોડી ૮૫ અતિચાર લાગ્યા હોય તે + જ્ઞાનાચાર ૮ + દર્શનાચારના ૮ + ચારિત્રાચારના ૮ + તપચાર -૧૨ + વીર્યચારના ૩ એ ૮૮ બોલની આરાધના ન કરી હોય એમ કુલ ૮૫+૮+૮+૮+૧૨+૩ = ૧૨૪.

- (૪) સંશી તિર્યંચ પંચેન્ડ્રિય જીવો શ્રાવક કેવી રીતે બની શકે ?

જ. (૪) જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન દ્વારા, અવધિજ્ઞાન દ્વારા, એકલીજાને બોધ આપવાથી કે મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં તીર્થકરની વાણી સાંભળીને તિર્યંચ શ્રાવક બને.

મન વિનાના જીવોના ભાવને પણ જાણો છે તેથી ઘટઘટની વાત જાણો છે, તેમ કહું છે.

- (૫) સિદ્ધશીલા ૪૫ લાખ ચોજનની શા માટે ?

જ. (૫) મોક્ષમાં માત્ર મનુષ્ય જ જાય છે. મનુષ્યને રહેવાનું ક્ષેત્ર અઢી દ્વીપ છે અને તે ક્ષેત્ર ૪૫ લાખ ચોજનનું છે. માટે સિદ્ધશીલા પણ અઢી દ્વીપની બરાબર ઉપર એટલા જ માપની છે. ૪૫ લાખ ચોજનના મનુષ્ય ક્ષેત્રમાંથી જે મનુષ્ય સિદ્ધ થાય છે તે ત્યાંથી સમશ્રેણીએ અજુગતિથી લોકાં જાય છે. માટે, મનુષ્ય ક્ષેત્ર, સિદ્ધશીલા અને તેની ઉપર સિદ્ધક્ષેત્ર બધું જ ૪૫ લાખ ચોજનનું છે.

- (૬) ગણાધર કેને કહેવાય ? તેઓ હાલમાં ક્યાં બિરાજે છે ?

જ. (૬) તીર્થકરના મુખ્ય દ્વારાંગી (બાર અંગસૂત્ર) રચનારા શિષ્યોને ગણાધર કહે છે. ગણ એટલે સમૂહ ધર એટલે ધારક. ધારાં શિષ્ય સમૂહના ધારકને ગણાધર કહે છે. તેઓ હાલ માત્ર મહાવિદેશ ક્ષેત્રમાં બિરાજે છે. ભરત, દીર્ઘત, ક્ષેત્રમાં નથી.

(ચ) એક જ શબ્દમાં જવાબ લખો :

- (૧) કેવલી ભગવાનને કયું ચારિત્ર હોય ?

જવાબ : (ચ) (૧) કેવળી ભગવાનને ચથાપ્યાત ચારિત્ર જ હોય.

- (૨) છેલ્દે ઉત્કૃષ્ટ ૧૭૦ તીર્થકર ક્યારે થયા હતા ?

જ. (૨) બીજા તીર્થકર શ્રી અજુતનાથ સ્વામીના સમયમાં ઉત્કૃષ્ટ તીર્થકર ૧૭૦ થયા હતા.

- (૩) આહારના દોષ અને સાધુના આચાર કેટલા ?

જ. (૩) આહારના દોષ ૪૨-૪૭-૮૮ દોષ, સાધુના પર અનાચાર છે.

- (૪) ૮૪ લાખ જીવાયોનિને સમાવતો પ્રતિક્રમણનો ક્યો શબ્દ છે ?
 જ. (૪) ૮૪ લાખ ચોનિને સમાવતો શબ્દ : સંવ્ય પાણ ભૂય જીવ સત્તાએં.
 (૫) સિદ્ધોની સંખ્યા કેટલી છે ?
 જ. (૫) અનંતા સિદ્ધ ભગવંતો છે.
 (૬) ચાર ગતિમાંથી કઈ ગતિના જીવો મોક્ષમાં જઈ શકે ?
 જ. (૬) ચાર ગતિમાંથી મનુષ્ય ગતિના જીવો જ મોક્ષમાં જાય છે.
 (૭) અરિહંતની ગેરહંતરીમાં તેમના પ્રતિનિધિ કોણ છે ?
 જ. (૭) અરિહંતના પ્રતિનિધિ ગણધર છે.
 (૮) સર્વાર્થ સિદ્ધથી સિદ્ધ વચ્ચેનું અંતર કેટલું છે ?
 જ. (૮) સર્વાર્થ સિદ્ધથી સિદ્ધનું અંતર ૧૨+૮ ચોજનની જાડાઈ ૨૦ ચોજન ઝાંઝેરું છે.
-

પ્ર. : ૨. દંડકના આધારે પ્રેશનોના ઉત્તર લખો (કોઈ પણ છ) :

- (ક) (૧) આહારક શરીર ક્યા કારણોથી બનાવાય છે ?
 જવાબ (ક) (૧) તીર્થકર દેવાદિદેવની ઝડ્ધ જોવા. ૨) મનની અંદર ઉત્પન્ન થયેલ સંશયને ટાળવા
 (૩) જીવદય માટે (૪) શાસ્ત્રના સૂક્ષ્મ અર્થનો બોધ પામવા આહારક શરીર બનાવે.
 (૨) નપુંસક વેદવાળા દંડક કેટલા ? ક્યા ક્યા ?
 જ. (૨) નપુંસક વેદવાળા દંડક - ૧૧ (૧ નારકીનો + ૫ એકેન્દ્રિયના + ૩ વિકલેન્દ્રિયના
 + ૧ તિ પંચેન્દ્રિયના + ૧ મનુષ્યનો.
 (૩) પાંચે સ્થાવરનો ઉપયોગ દ્વારા : પાંચ એકેન્દ્રિયમાંથી ઉપયોગ ત્રણ ૧) મતિઅજ્ઞાન
 ૨) શ્રુત અજ્ઞાન ૩) અચક્ષુ દર્શન,
 (૪) સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનના દેવના વેદ, દાઢિ અને લેશ્યા લખો.
 જ. (૪) સર્વાર્થ સિદ્ધ વિમાનના દેવમાં વેદ - ૧ પુરુષવેદ, દાઢિ - ૧, સમકિત દાઢિ,
 લેશ્યા - ૧ પરમ શુક્ત લેશ્યા.
 (૫) સંમૂચીંમ મનુષ્યનો ઉપજવાનો અને ચયણ દ્વારા લખો.
 જ. (૫) સંમૂચીંમ મનુષ્યનો ઉપજ : ચયણ દ્વારા : એક સમયમાં ૪, ૧, ૨, ૩ જીવ સંખ્યાતા
 ઉતૃષ્ટ અસંખ્યાત ઉપજે અને તે જ પ્રમાણે રચ્યે.
 (૬) વાયુકાયનો આહાર દ્વાર લખો.
 જ. (૬) વાયુકાયનો આહાર દ્વાર : અલોકની દિશાઓનો વ્યાધાત પડે તો ત્રણ દિશાનો, ચાર દિશાનો,
 પાંચ દિશાનો આહાર લે ને વ્યાધાત ન પડે તો છ દિશાનો આહાર લે. ૩ પ્રકારનો આહાર લે,
 ૧) સચિત ૨) અચિત ૩) મિશ્ર આહાર લે.
 (૭) ૨૪ દંડકનો ગતિ દ્વાર : પાંચ ગતિમાં જીવ જીવ તે. ૧) નરકગતિ ૨) તિર્યચ ગતિ
 ૩) મનુષ્યગતિ ૪) દેવગતિ, ૫) સિદ્ધગતિમાં તથા ૨૪ દંડકમાં જાય.

(ખ) વ્યાખ્યા લખો – કોઈ પણ ચાર :

- (૧) મન: પર્યવજ્ઞાન ૨) સમુદ્ધાત ૩) સમયતુરસ્ક સંસ્થાન ૪) તેજો લેશ્યા ૫) દંડક
 જવાબ : (ખ) (૧) મન: પર્યવજ્ઞાન : મન: પર્યવજ્ઞાનાં કર્મના ક્ષ્યોપક્ષમથી અઢી દ્વીપમાં રહેલા સંઝી
 જીવોના મનના ભાવોને જાણાનું જે જ્ઞાન તે મન: પર્યવજ્ઞાન.
 જ. (૨) સમુદ્ધાત : સમ = એકી ભાવે, એકાત્મ થઈને, એકમેક થઈને ઉદ્પ્રભળતાથી
 ધાત = નિર્જરા સમુદ્ધાત એટલે મૂળ શરીરને છોડ્યા વિના કર્મ પુદ્ગલોથી વ્યાપ્ત પોતાના
 આત્મપ્રદેશોને શરીર અવગાહનાની બહાર કાઢીને કર્મની નિર્જરા કરવાની પ્રક્રિયા બને છે.
 જ. (૩) સમયતુરસ્ક સંસ્થાન : પગથી માથા સુધી શોભાયમાન શરીર પલંઠી વાળી બેસતાં
 ચારે બાજુ સરખી આકૃતિ થાય.
 જ. (૪) તેજો લેશ્યા : અહંકાર રહિત, નાન્દ, માચારહિત, વિનયભક્તિ કરે, પ્રિયધર્મી, દઘધર્મી ઈન્દ્રિયનું
 દમન કરે, સ્વાધ્યાર્થી હોય.
 જ. (૫) દંડક : જ્યાં જીવ ઉત્પન્ન થઈને કર્મનો દંડ ભોગવે તેને દંડક કહે છે અથવા તે તે પ્રકારના
 જીવોના સમૂહને ઓળખવાની સંજ્ઞાને દંડક કહે છે.

(ગ) માત્ર આંકડામાં (સંખ્યામાં) જવાબ આપો :

- ૧) સંઝી તિર્યચના શરીર ૨) મહાશુક દેવલોકના દેવની ઉસ્થિતિ
 ૩) દેવકુરુના મનુષ્યના યોગ ૪) સંમૂચીંમ મનુષ્યમાં ઉપયોગ ૫) તેઉકાયની લેશ્યા
 ૬) જુગલિયાની દાઢિ (૩૦ અક્રમભૂમિની) ૭) સ્ત્રીયેદના દંડક ૮) સિદ્ધમાં દર્શન
 જ. (ગ) ૧) સંઝી તિર્યચના શરીર = ૦૪ ૨) મહાશુક દેવલોકના દેવની ઉસ્થિતિ = ૧૭સાગરોપમ
 જ. ૩) દેવકુરુના મનુષ્યના યોગ = ૧૧ ૪) સંમૂચીંમ મનુષ્યમાં ઉપયોગ = ૦૪
 જ. ૫) તેઉકાયની લેશ્યા = ૦૩ ૬) જુગલિયાની દાઢિ (૩૦ અક્રમભૂમિની) = ૦૨
 જ. ૭) સ્ત્રીયેદના દંડક = ૧૫ ૮) સિદ્ધમાં દર્શન = ૦૧

(ઘ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

- જવાબ :**
- (૧) તેજસ સમુદ્ધાત ૧૫ દંડકમાં હોય છે.
  - જ. (૨) ભેટ્ટા દેવની ઉ. સ્થિતિ ૨૩ છે.
  - જ. (૩) સંશી સ્થળચરનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ત્રણ પટ્યનું છે.
  - જ. (૪) રિંટા નારકીની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના સવાસો ધનુષ્યની છે.
  - જ. (૫) માઝીની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ ૭ માસની છે.
  - જ. (૬) પાંચ એકનિયના પર્યાપ્તામાં મિથ્યાત્વ દાખિ હોય છે.

(ચ) અમને ઓળખો :

(૧) અમે અસંધયણી છીએ. - જવાબ (ચ) (૧) દેવતા નારકી (૨) અમારે એક સમકિલ દાખિ છે. જ. (૨) પાંચ અનુટર વિમાનના દેવો (૩) કવલ આહાર ફક્ત અમારા શરીરવાળા જ લે છે. જ. (૩) ઓદારિક શરીરવાળા (૭) અમારે એક વજાખબનારાચ સંધયણ જ હોય છે.	(૪) અમારે ફક્ત મિથ્યાત્વ દાખિ છે. (૪) પાંચ એકનિયના, વિકલેનિયના પર્યાપ્તા (૫) અમારી ગતિ નથી. (૫) સિદ્ધના જીવોની (૬) અમારો એક જ દંડક અલેશી છે. (૬) ૧ મનુષ્યનો (સિદ્ધની અપેક્ષાએ) (૭) જુગાલિયા મનુષ્યને

પ્ર. : ૩. (ક) કાળનું માપ અને અવગાહનાની સમજણા

(૧) આંગુલના પ્રકાર કેટલા છે? કયા કયા?

જ. ૩ : (ક) (૧) આંગુલના ૩ પ્રકાર ૧) આત્મ આંગુલ ૨) ઉત્સેધ આંગુલ ૩) પ્રમાણ આંગુલ
(૨) કાળનું માપ કયા કયા સૂત્રમાં બતાવેલ છે?

જ. (૨) કાળનું માપ ભગવતી સૂત્ર, જંબૂદીપ પ્રજાપિતસૂત્ર અને અનુચોગ દ્વારા સૂત્ર બતાવેલ છે.

(૩) સમય કેને કહેલ છે.

જ. (૩) જૈન દર્શનમાં કાળના સૂદમાં સક્ષમ વિભાગને “સમય” કહેલ છે.
જૈના બે વિભાગ થઈ શકે નહીં તેને સમય કહે છે.

(ખ) એક શબ્દમાં જવાબ લખો (વાક્ય પૂર્ણ કરો) :

(૧) મુહૂર્ત કરતાં કાંઈક પણ ઓછો કાળ એટલે = ...

જવાબ : (ખ) (૧) મુહૂર્ત કરતાં કાંઈક પણ ઓછો કાળ એટલે અંતમુહૂર્ત.

(૨) ૧ કરોડ $\times$ ૧ કરોડ = ...

જ. (૨) ૧ કરોડ $\times$ ૧ કરોડ = ૧ કોડાકોડ

(૩) ચાર હાથ બરાબર = ...

જ. (૩) ચાર હાથ બરાબર = ૧ ધૂનષ્ય (૬૬ આંગુલ ૮ વેંત)

(૪) બે સમયથી ૮ સમય સુધીનો કાળ = ...

જ. (૪) બે સમયથી ૮ સમય સુધીનો કાળ = જધન્ય અંતમુહૂર્ત.

પ્ર. : જ. ૩૨ અસજ્જાયની સમજણા

(૧) કાલિક સૂત્રો તેમજ ઉત્કાલિક સૂત્રોની સંખ્યા કેટલી છે? ચાર ઉત્કાલિક સૂત્રના નામ લખો.

જવાબ : જ (૧) કાલિક સૂત્રો ૨૩ છે. ઉત્કાલિક સૂત્રો ૮ છે. ૧) ઉવવાઈ ૨) રાય-પસેણ્ટી ૩) જીવાભિગમ

૪) પ્રજાપના ૫) સૂર્યપ્રજાપિત ૬) દશપૈકાલિક .

(૨) ઔદારિક શરીર સંબંધી:- ચંદ્રોપરાગ, પતન, રાજબ્યુદ્ધગ્રાહ અશુચિ સામન્ત અસજ્જાયની સમજણા લખો.

જ. (૨) ઓદારિક શરીર સંબંધી : ૧) ચંદ્રોપરાગ - ચંદ્રગ્રહણાની અસજ્જાય, ખંડગ્રહણમાં ૮ પ્રહર, પૂર્વગ્રહણમાં ૧૨ પ્રહર અસજ્જાય.

૧) સમજણા : ચંદ્રગ્રહણ પૂનમની રાતે થાય છે જેથી જે પૂનમે થવાનું હોય તે સૂર્યાસ્તથી જ અસજ્જાય ગણાય છે.

૨) પતન (રાજમરણ) : રાજાનું અવસાન થતાં નવો રાજા ધોષિત ન થાય ત્યાં સુધી.

૩) રાજબ્યુહૃત્યાઃ : ચુદ્ધ સ્થાનકે રણભૂમિની નજીક, ચુદ્ધ ચાલે ત્યાં સુધી અસજ્જાય.

૪) અશુચિ સામન્ત : અશુચિની દુર્ગદ્ય આવે કે દેખાય ત્યાં સુધી અસજ્જાય.

(૩) આકાશ સંબંધી: બીજી, પાંચમી, સાતમી, નવમી અસજ્જાયના નામ લખો અને કોઈ પણ એકની સમજણા લખો.

જ. (૩) આકાશ સંબંધી : નામ ૨) દિગ્દાહ ૫) નિર્ધારિત ૭) ચક્ષાદીપત

૮) મિહિકા સમજણા :

દિગ્દાહ : જ્યાં સુધી દિશા લાલ વર્ણની દેખાય ત્યાંસુધી અસજ્જાય. ક્યારોક એક દિશામાં નગર બળતું હોય તેમ અકાશવર્તી ઉધોત દિગ્દાહ કહેવાય.

નિર્ધારિત : - ૮ પ્રહર સુધી અસજ્જાય

સમજણા : વાદળા સહિત કે વાદળા રહિત આકાશમાં વ્યંતર પડે કરાયેલ મહાદ્વાનિ, મોટો કડાકો થાય તે નિર્ધારિત છે.

૭) ચક્ષાદીપત : જ્યાંસુધી દેખાય ત્યાં સુધી.

સમજણા : આકાશમાં ચમકતાં કે નાચતા ચક્ષનું ચિન્હ જેવું દેખાય અથવા ચક્ષના પ્રભાવથી પ્રકાશિથ અર્થિ દેખાય તે દેવૃકત માનવામાં આવે છે.

૮) મિહિકા : સફેદ ધૂમ્રસ મિહિકા કહે છે. તે કરાં આઉં પડે તો જ્યાં સુધી રહે ત્યાં સુધી અસજ્જાય.

- (૪) કાળ સંબંધી ૨૧ થી ૨૮ અસજાયના નામ લખો.
 ૪. (૪) કાળ સંબંધી ૨૧ થી ૨૮ અસજાયના નામ : અધાઢ સુદ પૂનમ અને વદ એકમની, આસો સુદ પૂનમ અને વદ એકમની, કાતરક સુદ પૂનમ અને વદ એકમની અને ચૈત્ર સુદ પૂનમ અને વદ એકમની દિવસ અને રાત્રિની અસજાય.

(૫) ચોગચ જોડકાં ગોઠવો :	જવાબ	અ	બ
ઉલ્કાપાત = રાત્રિનો પ્રથમ પ્રહર સુધી	જવાબ : ઉલ્કાપાત = ૧ પ્રહર સુધી		
વિદ્યુત = ૧ મુહૂર્ત સુધી		વિદ્યુત = બે ઘડી સુધી	
પ્રભાત = બે ઘડી સુધી		પ્રભાત = ૧ મુહૂર્ત સુધી	
યૂપક = ૧ પ્રહર સુધી		યૂપક = રાત્રિનો પ્રથમ પ્રહર સુધી	

પ્ર. : ૫. મોક્ષમાર્ગ આરાધના :

- જવાબ : પ (૧) આત્માના ગુણોનું પોષણ કેવી રીતે કરીશું ?
 જવાબ : પ (૧) સંપર, સામાયિક, પોષધ, સંપર પોષધ, ગોચરી, દ્વા વગેરે શિક્ષા વડે આત્માના ગુણોનું પોષણ કરીશું.
 (૨) ધર્મને ક્યાં ક્યાં ધૂટવો ?
 ૪. (૨) પોતાની વૃત્તિ, વચન અને વર્તનમાં ધર્મને ધૂટવો.
 (૩) કર્મબંધનના કારણો ક્યા ક્યા છે ?
 ૪. (૩) રાગ-દ્રેષ, આરંભ-પરિગ્રહ, વિષય-કષાયના સેવન વડે કર્મ બંધાય છે.
 (૪) વિગય છ છે ? ક્યા ક્યા ?
 ૪. (૪) વિગય છ છે. ધી-તેલ, દૂધ-દહીં, ગોળ-સાકર વગેરે.
 (૫) ખાલી જગ્યા પૂરો :
 ૪. ૧) અરિહંત ભગવાને ભવ્ય જીવો પર કરુણા કરી મોક્ષ પ્રાપ્તિનો ઉપાય બતાવો છે.
 ૪. ૨) નારકી તો દુઃખી જ છે, પરંતુ દેવલોકના દેવો પણ દુઃખી છે.

પ્ર. : ૬. કથાના આધારે નીચેના વાક્યો કોણ બોલે છે ?

- (ક) (૧) “એક મુક્કાથી વૃક્ષના ફણ પાડી દેવાવાળા, તારું બધું બળ ક્યાં ચાલી ગયું ?” જવાબ : વિશાખાનંદી.
 (૨) “શ્રમજી ધર્મ મેરુ પર્વતનો ભાર ઉપાડવા સમાન છે.” જવાબ : મરીચિ.
 (૩) “ઉધાન ખાલી થવા પર વિશાખાનંદી ત્યાં જઈ જ શકવાનો છે.” જવાબ : વિશાખા ભૂતિ
 (૪) “શું તમારી પાસે સાચો ધર્મ નથી ?” જવાબ : કપિલ
 (અ) પ્રશ્નનોના ઉત્તર લખો
 (૧) ભગવાન મહાવીરના દિગ્દસ્થપણાના ઉપવાસ કેટલા ? પારણા કેટલાં ?
 ૪. (૧) ભ. મહાવીરના છધ્રસ્થપણાના ઉપવાસ : ૪૧૬૬ પારણા = ૩૪૮
 (૨) ભગવાન મહાવીરની ચક્કવર્તી અને વાસુદેવની પદ્ધી કેટલાં આને ક્યા ભવે પ્રાપ્ત કરી ?
 ૪. (૨) ભ. મહાવીર ચક્કવર્તી પદ = ૨૩મા ભવે “પ્રિય મિત્ર ચક્કવર્તી”.
 (૩) ભગવાન મહાવીરના મુખ્ય સાધુ-સાધ્વી, પ્રથમ શ્રાવક-શ્રાવિકાનું નામ લખો.
 ૪. (૩) ભ. મહાવીર મુખ્ય સાધુ = ગૌતમ, મુખ્ય સાધ્વી = ચંદ્રનબાળા
 (૪) ભગવાન મહાવીરને ઉપર્સર્જ આપનાર : મિથ્યાત્વીદિવ, વંતરી દેવીનું નામ લખો.
 ૪. (૪) ભગવાનને ઉપર્સર્જ આપનાર = સર્પ = ચંડકોશિક,
 મિથ્યાત્વીદિવ = સંગમ, વ્યંતરી દેવી = કટપૂતના
 (૫) ભગવાન મહાવીરના પ્રથમ - દ્વિતીય માતા-પિતા અને નગરીનું નામ લખો.
 ૪. (૫) ભગવાનના પ્રથમ પિતા = અખભેદા, માતા = દેવાનંદા
 નગરી = બ્રાહ્મણકુંડ
 ભગવાન દ્વિતીય પિતા = સિદ્ધાર્થ, માતા = ત્રિશલા, નગરી = ક્ષત્રિયકુંડ

(ગ) સંબંધ લખો (ઓળખો) :

અખભેદ = મરીચિ	રિપુર્ઝન = ત્રિપૂર્ઝ વાસુદેવ
જ. દાદા - પૌત્ર	પિતા-પુત્ર,
મરીચિ = કપિલ	સમરવીર = વર્ધમાન
જ. ગુરુ - શિષ્ય	સસરા - જમી

પ્ર. : ૭. કાવ્ય પૂર્ણ કરો :

- જવાબ (૧) ઉર્દ્યોર શોક - તરુ - સંશ્રિત મુન્દુયુખ-
 માભાતિ રૂપ મભણે ભવતો નિતાન્તમ્ ।
 સ્પષ્ટોલ્લ સત્ત-કિરણ-મસ્ત તમો-વિતાન
 બિભંન રેખિવ પયોધર પાર્શ્વધર્મિ ॥૨૮
 (૨) મન્યે વરં હરિ-હરાદ્ય એવ દ્વષા-
 દષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં ત્વયિ તોષમેતિ ।
 કિં વિક્ષિતેન ભવતા ભૂવિ યેન નાન્યઃ
 કશ્ચન્મને-હરતિ નાથ ! ભવાન્તરૂપિ ॥
- (૩) સમ્પૂર્ણ મંડલ - શશાંક - કલાક - કલાપ
 શુભા ગુણાસ્ત્ર ભુવનં તવ લંઘયન્તિ ।
 ચે સંશ્રિતા સ્ત્રી જગાદીશ્વર નાથમેક
 કસ્તાન્ - નિવારયતિ સંચરતો - યથેષ્ટમ્
 (૪) ત્વત્ સંસ્તયેન ભવ - સંતતિ- સન્નિબદ્ધયં
 પાપં ક્ષણાત્ - ક્ષયમુષેતિ શારીરભાજમ ।
 આકાન્તલોક - મતિ - નીલમ શેષમાશુ
 સૂર્યાસુ - ભિન્નમિવ શાર્વર મન્દ્યકારમ્ ॥

શ્રી બૃહત્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણાશી ભીમશી છાડવા -ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે
જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: G • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 9)

પ્ર. : ૧. સામાચિક પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

(૧) સાચું બોલે છતાં કયું પાપ લાગે ?

જવાબ : (૧) પૈશુન્ય

(૨) શ્રાવકના વ્રતના અતિચાર કેટલા ? તેમાંથી શાનના, દર્શનના, ચારિત્રના અને તપના કેટલા ? તે અતિચાર આદરવા યોગ્ય છે ?

૪. (૨) શ્રાવકના ૧૨ વ્રતના અતિચાર ૮૮ છે. જ્ઞાનના ૧૪, દર્શનના ૫, ચારિત્રના ૭૫ અને તપના ૫. તે ૮૮ અતિચારોને જાણીને માત્ર છોડવા યોગ્ય છે, પણ આદરવા યોગ્ય નથી.

(૩) એકેન્દ્રિય ને અણસમજણ હોવાથી કયું મિથ્યાત્વ લાગે ?

૪. (૩) અણાભોગ મિથ્યાત્વ, અધર્મને ધર્મ છે તે મિથ્યાત્વ.

(૪) દેવો અને નારકીના જીવો ગર્ભજ છે કે સંમૂચીંભ ?

૪. (૪) દેવો ઉપપાત શય્યામાં અને નારકી કુંભીમાં જન્મે છે તેથી તેઓને ગર્ભજ કે સંમૂચીંભ ન કહેતા ઉપપાતિક (ઓપપાતિક) જીવો છે.

(૫) અરિહંત, સિધ્ધ, સાધુ અને કેવલી પ્રદૂષિત ધર્મ એ ભવ્ય જીવો માટે કેવો છે ?

૪. (૫) કેવલી પ્રદૂષિત ધર્મ એ મંગલકારી અને કલ્યાણકારી છે, ઉત્તમ અને સર્વોત્તમ છે.
શરણાદાતા અને સુખદાતા છે.

(૬) ૧૮,૨૪,૧૨૦ (અઢાર લાખ ચોવીસ હજાર એકસો વીસ) પ્રકારે દોષ લાગે છે તે ક્યા ક્યા ?

૪. (૬) હિંસા આદિ દોષ કેટલા પ્રકારે માટે થયા

૧) સંસારી જીવના ભેદ પ્રકાર ૫૬૩ ૫૬૩

૨) તેની હિંસા અભિહ્યાથી એ દશ પ્રકારે થાય ૫૩૨ × ૧૦ ૫૬૩૦

૩) એ હિંસા, રાગ કે દ્રોષથી થાય ૫૬૩૦ × ૨ ૧૧,૨૬૦

૪) મન, વચન, કાચા એ ત્રયોગથી થાય ૧૧,૨૮૦ × ૩ ૩૩,૭૮૦

૫) કરવું, કરાવવું, અનુભોદવું ત્રયોગથી થાય ૩૩,૭૮૦ × ૩ ૧,૦૧,૩૪૦

૬) ભૂતકાળ, ભવિષ્યકાળ અને વર્તમાનમાં થાય ૧,૦૧,૩૪૦ × ૩ ૩,૦૪,૦૨૦

૭) અરિહંત, સિદ્ધ, આચાર્ય, ઉપાદ્યાય, સાધુ-સાધી

તથા પોતાના આત્માની સાક્ષીએ મિથ્છામી કુક્કડું ૩,૦૪,૦૨૦ × ૫૧૮,૨૪,૧૨૦

(ખ) જોડકા જોડો :

જવાબ સાથે	(૧) પૃથ્વીકાયની વિરાધના	a) ૮	⇒ જવાબ : f) ય સંસટઠહડાએ
	(૨) ત્રીજું શ્રમણ સૂત્ર	b) ૧૨	⇒ જવાબ : e) કાલપ્રતિલેખના
	(૩) પરમાધાર્મી	c) ૧૫	⇒ જવાબ : c) ૧૫
	(૪) પાંચમું શ્રમણ સૂત્ર	d) નિર્ગંધ પ્રવચન	⇒ જવાબ : d) નિર્ગંધ પ્રવચન
	(૫) અરિહંતના ગુણ	e) કાલપ્રતિલેખના	⇒ જવાબ : b) ૧૨
	(૬) મદ	f) ૨૫ સંસટઠહડાએ	⇒ જવાબ : a) ૮

(ગ) નીચેના શબ્દો શુદ્ધ છે કે અશુદ્ધ ? અશુદ્ધ હોય તે સુધારીને લખો :

(૧) પચેન્દ્રિય ૨) પાયપુછણેણાં, ૩) પડિપુનાં, ૪) પડિલાભેમાણે

૪. (૧) અશુદ્ધ પચેન્દ્રિય (૨) અશુદ્ધ પાયપુછણેણાં (૩) શુદ્ધ પડિપુનાં,

(૪) અશુદ્ધ પડિલાભેમાણે.

પ્ર. : ૨. (ક) પાંચ જ્ઞાનના થોક્કા દ્વારા જવાબ આપો :

(૧) પરંપર સિદ્ધ કેવળજ્ઞાન કોને કહે છે ? તેના ભેદ ક્યા ?

૪. (૧) જેમને સિદ્ધ થયાને એક સમયથી અધિક સમય થયો હોય તેમના કેવળજ્ઞાનને પરંપર સિદ્ધ કેવળજ્ઞાન કહે છે. તેના અનેક ભેદ છે, જેમ કે (૧) દ્વિતીય સમય સિદ્ધ

(૨) ત્રીજી સમય સિદ્ધ (૩) સંખ્યાત સમય સિદ્ધ (૪) અસંખ્યાત સમય સિદ્ધ

(૫) અનંત સમય સિદ્ધ.

- (૨) મનઃ પર્યવક્ષાનની વ્યાખ્યા લખો. કેટલા પ્રકાર, કયા કયા ?
૪. (૨) મનઃ પર્યવક્ષાનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમથી અઢી દ્વિપમાં રહલા સંઝી જીવોના વ્યક્તિમનના પરિચિંતિત ભાવોને જાણો તે જ્ઞાન મનઃપર્યવક્ષાન છે તે બે પ્રકાર છે :
- (૧) ઋજુભાતિ મનઃ પર્યવક્ષાન (૨) વિપૂલભાતિ મનઃ પર્યવક્ષાન
- (૩) અપ્રતિપાતી અવધિજ્ઞાન કોણે કહે છે ?
૪. (૩) જે ઉત્પન્ન થયેલું અવધિજ્ઞાન જાય નાહિં, સંપૂર્ણ ભવ સુધી રહે તેને અપ્રતિપાતી અવધિજ્ઞાન કહે છે.
- (૪) ભવનપતિ અને પાંચ અનુત્તર વિમાનના દેવનું અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાન લખો.
૪. (૪) પાંચ અનુત્તર વિમાનના દેવને જવનાલિકા કન્યાની કંચુકીને આકારે છે. ભવનપતિનું અવધિજ્ઞાન પાલાના આકારે છે.
- (૫) બ્યંજનાવગ્રહનું સરાવલાનું દાણાંત સમજાવો.
૪. (૫) પાઠાવલીમાં છે.
- (૬) શ્રુતજ્ઞાનના બેદ કેટલા ? એમાંથી કોઈ પણ ચાર લખો.
૪. (૬) શ્રુતજ્ઞાનના ૧૪ બેદ છે, તે આ પ્રમાણો છે.
- ૧) અક્ષર શ્રુત ૨) અનક્ષર શ્રુત ૩) સંઝી શ્રુત ૪) અસંઝી શ્રુત ૫) સમ્યક્ષ શ્રુત
 ૬) ભિથ્યા શ્રુત ૭) આદિ શ્રુત ૮) અનાદિ શ્રુત ૯) સપર્યવસિત શ્રુત
 ૧૦) અપર્યવસિત શ્રુત ૧૧) ગમિક શ્રુત ૧૨) અગમિક શ્રુત
 ૧૩) અંગ પ્રવિષ્ટ શ્રુત ૧૪) અનંગ પ્રવિષ્ટ શ્રુત
 (૭) ધારણા એટલે શું ?
૪. (૭) ધારણા - અવાયથી નિર્ણય કરેલ અર્થને હૃદયમાં ધારી રાખવો. યોગ્ય નિમિત્ત મળવાથી એ નિશ્ચિત વિષયનું સ્વરૂપ થઈ આવે તે ધારણા છે. જેમ કે કેટલાક સમય પહેલાં ભાઈનો અવાજ સાંભળ્યો તો તે આ પ્રકારે હતો. આ મતિજ્ઞાનના ધારણાના દઢ સંસ્કારથી કોઈ જીવને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન પણ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે.
- (૮) નીચેનાના અવધિજ્ઞાનનો જ. ઉ. વિષય લખો. વાલુપ્રભાના નારકી, સંઝી હાથી, બ્રહ્મલોકના દેવ, હેમવયના મનુષ્ય.
૪. (૮) અવધિજ્ઞાનનો ..... વાલુકાપ્રભા - જધ. ૨ા (અઢી) ગાઉ ઉત્કૃષ્ટ ૩ ગાઉ હેમવયના મનુ અવધિજ્ઞાન ન હોય
 નારકી અવધિજ્ઞાન - ત્રાપાના આધારે છે.
 સંઝી હાથી જવ-અંગુલનો અસંભાગ, ઉ - અસંખ્યાતા દ્વીપ સમુદ્ર
 બ્રહ્મલોકના દેવ જધ-અંગુલનો અસંભાગ, ઉ - ત્રીજી નરકનો નીચેનો ચરમાંત
- (ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો : જવાબ સાથે છે.....
- જવાબ સાથે**
- (૧) જે જ્ઞાન આત્માથી પ્રત્યક્ષ થાય છે તે જ્ઞાન નોઈન્દ્રિય પ્રત્યક્ષ છે તે વાસ્તવિક પ્રત્યક્ષ છે.
- (૨) જેમાં અક્ષરનો ઉચ્ચાર નથી તે શ્રુત અનક્ષર છે.
- (૩) જે શ્રુતને આદિ છે તે આદિ શ્રુત છે.
- (૪) ભવના પ્રભાવે ઉત્પન્ન થતું અવધિજ્ઞાન ભવ પ્રત્યચિક કહેવાય છે.
- (૫) વિપૂલભાતિ ઋજુભાતિથી અધિક, સ્પષ્ટ, વિપૂલ જાણો દેખો.
- (૬) જે આઠ કર્મ ક્ષય કરી મોક્ષ ગયા તેમનું કેવળજ્ઞાન તે સિદ્ધ કેવળજ્ઞાન
- (૭) કેવળજ્ઞાન આવરણ રહિત વિશુદ્ધ, લોકાલોક પ્રકાશક એક જ પ્રકારે સર્વ કેવળીને હોય.
- (૮) મનઃ પર્યવક્ષાન ચારિત્રવાન અપ્રમતા સંયમીને જ ઉત્પન્ન થાય છે.
- (ગ) સાચું છે કે ખોટું તે લખો. ખોટું હોય તે સુધારીને લખો. (કોઈ પણ પાંચ)
- જવાબ સાથે**
- (૧) ઋજુભાતિ તે સામાન્યપણે જાણો દેખો. .... જવાબ : હા.
- (૨) સયોગીના અંતિમ સમયનું કેવળજ્ઞાન એટલે અચરમ સમય સંયોગી ભવસ્થ. .... જવાબ : ના
- (૩) દ્રવ્યથી કેવળજ્ઞાની સર્વ ઝીપી, અર્જપી ક્ષેત્ર જાણો, દેખો. .... જવાબ : ના
- (૪) નારકીનું અવધિજ્ઞાન ત્રાપાના આકારે છે. .... જવાબ : હા.
- (૫) જે ઉત્પન્ન થયેલું અવધિજ્ઞાન જથ્ય નહીં, સંપૂર્ણ ભવ સુધી રહે તેને અપ્રતિપાતી અવધિજ્ઞાન કહેવાય. .... જવાબ : હા.
- (૬) જે શ્રુત અંત સહિત છે, તે સપર્યવસિત (સાંત) છે. .... જવાબ : હા.
- (૭) જે સમકિતી જવ ક્ષયોપશમ ભાવથી પુદ્ગલના શર્ષણ વગેરેને ગ્રહણ કરે તે દાખિયાદોપેશથી સંઝી શ્રુત છે. .... જવાબ : હા.

- (૫) માનની ઉત્પત્તિના કારણ કેટલા છે ? કયા કયા ?
- જ. (૫) માનની ઉત્પત્તિના ચાર કારણ છે.
- ખેત - ક્ષેત્ર તે ખેતર વગેરે ખુલ્લી જમીન માટે.
- વર્ષથું - તે ઢાંકેલી જમીન, મકાન વગેરે.
- શરીર - શરીરને કારણે ઉપજે.
- ઉપયિ - ઉપપરની ત્રણ સિવયની બાકીની બધી સાધન સામગ્રી માટે.
-

પ્ર. : જ. દ્વારાનના થોકડા પરથી જવાબ લખો :

- (૧) આર્તદ્વાનના ચાર પાચા લખો.
- જ. (૧) આર્તદ્વાનના ચાર પાચા આ પ્રમાણે છે :
- ૧) મનોજા વસ્તુની અભિલાષા કરવી.
  - ૨) અમનોજા વસ્તુને દૂર કરવાની અભિલાષા કરવી.
  - ૩) રોગ વગેરે અનિષ્ટોનો વિચોગ ચિંતવવો.
  - ૪) ભોગોમાં આસક્ત બની તેનો વિચોગ ન થાય તેમ ચિંતવવું.
- (૨) રૌદ્રદ્વાનના ચાર લક્ષણ લખો.
- જ. (૨) રૌદ્રદ્વાનનાં ચાર લક્ષણ નીચે પ્રમાણે છે :
- ૧) ઉસણી દોષ : હિંસા વગેરે કોઈ એક પાપમાં પ્રવૃત્ત રહેવું.
  - ૨) બહુ દોષ : હિંસા વગેરે અનેક પાપમાં પ્રવૃત્ત રહેવું.
  - ૩) અજ્ઞાન દોષ : મિથ્યા શાસ્ત્રોના સંસ્કારથી હિંસા વગેરે. ધર્મ-વિભૂષ કાર્યોમાં પ્રવૃત્ત રહેવું.
  - ૪) આમરણાંત દૈષનું મરણપથારી સુધી પણ પશ્ચાતાપ ન કરવો. આખી જિંદગી સુધી દ્રેષ રાખવો.
- (૩) ધર્મદ્વાનની ચાર અનુપ્રેક્ષા નીચે પ્રમાણે છે :
- ૧) એગરચાણુ પેહા - જીવ એકલો આવ્યો છે અને એકલો જ્શો તેનો વિચાર ચિંતવવો.
  - ૨) અહિચ્છાણું પેહા - સંસારની અનિત્યતાનો વિચાર ચિંતવવો.
  - ૩) અસરણાણુ ઘોહા - સંસારમાં કોઈ કોઈનું શરણ નથી તેનો વિચાર ચિંતવવો.
  - ૪) સંસારાણુપેહા - સંસારની સ્થિતિ દરશાનો વિચાર ચિંતવવો.
- (૪) 'ધ્યાન' કોને કહેવાય ?
- જ. (૪) કોઈ પણ એક જ વિષય પર મનની એકાગ્રતા કરવી તેને 'ધ્યાન' કહે છે.
- (૫) શુકલદ્વાનની અનુપ્રેક્ષા લખો. કેટલી છે, કઈ કઈ ? એમાંથી ચોથી અનુપ્રેક્ષા સમજવો.
- જ. (૫) શુકલદ્વાનની અનુપ્રેક્ષા નીચે પ્રમાણે છે :
- ૧) અપાયાનુપ્રેક્ષા : આત્મા દ્વારા કરાયેલ રાગદ્રેષ રૂપ કર્મોને કારણે આ જીવે અનંતવાર સંસાર પરિભ્રમણ કર્યું છે એમ વિચારવું.
  - ૨) અશુભાનુપ્રેક્ષા : સંસાર, દેહ અને ભોગોની અશુભતાનો વિચાર કરવો.
  - ૩) અનંતવૃત્તિતાનુપ્રેક્ષા : અનંત સંસાર પરિભ્રમણનું મુખ્ય કારણ શુભ અશુભ કર્મ છે એમ વિચારવું.
  - ૪) વિપરિણામાનુપ્રેક્ષા : વસ્તુઓમાં વિવિધ પરિણામોનો વિચાર કરવો. શુભ પુદ્ગાલ અશુભરૂપે પરિણામે છે તેમ વિચારવું. આવા વિચારોમાં તન્મય થઈ જવાય તે શુકલદ્વાન.
- જ. (૬) ચારે ધ્યાન ઝોચ છે. પ્રથમ બે ધ્યાન હેચ છે. અંતિમ બે ધ્યાન ઉપાદેચ છે.
- પ્રથમ બે ધ્યાન અશુભ છે. અંતિમ બે ધ્યાન શુભ છે.
-

પ્ર. : પ. સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) અચેત પાણીના નામ કયા સૂત્રમાં છે ?
- જ. (૧) અચેત પાણીના નામ આચારાંગ સૂત્ર, બીજો શ્રુતસ્કર્ણ, અદ્યયન -૧, ઉદ્દેશો ૭/૮માં તેનાં નામ આપેલ છે.
- (૨) પરછતાં પહેલાં, પછી અને પરછતી વખતે શું બોલવું ?
- જ. (૨) પરછતાં પહેલાં શકેન્દ્ર મહારાજની આજા લેવા 'અણુજાણાહ' (શકેન્દ્ર મહારાજની આજા) ત્રણ વખત કહેવું. પરછતી વખતે ત્રણ વખત 'વોસિરામિ' બોલવું. પરછચા પછી ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશ કરતી વખતે ત્રણ વખત 'નિસ્સીહિ' બોલવું.
- (૩) નિન્હવ કોને કહેવાય ?
- જ. (૩) વીતરાગની વાણીથી ઓછી, અધિક કે વિપરીત પ્રરૂપણા કરે તેને નિન્હવ કહેવાય.

- (૪) પરચ્યક્ખાણ એટલે શું ?
૪. (૪) ૧) આત્માને મોક્ષમાર્ગ સ્થાપે, ૨) જીણવટથી જિનદર્શનની દ્યાને સમજાવે છે,
૩) પાપભીરુ આત્માને આચારદ્વપી પાંખ આપે. ૪) સમ્યગદર્શનને પુષ્ટ કરાવે.
૫) હૈયાને કોમળ બનાવે. ૬) 'જતના એ ધર્મ' સમજાવે. ૭) ધર્મકિયાના સારભૂત
તત્ત્વને સમજાવે તેવી કિયા તે પરચ્યક્ખાણ છે.
- (૫) ક્યા કર્મના ઉદ્યને કારણે કડવા શબ્દો સાંભળવા મળે છે ?
૪. (૫) અશાતા વેદનીય કર્મના ઉદ્યને કારણે કડવા શબ્દ સાંભળવા મળે છે.
(૬) સમભાવે ભોજન ખાવાથી ક્યા તપનો લાભ મળે છે ?
૪. (૬) અણગમતાં ભોજન સમભાવે ખાવાં એ રસપરિત્યાગ તપ છે તેથી નિર્જરા થાય છે.
(૭) ક્ષમા રાખવાથી ક્યા તત્ત્વનો લાભ મળે છે ?
૪. (૭) ક્ષમા રાખવાથી સંવરનો લાભ મળે છે.
(૮) પરચ્યક્ખાણની વાત ક્યા સૂત્રમાં છે ? કયું શ્રુતસ્કર્ષ, કયું અધ્યયન છે ?
૪. (૮) પરચ્યક્ખાણની વાત સૂત્રગડાંગ સૂત્ર - શ્રુતસ્કર્ષ - ૨, અધ્યયન - ૪માં છે.
-

પ્ર. : ૬. વાતાના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) શક્કાલ પુત્રના નગરનું, રાજનું, ઉધાનનું તથા તેમનાં પત્નીનું નામ કહો. તેમની પાસે કેટલી કર્મશાળા હતી ?
૪. (૧) શક્કાલ પુત્રના નગરનું નામ પોલાસપૂર. રાજનું નામ જિતશાનુ. ઉધાનનું નામ સહસ્રાવન. પત્નીનું નામ અનિનિત્રા હતું તેમની પાંચસો કર્મશાળા હતી.
(૨) મહા ગોપ કોણ છે ? કેવી રીતે ?
૪. (૨) શ્રમણ ભગવાન મહાવીર મહાગોપ છે. આ સંસારદ્વપી ભયાનક વનમાં અનેક જીવો સન્માર્ગથી બ્રષ્ટ થઈ રહ્યા છે. પ્રતિક્ષણ મરણને પ્રાપ્ત થઈ રહ્યા છે, ખવાચ છે,
છેદાય છે, ભેદાય છે, વિકલાંગ કરાય છે, તેનું ધર્મદ્વપી દંડથી રક્ષણ કરી, તેને મદદ
કરી, મોક્ષરૂપ વાડમાં પહોંચાડે માટે ભગવાન મહાવીરને મહાગોપ કહેવાય છે.
(૩) સોમા સાધ્વી દીક્ષા લઈને શું કરશે ?
૪. (૩) સોમા સાધ્વી દીક્ષા લઈને અગિયાર અંગ સૂત્રનો અભ્યાસ કરશે. ઘણાં ઉપવાસ, છઢે,
અઙ્ગમ, ચાર ઉપવાસ, પાંચ ઉપવાસ વગેરે તપથી પોતાના આત્માને ભાવિત કરશે.
ઘણાં વર્ષની દીક્ષા પાળીને અંતેએક મહિનાનો સંથારો કરી આત્માને શુદ્ધ કરી
આલોચના, પ્રતિક્મણપૂર્વક સમાધિભાવે કાળ કરી શકેન્દ્ર મહારાજને ત્યાં સામાનિક
દેવ તરીકે ઉત્પન્ન થશે.
- (૪) સુભક્રાની નગરી, ચૈત્ય, પતિ તથા ગુરુનું નામ લખો.
૪. (૪) સુભક્રાની વારાણસી નામની નગરીમાં, આબ્ધશાલ વન ચૈત્ય. ભર્ણ નામે સાર્થવાહ તેનો
પતિ તથા સુદ્રતા સાધ્વી તેના ગુરુણી હતાં.
-

પ્ર. : ૭. કાવ્ય પૂર્તિ કરો – કોઈ પણ પાંચ :

- (૧) મોટા તે ..... ટાળ રે પ્રાણી .....
૪. (૧) મોટા તે પંચ મહાપ્રત પાળે, ઇ કાચના પ્રતિપાણ રે પ્રાણી
બ્રમર ભિક્ષા મુનિ સૂજીતી લેવે, દોષ બેંતાલીસ ટાળે રે ...પ્રાણી...
સ્થિર સંપદા મુનિ કારમી જાણી, દીધી સાંસરને પૂંહ રે પ્રાણી...
એ રે પુરુષોની બંદગી કરતા, આઠે કરમ જાય તૂટ કે પ્રાણી...
- (૨) માન ને કહેજો ..... જાવું નથી .....
૪. (૨) માન ને કહેજો આવે રણમેદાન, નાન્દ બનીને જેલું હું, સંગ્રામ,
મને જે મબ્યું, મારું નથી, બીજા થકી સારું નથી,
પણ અલિમાની મારે થાવું નથી, અને દુર્ગતિમાં હવે જાવું નથી...
- (૩) સંયમના ..... અદ્ધર છે .....
૪. (૩) સંયમના, ભાવનો, પ્રભાવ જર્બર છે,
સંયમના સંકળ્પે, તારું સ્થાન ત્યાં અદ્ધર છે.
- (૪) ભગવંત ..... બલવાન હો .....
૪. (૪) ભગવંત તેરી આરાધના, મેરી જિંદગી કી શાન હો
મુજે એક યાણી વરદાન હો, મેરી આત્મા બલવાન હો.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતૃશ્રી મહિબહેન મહાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૯ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧૦ • ગુણા : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 10)

પ્ર. : ૧. (ક) પાઠ પૂર્તિ કરો (કોઈ પણ ૩)

જવાબ (૧) બંલ ઉવસં પજામિ, અકપ્પ પરિઆણામિ, કપ્પ ઉવસંપજામિ

સાથે અન્નાણાં પરિઆણામિ, નાણાં ઉવસંપજામિ અકિરિયં

જ. (૨) અહોકાયં કાય, સંફાસં, ખમાણિજજો, બેકિલામો, અપ્પકિલંતાણાં બહુસુલેણાંબે,

(૩) અઙ્ગાઈ જેસુ અઙ્ગાઈ જેસું દિવ સમુટેસુ, પણરસ્સ કમભુમિસુ, જાવંતિ કેઈસાહ !
રથહરણ ગુરચાગ પડિગાહદારાં,

(૪) સિજજંસં વાસુપુજજંચ, વિમલ, મણાંત ચજિણાં ધમ્મં સંતિચ

(ખ) નીચેના પ્રેણના જવાબ લખો (કોઈ પણ ત્રણા)

(૧) કર્મભૂમિ કેટલી ? કઈ કઈ ? (૩) ખમાસમણો એટલે શું ?

(૨) જ્ઞાન અને ચારિત્રના અતિચાર કેટલા ? (૪) કેવલી ભગવાનને ક્યા ક્યા કર્મ હોય ?
માત્ર સંખ્યા લખો. (૫) સંમુચ્છીમ મનુષ્યનું આયુષ્ય કેટલું ?

જ. (૧) કર્મભૂમિ ૧૫ છે : પ ભરત, પ દીરેવત, પ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર

જ. (૨) જ્ઞાનના ૧૪, ચારિત્રના ૭૫ અતિચાર છે.

જ. (૩) ખમાસમણો એટલે ક્ષમાશ્રમણા.

જ. (૪) પ કર્મ, હોય, આયુષ્ય - નામ - ગોત્ર - વેદનીય

જ. (૫) અંત મુહૂર્તનું

(ગ) ગુજરાતી અર્થ લખો :

(૧) ઉદ્દેશં (૨) આફુંદિ (૩) સાણા (૪) પરિસોસણાયા (૫) કરેમિ (૬) તિક્કુ

જ. (ગ) (૧) ઓકાર આવવાથી (૨) જાણી જોઈને - દીરાદાપૂર્વક (૩) ફૂતરા (૪) ઉલેચવાનો
વેપાર કર્યો હોય (૫) કરું છું (૬) એમ કહીને

(ધ) અર્ધમાગદી લખો :

(૧) પ્રસન્ન થાઓ (૨) ધણું સુતા રહેવાથી (૩) રહે ! સાપ કરે.

(૪) બંને કાળ (૫) નિદાન રહિત છું (૬) હે પૂજ્ય !

જ. (ધ) (૧) યસ્તિયંતુ (૨) નિગામ સિજજામો (૩) માણાં બાલા
(૪) ઉભાઓકાલં (૫) અનિયાણો (૬) લંતે

પ્ર. : ૨. ડાલાપાલાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેના પ્રેણના જવાબ લખો :

(૧) ક્યા પાલાનું માપ બદલાતું જ રહે છે? તે પાલાની શરૂઆતમાં લંબાઈ, પહોળાઈ કેટલી હોય છે?

જ. (ક) (૧) અનવસ્થિત = લંબાઈ પહોળાઈ - ૧ લાખ ચોજન, ઊંડાઈ હજાર જોજન.

(૨) પાલાના પ્રકાર કેટલા ? ક્યા ક્યા છે તેના નામ લખો.

જ. (૨) પ પ્રકાર : અનવસ્થિત, શલાકા, પ્રતિશલાકા, મહાશલાકા

(૩) જગ્યન્ય પરિત અસંખ્યાતામાંથી એક દાણો ન્યૂન સંખ્યાને શું કહેવાય ?

જ. (૩) ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતા

જગ્યન્ય પરિત અસંખ્યાતામાંથી બે દાણા ન્યૂન ને સંખ્યા આવે તેને શું કહેવાય ?

જ. મદ્યમ સંખ્યાતા

(૪) સંખ્યાના ૨૧ બોલમાંથી નવમી અને ચૌદંની સંખ્યાના નામ લખો.

જ. (૪) ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાત, મદ્યમ સંખ્યાત (ઉત્ચ્યતમ)

(૫) ડાલાપાલા ક્યા આગમના ક્યા પદમાં આવેલા છે ?

જ. (૫) અનુયોગ દ્વાર સૂત્ર, પ્રમાણપદ

(ખ) નીચેના પ્રેણના જવાબ લખો :

(૧) અભ્યાસ એટલે શું ? સમજવીને લખો. ક્યા ક્યા બોલ અભ્યાસથી મળે છે ?

જ. (૧) અભ્યાસ : જે તે રકમને તે જ રકમ વડે તેટલી જ વાર ગુણા કરવી તેને

પરસ્પર અભ્યાસ કરે છે, જેમ કે પાંચને પાંચ વડે પાંચ વાર

ગુણવા પ × પ × પ × પ × પ = P^5 = ૩૧૨૫ જગ્યન્યયુક્તા અસં, જગ્યન્ય અસં. અસં, જગ્યન્યપરિત અનંતા, જગ્યન્ય યુક્ત અનંતા, જગ્યન્ય અનંતા.

- (૨) વૈરાગ્યબિંદુનો બીજો બોલ સમજણ સહિત લખો.
- જ. (૨) યૈરાગ્ય બિંદુ : ૧) અનંતા પુદ્ગાલ પરાવર્તનથી જીવ રહકે છે અને ૧ પુદ્ગાલ પરાવર્તનમાં પણ અનંતી ઉત્સર્પિણી અવસર્પિણી થઈ જાય છે. તો વિચારો કેટલી રહડપણી કરી ?
- (ગ) નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :
- (૧) પાલાની કુલ ઊંડાઈ ..... છે.
  - (૨) ..... રાશિ નથી.
  - (૩) જધન્ય સંખ્યાતામાં માત્ર ..... સંખ્યા આવે.
  - (૪) શલાકા પાલા કારા ..... પાલો સંપૂર્ણ ભરાઈ જાય છે.
- જ. (ગ) (૧) ૧૦૦૮, ૧/૨ યોજન
(૨) ઉત્કૃષ્ટ અનંત અનંત
(૩) ૨
(૪) પ્રતિશલાકા સંપૂર્ણ'
-

- પ્ર. : ૩. પુદ્ગાલ પરાવર્તનના આધારે લખો :
- (ક) (૧) આહારક શરીરનું પુદ્ગાલ પરાવર્તન કેમ નથી થતું ?
- જ. (૧) આહારક શરીર સંપૂર્ણ' સંસાર કાળમાં એક જીવને ચાર જ વાર પ્રાપ્ત થાય છે તેથી તેની વર્ગણાઓનું પુદ્ગાલ પરાવર્તન થઈ શકતું નથી.
- (૨) પુદ્ગાલ વર્ગણા કેટલા પ્રકારની છે ? તેમાંથી જીવને ગ્રહણ કરવા યોગ્ય કેટલી ?
- જ. (૨) પુદ્ગાલ વર્ગણાઓ અનેક પ્રકારની છે.
ચ્રણણ કરવા ચોગાય વર્ગણા આઠ છે : ઓદારિક, ઐક્ઝિય, આહારક, તેજસ, ભાષા, શ્વાસોરછવાસ, મન, કાર્મણા.
(૩) પુદ્ગાલ પરાવર્તનના લેણ કેટલા ? ક્યા ક્યા ?
- જ. (૩) ચાર : દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ભાવ પુદ્ગાલ પરાવર્તન.
(૪) એક જીવે નારકીપણે કર્યું પુદ્ગાલ પરાવર્તન કર્યું નથી ? અને કરશે નહીં.
- જ. (૪) એક જીવે નારકીપણે ઓદારિક પુદ્ગાલ પરાવર્તન કર્યું નથી અને કરશે નહીં.
- (ખ) નીચેની ખાલી જગ્યા પૂરો :
- જ. (૧) મન પુદ્ગાલ પરાવર્તનના ૧૯ દંડક છે.
(૨) સર્વ જીવે સર્વથી થોડા ઐક્ઝિય પુદ્ગાલ પરાવર્તન કર્યા અને સર્વથી વધારે કાર્મણા પુદ્ગાલ પરાવર્તન કર્યા છે.
(ક) પરમાણુ પુદ્ગાલોના સંયોજન વિયોજનથી પુદ્ગાલનું અનંતઅનંત પરિવર્તન થાય છે.
- (ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :
- (૧) વૈરાગ્ય બિંદુના બે મુદ્દા લખો.
- જ. (૧) યૈરાગ્ય બિંદુના તૃ મુદ્દા:
(૧) જે સૌંદર્યવાન પુદ્ગાલ દેખાય છે તે જ પુદ્ગાલ કુર્ઝપણો આપણાં ઓદારિક શરીરરૂપે ભૂતકાળમાં હતા.
(૨) જે સુગંધી અતાર આજે છાંટો તો તેજ પુદ્ગાલ અનંતીવાર દુર્ગંધિમય આપણાં ઓદારિક શરીરરૂપે હતા.
(૩) જે શબ્દ સંગીતના સાંભળીએ છીએ તે જ પુદ્ગાલ અપમાન રૂપે અનંતીવાર સાંભળેલા છે.
(૨) બાદર ક્ષેત્ર પુદ્ગાલ પરાવર્તન સમજવો.
- જ. (૨) પાઠાવલીમાં જોઈ લેવું.
(૩) સાતે પુદ્ગાલ પરાવર્તનનો કાળથી અલ્પબહુત્વ લખો.
- જ. (૩) પાઠાવલીમાં જોઈ લેવું.
-

- પ્ર. : ૪. આચુષ્યનાં ૧૮૦૦ ભાંગાના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :
- (ક) (૧) કેટલા આકર્ષે જીવ આચુષ્ય બાંધી શકે ?
- જ. (૧) જધન્ય એક, ઉત્કૃષ્ટ ૮
(૨) નિયમાં નિર્દ્ધકમી આચુષ્ય કોને કોને હોય ?
- જ. (૨) જુગલિયા મનુષ્ય, જુગલિયા તિર્યંચ, નારકી, દેવ, ચકવર્તી, વાસુદેવ, બળદેવ
(૩) સોપકમી આચુષ્ય તૂટવાનાં કારણો કેટલાં ? ક્યાં ક્યાં ?
- જ. (૩) ૭ છે. ૧) અદ્યવસાય ૨) નિમિત ૩) આહાર ૪) વેદના ૫) પરાધાત ૬) સ્પર્શ ૭) શ્વાસોરછશાસ

- (૪) માત્ર સંખ્યાતા જીવો જ ઉપજે તેવા દંડક કેટલા ?
 જ. (૪) એક પણ નહીં
 (૫) ચરમશરીરી જીવ આયુષ્યનો બંધ ક્યારે કરે ?
 જ. (૫) બંધ કરે જ નહીં.

(ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

- જ. (૧) પાંચ સ્થાવરમાં જીવો નિરંતર ઉપજે
 જ. (૨) સોપક્કમી આયુષ્યનું બીજું નામ અપર્વતનીય છે.
 જ. (૩) સિદ્ધના જીવો ૧ સમયમાં જધન્ય ૧ ઉત્કૃષ્ટ ૧૦૮ ઉપજે.
(ગ) (અ) સઅંતર અને નિરંતર કોને કહેવાય ?
 જ. (અ) સઅંતર : અંતર સહિત, વચ્ચે વિરહ પડે તેવી રીતે જીવનું ઉપજવું.
 નિરંતર : અંતર રહિત વચ્ચે વિરહ ન પડે તેવી રીતે જીવનું ઉપજવું.
 (ભ) આયુષ્યનાં ૧૮૦૦ ભાંગા કેવી રીતે થાય તે સમજવો.
 જ. (ભ) નિદ્ધારિત આયુષ્યના 300
 નિકાયિત આયુષ્યના 300
500 બાંગા, નામ કર્મ સાથે
500 બાંગા ગોત્ર કર્મ સાથે
500 નામગોત્રના લેગા ગણાવાથી
1800

પ્ર. : ૫. વિરહપદનાં આધારે પ્રેણોના જવાબ લખો :

- (ક) (૧) વિરહપદ કચા સૂત્રનું કયું પદ છે ? જવાબઃ પણાવર્ણ સૂત્ર - પદ - ક
 જ. (૧) ૭ દિવસ - ૨૭ નરક
 ક માસ જમી નરક
 ૧૨ મુહૂર્ત - ગર્ભજ મળુષ્ય, તિર્યચ .
 પ્ર. (૨) ઉત્કૃષ્ટ વિરહ ૭ દિવસ, ૬ મહિના, ૧૨ મુહૂર્ત હોય - તેના નામ લખો.
 જ. (૨) ૧) નવિન સમકિત ૨) જમી નરક ૩) સમુચ્ચય ચારેય ગતિનો
 પ્ર. (૩) જધન્ય વિરહ ૮૪,૦૦૦ વરસ ઝાંઝા, ૬૩,૦૦૦ વરસ ઝાંઝા, તેના નામ લખો.
 જ. (૩) ૮૪૦૦૦ વર્ષ ઝાંઝા - ભરત + ઈરયતમાં તીર્થકર
 ક૩૦૦૦ ઝાંઝા - ભરત + ઈરયતમાં સામા. + છેદો ચારિત્ર

(ખ) નીચેના જીવોની વિરહપદ લખો :

- (૧) વાલુકાપ્રભા (૨) શાંખ (૩) રત્ન (૪) છેદો પસ્થાપનીય ચારિત્ર.
 જ. (૧) વાલુકાપ્રભા - જ - ૧ સમય , ઓ - ૧૫ દિવસ
 ૨) શાંખ : જધન્ય ૧ સમય ઉત્કૃષ્ટ અંતમુહૂર્ત
 ૩) રત્ન અંતર નથી.
 ૪) છેદો પસ્થાપનીય ચારિત્ર : જધન્ય ક૩૦૦૦ વરસ ઝાંઝા
 ઉત્કૃષ્ટ દેશો ઊણા ૧૮ કોડાકોડી સાગરોપમ

(ગ) નીચેનો વિરહપદ કચા જીવોનો છે ?

- (૧) ૪૨ મહિના (૨) ૧૨ દિવસ (૩) ૪૫ દિવસ (૪) ૧૦૦ દિવસ.
 જ. (૧) ૪૨ મહિના : ચંદ્રગ્રહણ, સમુચ્ચય ગ્રહણ
 (૨) ૧૨ દિવસ : નવીન શ્રાવક
 (૩) ૪૫ દિવસ : કરું દેવલોક
 (૪) ૧૦૦ દિવસ : ૮મું દેવલોક

પ્ર. : ૬. સંસ્કાર વિભાગના આધારે :

- (ક) ખાલી જગ્યા પૂરો :**
 જ. (૧) કોઈના સુંદર કામને વખાળવું તે સુકૃત અનુમોદન છે.
 જ. (૨) આપણા જીવનના શિલ્પી આપણે જ છીએ.
 જ. (૩) શરીરથી ઇન્દ્રિય સુખને માણવું તે છે જ સુખશીલતા.
 જ. (૪) અસંખ્ય સમુચ્ચિત મનુષ્ય બોલ્યા વિના જ ભરણ પામે છે.
 જ. (૫) મનુષ્યી દુષ્ટ અને સાહસિક ઘોડો ચારે તરફ ભગતો રહે છે.

(ખ) પ્રેણોના જવાબ લખો :

- (૧) એક મિનિટ માટે મન ક્યારે મળે ?
 જ. (૧) મન વિનાના અનંત ભૂતકાળ સામે
 (૨) કપિલમુનિએ કેવળજ્ઞાન કેવી રીતે લીધું ?
 જ. (૨) મારે કાંઈ નથી જોઈતું એવા પરિણામથી.

- (૩) યોગોથી કર્મ બંધાય તો કેટલી સ્થિતિનું બંધાય ?
- જ. (૩) માત્ર કાચાથી કર્મ બંધાય તો ઉત્કૃષ્ટ ૧ સાગર
કાચા અને વચનથી બંધાય તો ઉત્કૃષ્ટ ૧૦૦ સાગર
મન-વચન-કાચાથી કર્મ બંધાય તો ઉત્કૃષ્ટ ૭૦ કોડાકોડી સાગરોપમ
- (૪) મન કઈ રીતે મહાન છે ?
- જ. (૪) જો દીવો બને, તો પ્રકાશ આપે, સુગતી અને મોક્ષ અપાવે.
- (૫) વચનના કચા અવગુજોથી મુક્તિ મેળવતાની છે ?
- જ. (૫) નિંદા, ખોટી ખુશામત, ગુસ્સો, ચાડી-ચુગલી, કલેશ.
- (૬) આપણું આ શરીર દુલભ કઈ રીતે ?
- જ. (૬) ધર્મસાધના કરી શકે તેવું.
- (૭) વ્યસન અને ફેશન કોને કહેવાય ?
- જ. (૭) વ્યસન : એટલે ટેવ - લત કે આદત જેના વગર ન ચાલે.
ફેશન : બીજાનું આંધણું અનુકરણ કરવું.
-

પ્ર. : ૭. વાતાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) (૧) જ્યંતિ શ્રાવિકા કોણ હતા ? તેમને કુલ કેટલા પ્રશ્નો પૂછ્યા ? તેમાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નો લખો.

(ક) જ. (૧) શ્રમણોપાસિકા હતા. શતાનિક રાજાના બેન મૃગાવતીના નણંદ

૧૩ પ્રશ્નો પૂછ્યા : ૧) જીવો ઉધમી સારા કે આળસુ ? શા માટે ?

૨) સુતા રહેવું સારું કે જાગૃત રહેવું સારું ?

(૨) તામલી તાપસનું દ્વારાંત સાધકને શું સૂચવે છે ? તેમને કઈ પ્રવણ્યા અંગીકાર કરી ?

જ. (૨) વર્તમાનના લાભમાં, ભવિષ્યની ઉપેક્ષા કરવી ચોગ્ય નથી. માટે મારે આત્મકલ્યાણ કરી લેવું તે શ્રેયસ્કર છે.

પ્રાણામિ નામની દીક્ષા :

જાવજીવ સુધી છઢુ છઢુની તપસ્યા કરીશ, ભીક્ષાવિધિ દ્વારા લાવેલા શુદ્ધ ઓદણાને
૨૧ વાર પાણીથી ધોઈને તેનો આહાર કરીશ.

(૩) તેતલીપુત્ર કોણ હતા ? તેઓ કોના જમાઈ હતા ? તેમનો અધિકાર કચા સૂત્રમાં આવે છે ?

જ. (૩) તેતલીપુત્ર નગરના કનકરથ રાજાના પ્રધાન હતા.

“તેતલીપુત્ર નગરમાં કલાદ સોનીપુત્રના જમાઈ હતા.

“જાતાધર્મકથા - અદ્યયન ૧૪

(ખ) કોણ બોલે છે ? કોને કહે છે ?

(૧) અમે બલિયંચા રાજ્યધાનીમાં રહેનારા છીએ ?

જ. (૧) ઉત્તર દિશાના અસુરનું ... તામલી તાપસને

(૨) લોક ભવી જીવોથી રહિત થશે નહીં.

જ. (૨) ભગવાન મહાવીર કહે છે ... જ્યંતિ શ્રાવિકાને

(૩) તમે ઉદાસ થઈ આર્તધ્યાન ન કરો.

જ. (૩) તેતલીપુત્ર કહે છે ... પોહિલાને

(૪) ઈન્દ્રિય વિજ્ઞાને કોઈ શરણની આવશ્યકતા રહેતી નથી.

જ. (૪) તેતલીપુત્ર કહે છે ... પોટિલ દેવને કહે છે.

પ્ર. : ૮. કાચ્ય પૂર્ણ કરો :

(૧) રાગ વૈરાગી ..... તત્કાળ

જ. (૧) રાગ વૈરાગી જે સુણો એ ત્રીજી ઢાળ
સમયસુંદર કહે પાપથી છુટે તત્કાલ...

(૨) હિંસા કીધી ..... ઉન્માદ

જ. (૨) હિંસા કીધી જીવની બોલ્યા મુખવાદ
દોષ અદ્યા દાનના, મેથુન ઉન્માદ
પરિચ્છ મેળવ્યો કારમો, કીધો કોધ વિશેષ
માન-માચા-લોભ મેં કર્યા વળી રાગ ને દ્રેષ.

(૩) માળીના .....

જ. (૩) માળીના ભવે રોપ રોપિયાં, નાનાવિધ વૃક્ષ,
મૂળ, પત્ર, ફળ, કૂલના, લાગ્યા પામ અલકા

(૪) ધોખીના ..... નિવાર્યા

જ. (૪) ધોખીના ભવ જે કર્યા
જળના જીવ સુંવાળા
ધૂળે કરી જીવ રેડીયા,
દાન દેતા નિવાર્યા...

(૫) વિકથા ..... વિખવાદ.

જ. (૫) વિકથા ચાર કીધી વળી,
સેવ્યા પાંચ પ્રમાદ
ઇંજ વિચોગ પાડચા ઘણાં,
કિયા રૂદ્ધ વિખવાદ.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન માણશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ગ્રુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૧૧ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 11)

- પ્ર. : ૧. સામાચિક પ્રતિક્રમણના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)
- (૧) આપણે કેટલા બોલનું પ્રતિક્રમણ કરીએ છીએ ? તે બોલ ક્યા ક્યા છે ?
- જવાબ** (૧) આપણે ૮૨ બોલનું પ્રતિક્રમણ કરીએ છીએ. (૨૫ મિથ્યાત્વ + ૧૨ અપ્રત + ૫ પ્રમાદ + ૨૫ કષાય + ૧૫ અશુભયોગ = કુલ ૮૨ બોલનું પ્રતિક્રમણ કરીએ છીએ.)
- (૨) સંથરામાં કેટલા અને કોના કોના પચ્ચક્ખાણ કરવામાં આવે છે?
૪. (૨) સંથરામાં ૧૮ પાપસ્થાનક + ૪ આહાર + ૧ શરીર = એમ ૨૩ બોલના પચ્ચક્ખાણ કરવામાં આવે છે.
- (૩) વીસ વિહૃમાન તીર્થકરનો જન્મ, દીક્ષા, કેવળજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ ક્યારે ક્યારે થઈ તે લખો.
૪. (૩) વીસ વિહૃમાન તીર્થકરોનો જન્મ ૧૭મા શ્રી કુંથુનાથના નિર્વાણ થયા પછી થયો. દીક્ષા ૨૦મા તીર્થકર મુનિસુપ્ત સ્વામીના નિર્વાણ પછી થઈ.
- દીક્ષા પછી ૧ મહિને તેમને કેવળજ્ઞાન થયું.
- (૪) ફુક્ત સંખ્યા લખો : પાપ સૂત્ર, અખ્રાયર્થ, પરિષહ, મદ, આશાતના, લેશયા..
૪. (૪) પાપસૂત્ર = ૨૮ મદ = ૮
અખ્રાયર્થ = ૧૮ આશાતના = ૩૩
પરિષહ = ૨૨ લેશયા = ૫
- (૫) પાઠ પૂરો કરો : જંપિય ..... મણામં
૪. (૫) ઇમં શરીરં ઈંકંતં પિયં મણુન્ન.
- (૬) ગોચરીમાં કોને ઓળંગીને જવું નહીં ? તે બતાવતા મૂળ શબ્દ લખો.
૪. (૬) ગોચરીમાં ઝૂતરાં, વાછરડાં, બાળકોં ઓળંગીને જવું નહિ. મૂળ શબ્દ = સાણા વચ્છા, દારા.

પ્ર. : ૨.(ક) નીચેનામાંથી કોઈ પણ રૂના જવાબ લખો :

- (૧) તેજેલેશ્યાના ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
- જવાબ(ક)(૧)** ૧થી ૭
- (૨) એકાંત શુદ્ધ લેશ્યાના ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
૪. (૨) ૮ થી ૧૨/૧૩
- (૩) અજ્ઞાનના ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
૪. (૩) ૧લું અને ૩જું
- (૪) દ્વય આત્મા ક્યા ક્યા ગુણસ્થાને હોય ?
૪. (૪) ૧ થી ૧૪
- (૫) અમર ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
૪. (૫) ૩, ૧૨, ૧૩
- (૬) દાઢમનું ગુણસ્થાન કર્યું ?
૪. (૬) ૧લું
- (૭) સ્યોગીના ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
૪. (૭) ૧ થી ૧૩
- (૮) ગર્ભ મનુષ્યના ગુણસ્થાન ક્યા ?
૪. (૮) ૧ થી ૧૪
- (૯) સંમુચ્ચિત મનુષ્યના ગુણસ્થાન ક્યા ?
૪. (૯) ૧લું
- (૧૦) દેવકુરુના યુગલિયાના ગુણસ્થાન ક્યા ?
૪. (૧૦) ૧લું અથવા ૪થું
- (૧૧) ૫૬ અંતરદીપના યુગલિયાના ગુણસ્થાન ક્યા ?
૪. (૧૧) ૧લું
- (૧૨) ક્ષપક શ્રેષ્ઠીના ગુણસ્થાન ક્યા ?
૪. (૧૨) ૮, ૯, ૧૦, ૧૨, ૧૩, ૧૪
- (૧૩) પહેલે ગુણસ્થાને કેટલા દંડકના જીવો હોય ?
- (૧૪) ૨૪ દંડકના
- (૧૫) વિજય વિમાનના દેવનું ગુણસ્થાન કર્યું ?
- (૧૬) ૪થું
- (૧૭) ક્યા ક્યા ગુણસ્થાને જીવ અક્ષાયી હોય ?
- (૧૮) ૧૧ થી ૧૪
- (૧૯) સૌથી વધારે જીવો ક્યા ગુણસ્થાને હોય ?
- (૨૦) પહેલા
- (૨૧) અણાહારના ગુણસ્થાન ક્યા ?
- (૨૨) ૧, ૨, ૪, ૧૩, ૧૪ (ક્ષેળીની અપેક્ષાએ)
- (૨૩) ક્ષપક શ્રેષ્ઠીવાળાને કર્યું સંઘયણ હોય ?
- (૨૪) વજ અખભનારાય સંઘયણ
- (૨૫) પહેલું ગુણસ્થાન લોકના કેટલા ભાગને સ્પર્શે ?
- (૨૬) લોકના સર્વ ભાગને / ૧૪ રાજલોકને
- (૨૭) ૮મા ગુણસ્થાનેથી જીવ કર્યાં કર્યાં જર્દ શકે ?
- (૨૮) ૮માએ, જમાએ, ૪થાએ
- (૨૯) ૧ થી ૧૦ ગુણસ્થાનક સુધીએકા અંતી સત્તા હેઠ ?
- (૩૦) આઠેય કર્મની
- (૩૧) ૧૧ થી ૧૩ ગુણસ્થાનમાં કર્ય કર્ય ક્રિયા લાલે ?
- (૩૨) દીર્ઘિયાવહિયા કિયા - એક જ કિયા લાભે
- (૩૩) ચોથે ગુણસ્થાને કર્ય ચારિન હોય ?
- (૩૪) કોઈ પણ ચારિન ના હોય.
- (૩૫) ક્ષપક સમકિતના ગુણસ્થાન ક્યા ક્યા ?
- (૩૬) ૪ થી ૧૪

(ખ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ પાંચના જવાબ લખો :

(૧) જે ગુણસ્થાનકે જીવ ક્યારે આવે છે ?

જવાબ(ખ)(૧) જીવ જ્યારે દર્શન સપ્તકનો ક્ષય, ઉપશમ કે ક્ષમોપશમ કરે તથા અપ્રત્યાખ્યાની જીવાય અને પ્રત્યાખ્યાનાવરણીય એ જીવાય અને એ પ્રકૃતિનો ક્ષયોપયોશમ કરે અને પ્રમાદ છોડે ત્વારે જે ગુણસ્થાનકે આવે છે.

(૨) પ્રમાદ કેટલા છે ? ક્યા ક્યા ? જીવ ક્યા ગુણસ્થાને પ્રથમ વાર પ્રમાદ છોડે છે ?

જ. (૨) પ્રમાદ પાંચ છે : મધ્ય, વિષય, ક્ષયાય, નિદ્રા, વિકથા. જીવ જે ગુણસ્થાનકે પ્રથમ વાર પ્રમાદ છોડે છે.

(૩) ક્યું ગુણસ્થાન ઉપશાંત શ્રેણીવાળા પ્રાપ્ત કરે છે પણ ક્ષપક શ્રેણીવાળા નથી પ્રાપ્ત કરતા ? તે ગુણસ્થાને મોહનીયની કેટલી પ્રકૃતિનો ઉપશમ થાય ? તે ગુણસ્થાનની સ્થિતિ કેટલી ?

જ. (૩) ૧૧મું ગુણસ્થાન ઉપશાંત શ્રેણીવાળા પ્રાપ્ત કરે પણ ક્ષપક શ્રેણીવાળા તે ગુણસ્થાને ના જાય. તે ગુણસ્થાને મોહનીયની સર્વ ૨૮ પ્રકૃતિનો ઉપશમ થાય છે. તે ગુણસ્થાનની સ્થિતિ જ. ૧ સમય ઉ. અંતઃ મુહૂર્ત છે.

(૪) ક્યા ગુણસ્થાને મોહનીયની સર્વ પ્રકૃતિનો ક્ષય થાય ? ત્યાં જીવને ક્યું ચારિત્ર અને ક્યું સમક્ષિત હોય ?

જ. (૪) ૧૨મા ગુણસ્થાને મોહનીયની બધી પ્રકૃતિનો ક્ષય થાય, ત્યાં જીવને યથાખ્યાત ચારિત્ર અને ક્ષાયક સમક્ષિત હોય.

(૫) ૧૦મા ગુણસ્થાને કેટલા યોગ ? કેટલા ઉપયોગ ? કેટલી લેશ્યા ?

જ. (૫) ૧૦મા ગુણસ્થાને યોગ ૬, ઉપયોગ ૭, લેશ્યા - ૧

(૬) સામાયિક ચારિત્રના ગુણસ્થાન લખો. તે ગુણસ્થાને બીજાં ક્યા ચારિત્ર હોય ?

જ. (૬) સામાયિક ચારિત્રના ગુણસ્થાન ૫ થી ૮, છેટેપસ્થાપનીય અને પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર હોય.

(૭) સિધ્ધમાં કેટલા યોગ, ઉપયોગ અને લેશ્યા ?

જ. (૭) સિદ્ધમાં યોગ અને લેશ્યા નથી. ઉપયોગ - ૨.

(ગ)(૧) કેવળિને પરિષ્ઠ કેટલા હોય ? શા માટે હોય ? કેટલા ભોગવે ?

જવાબ(ગ)(૧) કેવળિને વેદનીય કર્મ છે તેથી વેદનીય કર્મના ઉદ્યે આવતા ૧૧ પરિષ્ઠ હોય - તેમાંથી ૬ ભોગવે.

(૨) કેવળિને ક્યા શાન હોય ? કેટલા યોગ હોય ? કઈ લેશ્યા હોય ?

જ. (૨) કેવળિને કેવળજ્ઞાન, યોગ-૩, લેશ્યા પરમ શુક્લ લેશ્યા કારણ દ્વાર - કર્મબંધનના કારણ પાંચ છે. તે મિથ્યાત્વ, અપ્રત, પ્રમાદ, ક્ષયાય, જોગ ગુણ - ૧, ૩ - પાંચે કારણ બીજે - ચોથે - ૪ કારણ (મિથ્યાત્વ વર્જને) ૧૧મે ૧૨મે ૧૩મે - ૧ કારણ તે જોગ પાંચમું - છઙું - ૩ કારણ (મિથ્યાત્વ અપ્રત વર્જને). ૧૪મે - કોઈ કારણ નથી ૭ થી ૧૦ - ૨ કારણ (મિથ્યાત્વ અપ્રત પ્રમાદ વર્જને)

(ઘ) સમક્ષિત દ્વાર લખો :

જવાબ (ઘ) : સમક્ષિત દ્વાર ૧લે ત્રીજે - સમક્ષિત નથી. બીજે ગુણ - સાસ્વાદાન સમાકિત.

૪-પ-ક ગુણ સાસ્વાદાન સમાકિત સિવાયના બાકીના ચાર

૮ થી ૧૧ ગુણ - ઉપશમ, ક્ષાયિક સમક્ષિત -

૧૨ થી ૧૪ - ૧ - ક્ષાયિક સમક્ષિત સિદ્ધ - ક્ષાયિક સમક્ષિત

પ્ર. : ૩. જીવ પરિણામ - અજીવ પરિણામના આધારે (કોઈ પણ ત્રણના જવાબ) લખો :

(ક) જીવ પરિણામ એટલે શું ? તેના પ્રકાર કેટલા ? ક્યા ક્યા ?

જ. (ક) જીવની ગતિ વગેરેની પર્યાયના પરિવર્તનથી થવાવાળી અવસ્થા તે જીવ પરિણામ, તેના ૧૦ પ્રકાર છે. ૧) ગતિ ૨) ઈન્દ્રિય ૩) ક્ષયાય ૪) લેશ્યા ૫) યોગ ૬) ઉપયોગ ૭) જ્ઞાન ૮) દાખિ ૯) ચારિત્ર ૧૦ વેદ.

(ખ) વ્યાખ્યા લખો : (૧) બંધન પરિણામ (૨) ફુસમાણ ગતિ

જ. (ખ) અજીવમાં બે પરમાણુ પુદ્ગલથી માંડીને અનંત પ્રદેશી પુદ્ગલનું જોડાવું તે બંધન પરિણામ છે. ૨-ફુસમાણ ગતિ - પુદ્ગલ આકાશ, પ્રદેશને સ્પર્શ (એક સમય રોકાઈ)ને જેમ ટખ્પી પડતાં બોલ ગતિ કરે છે તેમ.

ટખ્પો પડતાં બોલ ગતિ કરે છે તેમ.

(ગ) સંસ્થાન એટલે શું ? તેના પ્રકાર કેટલા નામ લખો. દ્રેક પ્રકારના આકાર લખો.

જ. (ગ) સંસ્થાન એટલે આકાર. તેના પાંચ પ્રકાર છે. પરિમંડળ, વંશ, ત્રસ, ચઉરંસ, આચત. પરિમંડળ, બંગડી આકારે (વચ્ચે પોલાણ હોય તેવું, વંશ-લાડવાને આકારે, ત્રંસ-ત્રિકોણાના આકારે, ચઉરસ - ચોરસ આકારે, આચત - લાકડીના આકારે.

- (ઘ) અજુવ પુદ્ગલ કેટલા પ્રકારે ભેદાય છે ? કયા કયા ?
લોખંડનો ટુકડો ક્યો ભેદ છે ?
- જ. (ઘ) અજુવ પુદ્ગલ પાંચ પ્રકારે ભેદાય છે. (૧) ખંડભેદ (૨) પ્રતરભેદ (૩) ચૂર્ણભદ
(૪) અનુતટિકા ભેદ (૫) ઉત્કારિકા ભેદ. લોખંડનો ટુકડો ખંડભેદ છે.
-

પ્ર. : ૪. સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) મૃત્યુ ના બગડે માટે શું કરશો ?

જવાબ: (૧) આચુષ્યનો બંધ અંતિમ સમયે પણ થાય, માટે અંતસમય સુધારુ જીવવાનો મોહ ના રાખું. પેસા કે પરિવારમાં જીવન રાખું, વેરઝેર છોકું, મરતાં પહેલાં મંતા મૂકી દઉં. ખામેભિ, મિરછામિ, વંદામિની આરાધનાથી સંલેખના કરું. મારા પર ભવને સુધારવા સ્થિવાચ કોઈની ચિંતા ન કરું. મૃત્યુને મહોત્સવ બનાવું, તે માટે આજને સુધારું.

- (૨) કટુવચનો સહન કરી કયા કયા સતી મોક્ષે ગયાં ?

જ. (૨) સતી અંજના, સતી ચંદનબાળા વગેરે કટુ વચન સહન કરી મોક્ષે ગયાં.

- (૩) નાના જ્યારે અવિનય કરે ત્યારે વડીલોએ શું ન વિચારાય ? બે મુદ્દા લખો.

જ. (૩) હું કહું તેમ કેમ ન માને? મારી સામું કેમ બોલે ?

મારી બધી અપેક્ષાઓ અને આશાઓ પર પાણી ફરી વણ્યું.

પુત્રવધૂ આવ્યાં ત્યારથી ધરમાં શાંતિ નથી.

મેં ધણાં કષ્ટો સહન કરી ભણાવ્યા, ગણાવ્યા છતાં મારી સાથે આવું વર્તન કરે છે?

- (૪) ધર્મરૂપી વૃક્ષનું મૂળ શું છે ?

જ. (૪) વિનય એ ધર્મરૂપી વૃક્ષનું મૂળ છે.

- (૫) ..... વધારે અને ..... ઓછા હોય તો ઈચ્છા પૂરી થતી નથી.

જ. (૫) મોહ વધારે અને પુણ્ય ઓછાં હોય તો ઈચ્છા પૂરી થતી નથી.

- (૬) કોથ .....નો અને માન .....નો નાશ કરે છે.

જ. (૬) કોથ પ્રીતિનો અને માન વિનયનો નાશ કરે છે.

પ્ર. : ૫. કથા વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

(ક) કોઈ પણ પાંચના જવાબ લખો :

- (૧) મહાશતકને કેટલી પત્નીઓ હતી ? તેમાં મુખ્ય કઈ હતી ?

જવાબ(ક)(૧) મહાશતકને ૧૩ પત્નીઓ હતી, તેમાં રેવતી મુખ્ય હતી.

- (૨) મહાશતક પાસે કુલ કેટલી ગાયો હતી ?

જ. (૨) મહાશતક પાસે કુલ ૮૦,૦૦૦ ગાયો હતી.

- (૩) મહાશતક કયા ભગવાનના સમયમાં થઈ ગયા ?

જ. (૩) મહાશતક મહાવીરસ્વામી ભગવાનના સમયમાં થઈ ગયા.

- (૪) મહાશતકને ચારિત્રની નિર્ભળતાને કારણે કંયું જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું ?

જ. (૪) મહાશતકને અવધિજ્ઞાન થયું.

- (૫) મહાશતક મરીને પહેલા દેવલોકના કયા વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયા ?

જ. (૫) મહાશતક મરીને પહેલા દેવલોકમાં અસુણાવતંસક વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયા.

- (૬) રેવતી મરીને કયા નરકાવાસમાં ઉત્પન્ન થઈ ?

જ. (૬) રેવતી મરીને લોલુપાચયુત નામના નરકાવાસમાં ઉત્પન્ન થઈ.

- (૭) પહેલા દેવલોકમાં મહાશતકનું આચુષ્ય કેટલું છે ?

જ. (૭) પહેલા દેવલોકમાં મહાશતકનું આચુષ્ય ૪ પલ્યાનું છે.

(ખ) કોઈ પણ પાંચના જવાબ લખો : (એક શબ્દમાં)

- (૧) રયણાદેવી ક્યાં રહેતી હતી ?

જવાબ(ખ)(૧) રતનદ્રીપમાં

- (૨) કયા દેવે રયણાદેવીને લવણસમુક્ર સાફ કરવા કહ્યું ?

જ. (૨) સુષ્ઠિત દેવે

- (૩) કઈ દિશાના વનખંડમાં માંદીપુત્રોને જવાની ના પાડવામાં આવી

જ. (૩) દક્ષિણ દિશાના

- (૪) માંકદીપુત્રોને રતનદીપથી ભાગી છુટવા કોણ બચાવી શકે તેમ હતું ?
- જ. (૪) શૈલકયક્ષ
- (૫) રથણાદેવીનાં મધુર વચનો સાંભળી કોણ ચલાયમાન થઈ ગયું ?
- જ. (૫) જિનરક્ષિત
- (૬) જિનપાલ મરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થયા ?
- જ. (૬) સુધર્મકલ્પમાં
- (૭) માંકદીપુત્રો કેટલી વાર લવણ સમુક્રમાં મુસાફરી કરી આવ્યા હતા ?
- જ. (૭) ૧૧ વખત.
-

પ્ર. : ૬. કાવ્ય વિભાગના આધારે જવાબ આપો :

કડી પૂરી કરો :

- (૧) જેની ચામડી ..... ગુણી ..... મહાસંત
- જવાબ (૧) જેની ચામડી તડતક ઉતરે, તોચે છદ્યે રોષ ન લગીરે
એવા ખંદક મુનિ, બહુ સમતાના ગુણી ..... મહાસંત
- (૨) પાપ કરે તે ..... શરણ આવું ..... ના રે ના.
- જ. (૨) પાપ કરે તે નરકે જાય, આગમકારો બોલે,
મારા જેવા મહાપાપીની, બંધ અંખો જોલે,
ભવભવના આ દુઃખથી બચવા, તારા શરણે આવું ... ના રે ના....
- (૩) શાનને ..... ભમ તોડવા ..... જીવવું છે.
- જ. (૩) જ્ઞાનને ઠોસ કરવા, દુનિયાથી જુદું જીવવું છે,
હું તો માનું છું, હું જે સમજું છું, જ્ઞાની કહે છે બ્રહ્મમાં જીવે છે તું,
ગુરુકૃપાએ બ્રહ્મ તોડવા, દુનિયાથી જુદું જીવવું છે.
- (૪) નાટકિયા ..... હું તારું.
- જ. (૪) નાટકિયા જેવું છે હે પ્રભુ, આખું જીવન મારું,
પોપટની માફક ઉર્ચારું, નામ પ્રભુ હું તારું.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહદ્ મુંબર્ડી વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી ભણિબહેન મણાશી ભીમશી છાડવા -ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આચ્યોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા શુપ નું પેપર

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧૨ • ગુણા : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 12)

પ્ર. : ૧. મોટા બાસઠિયાના આધારે નીચેના બોલનો બાસઠિયો લખો :

(ક) (માત્ર અંકમાં કોઈ પણ આચ)

૧) બાદર, ૨) સમુચ્ચય જીવ ૩) અહિંદિયા ૪) ત્રસ્કાય ૫) નપુંસક વેદ ૬) લોભ કખાય

જવાબ (ક) ૭) ઉપશમ સમકિત ૮) અસંજતિ ૯) અચરમ ૧૦) વિલંગજ્ઞાની.

બોલનું નામ	જીવના લેદ	ગુણસ્થાન	યોગ	ઉપયોગ	લેશ્યા
(૧) બાદર	૧૨ (સૂક્ષ્મના બે વર્જને)	૧૪	૧૫	૧૨	૬
(૨) સમુચ્ચય જીવ	૧૪	૧૪	૧૫	૧૨	૬
(૩) અહિંદિયા	૧(સંઝીનો પર્યાપ્ત)	૨ (તેરમું, ચોદમું)	૭	૨	૧ (શુકલ
(૪) ત્રસ્કાય	૧૦ (૪ એકે વર્જને)	૧૪	૧૫	૧૨	૬
(૫) નપુંસક વેદ	૧૪	૬ (પ્રથમના)	૧૫	૧૦	૬
(૬) લોભ કખાય	૧૪	૧૦ (પ્રથમના)	૧૫	૧૦	૬
(૭) ઉપશમ સમકિત	૨ (સંઝીના)	૮ (૪થી ૧૧)	૧૫	૭	૬
(૮) અસંજતિ	૧૪	૪ (પ્રથમ)	૧૩	૬	૬
(૯) અચરમ	૧૪	૧ (પ્રથમ)	૧૩	૮	૬
(૧૦) વિલંગજ્ઞાની	૨ (સંઝીના)	૨ (૧લું, તરું)	૧૩	૬	૬

(ખ) સંપૂર્ણ બાસઠિયો લખો : (કોઈ પણ ચાર) :

૧) મનુષ્યાણી ૨) અચક્ષુર્દ્ધન ૩) અનાકાર ઉપયોગ ૪) વૈકિય શરીર ૫) યથાખ્યાત ચારિત્રી.

જવાબ (ખ) ૧) મનુષ્યાણી : જીવના લેદ - ૨ સંઝીના, ગુણસ્થાન - ૧૪, યોગ-૧૩,
આહારકના બે વર્જને, ઉપયોગ-૧૨, લેશ્યા-૬.

૨) અચક્ષુર્દ્ધન : જીવના લેદ-૧૪, ગુણસ્થાન-૧૨ (પ્રથમના) જો-૧૫, ઉપયોગ-૧૦
બે (કેવળજ્ઞાન-કેવળદર્શન વર્જને) લેશ્યા - ૬.

૩) અનાકાર ઉપયોગ : જીવના લેદ-૧૪, ગુણસ્થાન-૧૩, (દશમું વર્જને)
જોગ-૧૫, ઉપયોગ-૧૨, લેશ્યા - ૬.

૪) વૈકિય શરીર : જીવના લેદ-૪ તે ૨ સંઝીના, ૧ અસંજી પંચે.નો અપર્યાપ્તો અને
૧ બાદર એકેન્દ્રીયની પર્યાપ્તે એ ચાર લેદ. ગુણસ્થાનક-૭, જોગ-૧૨,
૨ આહારક + ૧ કાર્મણનો વર્જને, ઉપયોગ ૧૦ બે કેવળના વર્જને, લેશ્યા-૬.

૫) યથાખ્યાતચારિત્રી: જીવનો લેદ-૧, ગુણસ્થાન-૪ તે ૧૧ થી ૧૪,
જોગ-૧૧ ને ૪ મનના, ૪ વચનના, ૨ ઓદારિકના, અને ૧ કાર્મણના.
ઉપયોગ - ૬ (૫ જ્ઞાનના અને ૪ દર્શનના), લેશ્યા-૧ શુકલ.

(ગ) માગ્યા પ્રમાણે કરો :

૧) નોસૂક્ષ્મ નોભાદરમાં લેશ્યા ૨) અભાષકમાં ઉપયોગ ૩) અજ્ઞાનીમાં જોગ
૪) અવેદીમાં ગુણસ્થાન ૫) તિર્યાચમાં જીવના લેદ ૬) સૂક્ષ્મમાં લેશ્યા.

જવાબ (ગ) ૧) નોસૂક્ષ્મનો બાદરમાં લેશ્યા = નથી

૨) અભાષકમાં ઉપયોગ -૧૧, તે મનઃપર્યવજ્ઞાન વર્જને

૩) અજ્ઞાનીમાં જોગ - ૧૩ આહારકના બે વર્જનો.

૪) અવેદીમાં ગુણસ્થાન - ૬ તે ૮થી ૧૪

૫) તિર્યાચમાં જીવના લેદ - ૧૪

૬) સૂક્ષ્મમાં લેશ્યા - ૩ તે પ્રથમની.

(ઘ) અલ્પ બહુત્વ લખો (કોઈ પણ ચાર) :

૧) શાનદાર ૨) લેશ્યાદ્વાર ૩) ઈન્ડ્રિયદ્વાર ૪) વેદ્ધાર ૫) કાયદ્વાર

જવાબ (ઘ) ૧) જ્ઞાનદ્વાર : સર્વથી થોડા મનઃ પર્યવજ્ઞાની (સંખ્યાતા)

તેથી મતિજ્ઞાની અને શ્રુતજ્ઞાની માંહોમાંહી તુલ્ય ને વિશેષાધિક.

તેથી વિભંગજ્ઞાની અસંખ્યાત ગુણા.

તેથી કેવળજ્ઞાની અનંતગુણા.

તેથા સમુરચ્યાજ્ઞાની વિશેષાધિક

તેથી મતિ અજ્ઞાની, શ્રુત અજ્ઞાની તથા અજ્ઞાની માંહોમાંહી અને અનંતગુણા છે.

૨) લેશ્યદ્વાર : સર્વથી થોડા શુકલલેશી (અસંખ્યાતા)

તેથી પદ્મલેશી સંખ્યાત ગુણા

તેથી તેજોલેશી સંખ્યાત ગુણા

તેથી અલેશી અનંતગુણા

તેથી કાપોત લેશી અનંતગુણા

તેથી નીલલેશી વિશેષાધિક

તેથી કૃષણલેશી વિશેષાધિક

તેથી સલેશી વિશેષાધિક

૩) ઈન્ડ્રિયદ્વાર : સર્વથી થોડા પંચેન્ડ્રિય (અસંખ્યાતા)

તેથી ચૌરેન્ડ્રિય વિશેષાધિક

તેથી તેદીન્ડ્રિય વિશેષાધિક

તેથી બેદીન્ડ્રિય વિશેષાધિક

તેથી અણિન્ડ્રિયા અનંતગુણા

તેથી એકેન્ડ્રિય અનંતગુણા

તેથી સદીન્ડ્રિય વિશેષાધિક

૪) વેદ્ધાર : સર્વથી થોડા પુરુષવેદી (અસંખ્યાતા)

તેથી સ્ત્રીવેદી સંખ્યાતગુણા

તેથી અવેદી અનંતગુણા

તેથી નપુંસક વેદી અનંતગુણા

તેથી સવેદી વિશેષાધિક

૫) કાયદ્વાર : સર્વથી થોડા ત્રસ્કાય અસંખ્યાતા

તેથી તેઉકાય અસંખ્યાતગુણા

તેથી પૃથ્વીકાય વિશેષાધિક

તેથી અપકાય વિશેષાધિક

તેથી વાઉકાય વિશેષાધિક

તેથી અકાયા અનંતગુણા

તેથી વનસ્પતિકાય અનંતગુણા

તેથી સકાય વિશેષાધિક

(ચ) માર્ગચા પ્રમાણે જવાબ આપો :

(૧) બાસઠિયાના દમા દ્વારનું અને ૧૫મા દ્વારનું નામ લખો :

જવાબ (ચ) ૧) બાસઠિયાના દમા દ્વારનું નામ = સમકિત દ્વાર, ૧૫મા દ્વારનું નામ ભાષગ દ્વાર

(૨) જુગલિયામાં ગુણસ્થાન કેટલા ? શા માટે ?

જ. ૨) જુગલિયામાં બે ગુણા. ૧૫ અને રૂથું હોય, કારણ કે જુગલિયાના ભવમાં દસ્તિ પરિવર્તન ન થાય માટે સમકિતી જુગલિયા સમકિતી રહે. મિથ્યાત્વીની જુગલિયા મિથ્યાત્વી જ રહે. મિશ્ર દસ્તિ ન હોય માટે.

(૩) સ્ત્રીવેદમાં યોગ કેટલા ? શા માટે ?

જ. ૩) સ્ત્રીવેદમાં ૧૩ યોગ હોય કારણ કે સ્ત્રીવેદમાં ૧૪ પૂર્વનું જ્ઞાન ન હોય તેથી આહારક શરીર ન હોય. માટે આહારકના બે વર્જને ૧૩ યોગ હોય.

(૪) મનયોગીમાં યોગ કેટલા ? શા માટે ?

જ. ૪) મનયોગીમાં કાર્મણાનો એક યોગ વર્જને ૧૪ યોગ હોય કારણ કે કાર્મણા કાય યોગ વાટે વહેતા અને કેવળીને ૧૩મે ગુણસ્થાને હોય છે માટે.

(૫) અણાહારકમાં ગુણસ્થાન કેટલા ? કયા ? કયા ?

જ. ૫) અણાહારકમાં પાંચ ગુણસ્થા, પહેલું, બીજું, ચોથું, તેરમું, ચોદમું હોય.

પ્ર. : ૨. ઝૂપી - અરૂપીના આધારે નીચેના જવાબ આપો :

(ક) (૧) ત્રીજુ ગાથામાં કેટલા બોલ દર્શાવ્યા છે ? તે ઝૂપી છે કે અરૂપી ?

જવાબ : (ક) (૧) ત્રીજુ ગાથામાં ૧૨ બોલ દર્શાવ્યા છે , તે બોલ ઝૂપી છે.

(૨) ઝૂપી ચૌસ્પર્શીના બોલ બતાવતી ગાથા લખો.

૪. (૨) કમ્મો પાવળાણાય, મણ વચ જોગા ય કમ્મ દેહે ।

સુહુમ પ્રચેસિ ખંદે, એ સવ્યે ચાઉ ફાસા ॥

(૩) આઠ સ્પર્શમાંથી સૂક્ષ્મ પરિણામી અને બાદર પરિણામી સ્પર્શ કેટલા અને ક્યા ક્યા ?

૪. (૩) આઠ સ્પર્શમાંથી શીત ઉષણ, લૂંખો અને સ્નિગ્ધ એ ચાર સૂક્ષ્મ પરિણામી સ્પર્શ છે. ભારે, હળવો, ખરખરો અને સુંવાળો આ ચાર બાદર પરિણામી સ્પર્શ છે.

(૪) ઝૂપી દ્રવ્યની વ્યાઘ્યા લખો. તે ક્યાં હોય ? તેમાં કેટલા બોલ છે ?

૪. (૪) જેમાં ૧ થી ૫ વર્ષા, ને ગંધ, પ રસ અને ૪-૮ સ્પર્શ છે તે ઝૂપી દ્રવ્ય છે. ઝૂપી દ્રવ્ય માત્ર લોકમાં છે, અલોકમાં નથી. ઝૂપી ચાઉસ્પર્શીના ૩૦ અને આઠ સ્પર્શના ૫૧ બોલ છે.

(૫) દ્રવ્ય લેશયા ઝૂપી છે કે અરૂપી ? શા માટે ?

૪. (૫) દ્રવ્ય લેશયા ઝૂપી છે કારણ કે તે બાદર પુદ્ગાલ પરિણામ છે.

(ખ) નીચેના બોલ ઝૂપી છે કે અરૂપી તે લખો તેમજ કેટલા સ્પર્શ હોય ?

૧) ગોત્રકર્મ ૨) અનુતાર વિમાન ૩) ચાર પ્રકારની બુદ્ધિ ૪) ધનવાત ૫) ઈહા.

જવાબ (ખ) ૧) ગોત્રકર્મ = ઝૂપી - ચૌસ્પર્શી

૨) અનુતાર વિમાન = ઝૂપી - આઠ સ્પર્શી

૩) ચાર પ્રકારની બુદ્ધિ = અરૂપી -

૪) ધનવાત = ઝૂપી આઠ સ્પર્શી

૫) ઈહા = અરૂપી

પ્ર. : ૩. ઉપયોગ અધિકારના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેના જીવો કેટલા અને ક્યા ઉપયોગ લઈને નીકળે છે તે લખો :

૧) જ્યોતિષી દેવ ૨) સાતમી નારકીના જીવો ૩) સર્વાર્થ સિદ્ધ વિમાનવાસી

૪) સૌધમ દેવલોકના દેવ ૫) સિંહ.

જવાબ (ક) ૧) જ્યોતિષી દેવ=૫ ઉપયોગ લઈને નીકળે (૨ અજ્ઞાન, ૧ અચ્યુતુ દર્શન અને ૨ જ્ઞાન)

૨) સાતમી નારકીના જીવો:૩ ઉપયોગી લઈને નીકળે-૨ અજ્ઞાન અને ૧ અચ્યુતુ દર્શન.

૩) સર્વાર્થ સિદ્ધ= પાંચ ઉપયોગ લઈને નીકળે - ૩ જ્ઞાન (પ્રથમ),

૨ દર્શન-અચ્યુતુ-દર્શન અવધિ દર્શન.

૪) સૌધર્મ દેવલોકના દેવ = ૭ ઉપયોગ લઈને નીકળે તે ૩ જ્ઞાન + ૨ અજ્ઞાન + ૨ દર્શન (ચક્ષુ) અવધિ.

૫) સિંહ = ૮ ઉપયોગ લઈને નીકળે ૩ જ્ઞાન + ૩ અજ્ઞાન + ૨ દર્શન.

(ખ) નીચેના પ્રેણોના જવાબ લખો :

(૧) ઉપયોગ અધિકાર ક્યા સૂત્રમાંથી લેવામાં આવ્યો છે તે સંપૂર્ણ માહિતી લખો.

જવાબ (ખ) (૧) ઉપયોગ અધિકાર ભગવતી સૂત્ર-શતક-૧૩, ઉદ્દેશો ૧/૨માંથી લેવામાં આવ્યો છે.

(૨) મનઃ પર્યવજ્ઞાન લઈને સાધુ કઈ ગતિમાં જય ? શા માટે ?

૪. (૨) મનઃ પર્યવજ્ઞાન લઈને સાધુ અન્ય ગતિમાં જઈ શકે નહિ. કારણ કે આ જ્ઞાન લઈને અન્ય ગતિમાં જઈ શકાતું નથી.

(૩) પહેલી નરકથી સમકિતી નારકી કેટલા ઉપયોગ લઈને નીકળે ? ક્યા ક્યા ?

૪. (૩) પહેલી નારકીથી સમકિતી નારકી નીકળે તો તે ૫ ઉપયોગ લઈને નીકળે. ૩ જ્ઞાન અને ૨ દર્શન.

(૪) વાટે વહેતા જીવને કેટલા દર્શન હોય ? ક્યા ક્યા ?

૪. (૪) વાટે વહેતા જીવને અચ્યુતુદર્શન હોય છે. એક જ દર્શન હોય.

(૫) સંમૂચીંદ્રમ મનુષ્ય કેટલા ઉપયોગ લઈને નીકળે ? ક્યા ક્યા ?

૪. (૫) સંમૂચીંદ્રમ મનુષ્ય ૩ ઉપયોગ લઈને નીકળે. મતિ-શ્રુત અજ્ઞાન અને અચ્યુતુદર્શન.

પ્ર. : ૪. સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) માયાનો ઘડો કાચો, જે ભરશે તેનો તૂટશે. આ કથન સમજવો.
- જવાબ-૪ (૧) માયાનો ઘડો કાચો, જે ભરશે તેનો તૂટશે, અર્થાતું માયાનો ઘડો કાચા ઘડાથી પણ વધુ કાચો હોય છે. એવો માયાનો ઘડો ફૂટચા વિના રહેતો નથી. ગમે તેવા છાનાં પાપ કરો પરંતુ પરલોકમાં આ માયાનું રહસ્ય ખૂલશે. કારણો કે કર્મની આંખમાં ધૂળ નાખી શકાય નહીં. કરેલાં કર્મનો હિસાબ અસંખ્યાત ભવ પછી પણ ચૂકવવો પડે છે. માટે માયા કર્તાં પહેલાં માયાની કિંમત ચૂકવવી પડશે એ જાણવું જરૂરી છે.
- (૨) આત્માના અકર્તાં અને અવેદી ગુણો પ્રગટાવવા શું શું કરવું જોઈએ ?
૪. (૨) આત્માનો અકર્તાં ગુણ પ્રગટાવવા અહંકારનો નાશ કરવો અને લઘુતા ભાવ રાખવો જોઈએ. તેમ જ અવેદી ગુણ પ્રગટાવવા માટે પ ઈન્ડ્રિયના ૨૩ વિષયો પ્રત્યે ઉદાસીનતા રાખવી જોઈએ.
- (૩) આત્મસાધનાનાં સોપાન કેટલાં ? એમાંથી કોઈ પણ બે સોપાન સમજવો ?
૪. (૩) આત્મ સાધનાનાં બાર સોપાન છે. એમાંથી પમું આત્મનિરીક્ષણ કરું. એક એક અવગુણને શોધીને કાઢવા માટે આત્મસંવાદ કરવો. આત્મદર્શન, આત્મચિંતન કરવું. કરું આત્માથી બનું=માત્ર આત્માનું હિત અને કલ્યાણ થાય તેવા કામ કરું. મારો સંસાર, ભવ વધે નહિ માટે નાશ થનારની પાછળ સદ્ય સાથે રહેણાર આત્માનું ન બગાડું.
- (૪) માયાથી બચવાનો સાવ સરળ ઉપાય ક્યો ? કેવી રીતે ?
૪. (૪) માયાથી બચવાનો સાવ સરળ ઉપાય ‘આત્મસાક્ષીથી જીવવું’. આત્મા ડંખે તેવું એક પણ કામ ન કરવું. ભલે આખી દુનિયા ન જાણતી હોય પરંતુ પોતાના આત્માથી જીવે, પોતાને જ વફાદાર રહે એ માયાથી બચી જાય છે.
- (૫) જ્યારે વધારે કામ કરવાનું આવે ત્યારે આમ ન બોલાય. કોઈ પણ બે મુદ્દા લખો.
૪. (૫) જ્યારે વધારે કામ કરવાનું આવે ત્યારે આમ ન બોલાય, ન વિચારાય.
- ૧) અમે પણ માણસ છીએ, કામ કરવાની કંઈક હંદ હોય ને ?
- ૨) નાનાએ શું કામ જ કરવાના? અને મોટાએ શું હુકમ જ છોડવાનો ?
- ૩) આખો દિવસ બસ કામ, કામ ને કામ ! નવરાશ મળે જ નહીં.
-

પ્ર. : ૫. કથા વિભાગના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) મોટો વિજેતા કોણ છે ? શ્રેષ્ઠ વિજય ક્યો છે ?
- જવાબ -૫ (૧) જે સંગ્રહમાં ૧૦ લાખ ચોદ્યાઓને એકલે હાથે જીતી લે છે તેના કરતાં વિષય કષાયમાં રક્ત પોતાના આત્માને જીતનાર જ મોટો વિજેતા છે. આત્માને વશ કરનારો વિજય જ શ્રેષ્ઠ વિજય છે. (૨) નભિરાજસ્થિની આરાધનાથી આપણને શું પ્રેરણા મળે છે ?
૪. (૨) નભિ રાજસ્થિની આરાધના દ્વારા બોધ પ્રાપ્ત થાય છે કે સાધક સંસારને પ્રિય અને અપ્રિય એમ બે ભાગમાં વિભક્ત કરતા નથી, પરંતુ તેઓ સાંસારિક સુખોનો, આસક્તિનો તથા કષાયોનો ત્યાગ કરવામાં જ આનંદ અનુભવે છે. તેમ આપણે પણ આ દુર્લભ મનુષ્યભવમાં સાચા સાધક બનીએ.
- (૩) દુઃખ વિપાક સૂત્ર - અધ્યયન-૮નો ઉપસંહાર લખો.
૪. (૩) સંસારના સ્વાર્થપૂર્ણ સંબંધોનું રૂપદ્ધ ચિત્ર આ અદ્યયનમાં અંકિત થયું છે. એક રાજકુળમાં મળેલું સુખ પણ દુઃખદાયી બન્યું. આ જાણી દુર્લભ માનવભવમાં ધર્માચારણ કરી જીવન સફળ બનાવવું જોઈએ. લક્ષ્મી અને સ્વાર્થી સંબંધોના મોહમાં અંધ ન બનતા. સંયમ-તપમાં પુરુષાર્થ કરવો જોઈએ.
- (૪) દેવદત્તાના માતા-પિતાનું નામ શું હતું ? તેઓ કઈ નગરીમાં રહેતાં હતાં ?
૪. (૪) દેવદત્તાના પિતાનું નામ દટ સાર્થવાહ અને માતાનું નામ કૃષણશ્રી હતું. તેઓ રોહિતક નગરીમાં રહેતાં હતાં.
- (૫) સિંહસેન રાજા કયા પાપકર્મને કારણે મરીને કઈ નરકમાં ઉત્પન્ન થયા ?
૪. (૫) સિંહસેન રાજા દ્વારા ૪૮૮ સાસુમાતાઓની કઠલ થઈ હતી. આવા અતિ અધિક પાપકર્મનું ઉપાર્જન કરી મરીને છંકી નરકમાં ઉત્પન્ન થતા.
-

પ્ર. : ૬. કાવ્ય વિભાગના આધારે પંક્તિ પૂરી કરો :

- (૧) દિન પ્રતિદિન ..... દિલને ગમે છે.
- જ. (૧) દિન પ્રતિદિન ભાવું ભાવના, સંસાર કયારે છૂટશે ?
સગાં સંબંધી સ્વજનો સહુનાં, બંધન કયારે છૂટશે ?
ગુરુકૂળમાં રહેવાનું (૨) દિલને ગમે છે.
- (૨) આ કાચા ..... અંજળ દેજો.
- જ. (૨) આ કાચા અટકી છે, નથી થતાં તુજ દર્શન,
ના જઈ શકું સુણાવાને, ગુરુની વાણી પાવન,
ઉપાશ્રય જાવાનું, ફરીને અંજળ દેજો.
- (૩) મંગળકારી ..... વીરની વાણી.
- જ. (૩) મંગળકારી વીરની વાણી, અજીતની રસધાર,
કીલી શકે નહિ અંતર જેનું, એળે ગચો અવતાર,
જાણી એણે મોક્ષ પ્રમાણી, એવી પ્રભુ વીરની વાણી.
- (૪) ચેતનનું જ્ઞાન ..... ઓ ચેતન.....
- જ. (૪) ચેતનનું જ્ઞાન એ સમ્યક્જ્ઞાન છે, ચેતનના જ્ઞાન વિના બધું અજ્ઞાન છે,
અજ્ઞાન તજુને આત્મિક જ્ઞાનમાં, સદા હું મસ્ત બની જાઉં (૨) ઓ ચેતન....
-

પ્ર. : ૭. સામાચિક પ્રતિક્રિયા આદિના આધારે જવાબ લખો :

(ક) મૂળ માગદી શબ્દ લખો.

- ૧) પાત્ર અને વસ્ત્ર આદિ ઉપાધિની ૨) નાકનો મેલ (લીટ)માં ઉપજે તે
૩) ક્ષમા કરજો ૪) ભોજન સંબંધી.

જવાબ (ક) ૧) પાત્ર અને વસ્ત્ર આદિ ઉપાધિની = ભંડોવગરણાસ્સ

જ. ૨) નાકનો મેલ (લીટ)માં ઉપજે તે = સિંધાણેસુ વા

જ. ૩) ક્ષમા કરજો = ખમણિજો

જ. ૪) ભોજન સંબંધી = ભોયણાઉય.

જવાબ (ખ) ૧) અણુમયં = વિશેષ માનવા યોગ્ય.

જ. ૨) પડિલાભેમાણે = ભાવથી આપતો થકો

જ. (૩) મજજાવિહિં = નહાવાના પાણીની મર્યાદા

જ. (૪) રોચંતો = રુચિ કરતો થકો.

(ગ) નીચે આપેલ પાઠ પૂર્ણ કરો :

(૧) પડિગ્ગણ ..... ઓસહ

જવાબ (ગ) (૧) પડિગ્ગણ કંબલ પાચ પુચ્છણેણં પાઢિયારુ પીઠ ફલગ સિજજસંથારાએણં ઓસહ

(૨) કરયલ ..... નમોત્થુણં

જ. (૨) કરયલ સંપરિગહિયં સિરસાવતં મથ્થાએ

અંજલીકટ્રુદુ એવં વચાસી નમોત્થુણં

(ધ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

(૧) પરિગ્રહ એટલે શું ? બાહ્યપરિગ્રહ કેટલા છે ? તેના નામ લખો.

જવાબ (ધ) (૧) પરિગ્રહ એટલે મૂર્ચા, મમત્વ, બાણ્ય પરિગ્રહ એ છે. ખેત, વત્થુ, હિરણ્ય, સુવણ્ણા, ધન, ધાન્ય, દુપદ, ચાઉપદ અને કુવિય છે.

(૨) કર્માદાન કોને કહેવાય ? તે કેટલા છે ?

જ. (૨) જે ધંધામાં અને કાર્યોમાં વિશેષ હિંસા આદિ કારણોથી કર્માદાન વિશેષ બંધ થાય છે તેને કર્માદાન કહે છે. કર્માદાન પંદર પ્રકારે છે.

(૩) દંડ કોને કહે છે ? અનર્થદંડ એટલે શું ?

જ. (૩) મન, વચન અને કાચાની અશુભ પ્રવૃત્તિ કે જેનાથી આત્મા દંડાય તેને દંડ કહે છે. જે કાર્યમાં પોતાનું કે પરિવારનું કોઈ હિત ન થાય, જેનું કોઈ પ્રયોજન ન હોય અને જેનાથી વ્યર્થ હિંસા થવાથી આત્મા પાપોથી દંડિત થાય તેને અનર્થદંડ કહે છે.

(૪) નિંદામિ અને ગરિછામિ વચ્ચે શું તફાવત છે ?

જ. (૪) નિંદામિ એટલે આત્મસાક્ષીએ દોષોની આલોચના. ગરિછામિ એટલે ગુરુસાક્ષીએ દોષોની આલોચના.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહત્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણાશી ભીમરી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧૩ • ગુણ : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 13)

પ્ર. : ૧. સામાચિક – પ્રતિકમણાના આધારે :

(ક) કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧) ભિન્નામિ દુક્કં અને ખમત ખામણા એટલે શું ? આ બન્ને શબ્દ ક્યારે બોલવા જોઈએ ?

જવાબ (ક) (૧) ભિન્નામિ દુક્કં અને ખમત ખામણા એટલે હું ક્ષમા માગું છું અને ક્ષમા આપું છું.

(૨) પરચ્છાખાણમાં કયા ચાર આગાર રાખવામાં આવે છે ? ચારેનો મૂળ શબ્દ લખી,
કોઈ પણ બેના અર્થ લખો.

જ. (૨) પરચ્છાખાણમાં ચાર આગાર રાખવામાં આવે છે. ૧) અન્નતથાભોગેણ = દીરછા કે ઉપયોગ વગર મુખમાં આવી જાય.

૨) સહસ્રસાગારેણ = દયાન ન રહે અને અચાનક કાઈ ચીજ મુખમાં આવી પડે.

૩) મહિલાગારેણ = વડીલ કે ગુરુની આજાથી સમય પહેલાં આહાર કરે.

૪) સત્પ્રસમાહિવતિયાગારેણ = શરીરની સમાધિ રહે ત્યાં સુધી.

(૩) સાત કુલ્યસનો કયાં કયાં પાપમાં સમાઈ જાય છે ?

જ. (૩) પ્રાણિતિપાતમાં - મદિરાપાન, માંસાહાર, શિકાર

અદ્દાદાનમાં ચોરી - મૈથુનમાં પરસ્ત્રીગમન - વેશ્યાગમન

વેશ્યાગમન અને પરિગ્રહમાં - જુગાર - આ વ્યસનો સમાઈ જાય છે.

(ખ) કોઈ પણ આઠ શબ્દના અર્થ લખો :

(૧) પહીણ જરમરણા (૨) વિસલ્લી કરણેણાં (૩) લોગનાહાણાં (૪) સત્તાણાં

(૫) વજજણા (૬) દુર્લહીને (૭) ફસેણા (૮) પાઢિયાડું

જવાબ (ખ) (૧) અર્થ : ઘડપણ અને મરણથી મુક્ત (૨) શાલ્યોથી રહિત કરવા માટે (૩) લોકના નાથ

(૪) સત્તાણાં-પૃથ્વી, પાણી, અનિન, વાયુ (૫) ત્યાગ કરવો (૬) ઉપર બેસીને (૭) સ્પર્શથી

(૮) આપીને પાછી લેવાય તેવી વસ્તુ.

પ્ર. : ૨ (ક) દશવૈકાલિક સૂત્રના આધારે :

(૧) રાજેમતીના વચન સાંભળી રહેનેમિ ધર્મમાં ફરી જ્ઞિથર થયા તે દર્શાવતી ફક્ત ગાથા લખો.

જવાબ (ક) (૧) તીસે સો વચણાં સોચ્યા, સંજ્યઈ સુલાસિયં ।

અંકુસેણ જહા એાગો, ધર્મે સંપદિયાઈઓ ॥

(૨) જિનાળો, શિખાળો અને વર્ષા - એમ ત્રૈણ અતુંમાં સેમાનિવંત સાધુ શું કરે તે દર્શાવતી ફક્ત ગાથા લખો.

જ. (૨) આચાવયંતિ ગિમહેસુ, હેમંતેસુ અવાઉંડા ।

વાસાસુ પડિસંલીણા, સંજ્યા સુસમાહિયા ॥

(૩) દશવૈકાલિકના બીજા અધ્યયનનું નામ લખો. એમાં ગાથા કેટલી છે ?

જ. (૩) બીજું શ્રામણ્યપૂર્વક (સામણાપુષ્પયે) અધ્યયન, તેમાં ૧૧ ગાથા છે.

(૪) સાધુની બિક્ષાની સરખામણી ભર્મર સાથે કેમ કરી છે ?

જ. (૪) જેમ ભર્મર વૃક્ષનાં ફૂલોમાંથી તેને પીડા પહોંચાડ્યા વગર મર્યાદાપૂર્વક રસ પીએ છે,
તેમ સાધુ પણ ગૃહસ્થોએ પોતાના માટે બનાવેલા આહારમાંથી કોઈ પણ જુવની વિરાધના
ન થાય, દેનાર ગૃહસ્થને પીડા ન થાય તેવી રીતે લિક્ષા લે છે.

(ખ) ગાથા પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ સમજૂતી લખો (કોઈ પણ ૩) :

(૧) જે થ કંતે .....

જ. (૧) જે થં કંતે પિએ ભોએ, લદ્દે વિ પિટ્રિન કુલ્યવદ્ય ।

સાહીણે ચયદી ભોએ, સે હુ ચાઈતિ વુરચદી ॥

ભાવાર્થ : જે કમનીય અને પ્રિય ભોગો મળવા છતાં પણ સ્વાધીનપણે પોતાની મરજીથી
તે ભોગો તરફથી નજર વાળી લઈ તેનો ત્યાગ કરે છે, તે જ ખરેખર ત્યાગી કહેવાય.

(૨) અટ્ટાવાએ થ નાલીએ .....

જ. (૨) અણ્ણાવાએ થ નાલીએ, છતસ્સ થ ધારણાટ્ટાએ ।

તેગિરછં પાહણાપાએ, સમારંબં થ જોઈણો ॥

ભાવાર્થ : જુગાર રમવો, પાસાંનો જુગાર રમવો, ચિકિત્સા આદિ કરાવવા, પગરખાં
આદિ પગમાં ધારણ કરવા, અનિનો આરંભ કરવો

- (૩) અહું ચ ભોગરાયસ્સ એટાંનાં ...
જ. (૩) અહું ચ ભોગરાયસ્સ, તં ચ સિ અંદગવાહિનીઓ ।
મા કુલે ગંધાણા હોમો, સંજમં હિંહુઓ ચર ॥
ભાવાર્થ : હું ભોજરાજાના કુળની ઉત્ત્રસેન રાજાની પુત્રી છું. તું અંદકવિષણુ કુળના સમુદ્રવિજય રાજાનો પુત્ર છે. (ખાનદાન કુળના) આપણા ગંધન સર્પ સમાન (વમન કરેલા વિષને પીને કુળને કલંક લગાડનારા) ન થઈએ, માટે તું તારા મનને સ્થિર કરી સંચમાં વિચરે...
(૪) પરીસહિતિંદ્તા ...
જ. (૪) પરીસહિતિંદ્તા, ધૂયમોહા જિ ઈંદિયા । સવ્ય દુફુખપહીણાટા, પક્કમંતિ મહેસિણો ॥
ભાવાર્થ : પરિષહ રૂપી શત્રુને જીતાનારા, મોહને દૂર કરનારા, પાંચે ઈંદ્રિયોને જીતીને તે મહર્ષિઓ સંસારનાં સર્વ દુઃખોનો સર્વથા નાશ કરવા માટે, મોક્ષ પ્રાપ્તિને માટે સંચમ અને તપમાં ઉધમ કરે છે.
(ગ) અર્થ લખો : (કોઈ પણ ક)
૧) હડો ૨) પદ્ધાંડે ૩) ણાગો ૪) દુમસ્સ ૫) સિંગબેરે ૬) વિહંગ ૭) વુચ્ચ ૮) ચયદી.
- જ્યાબ (ગ)** (૧) હડો : મૂળ જેના અસ્થિર થયા છે એવી હડ નામની વનસ્પતિ.
જ. (૨) પદ્ધાંડે : પડે છે. **જ.** (૩) હાથી **જ** (૪) ઝાડના **જ.** (૫) આદુ **જ.** (૬) ભમરો **જ.** (૭) કહેવાચ **જ.** (૮) ત્વાગ કરે.

પ્ર. : ૩. (ક) નિયંઠાને આધારે : ખાતી જગ્યા પૂરો :

જ્યાબ સાથે....(૧) શુદ્ધ, અખંડ, સુગંધિત ચોખા જેવા .... **જ્યાબ :** સ્નાતક

(૨) ફોતરાં કાઢેલી, ખાડેલી શાળ જેવા .... **જ્યાબ :** નિર્ગ્રથ

(૩) ચોખાના પૂળા જેવા .... **જ્યાબ :** પુલાક

(૪) ખળામાં પડેલી શાળ જેવા .... **જ્યાબ :** બકુશ

(૫) ફોતરાંવાળી કચરા વિનાની શાળ જેવા ... **જ્યાબ :** કખાચ કુશીલ

(૬) ખળાની ઉપણેલી શાળ જેવા .... **જ્યાબ :** પડિસેવણા કુશીલ.

(ખ) તફાવત લખો – કોઈ ત્રણા :

(૧) સંવુદા - અસંવુદા (૨) હિયમાન - વર્ધમાન પરિણામ (૩) અસ્થબદ્ધે - અક્ષમે

(૪) પ્રત્યેક-સો-પ્રત્યેક - હજાર એટલે કઈ સંખ્યા ?

જ્યાબ (ખ) (૧) તફાવતઃ છાનાં દોષ લગાડે-પ્રગટ દોષ લગાડે **જ.** (૨) ઘટતાં પરિણામ-વધતાં પરિણામ
જ. (૩) ૨૧ સબલ દોષરહિત - ધાતી કર્મ રહિત **જ.** (૪) ૨૦૦થી ૮૦૦-૨,૦૦૦ થી ૮૦૦

(ગ) વાક્ય ખરું છે કે ખોટું છે તે જણાવો :

જ્યાબ સાથે (૧) સ્થાવિર કંપી ઉપાશ્રયમાં રહેતા નથી. **જ્યાબ :** ખોટું (૨) નિર્ણયમાં ફક્ત કેવળજાન હેઠ. **જ્યાબ :** સાચું
(૩) સ્નાતક મોક્ષે જય. **જ્યાબ :** ખોટું (૪) કખાચ-કુશીલમાં એકે સમુદ્ધાત નથી. **જ્યાબ :** ખોટું
(૫) સૌથી થોડા પુલાક નિયંઠા છે. **જ્યાબ :** ખોટું
(૬) પુલાકમાં સામાચિક ચારિત્ર અને છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર હોય. **જ્યાબ :** સાચું

(ધ) વ્યાખ્યા લખો : કોઈ પણ ત્રણા

૧) કખાચકુશીલ ૨) અસ્થિત કલ્પ ૩) શ્રુત વ્યતિરિક્ત ૪) મૂળગુણ પ્રતિસેવી

જ. (૧) કખાચકુશીલ : ફક્ત સંજવલનના કખાયને કારણે જેનું ચારિત્ર દૂષિત થયું તે.

જ. (૨) અસ્થિત કલ્પ : જે કલ્પોનું પાલન મધ્યના ૨૨ તીર્થકરોમાં ફરજિયાત હોતું નથી તે

જ. (૩) શ્રુત વ્યતિરિક્ત : જેને કેવળજા હોય છે તે.

જ. (૪) મૂળગુણ પ્રતિસેવી : પાંચ મહાપ્રતમાં દોષ લગાડે તે.

(ચ) નિયંઠાના કોઈ બે દ્વાર લખો :

૧) ભવ દ્વાર ૨) બંધ દ્વાર ૩) લેશ્યા દ્વાર.

જ્યાબ (ચ) (૧) ભવદ્વાર : પુલાક - નિર્ગ્રથ જધન્ય ૧ **ઉદ્કૃષ્ટ** ૩ ભવ (મનુષ્યના કરે)
બકુશ - પડિસેવણા, કખાચ કુશીલ જધન્ય ૧ **ઉદ્કૃષ્ટ** ૮ ભવ કરે
સ્નાતક તે ૪ ભવે મોક્ષે જાય.

(૨) બંધ દ્વાર : પુલાક - ૭ કર્મ બાંધે (આયુષ્ય સિવાય)

બકુશ - પડિસેવણા ૭ -૮ કર્મ બાંધે

કખાચ કુશીલ ૭-૮ કર્મ બાંધે (૭ બાંધે ત્યારે મોહનીય, આયુષ્ય સિવાય)

નિર્ગ્રથ - ૧ શાતા વેદનીય બાંધે

સ્નાતક - ૧ શાતા વેદનીય બાંધે અથવા અબંધક

(૩) લેશથા દ્વાર : પુલાક, બકુશ પડિસેવણા માં ત શુભ લેશથા

કખાય કુશલમાં - ક લેશથા

નિર્ગંથમાં - શુકલ લેશથા

સ્નાતકમાં - શુકલ લેશથા અથવા અલેશી.

(૪) એક વાક્યમાં જવાબ લખો :

જવાબ સાથે (૧) કયો નિયંઠો આહારક - અણાહારક બન્ને હોઈ શકે જવાબ : સ્નાતક

(૨) પુલાક કયા બે કર્મની ઉદ્દીરણા ના કરે ? જવાબ : આચુષ્ય અને વેદનીય

(૩) કખાય કુશીલ કેની કેની સાથે છટાણવડિયા હોય ? જવાબ : પુલાક, બકુશ, પડિસેવણા, કખાય કુશીલ

(૪) સ્નાતકપણું ઘણા ભવ આશ્રી કેટલી વાર આવે ? જવાબ : એક વાર જ

(૫) પુલાક નિયંઠો અકર્મભૂમિમાં કેમ ન હોય ? જવાબ : પુલાકનું સાહરણા ન થાય.

(૬) ક્ષયોપશમ ભાવમાં કયા નિયંઠા હોય ? જવાબ : પ્રથમ ચાર નિયંઠા

પ્ર. : ૪. (૫) કોઈ પણ બે દ્વાર લખો :

(૧) અંતર દ્વાર - (સંજ્યાનું)

૪. (૧) જધ - અંતમુહૂર્ત, ઉત-દેશોઉણું અર્દ્ધપુદ્ગલ પરાવર્તન કાળ. ઘણા જીવ અપેક્ષા સામાચિક, યથાખ્યાત ચારિત્રનું અંતર ન પડે કારણ કે બંને ચારિત્ર શાશ્વત છે.

ઘણા જીવ અપેક્ષા છેદો ચારિત્રનું જધ - કૃત્ત્તી, ૦૩,૦૦૦ વર્ષ, પરિહાર વિ.

ચારિત્રનું જધ. ૮૪,૦૦૦ વર્ષ અને બંનેનું ઉત્ત-અંતર દેશો ઉણું ૧૮ કોડાકોડી સાગરોપમનું ઘણા જીવ અપેક્ષા સૂક્ષ્મ સંપરાયમાં જધ ૧ સમયનું ઉત્ત - ક માસનું અંતર પડે.

૪. (૨) જ્ઞાનદ્વાર - શ્રુતજ્ઞાનના અભ્યાસની અપેક્ષાએ

જ્ઞાન્ય

ઉત્કૃષ્ટ

૧) સામાચિક ચારિત્ર અષ્ટ પ્રવચન માતા

- ૧૪ પૂર્વ પૂર્ણ

૨) છેદોપસ્થાપનનીય અષ્ટ પ્રવચન માતા

, , ,

૩) પરિહાર વિશુદ્ધ

૮મા પૂર્વની તજી આચાર વત્થુ

૧૦ પર્વમાં જ્યૂન

૪) સૂક્ષ્મ સંપરાય અષ્ટ પ્રવચન માતા

૧૪ પૂર્વ પૂર્ણ

૫) યથાખ્યાત ચારિત્ર - અષ્ટ પ્રવચન માતા

૧૪ પૂર્વ (પૂર્વ છંગસ્થ અવસ્થા) અથવા

શ્રુત વ્યતિરિક્ત -

કેવળજ્ઞાન આશ્રી)

(૩) ઉપસંપદજ્ઞાણ દ્વાર - (સંજ્યાનું)

૪. (૩) ઉપસંજ્પજ્ઞાણ દ્વાર : પોતાનું સ્થાન છોડીને કર્યાં થાય ?

૧) સામાચિક ચારિત્ર - પોતાનું સ્થાન છોડે તો ૪ સ્થાને જાય

(છેદો - સૂક્ષ્મ-સંચમાસંચમ - અસંચમ)

૨) છેદોપસ્થાપનીય વાળા - પાંચ સ્થાને જાય

સામા. પરિ, સૂક્ષ્મ, સંચમાસંચમ કે અસંચમમાં)

૩) પરિહાર વિશુદ્ધ વાળા - ૨ સ્થાને - (છેદો કે અસંચમમાં)

૪) સૂક્ષ્મ સંપરાયવાળા ૪ સ્થાને (સામા, છેદો, યથા કે અસંચમમાં)

૫) યથાખ્યાત - ૩ સ્થાને (સૂક્ષ્મ, અસંચમમાં કે મોક્ષે જાય)

(૫) સંજ્યાને આધારે - જોડ્કાં જોડો :

જવાબ સાથે (૧) સયોગી કેવળી

- ૧૨મું ગુણસ્થાનક

જવાબ : ૧૩મું ગુણસ્થાનક

(૨) છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રી

- ૬ થી ૮ ગુણસ્થાનક

જવાબ : કથી ૮ ગુણસ્થાનક

(૩) ક્ષીણ વીતરણી

- ૧૦મું ગુણસ્થાનક

જવાબ : ૧૨મું ગુણસ્થાનક

(૪) અયોગી કેવળી

- ૧૧મું ગુણસ્થાનક

જવાબ : ૧૪મું ગુણસ્થાનક

(૫) સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રી

- ૧૩મું ગુણસ્થાનક

જવાબ : ૧૦મું ગુણસ્થાનક

(૬) ઉપશાંત વીતરણી

- ૧૪મું ગુણસ્થાનક

જવાબ : ૧૧મું ગુણસ્થાનક

(૬) ખાલી જગ્યા પૂરો (ચોગ્ય વિકલ્પ શોધી) :

જવાબ સાથે (૧) સૂક્ષ્મ ચારિત્રી અહેમેન્દ્ર ની પદવી પામે. (ઇન્દ્ર, અહેમેન્દ્ર, લોકપાલ)

(૨) સામાચિક, છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રવાળા ઉત્કૃષ્ટ ૮ ભવ કરે (૩, ૮, ૧).

(૩) પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રવાળા ઉત્કૃષ્ટ ૧૮ સાગર સ્થિતિ પામે. (૨ પલ્ય, ૧૮ સાગર, ઉત્ત સાગર)

(૪) પાંચેય ચારિત્રવાળા ભાવથી તો સ્વલ્પિંગી જ હોય. (સ્વલ્પિંગી, અન્ય લિંગી, ગૃહસ્થલિંગી)

(૫) પરિહાર વિશુદ્ધ સ્ત્રીવેદી હોતા નથી. (પુરુષવેદી, સ્ત્રીવેદી, નપુંસકવેદી).

(૬) યથાખ્યાત ચારિત્રને ૩ શરીર હોય. (૩, ૫, ૪).

(ઘ) નીચેના બધાં કથન સુધારીને લખો :

(૧) પરિહાર વિશુદ્ધ અને છેદોપસ્થાપનીયમાં માત્ર એક કષાયકુશીલ નિયંઠો હોય છે.

જવાબ (ઘ) (૧) પરિહાર વિશુદ્ધ અને સૂક્ષ્મ સંપરાયમાં એક એક કષાયકુશીલ નિયંઠો.

(૨) યથાભ્યાત ચારિત્રીનું સંહરણ ન થાય.

જ. (૨) પરિહાર વિશુદ્ધાનું સંહરણ ન થાય.

(૩) સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રમાં વર્ધમાન અને અવસ્થિત બે પરિણામ હોય.

જ. (૩) સૂક્ષ્મ સંપરાયમાં હિયમાન અને વર્ધમાન - બે પરિણામ હોય.

(૪) છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર ઘણા ભવ આશી ઉત્કૃષ્ટ પ્રત્યેક હજર વાર આવે.

જ. (૪) છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર ઘણા ભવ આશી ઉત્કૃષ્ટ ૮૫૦ વાર હોય.

(ચ) માગ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો :

(૧) સૌથી થોડા કયા ચારિત્રવાળા ? સૌથી વધુ કયા ચારિત્રવાળા ?

જવાબ (ચ) (૧) સૌથી થોડા સૂક્ષ્મ સંપરાયવાળા સૌથી વધુ સામાયિકવાળા

(૨) સંયમ પર્યવ કોના સૌથી વધુ ?

જ. (૨) સંયમ પર્યવ સૌથી વધુ યથાભ્યાત ચારિત્રના છે.

(૩) પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રમાં સંજવલનના કેટલા કષાય હોય ?

જ. (૩) પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રમાં સંજવલનના ચાર કષાય હોય.

(૪) યથાભ્યાત ચારિત્રી સર્વ લોકમાં કઈ રીતે હોઈ શકે ?

જ. (૪) યથાભ્યાત ચારિત્રી સંહરણની અપેક્ષા સર્વલોકમાં હોય

(૫) કયા ચારિત્રી ફક્ત ભરત અને ઈરવતમાં નથી ?

જ. (૫) છેદોપસ્થાપનીય અને પરિહારવિશુદ્ધ - ફક્ત ભરત-ઈરવતમાં અને પહેલા અને છેલ્લા તીર્થકરના સમયમાં જ હોય.

(૬) પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રવાળા જધન્ય કેટલામે વર્ષે દીક્ષા લે ?

દીક્ષા પછી કેટલા વરસ ગુરુકુળ-વાસમાં રહે ? જ.ઉ. કેટલું જ્ઞાન ભણો ?

જ. (૬) પરિહાર વિશુદ્ધવાળા જધ - ૮ વર્ષે દીક્ષા લે, ત્યાર પછી ગુરુકુળ વાસમાં ૨૦ વર્ષ રહે. જધન્ય ૮ પૂર્વની ત્રીજી આચારપત્ર્ય ઉત્કૃષ્ટ ૧૦ પૂર્વમાં જ્યૂન જ્ઞાન ભણો.

(૭) ફક્ત શુક્લ લેશ્યા કયા ચારિત્રમાં હોય ?

જ. (૭) ફક્ત શુક્લ લેશ્યા યથાભ્યાત ચારિત્રીમાં જ હોય.

(૮) છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રના બેદ કેટલા ? કયા ? નામ લખો.

જ. (૮) છેદોપસ્થાપનીયના બે બેદ (૧) સાતિચાર (૨) નિરતિચાર.

પ્ર. : ૫. ભક્તામરને આધારે (૧) ગાથા પૂરી કરો :

(૧) વક્તું ગુણાનુ ..... .

જવાબ: ૫. (૧) વક્તું ગુણાનુ ગુણસમુદ્ર !શશાંક કાંતાનુ, કસ્તે ક્ષમઃ સુરગુરુ પ્રતિમોક પિ બુદ્ધયા ? કલ્પાંત કાલ પલનોદ્ધત નક ચક્. કોવાતરીતુમુલ બમ્બુનિદિં ભુજાભ્યાનમ્ ||

૨) અલ્પ શ્રુતં .....

જ. (૨) અલ્પ શ્રુતં શ્રુતવતાં પરિહાસ ધામ, ત્વદ્ ભક્તિરેવ મુખરી કુરુતે બલાન્મામ્ | ચતુર્કોક્ષિલઃ કિલ મધો મધુરં વિરોતિ, તચ્યારુ ચામ્ કલિકા નિકરૈક હેતુઃ ||

(૨) ગાથા લખી તેનો ભાવાર્થ લખો : (કોઈ પણ બે) :

(૧) ક્ષીર સમુદ્ર અને લવણસમુદ્રનો ઉલ્લેખ થયો હોય તે ગાથા લખી ભાવાર્થ લખો.

જ. (૧) દ્રષ્ટવા ભવન્તમનિમેષ વિલોકનીં,

નાન્યત્ર તોષમુપયાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ ।

પીત્વા પયઃ શાશ્વત ધુતિદુગ્ધ સિન્ધ્યો:

શારં જલં જલનિધેરસિંતુ ક દિચ્છેત ? ||

ભાવાર્થ : અનિમેષ દર્શિ વડે અવલોકવા રૂપ આપના સ્વરૂપને એકવાર જોયા પછી મનુષ્યના।

ચક્ષુંઓ બિજે સંતોષ પામતાં નથી. ચંદ્રની ચાંદની સમાન ઉજજવળ અને મધુર ક્ષીર સમુદ્રનું દૂધ પીયા પછી, લવણ સમુદ્રનું ખારું પાણી પીવાની ઈરછા કોણ કરે ?

(કોઈ જ ન કરે.)

- (૨) ભગવાનની ભાવથી સ્તુતિ કરનાર ભગવાન સમાન બની જાય છે -
આવું બતાવનાર ગાથા લખી ભાવાર્થ લખો.
૪. (૨) નાત્યદ્ભૂતં ભુવન ભૂષણ | ભૂતનાથ |
ભુતેર્ગુણેર્ભૂવિ ભવન્તમ ભિષ્ટ વન્તઃ |
તુલ્યા ભવન્તિ ભવતો: નનુ તેન કિંવા |
ભુત્યશ્રિતં યઃ ઈહ નાત્મસમં કરૌતિ ||
સ્નાતક - ૧ શાતાવેદનીય બાંધે અથવા અબધક
ભાવાર્થ : હે જગતના આભૂષણ ! હે પ્રાણીમાત્રના નાથ ! આપના વિધમાન ગુણોથી
આપની રૂડા ભાવથી સ્તુતિ કરનાર જગતમાં આપના સમાન જ બની જાય છે, તેમાં
કોઈ આશ્ર્ય નથી. અથવા આ જગતમાં જે આશ્રિતને - પોતાની સમાન નથી
બનાવતા એવા સ્વાશ્રીની સેવાથી ખરેખર શો લાભ ? એટલે જ નિષ્ઠાપૂર્વક
સ્વામીની સેવા કરે છે તેને સ્વામી અવશ્ય પોતાના સમાન કરે છે.
(૩) મત્વેતિનાથ ! તવ સંસ્તવન મયેદ મારભ્યતે તનુધિયા ડપિ તવ પ્રભાવાત્ |
ચેતો હરિષ્યતિ સતાં નલિની દલેષુ, મુક્તાફલ ધુતિમુપૈતિ નબૂદ બિંદુ : ||
ભાવાર્થ : હે નાથ ! એમ માનીને હું અલ્પબુદ્ધિ હોવા છતાં પણ તમારું હું સ્તવન
રચવાને પ્રારંભ કરું છું. જેવી રીતે કમળપત્ર પર પડેલું જળબિંદુ મોતી જેવી શોભા
ધારણ કરે છે તેવી રીતે આ સ્તોત્ર આપના પ્રભાવથી સત્પુરુષોના ચિત્તાનું હરણ
કરશે - પ્રસન્ન કરશે.
- (૩) અર્થ લખો : (કોઈ પણ જ લખો)
(૧) મૃગેન્દ્રં ૨) અલિ ૩) અલમ્ભ ૪) લલામ ૫) શાર્વર ૬) કિલ ૭) ધુતિ ૮) દુરિતાનિ
૪. ૧) સિંહ ૨) ભમરો ૩) સમર્થ ૪) આભૂષણ ૫) રાત્રી ૬) ખરેખર ૭) કાંતિ ૮) પાપોને.

અથવા

વાતને આધારો :

(૧) ખાલી જગ્યા પૂરો :

- જવાબ સાથે
- (૧) સંસાર સાગરમાં હંમેશાં ... સાત ભયનાં વમળો ઉઠતાં રહે છે.
(૨) જ્યધોષ મુનિ પાસેથી ... અનુતાર ધર્મ સાંભળી વિજ્યધોષે દીક્ષા લીધી.
(૩) જંગલમાં રહેવા માત્રથી કોઈ ... મુનિ બની જતું નથી.
(૪) વહ્લલના - ઝાડની છાલના કપડાં પહેરવાથી કોઈ ... તપસ્વી બની જતું નથી.
(૫) ભોગી ... સંસારમાં ભ્રમણ કરે છે.
(૬) જ્યધોષ પાસેથી સત્ય વાત જાણી ... વિજ્યધોષ ના સર્વ સંશયો નાણ થઈ ગયા.

(૨) માંયા પ્રમાણે જવાબ લખો :

- (૧) જ્યધોષ મુનિએ વેદ, નક્ષત્ર, યજ્ઞ અને ધર્મમાં કેને મુખ્ય ગણાવ્યા ?
૪. (૧) જ્યધોષ મુનિએ વેદમાં અનિનહોત્ર, નક્ષત્રમાં ચંદ્રને, યજ્ઞમાં યજ્ઞાથીને અને ધર્મમાં કાશ્યપ ગોત્રી બ્રાહ્મણને મુખ્ય ગણાવ્યા.
- (૨) જ્યધોષે જૈન ધર્મ સ્વીકાર્યો ત્યારે વિજ્યધોષ ક્યો ધર્મ પાળતા હતા ?
૪. (૨) વિજ્યધોષ બ્રાહ્મણ ધર્મ પાળતા હતા.
- (૩) વિજ્યધોષના મતે યજ્ઞશાળાનું ભોજન લેવા કોણ પાત્ર ગણાય ? ત
૪. (૩) જે બ્રાહ્મણ હોય, વેદના જાણકાર હોય, યજ્ઞ કરનાર હોય, જ્યોતિષ આઈં
અંગોના જાણકાર હોય, ધર્મશાસ્ત્રમાં પારંગત હોય અને બીજાનો ઉદ્ધ્વાર કરવામાં
સમર્થ હોય તેને યજ્ઞશાળાનું ભોજન લેવા પાત્ર ગણાય.
- (૪) વિજ્યધોષનું હૃદ્યપરિવર્તન કેવી રીતે થયું ?
૪. (૪) જ્યધોષ મુનિની વાણી સાંભળી, તેને સમ્યક્ રીતે ધારણ કરી, તેઓ પોતાના
ભાઈ જ છે તેમ ઓળખાણ થતાં જ વિજ્યધોષનું જીવનપરિવર્તન થઈ ગયું.
- (૫) જ્યધોષ-વિજ્યધોષ બન્ને ભાઈઓ કઈ નગરીના હતા ?
શાના પંડિત હતા ? શાના જાણકાર હતા ?
૪. (૫) બન્ને ભાઈ વારાણસી નગરીના હતા, સંસ્કૃતના પ્રકાંડ પંડિત હતા.
વેદ અને વેદાંતના જાણકાર હતા.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

..

શ્રી બૃહત્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણાશી લીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ગ્રુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૧૪ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 14)

પ્ર. : ૧. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

- (ક) સાધુ - સાધ્વીનું કેટલા પ્રકારની વસ્તુઓ વહોરાવી શકાય ? ફક્ત સંખ્યા લખો.
તેમાંથી કેટલી પાઠ્યારી અને કેટલી અપાઠ્યારી ? સંખ્યા લખો.

જવાબ: ૧(ક) સાધુઓને ૧૪ પ્રકારની વસ્તુઓ વહોરાવી શકાય. તેમાંથી ૮ અપાઠ્યારી અને ૫ પાઠ્યારી છે.

- (ખ) પાઠ પૂર્ણ કરો : પગામ સિજામાં ..... છાપી સંઘર્ષાણાએ.

જ. (ખ) નિગામસિજામાં સંથારા ઉવઙ્ગણામાં પરિયઙ્ગણામાં આઉંગણામાં પસારણામાં.

- (ગ) અર્ધમાગધી શષ્ઠ લખો : (૧) ઘરેણાની જત અને સંખ્યાની મર્યાદા,

- (૨) ઉતાવળથી લેવા વડે (૩) પ્રતિપૂર્ણ છે (૪) તે પ્રકારનો કોઈ પણ સ્પર્શ થાય.

જ. (ગ) આભરણાવિહિં, સણસાગારે, પડિપુન્નં, ફાસાકુસંતુ

- (ધ) પરિગ્રહ એટલે શું ? બાબુ તથા આભ્યાંતર પરિગ્રહના પ્રકાર કેટલા ? ફક્ત સંખ્યા લખો.

જ. (ધ) પરિગ્રહ એટલે મૂર્છા, મમત્વ, બાબુ પરિગ્રહ. ૮ પ્રકારના, આભ્યાંતર પરિગ્રહના ૧૪ પ્રકાર છે.

- (ચ) અત્યારે જંબુદ્ધીપમાં કેટલા તીર્થકર બિરાજે છે ? ક્યાં બિરાજે છે ?

અને કઈ કઈ વિજયમાં ?

જ. (ચ) જંબુદ્ધીપમાં મહાવિદેહ સ્ત્રોમાં ૪ તીર્થકર બિરાજે છે. ૮, ૯, ૨૪, ૨૫ વિજયમાં.

પ્ર. : ૨. પુચ્છિંસુણાંના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેની ગાથાઓ ભાવાર્થ સહિત લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

૧) ઊંઠ અહેયં	૪) સે પણણા	૭) જહા સથંભુ
૨) સે સવ્યદંસી	૫) પુઠે નલે	૮) દાણાં સેટ્ટં
૩) પુચ્છિંસુણાં	૬) ગિરીવરેવા	

જ. (ક) (૧) ઊંઠ અહેયં તિરિયં દિસાસુ, તસાય જે થાવર જે ચ પાણા ।

સે હિંદુચિંહિયે સમિક્ષખપણે, દીવે વ ધર્મં સમિયં ઉદાહુણા ॥

ભાવાર્થ : પ્રજાવંત ભગવાન મહાવીર ઉપર, નીચે તથા તિરથી દિશામાં રહેલા ત્રસ તથા સ્થાવર પ્રાણીઓને દ્રવ્યથી નિત્ય અને પર્યાયથી અનિત્ય જાણીને, પદાર્થોને પ્રકાશિત કરનારા સમ્યક દર્શનનું કથન કહેલ હતું.

જ. (૨) સે સવ્યદંસી અભિભૂયનાણી, નિરામગંધે દિધિમં ઠિયાપ્પા ।

અણાતરે સપ્ત જગંસિ વિજાં, ગંથા અતીતે અભાસે અણાઉ ॥

ભાવાર્થ : તે ભગવાન મહાવીર સમસ્ત જગતને દેખવાવાળા, કેવળદર્શનના, કેવળજ્ઞાનીના ધારક મૂળ ઉત્તર ગુણોથી વિશુદ્ધ સંચમના પાલક, ધૈર્યતાવાળા, આત્મસ્વરૂપમાં સ્થિત સર્વોત્તમ વિદ્ધાન હતા. કર્મરૂપ ગ્રંથિથી રહિત, અભય અને નવા આયુષ્યથી રહિત હતાં.

જ. (૩) પુચ્છિસુણાં સમણા માહણાય, અગારિણો ચા પરતિથિથા ચ ।

સે કોઈ હોગંતહિય ધર્મમાહુ, અણોલિસં સાહુ સમિક્ષખયાએ ॥

ભાવાર્થ : શ્રી સુધર્મા સ્વામીને શ્રી જંબુસ્ત્વામીએ પૂછ્યું કે હે ભગવાન ! શ્રમણો, બ્રાહ્મણો, ગૃહસ્થીઓ તથા અન્ય દાર્શનિકો મને પૂછે છે કે એકાંત હિતકારી અને ઉત્તમ ધર્મને કોણે કહેલ છે ?

જ. (૪) સે પણણા અફખયસાગરે વા, મહોદ્ધી વાવિ અણાંતપારે ।

અણાઈલે વા અકસાઈ મુક્કે (ભિક્ખૂ), સફ્કે વ દેવાહિવદ્ય જુઈમં ॥

ભાવાર્થ : તે ભગવાન મહાવીર સમુદ્રની સમાન પ્રજાએ કરી અક્ષય અનંત હતા. જેમ સ્વયંભૂતમણ સમુદ્ર જળવાળો છે તેમ ભગવાનનું જ્ઞાન કર્મમળ રહિત નિર્મળ, કષાયથી રહિત તથા ધાતિ કર્મના બંધનથી મુક્ત હતું. તેથી દેવતાના અધિપતિ સકેન્દ્રની પેઠે તેજસ્વી હતા.

જ. (૫) પુઠેણાબ ચિંઈ ભૂમિવટિકાએ, જં સૂર્યિયા આણુપરિવળ્યંતી ।

સે હેમવળે બહુનંદણેય, જંસી રતિં (રંધી) વેદયંતી મહિંદા ॥

ભાવાર્થ : તે મેઝ પર્વત ભૂમિ પર સ્થિત રહીને પણ આકાશને સ્પર્શી રહ્યો છે એટલે ત્રણે લોકને સ્પર્શી રહ્યો છે. તેની આજુબાજુ સૂર્ય (જ્યોતિષ ચક) પ્રદક્ષિણા કરે છે, સુવર્ણ જેવી કાંતિવાળો છે અને અનેક (ચાર) નંદનવનોથી શોભી રહ્યો છે, જેના પર મોટા ઈન્દ્રો પણ આવીને આનંદ અનુભવે છે.

જ. (૬) ગિરેવરે વા નિસહાયથાણં, રુયાએ વ સેટ્ઠે વલયાયતાણં ।

તાઓવમે સે જગભૂઈપણેણે, મુણાણમજૃતે તમુદાહુ પણેણે ॥

ભાવાર્થ : જેમ લાંબા પર્વતોમાં નિષિધ પર્વત, ગોળ પર્વતોમાં રૂચક પર્વત શ્રેષ્ઠ છે તેવી ઉપમાએ પ્રાજ્ઞ શ્રી મહાવીર દેવ મુનિઓ વરચે જગતમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ હતા.

જ. (૭) જહા સયંભૂ ઉદ્દીણ સેઠે, નાગેસુ વા ધરાણિદમાહુ સેઠે ।

ખોઓદાએ વા રસ વેજયંતે, તવો વહાણે મુણિવેજયંતે ॥

ભાવાર્થ : જેમ સમુદ્રોમાં સ્વયંભૂરમણા, નાગકુમાર દેવતાઓમાં ધરણોન્દ્ર, રસમાં દ્યક્ષુરસ શ્રેષ્ઠ છે, તેમ તપ અનુષ્ઠાનમાં શ્રી ભગવાન મહાવીર સર્વ મુનિઓ કરતાં શ્રેષ્ઠ હતા.

જ. (૮) દાણાણં સેઠું અભયપ્યાણં, સર્યેસુ વા અણવજ્જં વચ્યંતિ ।

તવેસુ વા ઉતમ બ્રહ્મયેરં, લોગુતમે સમણે નાયપુતે ॥

(ખ) નીચેના શાઢોના અર્થ લખો :

જવાબ સાથે (ખ) અગારિણો જ. : ગૃહસ્થો

પેહિ જ. : જુઓ

વર્દીરોચણિંદે જ. : પૈરોચન પ્રજ્વલિત અગ્નિની જેમ

ભૂઈપળણો જ. : પ્રભૂતિજ્ઞાની, અનંતજ્ઞાની

મહિંદ જ. : મહા ઈન્દ્રો

સર્યેસુવા જ. : સત્ય વચનમાં

મહાભવોધં જ. : મહાન ભવ સમુદ્ર

ભૂઈપળણો જ. : અનંત જ્ઞાની

(ગ) કોઈ પણ એકનો જવાબ લખો :

(૧) પૃથ્વી જેમ સર્વને આધારભૂત છે તેમ શ્રી ભગવાન મહાવીર સર્વને અધારભૂત હતા તે દર્શાવતી ફક્ત ગાથા લખો.

જ. : (૧) પુછોવમે ધ્યાનાઈ વિયાચેહી, ન સહિણાઈ કુલ્યાઈ આસુપણેણે ।

તરિંડિ સમુદ્રં ચ મહાભવોધં, અભયયંકરે વિરે આણંત ચક્ખૂ ॥

અથવા

(૧) પ્રભુ મહાવીર કેવું ધ્યાન ધરતા હતા તે દર્શાવતી ગાથા લખો.

જ. (૧) આણુતરં ધમ્મ મુઈ રદ્જિતા, આણુતરં ઝાણાવરં કિયાંઈ ।

સુસક્ક સુક્ક અપગંડ સુક્ક સંખિંદુ એગંત વદાત સુક્ક ॥

(૮) શબ્દમાં, દાનમાં, તપમાં, સમુદ્રોમાં, વૃક્ષોમાં, ફૂલોમાં, ક્ષત્રિયોમાં, પક્ષીઓમાં શું શ્રેષ્ઠ છે તે લખો.

જ. (૮) શબ્દમાં = મેધગર્જના * દાનમાં = અભયદાન * તપમાં = બ્રહ્મયર્થ * વૃક્ષોમાં = શાભલિ

ફૂલોમાં = અરવિંદ-કમળ * ક્ષત્રિયોમાં = દંતવાક્ય (વાક્ય પાળનારો ચક્વતી)

પક્ષીઓમાં = વેણુદેવ - ગરૂ

પ્ર. : ૩. કાચસ્થિતિના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેના બોલોની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કાચસ્થિતિ લખો (કોઈ પણ ૧૦)

જવાબ સાથે :	બોલનું નામ	જધન્ય	ઉત્કૃષ્ટ કાચસ્થિતિ
૧)	દેવી	૧૦૦૦૦ વર્ષ	પપ પત્ય
૨)	વનસ્પતિકાય	અંતઃ મુહૂર્ત	અનંતકાળ (વનસ્પતિ કાળ)
૩)	પ્રત્યેક વનસ્પતિ	અંતઃ મુહૂર્ત	૭૦ કોડાકોડી સાગર
૪)	સૂક્ષ્મ નિગોદ પર્યાપ્તા	અંતઃ મુહૂર્ત	અંતઃ મુહૂર્ત
૫)	સૂક્ષ્મ વનસ્પતિકાય	અંતઃ મુહૂર્ત	અસંખ્યાતો કાળ (પૃથ્વી કાળ)
૬)	કાપોત લેશ્યા	અંતઃ મુહૂર્ત	૩ સાગર, પત્યનો અસંખ્યાતમો ભાગ
૭)	સાસ્વાદન સમકિત	૧ સમય	૫ આવલિકા
૮)	મન: પર્યવજ્ઞાન	૧ સમય	દેશો ઊણા પૂર્વ કોડ વર્ષ
૯)	અવધિદર્શન	૧ સમય	૧૩૨ સાગર સાધિક
૧૦)	ભાષક	૧ સમય	અંતઃ મુહૂર્ત
૧૧)	અસંશી	અંતઃ મુહૂર્ત	વનસ્પતિ કાળ
૧૨)	પર્યાપ્તા	અંતઃ મુહૂર્ત	પ્રત્યેક સો સાગર સાધિક

(ખ) જવાબ લખો : કોઈ પણ પાંચ :

(૧) આ થોકડામાં કેટલા પ્રકારના કાળ બતાવ્યા છે ? દરેકના નામ ક્રમમાં લખો.

જવાબ(ખ)(૧) આ થોકડામાં ૪ પ્રકારના કાળ બતાવ્યા છે. કમથી તેમના નામ નીચે પ્રમાણે છે:

- (i) બાદર કાળ (અસંખ્યાતો કાળ) તેનાથી મોટો
- (ii) પુછલી કાળ (અસંખ્યાતો કાળ) તેનાથી મોટો
- (iii) અર્ધ પુદ્ગલ પરાવર્તન કાળ (અનંતો કાળ) તેનાથી મોટો
- (iv) વનસ્પતિ કાળ (અનંતો કાળ)

(૨) ક્યા જીવની કાયસ્થિતિ અને ભવસ્થિતિ સરખી છે ? શા માટે ?

તેવા કોઈ પણ એક જીવની જીવન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ ભવસ્થિતિ લખો.

જ. (૨) નારકી અને દેવની કાયસ્થિતિ અને ભવસ્થિતિ સરખી છે કારણ કે નારકી અને દેવની પર્યાય એક ભવ પૂર્તી જ સિમીત છે. નારકી મરીને નારકી નથી બનતો. દેવ મરીને દેવ નથી બનતા.

પ્રથમ નરકના નારકીની ભવસ્થિતિ જીવન્ય ૧૦,૦૦૦ વર્ષ, ઉત્કૃષ્ટ ૧ સાગર છે.

(૩) આહારદ્વાર લખો.

જ. (૩) આહાર દ્વાર :

		જધન્ય	ઉત્કૃષ્ટ
૧૫૧	આહારક ઇંઝસ્ટથ	૩ સમય જ્યૂન ૧ સુલલક ભવ	અસંખ્યાતો કાળ (બાદ કાળ)
૧૫૨	આહારક ડેવળી	અંતઃ મુહૂર્ત	દેશો ઊણું પૂર્વ કોડ વર્ષ
૧૫૩	અણાહારી ઇંઝસ્ટથ	૧ સમય	૩ સમય
૧૫૪	ભવસ્થ સયોગી ડેવળી	.... અજધય અનુતૃપ્ત	૩ સમય
	આણાહારક		

(૪) જેની ઉ-સ્થિતિ સર્વકાળ છે, તેવા બોલના નામ લખો. શા માટે તેમની સ્થિતિ સર્વકાળ છે ?

જ. (૪) જેની ઉ. સ્થિતિ સર્વકાળ છે તવા બોલો :

ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકામ, આકાશાસ્તિકાય, કાળ, પુદ્ગલ... આ બધા બોલ અનાદિ અનંતની સ્થિતિપાળા છે તેથી તેમની ઉ. સ્થિતિ સર્વકાળ છે. તે હંમેશાં પોતાના સ્વભાવમાં અવસ્થિત રહે છે.

(૫) કાપોત લેશ્યા અને પદમલેશ્યાની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ કેટલી ? કઈ અપેક્ષાથી ?

જ. (૫) કાપોત લેશ્યાની ઉ. સ્થિતિ - ૩ સાગરને પલ્યાનો અ. ભાગ અધિક

પદમ લેશ્યાની ઉ. સ્થિતિ - ૧૦ સાગરોપમનો અંત અધિક.

(૬) દર્શનદ્વાર લખો.

જ. (૬) દર્શનદ્વાર

		જધન્ય	ઉત્કૃષ્ટ
૧૪૫	ચક્ષુદર્શન	અંતઃ મુહૂર્ત	૧૦૦૦ સાગર અધિક
૧૪૬	અચક્ષુદર્શન	-----	અ.અ. અ.સાં.
૧૪૭	અવધિ દર્શન	૧ સમય	૧૩૨ સાગર અધિક
૧૪૮	કેવળ દર્શન	-----	સાદિ અનંત

પ્ર. : જ. જવાબ લખો : કોઈ પણ ત્રણ (બાર તપના આધારે) :

(૧) અવકાલિક અનશન તપના કેટલા લેદ છે ? ક્યા ક્યા ?

સુકોશલ મુનિએ ક્યું તપ કર્યું હતું ? સુર્દન શેડે ક્યું તપ કર્યું હતું ?

જવાબ:૪ (૧) અવકાલિક અનશન તપના ૩ બેદ છે. (૧) પાદોપગમન પ્રત્યાખ્યાન (૨) ભક્ત પ્રત્યાખ્યાન (૩) ઈંગ્રિત મરણ તે દરેકના બે બેદ (૧) વ્યાધાત અને (૨) નિર્વાયાત એટલે કુલ ૭ બેદ થયા.

(૨) ભાવ ઉણોદરી તપ ક પ્રકારે થાયઃ અલ્પ કોધ, અલ્પ માન, અલ્પ માચા, અલ્પ લોભ, અલ્પ શાબ્દ (કલહ), અલ્પ ઝંકટ (ક્રોપયુક્ત વચ્ચન), ઉણોદરી તપના કુલ પ્રકાર : ૧૫

(૩) વિનય તપના કેટલા લેદ ? ક્યા ક્યા ?

તે દરેકના પેટાવિલાગ મળીને વિનયતપના કુલ કેટલા લેદ થાય ? - તે સંખ્યા લખો.

જ. (૩) વિનયતપના ૭ બેદ: ૧) જ્ઞાન વિનય ૨) દર્શન વિનય ૩) ચરિત્ર વિનય ૪) મન વિનય ૫) વચ્ચન વિનય ૬) કાચ વિનય ૭) વ્યવહાર વિનય. વિનયતપના કુલ બેદ ૧૩૪,

- (૪) વ્યુત્સર્ગ એટલે શું ? ભાવ કાચોત્સર્ગના પ્રકાર લખો - ફક્ત નામ લખો.
૪. (૪) વ્યુત્સર્ગ એટલે આત્માથી અલગ પદાર્થોનો ત્યાગ
 ભાવ કાચોત્સર્ગના પ્રકાર : (૧) કષાય કાચોત્સર્ગ
 (૨) સંસાર કાચોત્સર્ગ
 (૩) કર્મ કાચોત્સર્ગ
 - કાઉસ્સર્ગના કુલ બેદ કેટલા ? ફક્ત નામ લખો.
 - ધર્મકથા કેટલા પ્રકારની છે ? તેના નામ લખા
 કાઉસર્ગના કુલ બેદ : ૭.
 (૫) સ્વાધ્યાય તપના બધા પ્રકારના ફક્ત નામ લખો.
૪. (૫) સ્વાધ્યાય તપના પ્રકાર પાંચ - વાયણા, પુછણા, પરિયણા, અનુપ્રેક્ષા, ધર્મકથા.
 ધર્મકથા ૪ પ્રકારની છે. ૧) આક્ષેપણી ૨) વિક્ષેપણી ૩) સંવેગણી ૪) નિર્વેદણી.
-
- પ્ર. : ૫. ભક્તામરના આધારે લખો :
- (ક) નીચેની ગાથા ભાવાર્થ સાથે લખો : (કોઈ પણ ત્રણ)
 ૧) જ્ઞાનં યથા ..... કુલેડપિ ૩) સ્ત્રીણાં ..... જલમ્ભ
 ૨) ત્વામામનન્તિ ..... પન્થા: ૪) નાસ્તં ..... લોકે
- ૪.૫: (ક) (૧) જ્ઞાનં યથા ત્વયે વિભાતિ હૃતાવકાશં, મેવં તથા હરિહરાદિષુ નાયકેષુ /
 તેજઃ સ્કુરનમાદિષુ યાતિ યથામહત્વં મેવં તુ કાચ શકલે કિરળા કુલેડપિ /
 આપને વિષે અવકાશ કરીને રહેલું જ્ઞાન જેવું શોભી રહ્યું છે તેવું હરિહરાદિ મુખ્ય
 દેવોમાં શોભતું નથી. કારણ કે પ્રકાશમાન મહિઓમાં તેજ જેવી પ્રબળતા પામે
 છે તેવી, તેજમાં પ્રબળતા સૂર્યકિરણોને વેરતા કાચના કટકા નથી પામતા.
- (૨) ત્વામામનન્તિ મુનયઃ પરમં પુમાંસ, માદિત્ય વર્ણ વર્ણમમલં તમઃ પુરુષ્તાત् /
 ત્વામેવ સમ્યગુપતલભ્ય જયન્તિ મૃત્યું, નાન્યઃ શિવઃ શિવપદસ્ય મુનિન્દ્ર પન્થા //
 હે મુનિન્દ્ર, મુનિઓ આપને પરમ પુરુષ, અંધકારને દૂર કરવામાં સૂર્ય સમાન
 તેજસ્વી અને નિર્મલ માને છે. એવા આપને જ ઝડી રીતે ભજુ ને મૃત્યુને જીતી
 જાય છે. તેથી મુક્તિપદ કલ્યાણકારી માર્ગ આપના વીતરાગ માર્ગ સિવાય બીજો
 કોઈ જ નથી.
- (૩) સ્ત્રીણાં શતાનિ શતશો જનયન્તિ પુત્રાન, નાન્યા સૂતં ત્વદુપમં જનની પ્રસૂતા /
 સર્વા દિંશો દ્યાતિભાનિ સહસ રશિમં, પારયેવ દિગજનયતિ સ્કૂર દંશુજાલમ્ભ //
 હે નાથ ! આ જગતમાં સ્ત્રીઓ લાખો પુત્રોને જન્મ આપે છે, પરંતુ તમારી માતા
 સિવાય બીજુ કોઈ પણ સ્ત્રીએ તમારા જેવા પનોતા પુત્રને જન્મ આપ્યો
 નથી. તે એવી રીતે કે જેમ અન્ય સધણી દિશાઓ તારાઓને ધારણ કરે છે,
 પરંતુ પૂર્વ દિશા જ એક એવી દિશા છે કે જે પ્રકાશમાન કિરણના સમૂહથી
 ચુક્ત એવા સૂર્યને જન્મ આપે છે.
- (૪) નાસ્તં કદાચિદુપયાસી ન રાહુગમ્યઃ, સ્પષ્ટી કરોષિ સહસા યુગપજજન્તિ /
 નામભોધરોદર નિર્દ્દ્ર મહાપ્રભાવઃ સૂર્યાતિશાયિ મહિમાકસ્તિ મુનિન્દ્ર લોકે //
 હે મુનિન્દ્ર ! આ લોકમાં આપણો મહિમા સૂર્યથી પણ અધિક છે. (કેમ કે
 કેવળદર્શન ઝપી સૂર્ય ઊગા પછી) તે કદી આથમતો નથી. રાહુ તેને ગ્રહણ
 કરી શકતો નથી. ત્રણો જગતને બહુ જ શીધતાથી એકસાથે પ્રકાશિત કરી
 શકો છો. તેમ જ કાળાં વાદળાં પણ આપના દર્શનઝપી મહાપ્રભાવને આવરી
 શકતાં નથી.
- (ખ) ભગવાન એક વિશિષ્ટ પ્રકારના દીપક છે તે બતાવતી ગાથા લખો.
૪. (ખ) નિર્દ્દ્રમવર્તી રૂપ વર્જિત તેલપૂરાઃ ફૃત્સનં જગત્ત્રય મિં પ્રકટી કરોષિ ।
 ગમ્યો ન જાતુ મરુતાં ચલિતચલાનાં, દીપોકપરસ્ત્વમસ્તિનાથ ! જગત્પ્રકાશઃ ॥

અથવા

ધર્મકથાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) કોઈ પણ ગ્રાણા જવાબ આપો :

(૧) કેશીસ્વામીના શિષ્યોના મનમાં શું શંકા ઉત્પન્ન થઈ તે લખો-કોઈ પણ ર મુદ્દા લખો.

જવાબ: ક (૧) કેશીસ્વામીના શિષ્યોએ જ્યારે ગૌતમસ્વામીના શિષ્યોને જોયા ત્યારે તેમના મનમાં શંકા થઈ કે આ અમારો કેવો ધર્મ છે અને તેમનો કેવો ધર્મ છે ? તથા અમારી આચારધર્મની વ્યવસ્થા એટલે બાધ્ય વેષ ધારણા આદિ કિયા કેવી છે? અને તેમની આચારધર્મની વ્યવસ્થા કેવી છે ? ભગવાન પાર્શ્વનાથે અમને ચાર મહાપ્રતવાળો ધર્મ કહ્યો છે અને મહાવીરસ્વામીએ પાંચ મહાપ્રતવાળો ધર્મ કહ્યો છે, તો આ બેદનું કારણ શું છે ? ભગવાન મહાવીરે અચેલક ધર્મ કહ્યો છે જ્યારે ભગવાન પાર્શ્વનાથે બહુમૂલ્ય વસ્ત્ર રાખવાની છૂટ રાખી છે. બન્નેના બાધ્ય આચારમાં આટલું અંતર શા માટે છે ?

(૨) ગૌતમસ્વામી મનરૂપી દુષ્ટ અને સાહસિક ઘોડાને કઈ રીતે વશમાં રાખે છે ?

જ. (૨) ગૌતમસ્વામી મનરૂપી દુષ્ટ અને સાહસિક ઘોડાને શ્રુતજ્ઞાનરૂપી લગામથી સમ્યક્ પ્રકારે વાંચના, પૃચ્છના, પરિયંદુણા, ધર્મકથા અને અનુપ્રેક્ષારૂપ ધર્મશિક્ષાર્થી બાંધીને વશ કરી લે છે ?

(૩) ગૌતમસ્વામીએ કષાયરૂપી અભિનને કેવી રીતે શાંત કરેલી છે.

જ. (૩) ગૌતમસ્વામીએ કષાયરૂપ અભિનને તીર્થકરની આગમવાણી રૂપ પાણી તથા શ્રુત, શીલ અને તપરૂપ પાણી છાંટીને શાંત કરેલ છે. તેથી તે છેતિ અભિન તેમને તથા તેમના આત્મગુણોને દંજાડતી નથી.

(૪) કઈ લતા ભયંકર છે ? ગૌતમસ્વામી તેનાથી કઈ રીતે બચી ગયા છે ?

જ. (૪) મનુષ્યના અંતરમાં ઉત્પન્ન થતી ભવતૃષણા રૂપી વેલ ભયંકર છે. સાંસારિક પદાર્થોની દીરછા અને લાલસાની લતા છે તે ભયંકર છે. ગૌતમસ્વામીએ આ લતાને સંતોષ દ્વારા મૂળ સહિત ઉખેડીને ફેંકી દીધી છે.

(ખ) ફક્ત એક જ શાબ્દમાં જવાબ આપો :

(૧) કેશીસ્વામી અને ગૌતમસ્વામી ક્યા ઉદ્યાનમાં મખ્યા હતા ? કઈ નગરીમાં મખ્યા હતા ?

જ. (ખ) (૧) તિંદુક ઉદ્યાનમાં, શ્રાવસ્તી નગરીમાં

(૨) બંને વચ્ચે કેટલા પ્રજ્ઞાની ચર્ચા-વિચારણા થઈ ? તેમાંથી સાતમો પ્રજ્ઞ ક્યો હતો ?

જ. (૨) ૧૨, આપ અશ ઉપર આરુઢ છો છતાં તે ઘોડો આપને ઉન્માર્ગ ઉપર કેમ લઈ જતો નથી ?

(૩) કેશીસ્વામીને કેટલા જ્ઞાન હતા ? ક્યા ક્યા ?

જ. (૩) ૩, મતિજ્ઞાન, શ્રુતજ્ઞાન અને અવધિજ્ઞાન.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહુદ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મહારાજી ભીમશ્રી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ગ્રુપ નું પેપર

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૧૫ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 15)

પ્ર. : ૧. પ્રાસ્તાવિક ગાથા અને ઉત્તરાદ્યન સૂત્રના આધારે : શ્રેણી :

(ક) નીચેની ગાથાઓ ભાવાર્થ સહિત પૂર્ણ કરો :

(૧) સારં ..... મરણં

જવાબ: (ક) (૧) સારં દંસણ નાણાં, સારં તવ-નિયમ - સંજમ - શીલં ।
સારં જીણાવર ધર્મં સારં સંલેણા-પંડિય મરણાં ॥

ભાવાર્થ : સ-દર્શન, સ-જ્ઞાન, ૧૨ પ્રકારના તપ, ૧૦ પ્રકારના પદ્યક્ખાણા, રૂપ નિયમ ૧૭ પ્રકારના સંયમ, નવવાડ, વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્યનું પાલન, જિનેશ્વર પ્રરૂપિત ધર્મ, સંલેખણા- સંથારો અને પંડિત-મરણા એ જ જગતના સર્વ પદાર્થોને વિશે સારભૂત અને આત્મકલ્યાણકારી પદાર્થો છે, કારણ કે પંડિત-મરણા થવાથી જીવનો મોક્ષ થઈ જાય છે.

(૨) જિપ્પં ..... ચરેડપ્પમતો

જ. (૨) જિપ્પં ન સકેઈ વિવેગમેઉં, તમ્હા સમુઠાય પહાય કામે ।

ભાવાર્થ : શીધતાથી વિવેક (કષાય-ત્વાગ) પ્રાપ્ત થવો શક્ય નથી. માટે દુર્ગતિથી પોતાના આત્માની રક્ષા કરવાવાળા મોક્ષાર્થી મુનિ કામભોગને ત્વાગી, લોકસ્વરૂપને સમભાવપૂર્વક જાણો, અપ્રમાદી થઈને સાવધાનીપૂર્વક વિચરે.

(૩) અશોક ..... જિનેશ્વરાણાં

જ. (૩) અશોક વૃક્ષ સુરપુષ્પવૃષ્ટિ, દિવ્યદ્યનિશ્ચામર માસનં ચ ।

ભાવાર્થ : બામંડલં દુંદૂભિરાત પત્રં, સત્પ્રાતિહાર્યાદિ જિનેશ્વરાણાં ॥

ભાવાર્થ : ૧) અશોક વૃક્ષ ૨) દિવ્ય પુષ્યોની વૃષ્ટિ, ૩) દિવ્ય દવનિ ૪) ચામર

વિકાસ

૫) મહિાજડિત સ્ફટિકનું સિંહાસન ક) ભામંડલ ગ) દેવ દુંદૂભિ તથા ચ) પ્રભુના મસ્તક ઉપર ત્રણ છત્ર ધરાય, આ પ્રમાણે તીર્થકરોને આઠ પ્રતિહાર્ય હોય છે.

(૪) વિતોણ ..... દટ્ટખુમેવ

જ. (૪) વિતોણ તાણાં એ લભે પમતો, ઇમામ્મિ લાએ અદૃષા પરત્થા ।

દીવપ્પણાદ્રઠે વ અણાંતમોહે, નેચાઉંયં દટ્ટખુમદટ્ટખુમેવ ॥

ભાવાર્થ : પ્રમાદી-અધર્મી જીવોને ધન આ લોક કે પરલોકમાં શરણરૂપ થતું નથી. દીવો બુજાઈ જતાં અજવાળામાં જેચેલો માર્ગ પણ દેખાતો નથી તે જ રીતે અનંત મોહના કારણે સ-જ્ઞાન દર્શનરૂપ દીપક બુજાઈ જતા, મોક્ષમાર્ગ તેને દેખાતો નથી.

(૫) જાંય ..... સાયં

જ. (૫) જાંય ચ વુઠિં ચ ઈહજ્જ પાસં, ભૂતેહિં જાણો પડિલેહ સાયં ।

તમ્હાતિવિજ્ઞો પરમં તિ એચ્યા સમ્મત દંસી ન કરેઈ પાવં ॥

ભાવાર્થ : હે આર્ય ! તું આ સંસારમાં જન્મ અને વૃદ્ધિ અર્થાત્ જન્મ મરણના દુઃખોને જો. તું પ્રાણીઓના કર્મબંધ અને તેના વિપાકરૂપ દુઃખને જાણી તેની સાથે પોતાના સુખદુઃખનો સમન્વય કર જેનાથી અત્યંત વિદ્ધાન બનેલો સાધક મોક્ષને જાણી સમ્યકુદર્શી થઈ જાય છે.

સ-દર્શી ભિથ્યાત્પના પાપનું આચરણ કરતો નથી.

(૬) એવં ..... મહિષાઓ

જ. (૬) એવં લોએ પલિતામ્મિ, જરાએ મરણોણાય

અપ્પાણાં તારીઈસામિ, તુલ્બેહિં અણુ મહિણાઓ ॥

ભાવાર્થ : હે માતા ! આ લોક જન્મ, જરા, રોગ, મરણરૂપ દુઃખથી બળી જઈ રહ્યો છે, પીડાઈ રહ્યો છે. આપની અનુજ્ઞા લઈને વીતરાગ માર્ગ પર ચાલીને આ સળગતા સંસારમાંથી હું મારા આત્માને તારી દઈશ.

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના માર્ગ્ય પ્રમાણે જવાબ લખો :

(૧) પોતે કરેલા કર્મનું ફળ પોતે એકલાએ જ ભોગવિં પડે છે. આ અર્થ બતાવતી માત્ર ગાથા લખો.

જવાબ : જવાચ (ખ)(૧) સંસાર માવણણ પરસ્સ અટઠા, સાહારણં જ ચ કરેઈ કમ્બં ।

કમ્બસ્સ કે તરસ્સ ઉ વેચકાલે, ન બંધવા બંધવચં ઉરેતિ ॥

(૨) શીલવતનો મહિમા બતાવતી ગાથા કેટલી છે ?

કયા આગમના કયા અધ્યયનમાં છે અને તે સૂત્ર કાલિક છે કે ઉત્કાલિક ?

જ. (૨) ત્રણ છે : શ્રી પ્રશ્નવ્યાકરણ સૂત્ર - શ્રુતસ્કંદ ૨, ૪થો ફ્લાર, આ સૂત્ર કાલિક છે.

(૩) “મોક્ષમાર્ગ માટે મસ્તકના મુણાટમણિ સમાન છે” આ અર્થ ને ગાથામાં આવ્યો હોય તે માત્ર ગાથા લખો.

જ. (૩) દેવનરિં નમંસિય પૂર્યં, સપ્વ જગુતમ મંગલ મર્ગં ।

દુદ્ધરિસં ગુણાનાયગમેગં, મોક્ષપહસ્સ વડિસંગ ભૂર્યં ॥

(૪) સાધક મળ-મૂત્રથી ભરેલાં શરીરનો ત્યાગ ક્યારે કરે છે ? શા માટે કરે છે ?

જ. (૪) જ્યાં સુધી શરીર ફ્લારા જ્ઞાન, દ્યાન આદિ ગુણોનો લાભ થતો હોય ત્યાં સુધી સંયમ, જીવનને સુરક્ષિત રાખે. મૃત્યુના અવસરેજા પરીજ્ઞા ફ્લારા શરીરને ધર્મસાધનને અયોગ્ય સમજુને પ્રત્યાપ્યાન પરીજ્ઞા ફ્લારા આહારનો ત્યાગ કરી મળ, મૂત્રો ભરેલા ઓદારિક શરીરનો ત્યાગ કરે છે.

(૫) “પાછલી અવસ્થામાં ધર્મ કરીશું” એવો અર્થ બતાવતી માત્ર ગાથા લખો.

જ. (૫) સ પુત્પ્યમેવં ન લબેજજ પરછા, એસોવમા સાસવાઈ યાણં ।

વિસીયઈ સિદ્ધિલે આઉયમ્બિ, કાલોવણીએ સરીરસ્સ ભેઅે ॥

(૬) દ્યા, બ્રહ્મચર્ચ, સમકિત અને સંયમનો નાશ શેનાથી થાય છે ?

જ. (૬) આરંભ કરવાથી દ્યાનો, સ્ત્રીના સંગાથે બ્રહ્મચર્ચનો, જિનવચનમાં શંકા રાખવાથી સમકિતનો અને પરિચ્છ તથા શબ્દ, રૂપ, ગંધ, રસ-સ્પર્શ એ પાંચ કામ ગુણરૂપ અર્થમાં આસકાત થવાથી સંયમનો નાશ થાય છે.

(૭) જીવ અનાશ્રવી ક્યારે થાય ? આવા અનાશ્રવી શેનું આરાધન કરે છે ?

જ. (૭) પાપ પ્રવાહ અટકવાથી જીવ અનાશ્રવી થાય. આવો અનાશ્રવી તપનું આરાધન કરે છે.

(ગ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો : (કોઈ ચાર લખો) :

જવાબ	(ગ):૧) આઉયમ્બી જવાબ : આચુષ્ય	૫) આણાઈલ જવાબ : નિર્મળ .
સાથે	૨) બ્લૂઝીતા જવાબ : સુરક્ષિત રાખે	૬) દુદ્ધરિસં જવાબ : અપરાજિત
	૩) પિજજ જવાબ : રાગ	૭) સંસિચ્યમાણા જવાબ : સંશ્રદ્ધ કરવાથી
	૪) લહુઈ જવાબ : પામે છે	૮) પથુંટીએ જવાબ : ફસાચેલા

(ઘ) નીચેના અર્થના મૂળ શબ્દ લખો – (કોઈ પણ ચાર) :

જવાબ (ઘ) ૧) નિર્દોષ = જ : નિવધ ૨) આપની = જ : તુંબ્બેહિં ૩) સુવત = જ : સપ્વય

સાથે ૪) આર્થ = જ : આર્થ-અજજ ૫) કદ્યા છે = જ : ભણિયા ૬) દીક્ષા= જ : પવજજા

૭) શરણ = જ : તાણં ૮) છત્ર. = જ : આતપત્ર

જવાબ : (ઘ) (૧)

પ્ર. : ૨. છ લેશ્યાના આધારે જવાબ લખો :

(૧) લેશ્યાની ગાથા લખો.

જ. (૧) નામાઈ વણણ રસ ગંધ ફાસ પરિણામ લક્ખણં ।

ઠાણ ઠિંદી ચાઉ, લેસણં તુ સુણોહ મે ॥

(૨) પાંચમા દેવલોકના દેવોને જે લેશ્યા હોય તેના લક્ષણો લખો.

જ. (૨) પદમ લેશ્યા હોય છે, તેના લક્ષણો : ૧) અલ્પ કોધ ૨) અ-માન ૩) અ-માચા ૪)

અ-લોભ ૫) પ્રશાંત ધિત્ર, ૬) આત્માનો દમણાહાર ૭) યોગ ઉપદ્યાન સહિત હોય

૮) થોડા બોલો ૯) જિતેન્દ્રિય હોય.

(૩) સજોગી કેવળીની જે લેશ્યા હોય તેની જગ્યાન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.

જ. (૩) સજોગી કેવળીને પરમ શુક્લ લેશ્યા હોય છે. તેની જ સ્થિતિ અંત મુહૂર્ત અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ દેશોઉણી પૂર્ણ કોડ વર્ષની.

- (૪) લેશ્યાનો ગતિ દ્વાર લખો.
- જ. (૪) ગતિક્ષાર : કૃષણ, નીલ, કાપોત એ ત્રણા અપ્રશસ્ત અધર્મ લેશ્યા છે. તેનાથી જીવ દુર્ગતિએ જાય. તેજો, પદમ, શુક્લ એ ત્રણા ધર્મ લેશ્યા તેનાથી જીવ સુગતિએ જાય.
- (૫) નીચેની લેશ્યાની જગ્યાન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ ક્રયાં લાભે તે લખો.
- ૧) કાપોત લેશ્યા. ૨) નીલ લેશ્યા.
- જ. (૫) ૧) કાપોત લેશ્યાની સ્થિતિજ અંત મુહૂર્ત ૩ - ૩ સાગરને પત્યનો અસંખ્યાતમો ભાગ અધિક ત્રીજી નરકમાં લાભે.
- ૨) નીલ લેશ્યા જ સ્થિતિ - અંત મુહૂર્ત ૩ - ૧૦ સાગરને પત્યનો અસંખ્યાતમો ભાગ અધિક પાંચમી નરકમાં લાભે.
- (૬) નીચેનાને કઈ લેશ્યા હોય ?
- ૧) ચાસ પક્ષીની પાંખનો વર્ણ કઈ લેશ્યા જેવો હોય ?
- જ. (૬) ૧) ચાસ પક્ષીની પાંખ - કૃષણ લેશ્યા
- ૨) શાણના ફૂલનો વર્ણ કઈ લેશ્યા જેવો હોય ?
૪. ૨) શાણના ફૂલનો વર્ણ પદમ લેશ્યા.
- ૩) રોહિણી વનસ્પતિનો રસ કઈ લેશ્યા જેવો હોય ?
- ૪.૩) રોહિણી વનસ્પતિનો રસ કૃષણ લેશ્યા
- ૪) છળપૂર્વક વર્તન કરનારને કઈ લેશ્યા હોય ?
૪. ૪) છળપૂર્વક વર્તન કરનારને કાપોત લેશ્યા.
- (૭) લેશ્યા ત્રણ પ્રકારે તથા નવ પ્રકારે કેવી રીતે પરિણમે તે સમજવો.
- જ. (૭) લેશ્યા, જગ્યા, મદ્યામ, ઉત્કૃષ્ટ એ ત્રણ પ્રકારે પરિણમે. તે ઉપર કહી તે દરેકના ત્રણ-ત્રણ બેદ થાય. જેમ કે જગ્યાનો જગ્યાન્ય, જગ્યાનો મદ્યામ અને જગ્યાનો ઉત્કૃષ્ટ એ રીતે દરેકના ત્રણ ત્રણ બેદ કરતાં નવ બેદ થાય.
-

પ્ર. - ૩ : અષ્ટ પ્રવચન માતાના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) ઈરિયા સમિતિનો ચોથો લેદ વિસ્તારથી સમજવો.
- જ. (૧) ઈરિયા સમિતિના ૪ બેદ છે. ચોથો બેદ યત્ના છે. તેના ચાર બેદ છે. છ'કાય જીવોને ચક્ષુથી જોઈને ચાલે, ક્ષેત્રથી ધૂંસરી (૩૧/૪ હાથ....) પ્રમાણે જમીન આગળ જોતા ચાલે, કાળથી દિવસે ચાલે, ભાવથી રસ્તે ચાલતા ૧૦ બોલે વર્જને ઉપયોગપૂર્વક ચાલે તે વાયણ.... ધર્મકથા આદિના છે. તેમજ શબ્દ, રૂપ, ગંધ, દ્રવ્ય, સ્પર્શ આદિ વિષયમાં દ્વારાન ન હો.
- (૨) પાંચમી સમિતિનો બીજો અને ત્રીજો લેદ સમજવો.
- જ. (૨) ક્ષેત્રથી વસ્તીને દુર્ગય થાય ત્વાં કે જાહેર રસ્તા પર ન પરઠે. કાળથી પરઠણ ભૂમિને કાળોકાળ પડિલેહી, પુંજુને પરઠે.
- (૩) મન-ગુપ્તિ ભાવથી અને કાય ગુપ્તિ દ્રવ્યથી બતાવો.
- જ. (૩) મન-ગુપ્તિ ભાવથી - વિષય કષાય આર્ત-ટોક્ર દ્વારા, રાગ-દ્રેષ્મા, મન ન પ્રવતાવે, કાય-ગુપ્તિ - દ્રવ્યથી - શરીરની શુશ્રૂષા (શોભા) ન કરે.
- (૪) અષ્ટ પ્રવચન માતાનો અધિકાર કાય સૂત્રનો છે ? કેટલામું અધ્યયન છે ?
- જ. (૪) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનો છે અધ્યયન - ૨૪
- (૫) ભાષા સમિતિ એટલે શું ? તેનો કાળથી લેદ સમજવો.
- જ. (૫) ભાષા સમિતિ એટલે બોલવાની વિધિ. કાળથી રાત્રે ૧ પ્રહર વીત્યા બાદ સૂર્યોદય સુધી જોરથી ન બોલે.
- (૬) સાધુ વસ્ત્ર અને પાત્રાનું પડિલેહણ કેટલી વાર કરે ? ક્યારે કરે ?
- જ. (૬) બે વખત કરે. (૧લા અને ચોથા પ્રહરના) પહેલા પ્રહરના પહેલા ચોથા ભાગે અને ચોથા પ્રહરના છેલ્લા ચોથા ભાગે કરે.
- (૭) નીચેના બોલ કઈ સમિતિ કે ગુપ્તિના છે ?
- ૧) અણુજાણહ ૨) વિષય-કષાય ૩) સંયોગ ૪) આલંખન.
- જ. (૭) ૧) સમિતિ ૨) મન-ગુપ્તિ ૩) સમિતિ ૪) સમિતિ
-

પ્ર. : ૪. સામાચિક – પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો :

(૧) પાણ ભૂય જીવ ..... જંવાઈદું

જ. (ક) (૧) પાણ ભૂય જીવ સત્તાએ આસાચણાએ, કાલસ્સ આસાચણાએ, સૂચસ્સ આસાચણાએ સુયદેવચાએ આસાચણાએ, વાચણારિયસ્સ આસાચણાએ

(૨) સમણે ..... પાણ.

જ. (૨) સમણો - નિગંધે, ફાસુઅણાં એસાણિજ્જેણાં અસાણ પાણાં

(ખ) નીચેના શબ્દનું માગદી લખો :

૧) શલ્વ ૨) પીવાના પદાર્થો અને માપની મર્યાદા

જ. (ખ) ૧) શસ્ત્ર- સત્થ ૨) પેજજવિહિં - પીવાના પદાર્થો અને માપની મર્યાદા
૩) કરેલ હોય ૪) મવ્વાબાહ

જ. ૩) કરણાય ૪) બાધા પીડા રહિત

(ગ) ફક્ત અંકમાં જવાબ લખો : (કેટલા હોય ?)

જવાબ (ગ) ૧) પર્યાપ્તિ જવાબ : - ૬ ૨) મદ જવાબ : - ૮

સાથે ૩) સમુદ્ધાત જવાબ : - ૭ ૪) પંચેન્દ્રિયની જીવાયોનિ જવાબ : ૩૬ લાખ

(ધ) (૧) પહેલું શ્રમણ સૂત્ર શેના માટે છે ? ક્યારે કરવાનું હોય ?

જ. (ધ) ૧) પહેલું શ્રમણ સૂત્ર નિંદા સંબંધી અતિચારોનું પ્રતિક્રમણ કરવા માટે છે.
પોષધ પ્રત, રાત્રી સંવર વગેરેમાંથી સૂઈને ઉઠયા પણી કરવાનો છે.

(૨) ત્રીજું શ્રમણ સૂત્ર શેના માટે છે ? ક્યારે કરવાનું હોય ?

જ. (૨) ત્રીજું શ્રમણ સૂત્ર સ્વાદ્યાય અને પ્રતિલેખનના દોષોથી નિવૃત્ત થવા વિશે છે.
સવારે અને સંજે પ્રતિક્રમણમાં તેમજ પ્રતિલેખનથી નિવૃત્ત થઈને આ પાઠ
બોલવાનો છે.

પ્ર. : ૫. મોટા માંગલિકના આધારે જવાબ લખો :

(૧) મોટા માંગલિકની રચના કોણો કરી ? ચાર મંગલ કેવા છે ?

જ. (૧) રચના પૂર્ણ આચાર્યશ્રી પુરુષોત્તમજુ મ. સાહેબે કરી છે,
ચાર મંગલ અલોકિક લોકોતર છે.

(૨) આપના જેવા ઉજ્જવળ ..... , ... , ... , ... , બનશું તેમાં
અમોને જરાય શંકા કે સંશય નથી.

જ. (૨) નિર્ભળ, નિર્મોહિ, નિર્દોષ અને નિર્ધિકારી બનીશું
(૩) ભવ રૂપી સમુદ્રથી તરવા કોનું શરણું લઈશું ?

જ. (૩) કેવલી પ્રફિત ધર્મનું શરણું લેશું
(૪) ભગવાનના ચરણમાં શું સમર્પિત કરાય ?

જ. (૪) મન-વચન-કાચાના યોગોને ભગવાનના ચરણમાં સમર્પિત કરાય.

પ્ર. : ૬. ભક્તામરના આધારો જવાબ લખો :

નીચેની ગાથા પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ સાથે લખો.

(૧) શુભ ..... સૌભ્યામ

જ. (૧) શુભમબ્રતપ્રભાવલય - ભૂરિ - વિભા વિભોસ્તે, લોકત્રય ધુતિમતાં ધુતિમાક્ષિપતની ।
પ્રોથ્થ-દિવાકર-નિરન્તર-ભૂરિસંખ્યા, દીપત્વા જ્યલ્યાપિ નિશાભપિ સોમ-સૌભ્યામ્ ॥

ભાવાર્થ : જેમ ચંદ્ર પોતાની શીતળ પ્રભા હોવા છતાં પણ પોતાના તેજ વડે રાત્રિના
અંધકારને જુતે છે તેમ, પ્રકૃષ્ટ રૂપથી એક સાથે પાસે પાસે ઉદ્ય પામતા અનેક
સંખ્યાતાવાળા સ્વર્યો જેવા હે પ્રભુ ! તમારા નિતાન્ત શોભાયમાન ભામંડળની અતિશય
તેજસ્વિતા ત્રણો લોકના તેજસ્વી પદાર્થોના તેજને પરાજિત કરે છે, ઝાંખા પાડી હે છે.

(૨) કો વિસ્મયો ..... પીક્ષિતોડસી

જ. (૨) કો વિસ્મયોડત્ર યાદિ નામ ગુણોરશોષે, સ્તવં સંશ્રિતો નિરવકાશતચા મુનીશ ।
દોષેરૂપાત્ર વિવિધાશ્રય જાત ગર્યો, સ્વપ્નાન્તરે પિ ન કદાચિત્ પીક્ષિતોડસી ॥

ભાવાર્થ : હે મુનિવર ! અન્યત્ર સ્થળોએ અવકાશ (જગ્યા) ન મળવાથી વિશ્વના

સંપર્ણ સદગુણો તમારો આશ્રય કરીને રહ્યા છે. વિવિધ પ્રકારના આશ્રયો ....

પામવાથી ગર્વિષ બનેલા દોષો સ્વપ્નમાં પણ આપને જોઈ શકતા નથી તેમાં આશ્રય શું છે ?

- (૩) તુભ્યં ..... શોષણાય.
- જ. (૩) તુભ્યં નમસ્ત્રિભૂવનાર્તિ હરાય નાથ । તુભ્યં નમઃ ક્ષિતિત લામલા ભૂષણાય ॥
તુભ્યં નમસ્ત્રિ જગતઃ પરમેશ્વરાય ॥ તુભ્યં નમો જિન ભપોદધિ શોષણાય ॥
- ભાવાર્થ :** ત્રિભૂવનના દુઃખોને હરનારા હે નાથ ! આપને મારા નમસ્કાર હો. પૃથ્વીતળને
વિશે નિર્ભળ આભૂષણ રૂપ ! આપને મારા નમસ્કાર હો. ત્રણે જગતના પરમેશ્વર રૂપ
આપને મારા નમસ્કાર હો. ભવાસગરને શોષી લેનારા હે જિનેન્દ્ર !
- આપને મારા કોટિ કાટિ વંદન.
- (૪) પ્રભુને વિંઝાતા ચામરો કેવા છે ?
- જ. (૪) ચામર મોગરાના પુષ્પ જેવા શેત છે.
- (૫) પ્રભુના મસ્તક પર રહેલા ત્રણ છન્ન શું દર્શાવે છે ?
- જ. (૫) છત્ર ત્રણે જગતનું પરમેશ્વરપણું દર્શાવી રહ્યા છે.
- (૬) પ્રભુના પગના નખ કેવા છે ?
- જ. (૬) નખ - તાજા ખીલેલા સુવાર્ણ કમળોના સમૂહ જેવી સુંદર કાંતિને ધારણ કરવાવાળા,
ચારે બાજુથી ઝળહળતા કિરણોના પ્રકાશથી મનોહર છે.

અચ્છા.

પ્ર. : ૭. વાર્તાના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) પરદેશી રાજની વાર્તા ક્યા સૂત્રમાં છે ? તે સૂત્ર કાલિક છે કે ઉત્કાલિક ?
- જ. (૧) શ્રી રાયપસેણિય સૂત્રમાં છે તે સૂત્ર ઉત્કાલિક છે.
- (૨) જિતશન્તુ રાજ ક્યા દેશના, કઈ નગરીના રાજ હતા ? તે રાજ કેવા હતા ?
- જ. (૨) જિતશન્તુ રાજ કુણાલ દેશ, શ્રાવસ્તી નગરીના હતા તે.
તે ધણા પરાક્રમી અને મેરુ પર્વત જેવા અડોલ હતા.
- (૩) જીવ અગુરુલઘુ છે તે બતાવવા કેશી સ્વામીએ શેનું દણાંત આપીને સમજાવ્યું ?
- જ. (૩) કુગાનું દણાંત આપ્યું. જેવી રીતે કુગામાં હવા ભરીને વજન કરો અને કાઢીને વજન
કરો તો તેમાં કંઈ જ ફેર જણાતો નથી તેવી રીતે જીવમાં અગુરુ લઘુત્વનો ગુણ હોવાતી
તેમાં વજન નથી.
- (૪) છદ્મસ્થ જીવો કેટલી વસ્તુ જોઈ શકતા નથી? તેમાંથી માત્ર કોઈ પણ ચાર વસ્તુના નામ લખો.
- જ. (૪) ૧૦ વસ્તુ. ૧) ધર્માસ્તિકાય ૨) અધર્માસ્તિકાય ૩) આકાશાસ્તિકાય ૪) અશરીરી જીવ
૫) પરમાણું પુરુષ, શબ્દ, ગંધ, વાયુ, જીવ જિન થશે કે નહીં, જીવ સમસ્ત કર્મનો
અંત કરશે કે નહીં.
- (૫) ભગવાન કેશી સ્વામીએ પરિષદને શું ઉપદેશ આપ્યો ? તે સાંભળી ચિત્તસારથીએ શું કર્યું ?
- જ. (૫) ભગવાન કેશીસ્વામીએ પરિષદને ચાર મહાપ્રત રૂપ અને શ્રાવિકના ૧૨ પ્રતિર્ધમનું
નિરૂપણ કર્યું. ચિત્ત સારથીએ શ્રાવિકના ૧૨ પ્રત ધારણ કર્યા.
- (૬) ક્ષત્રિય પરિષદ અને ગાથાપતિની પરિષદ એટલે શું તે સમજાવો.
- જ. (૬) ક્ષત્રિય પરિષદમાં અપરાધીના હાથ-પગ કાપી નાખે અને મારી પણ નાખે.
ગાથાપતિની પરિષદમાં અપરાધીને વૃક્ષ સાથે બાંધી સળગાવી દેવામાંથાવે.
- (૭) ચિત્તસારથીએ પોતાની નગરીમાં આવીને મૃગવન ઉદ્ઘાનના રક્ષકોને શું આજ્ઞા કરી ?
- જ. (૭) મૃગવનના રક્ષકોને આજ્ઞા કરી કે “જ્યારે ભવિષ્યમાં ભગવાન પાર્વતીનાથની પરંપરાના
કેશીકુમાર શ્રમણ અહીં પદ્ધારે તો મને વિના વિલંબે જાણ કરવી” આવી સૂચના આપે.
- (૮) પર્વતના આકાર જેવા ભવનને શું કહેવાય ?
ક્યા દેશના નાગરિકોએ પરદેશી રાજ માટે ઘોડા મોકલ્યા હતા ?
- જ. (૮) કુટાગાર શાળા, કંબોજ દેશ
(૯) “પરદેશી, તમે પણ બ્યાપારી છો” આવું કથન કેશી સ્વામીએ શા માટે કર્યું ?
- જ. (૯) કારણ કે પરદેશી રાજએ કેશીસ્વામીની પ્રત્યે શિષ્ટજન જેવો વ્યવહાર નથી કર્યો પરંતુ
તેમના પ્રત્યે ભક્તિ અને સન્માન પ્રદર્શિત કરેલ હતા તેથી વ્યવહારી ક્યા છે.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મહારાજી ભીમશ્રી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ગ્રુપ નું પેપર

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૧૬ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 16)

પ્ર. : ૧. (ક) નીચેના વાક્યો જે ગાથામાંથી લેવાચા હોય તે ગાથા લખો (અર્થ નહીં)

(૧) ધર્મનું શ્રવણ થયા પછી પણ તેના પર શ્રદ્ધા થવી અતિ દુર્લભ છે.

જવાબ : (ક) (૧) આહચ્ય સવણાં લદ્યં સંદ્રભ પરમ દુલ્લહા; સોચા નેઆઉ ચં મગં, બહવે પરિભસ્સાઈ || ૬. -૬
(૨) કેવી રીતે બોલવું જોઈએ ?

૪. (૨) કહું ચરે કહું ચિછે, કહું આસે કહું સાચે । દશ - ૭
કહું ભુજંતો ભાસંતો, પાવં કમ્મં ન બંધઈ. દશ - ૭

(૩) દશ અંગમાંથી પ્રથમ અંગ કહે છે.

૪. (૩) ખેતં વત્થું હિરણ્યાં ચ, પસવો દાસપોરુસં । ૬. ૧૭
ચતારી કામખંદાણી, તત્થ સે ઉવવજજઈ ૬. ૧૭

(૪) જે જીવને વિશેષપણે જાણો છે.

૪. (૪) જો જીવે વિ વિયાણોઈ, અજીવે વિ વિયાણો ઈ । દશ-૧૩
જીવાજીવે વિયાણાંતો, સો હુ નાહીઈ સંજમં ||

(૫) સરળ પ્રકૃતિવાળા વ્યક્તિની શુદ્ધિ થાય છે.

૪. (૫) સોહી ઉજ્જુચ ભુયસ્સ, ધમ્મો સુદ્ધસ્સ ચિટઠઈ ।
નિવ્યાણાં પરમં જાઈ, ધયસિતિવ્ય પાવાએ || ૬. ૧૨

(ખ) નીચેની ગાથાઓ પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો :

(૧) માણુસસં..... (૨) માણુસતમ્મિ ..... (૩) ભોચ્યા માણુસસાએ .....

(૪) તત્થ ઠિચ્યા ..... (૫) સત્ત્વ ભૂયાપ..... (૬) જ્યા ગઈ ..... (૭) પદ્ધા.....

જવાબ (ખ) (૧) માણુસસં વિગગહું લઙ્ઘ, સુઈ ધમ્મસ્સ દુલ્લહા ।

જં સોચા પડિવજ્ઞંતિ, તવં ખંતિમહિંસંય ॥

ભાવાર્થ : મનુષ્ય ભવની પ્રાપ્તિ થઈ ગયા પછી ધર્મનું શ્રવણ કરવાનો અવસર મળવો દુર્લભ છે. તે ધર્મને શ્રવણ કરીને જીવ તપ, ક્ષમા અને અહિંસા રૂપ દયાધર્મને અંગીકાર કરે છે.

(૨) માણુસતમ્મિ આયાઓ, જો ધમ્મં સોચ્યા સદહે ।

તવસ્સી વીરિયં લઙ્ઘ સંપુડે નિઙ્ઘુણો રથં ॥

ભાવાર્થ : મનુષ્ય જન્મને પ્રાપ્તિ કરી જે આત્મા, ધર્મને શ્રવણ કરી તેની ઉપર શ્રદ્ધા-રુચિ કરતો થકો, સંયમને વિષે ઉધમ-પરાકમચુક્ત થાય છે તે સંવર અને તપસ્યા દ્વારા કર્મરજનો નાશ કરી હે છે.

(૩) ભોચ્યા માણુસસાએ ભોએ, અપદિકૃવે અહાઉંય ।

પુટ્યં વિસુદ્ધ સંદ્રભે, કેવલં બોહિ બુજિઝા ॥

ભાવાર્થ : આચુષ્ય અનુસાર મનુષ્યભવ સંબંધી અનુપમ ભોગોને ભોગવી પૂર્વભવમાં નિયાણા રહિત વિશુદ્ધ ધર્મની આરાધના કરેલ છે, એવો તે જીવ નિર્મલ બોધિને પ્રાપ્ત કરે છે.

(૪) તત્થ ઠિચ્યા જહાણાં, જકૂખા આઉક્ખાએ ચુચા ।

ઉવેતિ માણુસં જોણિં, સેદસંગેડલિજાયઈ ॥

ભાવાર્થ : તે દેવ ત્યાં દેવલોકમાં પોતપોતાના સ્થાને રહીને આચુષ્યનો ક્ષય થવાથી ત્યાંથી આવીને મનુષ્ય યોનિ (જન્મ)ને પ્રાપ્ત કરે છે. ત્યાં તેને દશ અંગોની પ્રાપ્ત થાય છે.

(૫) સત્ત્વ ભૂયાપભૂયસ્સ, સમ્મં ભૂયાઈ પાસાઓ ।

પિહિયાસત્ત્વસ્સ દંતસ્સ, પાવં કમ્મં ન બંધઈ ॥

ભાવાર્થ : સર્વ પ્રાણીઓને પોતાના આત્મા સમાન સમજવાળા સમ્યક્ પ્રકારે સર્વ જીવોને જોવાવાળા મિથ્યાત્ત્વ આદિ પાંચ આશ્રવને રોકવાવાળા પાંચ ઈંગ્રિયનું દમન કરવાવાળા પાપકર્મનો બંધ કરતા નથી.

(૬) જ્યા ગઈ બહુવિહું સત્ત્વજીવાણ જાણાઈ ।

તચા પુણણાં ચ પાવં ચ, બંધ મુઝણાં ચ જાણાઈ ॥

ભાવાર્થ : જ્યારે આત્મા સર્વ જીવોની અનેક પ્રકારની ગતિને જાણી લે છે ત્યારે પુણ્ય, પાપ બંધ (કર્મ) અને મોક્ષ (નિર્વાણ) તત્ત્વને પણ જાણી લે છે.

(૭) પરછા વિ તે પચાચા, જિપં ગરછંતિ અમરભવણાઈ ।

જેસિં પિઓ તથો સંજમો ચ, ખંતી ચ બંલબેરં ચ ॥

ભાવાર્થ : જેઓને તપ, સંયમ, ક્ષમા અને બ્રહ્મચર્ય પ્રિય છે તેઓ પાછલી વચ્ચમાં પણ ચડતાં પરિણામે દીક્ષા અંગીકાર કરે તો પણ તે શીદ્ધ સ્વર્ગ અથવા મોક્ષને પ્રાપ્ત થાય છે.

(ગ) અર્થ લખો :

(૧) નીરાંશો, (૨) નિગામ સાઈસ્સ, (૩) નિવિંદાએ, (૪) નાહીંઈ, (૫) અમાણુસાસુ, (૬) અપુણાચ્યવં,

(૭) અપદિકૃવે, (૮) આપિયા.

જવાબ (ગ) (૧) નીરાંશો = કર્મજથી મુક્ત (૨) નિગામ સાઈસ્સ = અત્યંત સૂઈ રહેનાર

(૩) નિવિંદાએ = નિર્યેદ થાય વિરકત બને (૪) નાહીંઈ = જાણી શકશે

(૫) અમાણુસાસુ = મુનાચ્ય સિવાયની (૬) અપુણાચ્યવં = હવ દેવલોકમાંથી ચવવું

નથી

(૭) અપદિકૃવે = અનુપમ (૮) આપિયા = પામેલા

(ઘ) માગાદી લખો :

(૧) કીડી (૨) કદાચિત (૩) કર્મોના (૪) કડવા (૫) કામ ભોગો.

જવાબ (ઘ) (૧) કીડી = પિવીલિયા (૨) કદાચિત = આહચ્ય (૩) કર્મોના = કષ્માણો (૪) કડવા = કકુંં

(૫) કામ ભોગો = ભોઅે.

પ્ર. : ૨. ૬૮ બોલના અલ્પ બહુત્વના આધારે જવાબ લખો ।

(ક) નીચેના બોલનો બાસઠીઓ કોઠો બનાવીને માત્ર સંખ્યામાં લખો.

(૧) સૌધર્મના દેવ (૨) રત્નપ્રભાના નારકી (૩) હેમવચના મનુષ્ય (૪) ચાલતી કીડી

(૫) ભવ્ય જીવ (૬) સૂક્ષ્મ જીવ અપર્યાપ્તા (૭) સ્થળચર નપુંસક (૮) અવિરતિ

(૯) નિગોદના જીવ (૧૦) ભવનપતિ દેવી.

જવાબ (ક) નામ જીવના ભેદ ગુણસ્થાન ચોગ ઉપયોગ લેશ્યા

(૧)	સૌધર્મના	દેવ	૨	૪	૧૧	૯	૧
(૨)	રત્નપ્રભાના	નારકી	૩	૪	૧૧	૯	૧
(૩)	હેમવચના	મનુષ્ય	૨	૨	૧૧	૫	૪
(૪)	ચાલતી	કીડી	૧	૧	૨	૩	૩
(૫)	ભવ્ય	જીવ	૧૪	૧૪	૧૫	૧૨	૫
(૬)	સૂક્ષ્મ	જીવ અપર્યાપ્તા	૧	૧	૩	૩	૩
(૭)	સ્થળચર	નપુંસક	૨	૫	૧૩	૯	૫
(૮)	અવિરતિ		૧૪	૪	૧૩	૯	૫
(૯)	નિગોદના	જીવ	૪	૧	૩	૩	૩
(૧૦)	ભવનપતિ	દેવી	૨	૪	૧૧	૯	૪

(ખ) નીચેના બોલનો અલ્પ બહુત્વ લખો :

(૧) ત્રીજા દેવલોકના દેવ, જ્યોતિષી દેવી, શર્કરાપ્રભાના નારકી, સર્વાર્થસિદ્ધના દેવ.

જ. (૧) સર્વથી થોડા સર્વાર્થસિદ્ધના દેવ તેથી ત્રીજા દેવલોકના દેવ અસંખ્યાત ગુણા તેથી શર્કરાપ્રભાના નારકી અસં. ગુણા તેથી જ્યોતિષીદેવ અસં. ગુણા

(૨) સંમૂચીંભ મનુષ્ય, બાદર પૃથ્વીકાયના પર્યાપ્તા, સૂક્ષ્મ નિગોદ પર્યાપ્તા (શરીર), છદ્રસ્થ.

જ. (૨) સર્વથી થોડા સંમૂચીંભ મનુષ્ય તેથી બાદર પૃથ્વીકાય પર્યાપ્તા અસં. ગુણા તેથી સૂક્ષ્મનિગોદ પર્યાપ્તા અસં. ગુણા તેથી છદ્રસ્થ અનંતગુણા.

(૩) સૂક્ષ્મ તેઉકાય પર્યાપ્તા, બાદર તેઉકાય અપર્યાપ્તા, સૂક્ષ્મતેઉકાય અપર્યાપ્તા, સૂક્ષ્મજીવ અપર્યાપ્તા.

જ. (૩) સર્વથી થોડા બાદર તેઉકાય અપર્યાપ્તા તેથી. સૂક્ષ્મ તેઉ. અપર્યાપ્તા અસં. ગુણા તેથી સૂક્ષ્મ તેઉ. પર્યાપ્તા સંખ્યાતગુણા તેથી સૂક્ષ્મ જીવ અપર્યાપ્તા અનંતગુણા.

(૪) સંસારસ્થ જીવ, સિદ્ધ, ભવ્ય, અભવ્ય.

જ. (૪) સર્વથી થોડા અભવ્ય તેથી સિદ્ધ અનંતગુણા તેથી ભવ્ય અનંતગુણા તેથી સંસારસ્થ જીવ વિશેષાધિક

(ગ) નીચેના બોલની સમજણ લખો :

(૧) મનુષ્યાણી (૨) સંમૂચીંભ મનુષ્ય (૩) બાદરઅપકાય પર્યાપ્ત

(૪) નિગોદના જીવ (૫) સર્વ જીવ.

- જવાબ (ગ) (૧)** મનુષ્યાણી : ગર્ભજ મનુષ્યો કરતાં મનુષ્યાણી ૨૭ ગણિને ૨૭ વધારે છે તે જધન્ય સંખ્યાની અપેક્ષાએ સમજવી.
- (૨) સંમૂહિક્ષમ મનુષ્ય : આંગુલ પ્રમાણા ક્ષેત્રના પ્રદેશોની સંખ્યાના બીજા વર્ગ મૂળથી ત્રીજા વર્ગમૂળને ગુણતાં જે પ્રદેશ સંખ્યા થાચ તેટલા પ્રમાણામાં મનુષ્યો હોય છે.
- (૩) બાદર : અપકાચ પર્યાપ્ત - સ્વયંભૂરમણા સમુદ્ર સર્વથી મોટો અકદા રાજુનો હોવાથી.
- (૪) નિગોદના જીવ : અભવ્ય જીવો ઉમેરાંતા તથા ભવ્ય અભવ્ય જીવો ખૂબ મોટો પ્રમાણાં સૂક્ષ્મ અને બાદર નિગોદની જીવની રાશિમાં જ મળે છે બીજે કયાંચ મળતા નથી. બાકીના ક્ષેત્રના બધા જીવો મળીને અસંખ્યાતા લોકાકાશ પ્રદેશોની રાશિ જેટલા જ હોય છે. ચાર સૂક્ષ્મ, ચાર બાદર પ્રત્યેક વનસ્પતિ ત્રસ જીવો, સર્વ જીવોમાંથી બાદ કરવાથી આ સંખ્યા મળે છે.
- (ઘ) માત્ર સંખ્યા લખો :**
- (૧) વાલુ પ્રભામાં લેશ્યા   (૨) સિદ્ધશીલાના જીવમાં ઉપયોગ   (૩) વાયરામાં યોગ
(૪) વનસ્પતિમાં જીવના ભેદ   (૫) પંચૈંદ્રિયમાં ગુણસ્થાનક   (૬) કરોળિયામાં લેશ્યા.
- જવાબ (ઘ) (૧)** ૨ લેશ્યા   (૨) ૩ ઉપયોગ   (૩) પાંચ   (૪) ૪ ભેદ   (૫) ૧૨ ગુણસ્થાનક
(૬) ત્રણ લેશ્યા.
-

પ્ર. : ૩. સામાચિક – પ્રતિકમણા :

- (ક) નીચેના શબ્દો કચા પાઠના છે? શુદ્ધ છે કે અશુદ્ધ? અશુદ્ધ હોય તે સુધારીને લખો.
(૧) દેવીયં   (૨) લેસિયા   (૩) સામાઈએ   (૪) ફાસાકુસંતુ   (૫) અલુદ્ધિઓમિ.
- જવાબ (ક) (૧)** દેવીયં અશુદ્ધ છે. દેવયં શુદ્ધ યોગ છે. સામાચિકના બીજા પાઠમાં
(૨) લેસિયા શુદ્ધ છે. સામાચિકના બીજા પાઠમાં
(૩) સામાઈએ શુદ્ધ છે. પ્રતિકમણાના બીજા પાઠમાં
(૪) ફાસાકુસંતુ શુદ્ધ છે. સામાચિકના સંથારાના પાઠમાં
(૫) અલુકિટિઓમિ અશુદ્ધ છે. અલુલીઠિઓમિ શુદ્ધ છે. પમું શ્રમાગસૂત્ર.

(ખ) માત્ર સંખ્યા લખો :

- (૧) ચારિત્રના અતિચાર   (૨) ઉદ્ગમનના દોષ   (૩) વ્યવહાર સૂત્રના ઉદ્દેશા
(૪) પુષ્કર દ્વીપમાં વિહરમાન તીર્થકર   (૫) કાયાના દોષ   (૬) પાપના પગથિયા
(૭) ઉપાધ્યાયના ગુણ   (૮) અધાતી કર્મ   (૯) વિરાધના   (૧૦) પાપસ્થાનક.

જવાબ : (ખ) (૧) ૭૫   (૨) ૧૯   (૩) ૧૦   (૪) ૮   (૫) ૧૨   (૬) ૪   (૭) ૨૫   (૮) ૪   (૯) ૧૦   (૧૦) ૧૮.

(ગ) જે પાઠમાં નવ કોટિએ પ્રત્યાખ્યાન લેવાના હોય છે એના અતિચાર અર્થસહિત લખો :

- જવાબ :** (ગ) (૧) દીહલોગા સંસપ્પાંઓગે - આ લોકના સાંસારિક સુખની દરછા કરે. મરીને મોટો સબ્રાંત અથવા મંત્રી વેગરે બનું.
(૨) પરલોગા સંસપ્પાંઓગે - પર લોકના સુખની દરછા કરે કે મરીને મોટો મહિદ્ધિક દેવ બનું.
(૩) જીવિયા સંસપ્પાંઓગે - જીવવાની દરછા કરે.
(૪) મરણા સંસપ્પાંઓગે મરણાની દરછા કરે.
(૫) કામભોગા સંસપ્પાંઓગે - મનુષ્ય અથવા દેવ સંબંધી કામભોગો ભોગવવાની દરછા કરે.
-

પ્ર. : ૪. ભક્તામરન અથવા કથા :

ભક્તામરની ગાથા પૂરી કરીને ભાવાર્થ લખો :

- (૧) દીત્થં ..... (૨) બિન્નેલ ..... (૩) ભત્ત ..... (૪) ભત્તા ..... (૫) ભત્તા

- જવાબ : ૪** (૧) દીત્થં ચથા તવ વિભૂતિરભૂજીજનેન્દ્ર ! ધર્મોપદેશત્ત વિદ્યો ન તથા પરસ્ય ।
ચાદ્દ પ્રભા દિનકૃત : પ્રહતાન્દકારા, તાદ્દ કુતો ગ્રહ ગણાસ્ય વિકાશનોડપિ ॥
ભાવાર્થ : હે જિનેશ્વર દેવ ! આ જ પ્રકારે તમારી ધર્મદિશના વખતે અતિશયોની જેવી સમૃદ્ધિ પ્રગટ થઈ હતી તેવી સમૃદ્ધિ બીજા કોઈની ધર્મદિશના પ્રસંગે થયેલી નથી. સૂર્યનો પ્રકાશ જેટલો અંધકારનો નાશ કરે છે તેટલો ઉદ્ય પામેલા વિકસિત ગ્રહોનો સમૃદ્ધ અંધકારનો નાશ કર્યાં કરી શકે ?

- (૨) બિન્નેબ કુમ્ભગલુજુજયલ શોહિતાફત મુક્તાફત પ્રકરભૂષિત ભૂમિભાગ:

બદ્ધક્રમ: કમગતં હરિણાધિપોડપિ, નાકામતિ કમયુગાચલ સંશ્રિતે તે ।

ભાવાર્થ : હરણાના અધિપતિ એવા સિંહ હાથીઓના ગંડસ્થલ બેદીને તેમાંથી પડતાં લોહીથી ખરડાચેલા શૈત મોતીઓના સમૃદ્ધથી પૃથ્વીના કેટલાક ભાગાને વિભૂસિત કર્યો છે તેવો છલાંગ મારવાને તેચાર સિંહ પણ હે ભગવાન ! તમારા ચરણકમલ રૂપી પર્વતનો આશ્રય લેનાર મનુષ્ય પર આકમણ કરતો નથી.

(૩) મતદ્વિપેન્દ્ર મૃગરાજ દાવાનલાહિ, સંગ્રામ વારિદિ મહોદર બન્ધાનોત્થેમું
તસ્યાશું નાશમુપયાતિ ભયં ભિયેવ, ચસ્તાવકં સ્તવમિમં મતિમાનદોતે ॥
ભાવાર્થ : હે ભગવાન! જે બુદ્ધિમાન આપના આ સ્તોત્રનો પાઠ કરે છે તેનો ૧) મદોન્નમત
હાથી ૨) સિંહ ૩) દાવાનળ ૪) સાપ ૫) યુદ્ધ ૬) સમુક્ર ૭) જલોદર રોગ તથા ૮)
બંધનથી ઉત્પન્ન થયેલ ભય પોતેજ ભય પામીને શીધ નાશ પામે છે.

ચાન્દ્રચા

પ્ર. : ૪. વાતાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો. (કોઈ પણ પાંચ)

(૧) સંયમરૂપ શ્રેષ્ઠ યજ્ઞ કોણ કરે છે ?

જવાબ : ૪ (૧) સંપર દ્વારા આશ્રવ રોકનાર, સંયમી જીવનમાં અસંયમની ઈરછા ન કરનાર, કાચાનું
મમત્વ ન રાખે, શરીર સંસ્કારનો ત્વાગ કરે. પવિત્ર હૃદયી હોય વાસના પર વિજય મેળવનાર
અથવા મોક્ષ પ્રાપ્ત કરાવનાર સંયમરૂપ શ્રેષ્ઠ યજ્ઞ કરે છે.

(૨) હરિકેશી મુનિ બેડોળ કેમ થયા ?

જ. (૨) પૂર્વજન્મમાં રૂપમદના કારણે હરિકેશીમુનિ બેડોળ થયા હતા.

(૩) હરિકેશી મુનિ ગોચરી માટે ક્યાં પદ્ધાર્યા ?

જ. (૩) હરિકેશીમુનિ ગોચરી માટે બ્રાહ્મણોનો યજ્ઞ ચાલી રહ્યો હતો ત્યાં ચજામંડપમાં પદ્ધાર્યા.

(૪) ભજાના લગ્ન કોણી સાથે થયા ? શા માટે ?

જ. (૪) ભજાના લગ્ન રૂદ્રેષ્ટ નામના બ્રાહ્મણ સાથે થયાં. બ્રાહ્મણ મુનિનું બીજું રૂપ મનાય છે
માટે એમની સાથે લગ્ન થયાં.

(૫) ભાવરૂપ યજ્ઞની અજિન, જ્યોતિ, કડછી, છાણા, દીંધણ કયા ?

જ. (૫) અજિન તપ, જ્યોતિ શુભકિયાથી ધી હોમવાની કડછી, શરીર કે શરીરના અવયવ,
છાણાં અને કર્મ દીંધણ છે.

(૬) હરિકેશી મુનિનું જળાશય અને શાંતિતીર્થ કર્યું છે ?

જ. (૬) હરિકેશી મુનિનું જળાશય પ્રશસ્ત તેશ્વા પ્રાપ્ત કરાવનાર ધર્મ છે બ્રહ્માર્થ શાંતિતીર્થ છે.

(૭) તિંદુક યક્ષ કોણા શરીરમાં પ્રવેશ્યો ? શા માટે ?

જ. (૭) તિંદુક યક્ષ હરિકેશીમુનિના શરીરમાં પ્રવેશ્યો કારણ કે બ્રાહ્મણો તેમનું અપમાન કરતા
હતા તે એનાથી સહન ન થયું માટે.

(બ) નીચેના વાક્યા સાચા છે કે ખોટા ? ખોટા હોય તે સુધારીને લખો.

(૧) શંખમુનિ દીક્ષાપૂર્વે મથુરાના રાજ હતા.

જવાબ (બ) (૧) સાચું છે.

(૨) ભજા તિંદુક યક્ષ પર થૂંકી.

જ. (૨) ખોટું છે. ભજા મુનિરાજ પર થૂંકી

(૩) હરિકેશી મુનિ પિશાચ હતા.

જ. (૩) ખોટું છે. હરિકેશી મુનિ પિશાચ જેવા શરીરવાળા હતા.

(૪) યોગની કિયાઓ અનિન્દૂંડ છે.

જ. (૪) ખોટું છે. યોગની કિયા ધી હોમવાની કડછી છે.

(૫) હરિકેશી મુનિએ છઠના પારણા માટે રૂદ્રેષ્ટને ત્યાંથી આહાર ગ્રહણ કર્યો.

જ. (૫) ખોટું છે. માસભમણાના પારણો આહાર ગ્રહણ કર્યો.

(૬) મનુષ્યની સુરક્ષા તેના જ્ઞાન અને આચારથી થાય છે.

જ. (૬) સાચું છે.

(ક) નીચેના વાક્યો કોણ કોણે કહે છે ?

(૧) અહોદાન ! શ્રેષ્ઠદાન : દેવોએ દિવ્યદ્વારનિ હરિકેશી મુનિની ગોચરી વખતે કર્યો

(૩) કિતેન્દ્રિય છું. (૪) નક્કી આ મુનિના તપનું બળ છે.

(૫) પાંચ મહાવ્રતધારી જૈન સાધુ છું.

જવાબ (ક) (૧) અહોદાન ! શ્રેષ્ઠદાન : દેવોએ દિવ્યદ્વારનિ હરિકેશી મુનિની ગોચરી વખતે કર્યો

જ. (૨) બાહ્યશુદ્ધ શા માટે ઈરછો છો : હરિકેશી મુનિએ બ્રાહ્મણ કુમારોને કહ્યું

જ. (૩) જિતેન્દ્રિય છું : હરિકેશી મુનિના શરીરમાં પ્રવેશોલા યક્ષે કહ્યું.

જ. (૪) નક્કી આ મુનિના તપનું બળ છે : સોમદાત બ્રાહ્મણ વિચારવા લાગ્યો.

જ. (૫) પાંચ મહાવ્રતધારી જૈન સાધુ છું : હરિકેશી મુનિ કોશાલિક રાજાને કહે છે.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહદ્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતૃશ્રી મહિબહેન મહાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

**સવાલ સાથે
જવાબ પેપર**

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૯ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧૭ • ગુણા : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 17)

પ્ર. : ૧. સામાચિક પ્રતિકમણના આધારે જવાબ લખો :

(ક) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો :

૧) ઉદ્વિદ્યા, ૨) મહિયા ૩) જોગ ૪) લોગ પર્વવાણં

જવાબ : (ક) ૧) ઉદ્વિદ્યા = દ્રાસ્કો પમાડચો હોય. ૨) મહિયા = ભાવ (મન)થી પૂજિત. ૩) જોગ = કાર્યોનો ૪) લોગ પર્વવાણં = લોકમાં દીપક સમાન

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો (ક માંથી કોઈ પણ પાંચ)

(૧) ઉત્કાલિક સૂત્રો કેટલાં ? ક્યા ક્યા ?

જવાબ : (ખ) (૧) ઉત્કાલિક સૂત્રો = એ. ૧) ઉપવાર્ષ સૂત્ર ૨) રાયપસેણીય સૂત્ર ૩) જીવાભિગમ સૂત્ર ૪) પ્રજાપના સૂત્ર ૫) સૂર્યપ્રજાપિત સૂત્ર ૬) દશયૈકાલિક સૂત્ર ૭) નંદી સૂત્ર ૮) અનુયોગ દ્વાર સૂત્ર

(૨) જીવાભિગમ સૂત્રમાં શેનું વર્ણન છે ? આગમ શૈલી કઈ છે ? તેના રચિતા કોણ છે ?

૪. (૨) જીવાભિગમમાં જીવ-અજીવના ભેદ-પ્રભેદ, ઇપી પુરુષ તથા અરૂપી જીવનું વર્ણન છે. આગમ-શૈલી- પ્રતિપત્તિ છે. તેના રચિતા અજ્ઞાત નામાચાર્ય છે.

(૩) ચૂપક અસ્વાધ્યાય સમજાવો.

૪. (૩) ચૂપક આકાશ સંબંધી અસ્વાધ્યાય છે. તે બાલચંદ્રની, શુક્લપક્ષ રાત્રિની પ્રથમ પ્રછરની છે. સૂર્યની સંદ્યાની પ્રભાનું અને ચંદ્રની પ્રભાનું એકીસાથે હોવું એટલે કે મિશ્રણ થવું તે ચૂપક છે. જે દિવસોમાં સંદ્યાની પ્રભા અને ચંદ્રની પ્રભા આવૃત (એકબીજા ઉપર આવે) થઈ જાય છે તે સંદ્યા છેદાવરણ (ચૂપક) છે. કોઈ એકમ, બીજ અને ત્રીજની અથવા કોઈ માત્ર બીજની એક પ્રછરની જ અસજ્જાય માને છે.

(૪) અસજ્જાય એટલે શું ?

૪. (૪) અસજ્જાય એટલે અસ્વાધ્યાય. જે કાળમાં આગમસૂત્રોના પાઠની ૧) વાંચના, ૨) પરિયાળણા કરી શકાય નહિ, પરંતુ ૩) પુરણણા ૪) ધર્મકથા ૫) અનુપેક્ષા કરી શકાય.

(૫) કાઉસર્ગ શા માટે કરવામાં આવે છે ?

૪. (૫) ૧) પાપનું પ્રાયશ્ક્રિત કરવા માટે, ૨) આત્માને વિશેષ શુદ્ધ કરવા માટે ૩) પાપ-કર્મોનો નાશ કરવા માટે (૪) શાલ્યોથી રહિત થવા માટે કાઉસર્ગ કરાવવામાં આવે છે.

(૬) શક્ષસ્તવ અને પ્રણિપાત સૂત્ર એટલે શું ?

૪. (૬) શક્ષસ્તવ = શકેન્દ્ર આદિ ઇન્દ્રો જિનેશ્વર દેવની સ્તુતિ કરે ત્યારે આ પાઠ બોલે છે. માટે તેને શક્ષસ્તવ કરે છે. પ્રણિપાત સૂત્ર - પ્રણિપાત એટલે વિશેષ નમસ્કાર...

(ગ) મન, વચ્ચન અને કાયાનો ત્રીજો દોષ અર્થ સાથે લખો.

જવાબ : (ગ) મનનો ત્રીજો દોષ - લાભાર્થ = ધન આટિના લાભની ભાવના કરવી. વચ્ચનનો ત્રીજો દોષ - સ્વચ્છંદ = રાગ-ક્લેષવર્દ્ધક અને ધર્મ વિરુદ્ધ જેમ તેમ બોલવું અથવા રાગ ઉત્પન્ન થાય તેવા સાંસારિક ગીત-ગાયનાટ ગાવાં. કાયાનો ત્રીજો દોષ - ચલદિષ્ટ = દિષ્ટિને સ્થિર ન રાખે, આમ તેમ જોવું.

પ્ર. : ૨. આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) વંદનનો પ્રતિભાવ ભગવાન ન આપે ત્યારે માણસો કેવું વર્તન કરતા ?

જવાબ: ૨ (૧) કોઈ વંદન કરે તો પણ ભગવાન પોતાના દ્યાનમાં લીન રહેતા અને તેઓ સાથે બોલતા ન હતા. એ જ કારણે કચારેક કોથિત થઈ કોઈ પુણ્યહીન વ્યક્તિ ભગવાનને દંડાથી મારતા અને કેશને ખેંચતા, શરીરને ઈજા પહોંચાડતા.

(૨) આ અધ્યયનનો ઉપસંહાર લખો.

૪. (૨) જ્ઞાનવાન, મહાભારણ (અહિંસક), કાશ્યપગોત્રીય મહર્ષિ ભગવાન મહાવિરે આ રીતે નિયાણારહિત સંયમવિધિનું આચારણ કર્યું હતું તેથી અન્ય મોક્ષમાર્ગીયાઓએ પણ આ વિધિનું આચારણ કરવું જોઈએ એમ ભગવાને કહ્યું છે.

(૩) ભગવાનની દીક્ષા તિથિ લખો. આચારાંગ સૂત્રના અધ્યયન દનું નામ લખો.

૪. (૩) હેમંત અતુમાં કારતક વદ દશમ (શાસ્ત્રીય માગશર વદ દશમ) ઉપધાન શ્રુત.

પ્ર. : ૩. ઢાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (ઇમાંથી કોઈ પણ પાંચ)

(૧) અર્ધમ પ્રતિમા અને ધર્મ પ્રતિમાથી આત્માને શું લાભ થાય ?

જવાબ: ૩ (૧) અર્ધમ પ્રતિમા એક છે, જેનાથી આત્મા પરિકલેશ (દુખ)ને પામે છે.
ધર્મ પ્રતિમા એક છે, જેનાથી આત્મા પુષ્ટ થાય છે.

(૨) ગર્ભવ્યુત્કંતિ એટલે શું ? તે ક્યા જીવોમાં હોય છે ?

૪. (૨) માતાના ગર્ભથી જન્મ થાય તે ગર્ભવ્યુત્કંતિ તે સંઝી મનુ. અને સંઝી તિ. પંચમાં હોય.

(૩) કેવલી આરાધના કેટલા પ્રકારની છે ? કઈ કઈ ?

૪. (૩) કેવલી આરાધના બે પ્રકારની ૧) અંતક્ષિયા ૩૫ ૨) કલ્પ વિમાનોમાં ઉત્પન્ન થવાવાળાની.
(૪) પ્રત્યાખ્યાનના પ્રકાર લખો.

૪. (૪) પ્રત્યાખ્યાનના બે પ્રકાર : ૧) કેટલાક લોકો મનથી પ્રત્યાખ્યાન (અશુભ કાર્યોનો ત્યાગ)
કરે છે. ૨) કેટલાક લોકો વચનથી પ્રત્યાખ્યાન કરે છે.

અથવા ૧) કેટલાક લોકો લાંબા કાળ (જાવજીવ)ના પત્યાખ્યાનથી કરે છે.

૨) કેટલાક લોકો અલ્પ કાળન પત્યાખ્યાન કરે છે.

(૫) જંબૂદ્ધીપના મેરુપર્વતની ઉત્તર દક્ષિણમાં ક્યા કુરુ આવેલા છે ? તેમાં ક્યા વૃક્ષ છે ?

૪. (૫) જંબૂદ્ધીપના મેરુપર્વતની ઉત્તર-દક્ષિણમાં બે કુરુ કહ્યા છે. ૧) ઉત્તરમાં ઉત્તર ગુરુ -
તેમાં સુદર્શન જંબૂ નામે અતિવિશાળ મહાવૃક્ષ છે. ૨) દક્ષિણમાં દેવકુરુ,
તેમાં કૂળ શાલ્મલી અતિવિશાળ મહાવૃક્ષ છે. તે બંને વૃક્ષો પ્રમાણા આદિ દર્ઘિઓ સમાન છે.

(૬) કર્મના પ્રકાર લખો.

૪. (૬) કર્મ બે પ્રકારના છે : ૧) પ્રદેશ કર્મ ! કર્મ પરમાણુની સંખ્યા પરિમાણ -
જે કર્મો માત્ર પ્રદેશથી વેદાય, ફળનું વેદન ન થાય તે. ૨) અનુભાગ કર્મ :
કર્મની ફળ આપવાની શક્તિ. જે કર્મોનો અવશ્ય વિપાકોદ્ય થાય તે, જે કર્મો
પોતાના ફળનો અનુભવ કરાવે તે.

પ્રેણ : ૪. ઝાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) રક્ષિકાએ પાંચ દાણાનું શું કર્યું ?

જવાબ: ૪ (૧) રક્ષિકાએ પાંચ દાણાને શુદ્ધ વસ્ત્રમાં બાંદ્યા. બાંદીને રતનોની ડબ્બીમાં મૂકીને
ઓશિકાની નીચે મુકીને સવારે, બપોરે અને સાંજે આ ત્રણે સંદ્યા સમયે તેની
સંભાળ લેતી હતી.

(૨) ઉજિઝકા જેવા સાધુ-સાધ્વીની સંસારમાં કેવી દશા થાય છે ?

૪. (૨) ઉજિઝકા જેવા સાધુ-સાધ્વી દીક્ષા લઈને પાંચ દાણાની સમાન પાંચ મહાપ્રતોનો
પરિત્યાગ કરે છે. તે આ ભવમાં ધર્માં શ્રમણો, શ્રમણીઓ, શ્રાવકો, શ્રાવિકાઓ
જ્ઞારા હિલનીય, નિંદનીય બને છે. અનંત સંસારમાં પરિબ્રમણ કરે છે.

(૩) અધ્યયન - જનું નામ લખો અને ચંદ્રનું અધ્યયન કેટલામું છે ?

૪. (૩) અદ્યયન - જ રોહિણી જ્ઞાત, ચંદ્રનું અદ્યયન-૧૦મું છે.

(૪) ધન્ય સાર્થવાહના કેટલા પુત્ર હતા ? તેમના નામ લખો.

૪. (૪) ચાર પુત્રો હતા. (૧) ધનપાલ (૨) ધનદેવ (૩) ધનગોપ (૪) ધનરક્ષિત
(૫) ધન્ય સાર્થવાહની પત્નીનું નામ લખો. તે કેવી હતી ?

૪. (૫) ભર્દ્રા તે પાંચ ઈનિદ્ર્યો અને શારીરના પરિપૂર્ણ અવયવોવાળી હતી તથા સુંદર રૂપવાળી
હતી. (૬) ભગવાન મહાવીર કઈ નગરીના ક્યા ઉદ્ઘાનમાં પદ્ધાર્યો ? ગૌતમ સ્વામીએ ભગવાન
મહાવીરને શું પ્રશ્ન કર્યો ?

૪. (૬) ભગવાન મહાવીર રાજગૃહ નગરીના ગુણશીલ ઉદ્ઘાનમાં પદ્ધાર્યો. પ્રેણ - હે ભગવાન !
જીવ ક્યા કારણે વૃદ્ધિને પામે છે અને ક્યા કારણે હાનિને પામે છે ?

પ્ર. : ૫. (ક) ઉપાસક દશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) આનંદ શ્રાવકની દાળ, શાક, ધી અને વહીણની ભર્યાદા લખો.

જવાબ: ૫ (૧) શાક બથવાની ભાજ, સૂપા, પાલક, ભીંડો અને દૂધી સિવાયના શાકનો ત્યાગ.

દાળની ભર્યાદા : ચાણાના સૂપ, મગના સૂપ અને અકદના સૂપ સિવાય બાકીની
બધી દાળનો ત્યાગ. શરદ અતુના ગાયના સારભૂત સિવાય બાકીના ધીનો ત્યાગ.

વહાણની દેશાન્તરમાં મોકલવા (ચાત્રા માટે યોગ્ય ચાર વહાણો તથા માલ લાવવા-
લઈ જવા માટે ચાર વહાણો સિવાય બાકીના વહાણોના પરચયક્ખાણ.)

(૨) ભગવાનનો ધર્મ ઉપદેશ સાંભળી આનંદ શ્રાવક શું બોલ્યા ?

૪. (૨) ભગવાનનો ધર્મઉપદેશ સાંભળી, અવધારી પ્રસન્ન થઈ આનંદ શ્રાવક બોલ્યા:

“હે ભગવાન ! નિર્ગ્રથ પ્રવચન પર હું શ્રદ્ધા, પ્રતીતિ, રુચિ કરું છું. ભગવાન !

તમે કહો છો તેમ જ છે, તે જ સત્ય છે મને ઈષ્ટ છે, મને સ્વીકાર્ય છે, ઈચ્છિત અને પ્રતીદ્યુતિ છે. હે ભગવાન ! જેમ આપની પાસે ઘણા રાજ વગેરે મુંડિત થઈ ગૃહવાસથી નીકળી મુનિ થયા તેવી રીતે હું દીક્ષા લેવા સમર્થ નથી. હુંતો આપની પાસે પાંચ અણુષ્ઠત, ૩ ગુણવ્યત, ૪ શિક્ષાવ્યત એમ બાર પ્રકારના પ્રતરૂપ ગૃહસ્થધર્મ સ્વીકાર કરીશ.

(૩) ઈન્દ્રભૂતિ અણગાર કેવા હતા ?

૪. (૩) શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સ્વામીના જ્યેષ્ઠ અંતેવાસી શિષ્ય ગૌતમ ગોત્રીય, ઉ

હાથ અવગાહનાવાળા સમયતુદ્વારા સંસ્થાનવાળા, વજાત્રાષભનારાચ સંદ્યાણી સુવર્ણાની કસોટી પર ઘસેલા સુવર્ણાની રેખા જેવા ગોરવ વર્ણવાળા, કઠોર તપવાળા, તેજસ્વી તપવાળા, ઉદાર, અખંડ બ્રહ્માર્થના ધારક, શરીરના મભત્વનો ત્વાગ કરનાર, પોતાની વિપુલ તેજોલેશયાને સંક્ષિપ્ત કરી રાખનાર, નિરંતર છઙ્ગના પારણે છઙ્ગના તપસ્વી, સંયમ અને તપ દ્વારા આત્માને ભાવિત કરી વિચરતા હતા.

(૫) અંતગડ દશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) કોણિક રાજની સરખામણી કોણી કોણી સાથે થઈ છે ? ફક્ત નામ લખો.

(૨) શબ્દનો અર્થ સમજાવો : ૧) કોણુંબિક ૨) તલવાર ૩) ઈલ્ય

(૩) ગુણરત્ન સંવત્સર તપના દિવસો કેટલા ? તેમાં તપના અને પારણાના દિવસ કેટલા ?

જવાબ (૫) (૧) મેરુપર્વત, મહાહિમવાન પર્વત, મહામલય પર્વત.

૪. (૨) કોણુંબિક : કુંદુંબના સ્વામી, ૨) તલવર = રાજના કૃપાપાત્ર = ઊંચી પદવી મેળવેલ
૩) ઈલ્ય = અંબાડી સહિતના હાથીના જેટલો સોનાનો ઢગલો ઢાંકી હે તેવા.

પ્ર. : ૬. અનુતરોવવાઈ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) આંકડાણાં લખો : જલિકુમારનો શ્રમણ પર્યાય. ૨) જલિદેવનું આયુષ્ય

૩) જલિકુમારની કણાઓનું અધ્યયન ૪) અનુતરોવવાઈ સૂત્રના વર્ગ

જવાબ: ૬ (૧) ૧૯ વર્ષ ૨) ૩૨ સાગરોપમ ૩) ૭૨ કણા, ૪) ૩ વર્ગ

(૨) અનુતરોવવાઈના પ્રથમ વર્ગના ૧૦ અધ્યયનમાંથી છેલ્લા ૪ અધ્યયનના નામ લખો.

૪. (૨) લષ્ટરંતકુમાર, વેહલકુમાર, વેહાયસકુમાર, અભયકુમાર

(૩) જલિકુમાર દેવ તર્ફે ક્યા વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયા ? ત્યાં તેમની સ્થિતિ કેટલી છે ?

૪. (૩) વિજય નામના અનુતર વિમાનમાં. ૩૨ સાગરોપમ.

પ્ર. : ૭. દશ વૈકાલિક સૂત્રના આધારે કરી પૂર્ણ કરો અને ભાવાર્થ લખો (શબ્દ નહીં) -

કોઈ પણ પાંચ લખો :

૧) એમેએ ..... ર્થા. ૨) પક્ખબેણ ..... અગંધણો.

૩) ખવિતા ..... પરિનિવ્યુદા ૪) ઉંડ ..... ઉદાહુ

૫) ઠિઠણ ..... નાણી. ૬) મહુગારસમા ..... સાહુણો

જવાબ: ૭ (૧) એમેએ સમણો મુતા, જે લોએ સંતિ સાહુણો ।

વિહંગમા વ પુર્ખેસુ, દાણાભતોસણો રથા ॥૩॥

તે જ પ્રકારે લોકમાં જે મુક્ત શ્રમણો સાધુ છે, તે દાતા પાસેથી એષાિિક

૪૨ દેખાહિત આહર-પાણી શોધવામાં રત (લીન) રહે છે, જેમ ભમ્રો પુષોના સ્વભાવાં રસ રહે છે

(૨) પક્ખબેણ જલિયં જોઈં, ધૂમકેતુ દુરાસયં ॥

નેચાંતિ વંતયં ભોચું, કુલે જાયા અંગધણો ॥૫॥

‘અંગધન કુળમાં ઉત્પન્ન થયેલા સર્પો, દુસહય, અતિ પ્રજ્વલિત અને જેમાંથી

દુમાડાના ગોટેગોટા નીકળી રહ્યા છે તેવી પ્રચંડ અનિનમાં પડવું પસંદ કરે છે,
પણ વમેલા વિષને ફરીથી પીવા ઈચ્છિતા નથી.

- (૩) ખવિતા પુષ્પકમ્માઈ,, સંજમેણ તવેણાથ
સિદ્ધિ મગ્ગમણુષપત્તા, તાઈણો પરિનિવ્યડા ॥૫॥ તિબેમિ ॥
સંયમ અને તપ છારા પૂર્વસંચિત સર્વ કમોનો ક્ષય કરીને, સમ્યગ્દર્શન છારા
મોક્ષમાર્ગ પ્રાપ્ત કરીને, છ'કાયના જીવોના રક્ષક બનીને નિર્વાણને (મોક્ષને) પામે
છે. શ્રી સુધર્માસ્ત્વામી પોતાના શિષ્ય જંબૂસ્ત્વામીને કહે છે કે: હે આયુષ્યમાન જંબૂ!
જેવું મેં ભગવાન મહાવીરસ્ત્વામી પાસે સાંભળ્યું છે, તેવું જ હું તમને કહું છું."
- (૪) ઉંહું અહે યં તિરિયં દિસાસુ, તસાય જે થાવર જેય પાણા ।
સે હિચચાણિચ્ચેહિ સમિક્ષાપણે, દીવે વ ધમ્મં સમિય ઉદાહુ ॥૪॥
પ્રજ્ઞાવંત ભગવાન મહાવીરે ઉપર, નીચે તથા તિરણી દિશામાં રહેલા ત્રસ તથા
સ્થાવર પ્રાણીઓને દ્રવ્યથી નિત્ય અને પર્યાયથી અનિત્ય જાણીને, પદાર્થોને
પ્રકાશિત કરનાર સમ્યગ્ ધર્મનું કથન કરેલ હતું.
- (૫) નિદીણ સેઠા લવ સતમા વા, સભા સુહભા વ સભાણ સેટઠ ।
નિવ્યાણ સેટઠા જહ સપ્વયધમ્મા, ન નાયપુતા પરમાત્મિ નાણી ॥૨૪॥
લાંબી અને શુભ સ્થિતિવાળા દેવોમાં લવ સપ્તમ દેવો (પાંચ અનુતરવાસી દેવો),
સભાઓમાં સૌધર્મ સભા અને સર્વ ધર્મોમાં જેમ નિર્વાણ-મોક્ષમાર્ગ શ્રેષ્ઠ છે,
તેમ જ્ઞાતપુત્ર મહાવીરથી પરમશ્રેષ્ઠ જ્ઞાની બીજા કોઈ નથી.
- (૬) મહુગાર સમા બુદ્ધા, જે ભવંતિ અહિસ્સિયા
નાણાપિંડરથા દંતા, તેણ વુચ્યંતિ સાહુણો ॥ તિ બેમિ ॥
ભાવાર્થ : જ્ઞાની પુરુષો મધુકર-ભમરા જેવા અનિશ્ચિત હોય છે. જુદા જુદા ઘરેમાંથી
થોડો આહાર લેવામાં રત રહે છે. જે પોતાની ઈન્દ્રિયો અને મનનું દમન કરે છે
તે જ સાધુ કહેવાય છે. શ્રી સુધર્માસ્ત્વામી જંબૂસ્ત્વામીને કહે છે,
હે આયુષ્યમાન જંબૂ .....
-

પ્ર. : ૮. ભગવતી સૂત્રના આધારે ઉત્તર આપો :

(૧) ગ્રહના દેવનું અને વિજયના દેવનું સુખ કોણ ઉત્તલંઘી જાય ?

જવાબ: ૮ (૧) ગ્રહના દેવ = ૪ માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાથી.

વિજયના દેવ = ૧૨ માસ નિર્મળ સંયમ પાળવાથી

(૨) શ્રમણ નિર્ગથના સુખની તુલ્યતા બતાવવાનું કારણ શું ?

૪. (૨) શ્રમણ નિર્ગથ (સાધુ)ના સુખ એ મોહનીય કર્મના વિજયથી પ્રાપ્ત થતાં આત્મિક
સુખ છે. ભૌતિક સુખોની સાથે આ સુખોની કોઈ તુલના થઈ શકતી નથી,
છતાં પણ શ્રમણ નિર્ગથનાં સુખોની અનુતારતા, અનુપમતા અને અણામોલતા માટે
જિનેશ્વર ભગવંતે ભાવ બતાવ્યા છે.

(૩) ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થતો જીવ સશરીરી ઉત્પન્ન થાય છે કે અશરીરી ઉત્પન્ન થાય છે ?

૪. (૩) ઓદારિક, ધૈક્ય અને આહારક આ ત્રણ શરીરની અપેક્ષા શરીરરહિત ઉત્પન્ન થાય છે
કારણ કે આ ત્રણો શરીર જીવ ઉત્પન્ન થયા પછી ઉત્પન્ન થાય છે. તેજસ શરીર અને
કાર્મણા શરીરની અપેક્ષા શરીર સહિત ઉત્પન્ન થાય છે કારણ કે આ બંને શરીર પરભવમાં
જીવની સાથે રહે છે અને તેમનો જીવની સાથે અનાદિથી સંબંધ છે.

(૪) ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થતો જીવ ઈન્દ્રિયસહિત ઉત્પન્ન થાય છે કે ઈન્દ્રિયરહિત ઉત્પન્ન થાય છે ?

૪. (૪) દ્રવ્યેનિન્દ્રિય કાન, આંખ, નાક, જીવ અને સ્પર્શ ઈન્દ્રિયોની અપેક્ષા ઈન્દ્રિયરહિત ઉત્પન્ન
થાય છે કારણ કે દ્રવ્યથી ઈન્દ્રિયો શરીર સાથે સંબંધ રાખે છે અને ભવેનિન્દ્રિયોની અપેક્ષા
ઈન્દ્રિયો સહિત ઉત્પન્ન થાય છે.

(૫) ગર્ભનો જીવ સર્વપ્રથમ ક્ષો આહાર લે છે ? ગર્ભમાં જીવ કેવી રીતે રહે છે ?

૪. (૫) માતાના લોહી અને પિતાના વીર્યનો સર્વ પ્રથમ આહાર લે છે. પછી માતા જેવો
આહાર કરે છે તેનો એક દેશ (ભાગ) આહાર ગર્ભમાં રહેલો જીવ પણ કરે છે.
કારણ કે માતાની નાડીનો ગર્ભસ્થ જીવની સાથે સંબંધ છે. ગર્ભમાં જીવ
સમચિત પણ રહે છે. પસવાડેથી પણ રહે છે અને અધોમૂખથી પણ રહે છે.

(૬) ગર્ભમાં મૃત્યુ પામેલ જીવ શું નરકમાં ઉત્પન્ન થઈ શકે છે ?

૪. (૬) કોઈ જીવ નરકમાં ઉત્પન્ન થાય છે, કોઈ નથી થતા.

પ્ર. : ૬. પણવણા સૂત્રના અધારો ઉત્તર આપો :

(૧) શ્વાસોચ્છ્વાસ કાળ લખો : ૧) સુભક્રે ૨) મહાશુક્ર ૩) નક્ષત્રેવ ૪) વિજયંત વિમાન

જવાબ : ૬

	જધન્ય	ઉત્કૃષ્ટ કાળ
૧)	સુભક્રે	૨૩ પક્ષે
૨)	મહાશુક્ર	૧૪ પક્ષે
૩)	નક્ષત્ર દેવ	પ્રત્યેક મુહૂર્ત
૪)	વિજયંત વિમાન	૩૧ પક્ષે

(૨) જધન્ય ૩૦૦ દિવસે શાસ કોણ લે છે ? ઉત્કૃષ્ટ ૪૮૫ દિવસે શાસ કોણ લે છે ?

૪. (૨) જધન્ય ૩૦૦ દિવસે - ૧૧મું દેવલોકના દેવ.

ઉત્કૃષ્ટ ૪૮૫ દિવસે - પાંચમા અનુતારના દેવ.

(૩) ખાલી જગ્યા પૂરો :

જવાબ સાથે અ) સંજાનું અસ્તિત્વ ... છિંડા ગુણસ્થાન સુધી હોય છે.

બ) ૨૪ દંડકમાં દર્શા-દર્શા સંજા હોય છે.

ક) વેદ મોહ કર્મના ઉદ્યથી મૈથુન સંજા ઉપલે.

દ) શૂન્યચિત્તે વિલાપ કરે તે ઓધ સંજા.

(૪) કાળ વેદના અને નિદા વેદના કેટલા દંડકમાં હોય ?

૪. (૪) કાળ વેદના - ૨૪ દંડકમાં

નિદા વેદના - ૧૬ દંડક સંજીના

પ્રશ્ન : ૧૦. આગમ પરંપરાના આધારે જવાબ આપો :

(૧) મથુરા વાચના લખો.

૪. (૧) મથુરા સંમેલન (મથુરા વાચના) - વીર નિર્વાણ ૮૨૭ થી ૮૪૦ વર્ષ
પૂ. સ્કંદિલાચાર્યના નેતૃત્વમાં સંમેલન થયું

(૨) નવમા, અગિયારમા અને તેરમા પૂર્વનું નામ અને વિષય લખો.

૪. (૨) નવમા પૂર્વ - પ્રત્યાખ્યાન પ્રવાહ પૂર્વ - પ્રત્યાખ્યાનનું પ્રતિપાદન
૧૧મા પૂર્વ - અવંદ્ય પૂર્વ - શુભાશુભ ફળનું વર્ણન
૧૩મા પૂર્વ - કિયા વિશાલ પર્વ - કિયાનું વ્યાખ્યાન, વિવેચન

(૩) ભગવતી સૂત્રની ટીકામાં ક્યો વૈજ્ઞાનિક સિદ્ધાંત સમાયેલો છે ?

૪. (૩) વૈજ્ઞાનિક સિદ્ધાંત : પદ્થરમાં ગુરતા હોવાથી નીચે પડે છે. ધુમાડામાં લઘુતા હોવાથી તિરણી જાય છે.
ઉંચે જાય છે. વાયુમાં ગુરુતા-લઘુતા બંને હોવાથી તિરણી જાય છે.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહત્ મુંબઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંઘ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબાહેન મણાશી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ગુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૯ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧૮ • ગુણ : ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 18)

પ્ર. : ૧. સામાચિક પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લખો :

(ક) સાતમા વ્રતમાં રહેલ ૨૬ મર્યાદામાંની પહેલી પાંચ મર્યાદા મૂળ પાઠ સહિત લખો.

જવાબ : (ક) ૧) ઉલ્લિખિત વિહિં = અંગુછા, ટ્રવાલ વગેરેની જાત અને સંખ્યાની મર્યાદા.

૨) દંતણ વિહિં = દાતણાની જાત અને મર્યાદા.

૩) ફલ વિહિં = વૃક્ષના ફળની જાત અને સંખ્યાની મર્યાદા.

૪) અબંગણ વિહિં = મર્દન કરવા યોગ્ય તેલની જાત અને તેના પ્રમાણાની મર્યાદા.

૫) ઉવ્વઙ્ગણ વિહિં = પીઠી વગેરે શરીરે ચોળવાની વસ્તુની જાત અને તેની મર્યાદા.

(ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(૧) આકૃષ્ણ હૃષા નિમિત્તે હૃષાવાના પરચ્છખાણ એટલે શું ? તેના પરચ્છખાણ કોણ કરે છે ?

જવાબ : (ખ) (૧) કષાય, નિર્દ્યતાપૂર્વ પ્રાણરહિત કરવા, મારવાની ઈરછાએ મારવું, તેને આકૃષ્ણિથી મારવું કહેવાય છે, તેના પરચ્છખાણ શ્રાવક કરે છે.

(૨) દંડ કેને કહે છે ? અનર્થ દંડ એટલે શું ?

૪. (૨) મન, વચન, કાચાની અશુભ પ્રવૃત્તિ કે જેનાથી આત્મા દંડાય તેને દંડ કહે છે.

જે કાર્ય પોતાના કે પરિવારના કોઈ હિતનું ન હોય, જેનું કોઈ પ્રયોજન ન હોય અને જેના કારણે વ્યર્થ આત્મા પાપોથી દંડિત થાય, તેને અનર્થદંડ કહે છે.

(૩) ઓષ્ઠ અને લેખજમાં શો ફેર છે ?

૪. (૩) સૂંઠ, હળદર, આંબળો, હરકે, લવિંગ વગેરે અનેક દ્રવ્યવાળી વસ્તુઓ ‘ઓષ્ઠ’ કહેવાય છે.
હિંગાષ્ટક ચૂર્ણ, ત્રિફળા વગેરે અનેક દ્રવ્યવાળી વસ્તુઓ ‘લેખજ’ કહેવાય છે.

(૪) ‘ચરિતાચરિત’નો અર્થ શો ?

૪. (૪) પાપોનો સર્વથા ત્વાગ કરવો, તેને ચારિત્ર કહે છે, પરંતુ શ્રાવક મિથ્યાત્વનો સંપૂર્ણપણે અને બાકીના પાપોનો આંશિક (શક્તિ પ્રમાણે) ત્વાગ કરે, તેથી શ્રાવકના પ્રતોને ‘ચરિતાચરિતો’ કહે છે.

(ગ) નીચેના શબ્દો શુદ્ધ છે કે અશુદ્ધ ? અશુદ્ધ હોય તો શુદ્ધ કરીને લખો :

૧) ઈતરીય પરિઆહિયાગમણે. ૨) આણવણપ્પાંદો. ૩) પાઢીયારુ. ૪) વઈકતો.

જ. (ગ) (૧) ઈતરીય પરિગાહિયાગમણે ૨) આણવણપ્પાંદો ૩) પાઢીયારુ ૪) વઈકતો

પ્ર. : ૨. આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) ભગવાન શરીરનિર્વાહ માટે શેનો આહાર કરતા હતા ?

જ. ૩ (૧) લૂખા-સૂકા ભાત, બોરનો ભૂક્કો, અડણના બાકુળાનો નીરસ આહાર કરતા હતા.

(૨) ભગવાન કયા દોષો રહિત આહારની ગવેષણા કરતા હતા ?

જ. (૨) ભગવાન ગામ કે નગરમાં જઈ બીજા માટે બનેલા આહારની ગવેષણા કરતા હતા, એટલે કે તેઓ ઉદ્ગમના દોષો, ઉત્પાદનના દોષો અને એષણાના દોષોથી રહિત આહારની ગવેષણા કરતા હતા.

(૩) ભગવાન જુલાખ, વમન આદિ શારીરસંસ્કાર કરતા ન હતા, શા માટે ?

જ. (૩) ભગવાન જાણતા હતા કે આ ઓદારિક શારીર અશુચિમય છે, તેની કોઈ પણ ઉપયોગી શુદ્ધિ થઈ શકતી નથી, તેથી તેવું જાણીને શારીરસંસ્કાર કરતા ન હતા.

પ્ર. : ૩. જ્ઞાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) ક્યા ત્રણ પ્રકારે સંપૂર્ણ પૃથ્વી ચલિત થાય છે ?
- જ. (૧) રટનપ્રભા પૃથ્વીના અધોભાગમાં ઘનવાત કુભિત થવાથી જો ઘનવાત કુભિત થઈ ઘનોદધિને કુભિત (કંપિત) કરે, ત્યારે કંપિત થતાં તે ઘનોદધિ સંપૂર્ણ પૃથ્વીને ચલિત કરે છે તેથી. (૨) મહાત્માબિસંપન્ન ચાવત્ મહાશક્તિશાળી, મહાસુખી 'મહોરગ' (વ્યંતર જાતિના) દેવ તથારૂપના શ્રમણ-મારણને પોતાની ઋઙ્કિર્ણ, ધૂતિ, ચશ, બળ, વીર્ય, પુરુષાકાર પરાક્રમ બતાવે ત્યારે. (૩) દેવો અને અસુરોની પરસ્પર સંત્રામ થવાથી.
- (૨) અદ્ય આયુષ્ય કર્મ બાંધવાના ત્રણ કારણો ક્યા ?
- જ. (૨) ૧) હિંસા કરે, ૨) જૂં બોલે, (૩) તથારૂપના શ્રમણ-મારણને (પૂર્ણ અહિંસક શ્રમણને) અપ્રાસુક, અનેષણીય, અશાન, પાન, ખાદિમ, સ્વાદિય રૂપ આણારનું દાન આપે.
- (૩) દેવ ક્યા ત્રણ સ્થાનની ઠંઢા કરે છે ?
- જ. (૩) ૧) મનુષ્યભવ, ૨) આર્થક્ષેત્રમાં જન્મ, ૩) શ્રેષ્ઠ (ઉત્તમ) કુળની પ્રાપ્તિ.
- (૪) ત્રસ જીવ અને સ્થાવર જીવના કેટલા પ્રકાર છે ?
- જ. (૪) ત્રસ જીવ ત્રણ પ્રકારનાઃ ૧) તેજસ્કાયિ, ૨) વાયુકાયિક, ૩) ઉદાર (સ્થૂલ) - ત્રસપ્રાણી. સ્થાવર જીવ ત્રણ પ્રકારનાઃ ૧) પૃથ્વીકાયિક, ૨) અપકાયિક, ૩) વનસ્પતિકાયિક.
- (૫) પુરુષાલના પ્રકાર કેટલા ? તેના નામ લખો.
- જ. (૫) પુરુષાલના ત્રણ પ્રકાર : ૧) પ્રયોગ પરિણિત ૨) મિશ્ર પરિણિત ૩) વિસ્ત્રસા પરિણિત.
-

પ્ર. : ૪. જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) સુધર્માસ્વામીએ 'સંધાર' અધ્યયનનો ઉપસંહાર કરતા જંબૂસ્વામીને શું કહ્યું ?
- જ. (૧) હે જંબૂ સ્વામી! આ પ્રમાણે આપણો સાધુ-સાધી, આચાર્ય, ઉપાદ્યાયની પાસે મુંડિત થઈ ગૃહિત્યાગ કરીને સાધુત્વની દીક્ષા અંગીકાર કરીને વિપુલ ધન, મહિા, મોતી, સોનું અને રટનો આદિ વિપુલ યૈભવમાં લુબ્ધ થઈએ તો વિજયચોર જેવી દશા થાય છે.
- (૨) ધન્ય સાર્થવાહના પુત્રનું નામ દેવદત્ત કેમ રાખવામાં આવ્યું ?
- જ. (૨) ભક્તા સાર્થવાહીને આ પુત્ર ધણી નાગ પ્રતિમાઓ અને યૈશ્વરમણ પ્રતિમાઓની માનતા કરવાથી થયેલ હોવાથી તેનું ગુણનિષ્પત્તન નામ દેવદત્ત રાખવામાં આવ્યું.
- (૩) ધન્ય સાર્થવાહને કોનો ધર્મ ઉપદેશ સાંભળીને દીક્ષા લેવાના ભાવ થયા ? ધર્મ ઉપદેશ સાંભળી શું બોલ્યા અને ત્યાર પછી તેમણે શું કહ્યું ?
- જ. (૩) ધર્મધોષ આચાર્યનો ધર્મનો ઉપદેશ સાંભળીને દીક્ષા લેવાના ભાવ થયા. તે બોલ્યા : હે ભગવાન ! હું નિર્ગાથ પ્રવચન પર શ્રદ્ધા કરું છું, પ્રતીતિ કરું છું, પાલન કરવા ઉધ્યમવંત થયો છું' ચાવત્ તેમણે દીક્ષા લીધી. ધણાં વર્ષ સુધી શ્રમણધર્મનું પાલન કર્યું. અંત સમયે ભોજનના પ્રખ્યાખ્યાન કરીને એક માસની સંતખના કરીને સાઠ ભક્ત અનશન કરીને કાળના સમયે કાળ કરી સૌધર્મ દેવલોકમાં ૪ પત્યની સ્થિતિવાળા દેવ થયા.
- (૪) સાધુ-સાધી દીક્ષા લઈને આહાર શા માટે કરે છે ?
- જ. (૪) 'આ શારીર જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રને વહન કરવા માટેનું સાધન છે' તેમ વિચારી આહાર કરે છે. તે સ્કિવાય તેમણું બીજું કોઈ પ્રયોજન હોતું નથી.
- (૫) જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રના ૧૨મા અધ્યયનનું નામ શું ? તેનો ઉપસંહાર લખો. તે અધ્યયનનું નામ લખો.
- જ. (૫) જેમનું મન મિથ્યાત્વથી મૂઢ બનેલ છે, જેઓ પાપકાર્યમાં ભાગલા છે, ગુણારહિત છે, એવાં પ્રાણીઓ પણ ખાઈના પાણીની જેમ ઉત્તમ સંયોગોથી, ઉત્તમ ગુરુની કૃપાથી ગુણ થઈ જાય છે, માટે જિનઆજાપાલક ગુરુ ભગવંતોનો વધુ નેવધુ સત્સંગ કરવા પ્રયત્ન કરવો. તે અધ્યયનનું નામ ઉદ્ધક-જ્ઞાન છે.
-

પ્રેણ : ૫ (ક) ઉપાસક દશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) ભગવાન મહાવીર સ્વામીએ સાધુ-સાધ્વીને બોલાવીને શું કહ્યું ?

જ. (૧) ૧) હે આર્યો, ગૃહસ્થ અવસ્થામાં રહીને શ્રાવકદર્મનું પાલન કરતાં હોય ત્યારે તેમાં જ્યારે દેવ, માનવ કે તિર્યચ સંબંધ ઉપસર્ગોને શ્રમણોપાસક સમ્યક્ પ્રકારે સહન કરે છે અને ધર્મથી વિચલિત થતા નથી, તો સાધુ-સાધ્વીઓની સહનશીલતા તો કેવી હોય ? તેઓ તો અષ્ટપ્રવચનમાતાથી લઈ દ્વારાદશાંગીરૂપ ગાણિપિટક, શ્રુતજ્ઞાનના ધારક હોય છે. તેથી તેમને તો દેવ, મનુષ્ય કે તિર્યચ સંબંધી ઉપસર્ગોને સમ્યક્ પ્રકારે સહન કરવા જ જોઈએ.”

(૨) હાથીરૂપ દેવ કેવો હતો ?

જ. (૨) તેના સાત અંગ (૪ પગ, સૂંઘ, પૂંછડી અને લિંગ) જમીનને સ્પર્શતા હતા, આમ તે સાત અંગધારી હતો, તે નશાથી મદોન્ભતા અને શ્રાવણાના વાદળની જેમ ગંભીર ગર્જના કરતો હતો. મન અને પવનની ગતિને જીતનાર શીધગતિ કરવાવાળો હતો.

(૩) એક શબ્દમાં જવાબ લખો :

અ) કામદેવ શ્રમણોપાસક ભગવાન મહાવીર સ્વામીની પર્યુપાસના કોણી જેમ કરવા લાગ્યા ?

જ. અ) શંખ શ્રાવકની જેમ

બ) શહેન્દ્ર મહારાજ ક્યા વિમાનમાં બિરાજેલ હતા ?

જ. બ) સૌધર્મવતંસક

ક) કામદેવ શ્રમણોપાસકની પાસે ક્યારે મિથ્યાદિષ્ટ દેવ પ્રગટ થયો ?

જ. ક) મદ્યયાત્રિએ

દ) કામદેવ શ્રમણોપાસક પાસે કેટલી ગાયો હતી ?

જ. દ) ૫૦ હજાર

ઇ) પિશાચરૂપ દેવ કોના જેવી ગર્જના કરતો હતો ?

જ. ઇ) ભયંકર મેધ જેવી.

(ખ) અંતગડ સૂત્રના આધારે જવબ લખો :

(૧) અનીક્સેન દિવસે ને દિવસે કોણી જેમ વૃદ્ધિ પામતા હતા ?

જવાબ (ખ) (૧) ૧) પર્વતની ગુફામાં ચંપકલતા સુરિક્ષત વધે તેમ.

(૨) અનીક્સેનનું પાલન કેટલી ધાવમાતાએ કર્યું ? કઈ કઈ ?

જ. (૨) ૧) શ્વીરધાત્રી, ૨) મજજાધાત્રી, ૩) મંડનધાત્રી, ૪) કીડાધાત્રી ૫) અંકધાત્રી

(૩) નાગ ગાથાપતિ કેવા હતા ?

જ. (૩) ધણા સમૃદ્ધશાળી અને અપરાભૂત

(૪) અનીક્સેન કોણી જેમ ભગવાન પાસે દીક્ષિત થયા ?

જ. (૪) ગોતમકુમારની જેમ.

(૫) અનીક્સેન કોણી જેમ સુખપૂર્વક લોગ લોગવતા હતા ?

જ. (૫) મહાબળકુમારની જેમ.

પ્ર. : ૬. અનુટારોવવાઈ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) ધના અણગાર પારણાના દિવસે કેવી પરિસ્થિતિમાં દીન થતા નહિ ?

જવાબ : ૬ (૧) ધોર અભિગ્રહવાળા ધના અણગારને પારણાના દિવસે ક્યારેક આહાર મળે તો પાછી ન મળતું અને ક્યારેક પાછી મળે તો આહાર ન મળતો. આવી પરિસ્થિતિમાં તેઓ દીન થતા નહિ, ઉદાસ થતા નહિ, આકુળ-વ્યાકુળ થતા નહિ, નિરંતર સમાધિમાં લીન રહેતા

(૨) શ્રેષ્ઠિકરાજએ ભગવાન મહાવીર સ્વામીને શું પૂછ્યું ?

જ. (૨) ‘હે ભગવાન ! ઈજ્ઞભૂતિ આદિ આપના ૧૪ હજાર સાધુઓમાંથી મહાદુષ્કર ક્રિયા કરવાવાળા અને મહાનિર્જરા કરવાવાળા કોણ અણગાર છે ?

(૩) ધના અણગાર કાળ કરીને ક્યાં ગયા ? ત્યાં તેમની સ્થિતિ કેટલી ?

જ. (૩) સર્વાર્થસિદ્ધ મહાવિમાનમાં ૩૩ સાગરોપમની સ્થિતિએ.

પ્ર. : ૭. દશવૈકાલિક સૂત્રની કડી પૂર્ણ કરો :

(૧) જેસિ ..... વિનાયા.

જવાબ : ૭ (૧) જેસિ કેસિં ચ પાણાં અભિકક્તં પડિકક્તં, સંકુચિયં પસારિયં
રું ભંતં તસિયં પલાઈયં આગઈગઈ વિજાયા

(૨) સે કીડં વા ..... વત્થંસિ વા.

૪. (૨) સે કીડં વા પથંગં વા કુંથુ વા પિવીલિયં વા હત્થંસિ વા પથંતિ વા બાહુસિ વા
ઉસંબિવા ઉદરંસિ વા, સીસંસિ વા વત્થંસિ વા

(૩) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો :

જવાબ સાથે	૧) પિહુણેણ વા. જ : મોરપીછના પંખાથી
	૨) પરિસાગઓ. જ : પરિષહ (જનસમૂહ)માં
	૩) પજાલંતં વા. જ : પ્રજવલિત કરનાર
	૪) પક્ખોડાવિજા. જ : વારંવાર કપથવે
	૫) પરિગિઝિહજા. જ : ગ્રહણ ક્રીશ નહિ
	૬) પોરબીયા. જ : તેના બીજ પર્વ (ગાંઠ)માં હોય છે, જેમ કે-શેરડી વગેરે
	(૪) અર્થ પરથી માગધી / મૂળ શબ્દ લખો. (કોઈ પણ ચાર લખો)

જવાબ સાથે	૧) કલ્યાણકારી છે ? જ : સેયં	૨) સૂક્ષ્મ જ : સુહુંં
	૩) સચેત રણ સહિત વસ્ત્રે	જ : સસરકુંં વા વત્થં
	૪) વાસ્તવાર સ્પર્શ ક્રનાર	જ : સંકુસ્તં ૫) સંયમી જ : સંજય
	૬) જતનાથી જ : સંજ્યામેવ	

પ્ર. : ૮. ભગવતી સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) મિશ્રકાળ લખો.

૪. (૧) તે વિવક્ષિત જીવોના ભૂતકાળના અનંત નરક આદિ ભવોમાંથી એક જીવ પણ તેને ભેગો
થાય તો અનંત ભવોનો તે કાળ તે જીવની દર્શિયે તે ગતિનો મિશ્રકાળ છે.
ઉદાહરણ : ધારો કે કોઈ જીવ નરકમાં જે સમયે હતો ત્યારે નરકમાં તેની સાથે
૧૦૦ જીવો હતા. તે જીવ મરીને તિર્યચ કે મનુષ્યમાં થઈને ફરી પાછો નરકમાં
તે જ સ્થાને ઉત્પણ થયો ત્યારે તે નરકમાં પૂર્વેના ૧૦૦ નારકીમાંથી ઓછામાં
ઓછો ૧ કે તેથી વધુ (પણ બધાં નહિ) નારકી ત્યાં હોય તે મિશ્રકાળ.

(૨) ચાર પ્રકારના સંસાર સંસ્થાનકાળનો અલ્પબહુત્વ લખો.

૪. (૨) સર્વથી થોડો મનુષ્ય સંસ્થાનકાળ

તેથી નારકી સંસાર સંસ્થાનકાળ અસંખ્યાતગુણો

તેથી દેવી સંસાર સંસ્થાનકાળ અસંખ્યાતગુણો

તેથી તિર્યચ સંસાર સંસ્થાનકાળ અનંતગુણો

(૩) ઈહભવિક પરભવિકનો થોકડો કયા આગમનો અધિકાર છે ?

૪. (૩) ભગવતી સૂત્ર - શતક-૧ : ઉદ્ઘેશો -૧

(૪) ઈહભવિક, પરભવિક, તદ્દુભય ભવિક એટલે શું ?

૪. (૪) ઈહભવિક = આ ભવમાં જ રહેનારું

પરભવિક = બીજા ભવમાં સાથે જાય તેવું

તદ્દુભય ભવિક = ભવાન્તરમાં ત્રીજા-ચોથા ભવોમાં સાથે જાય તેવું

(૫) ચારિત્ર ઈહભવિક જ કેમ છે ?

૪. (૫) જીવે આ ભવમાં જે ચારિત્ર લીધું હોય તે જ ચારિત્ર લઈને બીજા ભવમાં જતો
નથી. કારણ કે ગ્રહણ કરેલું ચારિત્ર જીવતાં સુધી જ હોય છે. વળી અહીં અલ્પ
અંશો ચારિત્ર પાળવાથી દેવલોકમાં ઉત્પત્તિ થાય, ત્યારે ત્યાં વિરતિનો તદ્દન અભાવ
હોવાથી ચારિત્રનો પણ અભાવ છે તેમ જ સંપૂર્ણ ચારિત્ર પાળવાથી મોક્ષગતિ જ
થઈ હોય ત્યારે તે ગતિમાં ચારિત્ર અસંભવ છે કારણ કે ચારિત્ર અંગીકાર કર્મના
ક્ષય માટે છે. મોક્ષમાં ચારિત્રનું કોઈ પ્રયોજન નથી.

પ્ર. : ૬. પ્રજ્ઞાપના સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

(૧) જગન્ય બે સિદ્ધ થતા હોય તેવા બોલ લખો.

જવાબ : ૬   ૧) સ્ત્રી તીર્થકર સિદ્ધ થાય તો ૨) પુરુષ તીર્થકર થાય તો ૩) અનેક સિદ્ધ થય તો
(૨) બુદ્ધદ્વાર લખો.

૭. (૨) આચાર્ય કે વડીલ સાધુ-સાધવી પાસે પ્રતિબોધિત થઈને

	જગન્ય	ઉત્કૃષ્ટ
૧) પુરુષ સિદ્ધ થાય તો	૧	૧૦૮
૨) સ્ત્રી સિદ્ધ થાય તો	૧	૨૦
૩) નપુંસક સિદ્ધ થાય તો	૧	૧૦

(૩) ખાતી જગ્યા પૂરો :

જવાબ સાથે : (અ) અકર્મભૂમિમાં ૧ સમયમાં ૧૦ સિદ્ધ થઈ શકે છે તે ક્ષેત્રમાં

નિરંતર ૪ સમય સુધી સિદ્ધ થઈ શકે, પછી અંતર પડે છે.

(બ્ય) ઈરવત ક્ષેત્રમાં ૧ સમયમાં ૧૦૮ સિદ્ધ થઈ શકે છે ત્યાં

નિરંતર ૮ સમય. સુધી સિદ્ધ થઈ શકે, પછી અંતર પડે છે.

(૪) સુપ્તથી જાગૃત કેટલા ગુણ વધારે છે? શપાતા વેદનીય વેદવાવાળાથી અશાતા વેદનીયવાળા કેટલા ગુણ છે. વધારે છે?

૮. (૪) સર્વથી થોડા સુપ્ત (૪), તેથી જાગૃત (૨૫૨) સંખ્યાતગુણા (૫૩ ગુણા). સર્વથી થોડા શાતાવેદનીય વદવાવાળા (૧૮), તથી અશાતા વેદનીયવાળા (૨૪૦) સંખ્યાતગુણા (૧૫ ગુણા)

પ્રશ્ન : ૧૦. (૧) સમવાયાંગ સૂત્રના ૧૩, ૧૬, ૧૮ સમવાયની વિગત લખો.

જવાબ: ૧૦ (૧) ૧૩ - કિયાસ્થાનો (કર્મબંધના હેતુઓ)

૧૬ - કષાય

૧૮ - ૧૮ બ્રહ્મચર્ય, આચારનાં ૧૮ સ્થાનો આદિ.

(૨) રાયપસેણીય સૂત્ર અંગ છે કે ઉપાંગ ? કેટલી ગાથા છે ? આ સૂત્રમાં કેટલા અધિકાર છે ?

૮. (૨) ઉપાંગ સૂત્ર, ૨૦૭૮ ગાથા.

ત્રણ અધિકાર : ૧) સૂર્યાભટેવનો, ૨) પરદેશી રાજાનો, ૩) દઢપ્રતિજ્ઞા કેવલીનો.

॥ જય જિનેન્દ્ર ॥

શ્રી બૃહત્ મુંબઈ વર્દ્માન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

સંચાલિત: માતુશ્રી મહિબહેન મણારી ભીમશી છાડવા - ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ આયોજિત
વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા / મહિલામંડળ / મિત્રમંડળ / ચુવા ચુપ નું પેપર

સવાલ સાથે જવાબ પેપર

તા. ૧૦-૦૧-૨૦૧૬ • સમય: સવારે ૮ થી ૧૨ • શ્રેણી: ૧૯ • ગુણ: ૧૦૦
(Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 19)

પ્ર. : ૧. સામા. પ્રતિ., કર્મગ્રંથ - ૨ ના આધારે જવાબ લખો :

(અ) નીચેના શબ્દોના અર્થ લખો :

(૧) સંધાર્યા, સિજફસ, સંયસંબુદ્ધાણં, સમાજે, સામાઈએ,
સુતાગમે, સમયં, સદેણં સંકિએ, સર્વયં.

જવાબ : (અ) (૧) સંધાર્યાઃ એકળીજાના શરીર સાથે અથડાવ્યા હોય (૨) સિજફસઃ શ્રેયાંસનાથ સ્વામીને
(૩) સંયસંબુદ્ધાણંઃ પોતાની મેળે જ સમ્યગ્ બોધને પામેલા (૪) સમાજે : મજ્યેથી
(૫) સામાઈએ : સમતારૂપ સમાચિક વિશે (૬) સુતાગમે-સૂત્રરૂપ આગમ
(૭) સમયં- સમભત - માનવા ચોગ્ય (૮) સદેણં - શબ્દથી (વિકારી શબ્દો
સાંભળવાથી) (૯) સંકિએ-શંકાવાળો આહાર લેવા પડે. (૧૦) સર્વયં-સત્ય છે.

(૨) નીચેના વાક્યો કયા પાપસ્થાનકના છે :

(૧) શાક સમારવું

૪. (૧) પ્રાણાતિપાત

(૨) ચોરબજરમાંથી ચંપલની ખરીદી કરી

૪. (૨) અદતાદાન

(૩) શીતલામાતાની સાતમ કરવી

૪. (૩) મિચાંદસણ સલલં

(૪) કોધના આવેશમાં ગાળો બોલવી.

૪. (૪) કોધ

(૩) નીચેનામાં સંમૂચ્યિત મનુષ્યનો કયો પ્રકાર લાલે ?

(૧) ગૂમડાનું પડુ જ્યાં ત્યાં ફેંકવાથી (૨) ધારાવીની ખાડીમાં (૩) ફૂતરાની વિષામાં

(૪) ડે. ઈ. એમ.ના મહાધારમાં રહેલા મહાદામાં.

૪. (૧) પૂઅસુ વા (૨) નગર નિદ્યમણેસુ (૩) એકે નહિ (૪) વિગય જીવ કલેવરેસુ

(૪) (આ) જીવ અંગૂઠા જેવડો છે (બ) સાધુના ઉપકરણો પરિગ્રહ છે.

આ બંને વાક્યો કયા મિથ્યાત્વના છે ?

૪. (અ) જિન માર્ગથી ઓછું પ્રકૃપેતે મિથ્યાત્વ

(બ) ધર્મને અધર્મ શ્રદ્ધે તે મિથ્યાત્વ.

(બ) કર્મગ્રંથ :

(૧) પેપર લખનાર શાવક-શાવિકા તમને નીચેની પ્રકૃતિનો બંધ કેટલા ને કયા ગુણસ્થાન સુધી થાય -
(અ) મતિજ્ઞાનાવરણીય (બ) તિર્થકર નામ (ક) આહારક શરીર (ઠ) સાદિ સંસ્થાન.

૪. (૧) મતિજ્ઞાનાવરણીય અને તીર્થકર નામકર્મ બેનો બંધ પાંચમા ગુણસ્થાને થાય. અમારું
પાંચમું ગુણસ્થાન છે માટે આહારક શરીર સાતમે બંધાય માટે અમે ન બાંધીએ અને સાદિ
સંસ્થાન બીજા સુધી જ બંધાય છે માટે અમે ન બાંધીએ.

(૨) છ સંધયણ, ત્રણ વેદ અને સંજવલનના ચોકનો બંધ કેટલા ગુણસ્થાન સુધી થાય.
અને બંધવિરછેદ કયાં થાય ?

૪. (૨) છેષ્ટું સંધયણ અને નપુંસક પહેલા ગુણસ્થાને જ બંધાય. ૧લા ગુણસ્થાનના છે બંધવિરછેદ.
વજાત્રાખલ નરાય સંધયણ ૧ થી ચોથા ગુણ સુધી જ બંધાય. ચોથાના છેડે બંધવિરછેદ.
મદયના ચાર સંધયણ અને સ્ત્રીવેદ બીજા ગુણસ્થાન સુધી જ બંધાય. બીજાના છેડે બંધવિરછેદ.
પુરુષવેદ ૧થી ૮માના પહેલા ભાગ સુધી બાંધે. ૮માના પહેલા ભાગને છેડે બંધ વિરછેદ.
સં. કોધ ૧થી ૮માના બીજા ભાગ સુધી બાંધે. ૮માના બીજા ભાગને છેડે બંધવિરછેદ
સંજ્યલન માન ૧થી ૮માના ત્રીજા ભાગ સુધી બાંધે. ૮માના ત્રીજા ભાગને છેડે બંધવિરછેદ
માયા ૧થી ૮માના ચોથા ભાગ સુધી બાંધે. ૮માના ચોથા ભાગને છેડે બંધવિરછેદ

(૩) મહાવિદેહના સાધુ કેવળજ્ઞાનાવરણીય ક્યાં ગુણસ્થાનક સુધી બાંધે ? બંધવિરછેદ ક્યાં થાય?

૪. (૩) સાધુને ક થી ૧૦મા ગુણસ્થાન સુધી કેવળજ્ઞાનાવરણીય બંધાય દસમાના છેડે બંધવિરછેદ.

(૪) પાંચમા ગુણસ્થાનકે ઔદારિક શરીરનો બંધ શા માટે ન થાય ?

- જ. (૪) પાંચમે ગુણસ્થાનકે રહેલા મનુષ્ય તિર્યચ દેવગતિનું જ આયુષ્ય બાંધે છે તેમને ત્યાં દેવગતિમાં ઓદારિક શરીર હોતું નથી. માટે ઓદારિક શરીરનો બંધ ન કરે.
- (૫) ત્રીજા ગુણસ્થાને આયુષ્યનો બંધ શા માટે ન થાય ?
- જ. (૬) ત્રીજા ગુણસ્થાને ધોળના પરિણામ નથી માટે આયુષ્યનો બંધ સામાન્યથી ચડતા ઉત્તરતા અદ્યવસાયની પરંપરા (ધોળના પરિણામ)થી બંધાય છે. ત્રીજે ગુણસ્થાને ધોળના પરિણામનો અભાવ છે. માટે આયુષ્યનો બંધ ન થાય.
-

પ્ર. : ૨. શ્રી આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) સમારંભક્રિયા કેટલા પ્રકારની છે ? કઈ કઈ ? સમજલવો.
- જ. (૧) સમારંભક્રિયા ૨૭ પ્રકારની છે - મેં પાપકર્મ કર્યું, હું પાપકર્મ કરાવીશ અને પાપકર્મ કરતાને અનુમોદું એ ત્રણ કરણા તથા ત્રણ કાળના બેદ ભૂત, ભવિષ્ય, વર્તમાન, ત્રણ યોગ એટલે મન, વચન, કાયાથી કરવું, કરાવવું, અનુમોદવું એ ૨૭ બેદ થયા. મનથી કરવું નહીં, કરાવવું નહીં અને અનુમોદવું નહીં એ ત્રણ બેદ ૩ + વચનથી કરવું નહીં, કરાવવું નહીં, અને અનુમોદવું નહીં એ ત્રણ બેદ + કાયાથી કરવું નહીં, કરાવવું નહીં અને અનુમોદવું નહીં એ ત્રણ બેદ = નવ બેદ. એ નવ બેદ વર્તમાનના + નવ ભૂતકાળના + નવ ભવિષ્યકાળના = ૨૭ થયા.
- (૨) (અ) અત્યિ સત્યં પરેણ પરં અને (બ) જે ગુણે સે મૂલટ્રાણે, જે મૂલસ્થાન સે ગુણે આ બે સૂત્રનો અર્થ લખો.
- જ. (૨) (િ) શાસ્ત્ર એકથી વધીને એક વધુ ને વધુ તીક્ષ્ણ હોઈ શકે છે. (િ) જે ગુણ છે અર્થાત् પાંચ ઈન્દ્રિયના વિષય છે તે જ કષાયરૂપ સંસારનું મૂળસ્થાન છે. જે મૂળસ્થાન છે તે જ ગુણ છે.
-

પ્ર. ૩ : (૧) મહાબલના છ મિત્ર ક્યાં ઉત્પન્ન થયા ?

- જવાબ : ૩. (૧)** મહાબલના છ મિત્ર (૧) અચલ - ઈશ્વાકુદેશમાં પ્રતિબદ્ધ રાજા તરીકે (૨) ધરણા - અંગદેશમાં ચંક્રચાય રાજા તરીકે (૩) અભિયંત્ર - કાશી દેશમાં શંખરાજા તરીકે (૪) પૂરણા - કુણાલદેશ રુક્મિરાજા તરીકે (૫) વસુ-કૃત દેશમાં અદીનશત્રુ રાજા તરીકે (૬) યેશ્વરણ પાંચાલ દેશમાં જિતશત્રુ રાજા તરીકે ઉત્પન્ન થયા.
- (૨) મહાબલ આદિ સાત અણાગારોએ કર્યું તપ કર્યું ?
- જ. (૨) મહાબલ આદિ સાત અણાગારોએ વીસ સ્થાનકની આરાધના, બારભિકખુની પડિમા, લઘુસિંહ નિષ્કીર્તિ તપ અને મહાસિંહ નિષ્કીર્તિ તપની ચાર-ચાર પરિપાટીઓ આદિ ઉત્ત્ર તપશ્વર્યાઓ કરી છેલ્લે બે માસનું સંલેખના તપ કર્યું.
- (૩) ઓદારિક શરીરના પુદ્ગલોનું પરિણામન કેવું છે?
- જ. (૩) ઓદારિક શરીરના પુદ્ગલોનું પરિણામન અનિષ્ટ છે. કક્ષ, વમન, પિત, શુક્ક, શોણિત, પરુ આદિનું વારંવાર નિઃસરણ થાય તેવું છે. અશુચિરૂપ મૂત્ર અને દુર્ગદિત મળથી પરિપૂર્ણ છે. સર્વાં, પદ્ધતાં, છેદન કરવું, નષ્ટ થવું તેનો અભાવ છે.
- (૪) ચોક્ષા કોણ હતી ? એણે શું ઉપેશ આપ્યો ?
- જ. (૪) ચોક્ષા મુગવેદાદિ ચાર વેદ વગેરે શાસ્ત્રોને જાણાનારી પરિખાજીકા હતી. દાનદર્મ, શોચદર્મ અને તીર્થસ્થાનો ઉપદેશ આપતા કહેતી હતી કે અમારા મનમાં જે કોઈ પણ વસ્તુ અપવિત્ર થઈ જાય તેને જળથી અને માટીથી શુદ્ધ પવિત્ર કરાય છે. સ્નાનાદિ ધર્મનું પાલન કરવાથી અમે નિર્ધિદને સ્વર્ગમાં જઈ શકીએ છીએ.
- (૫) દેશનિકાલ થયેલો ચિત્રકાર ક્યાં ગયો ? શું પરિણામ આવ્યું ?
- જ. (૫) દેશનિકાલ થયેલો ચિત્રકાર કુદેશમાં હસ્તિનાપુર નગરમાં અદીનશત્રુ રાજા પાસે ગયો. ત્યાં દેશનિકાલનું કારણ ચિત્રલબ્ધિને કારણે મલિલકુમારીનો અંગ્રો જોઈને આનેહૂબ ચિત્ર દોર્યું જે કુંભરાજાને અચોગ્ય લાગતાં દેશનિકાલ કર્યો. પોતે દોરેલું ચિત્ર અદીનશત્રુ રાજાને બતાવ્યું જે જોઈને રાજા અનુરાગચુક્ત થયા અને દૂતને મિથિલા નગરી મોકલ્યો.
- (૬) આ અધ્યયનનો ઉપસંહાર લખો.
- જ. (૬) ઉત્ત્ર તપવાન, સંયમવાન અને ઉત્કૃષ્ટ ફળને મેળવનાર સાધક જીવ પણ જે સૂક્ષ્મ અને ધર્મવિષયક પણ માચા કરે તો એ માચા એમના માટે અનર્થનું કારણ બને છે. મલિલકુમારીએ મહાબલના ભવમાં તીર્થકરનામકર્મ બાંધ્યું છતાં માચાને કારણે સ્ત્રીપણે જન્મવું પડ્યું.

- (૭) મલ્લીકુમારની દીક્ષાનું વર્ણન લખો.
૪. (૭) મલ્લી ભગવતી માતાપિતાની આજ્ઞા લઈને મનોરમા શિબિકા પર આરૂપ થઈને સહસ્ત્રાભ્રવન નામના ઉધાનમાં શ્રેષ્ઠ અશોકવૃક્ષ સમીપે આવીને સમસ્ત આભરણો દૂર કરી સ્વયંજ પંચમુદ્રિ લોચ કર્યો. સિંહોને નમસ્કાર કરી સામાચિક ચારિત્ર અંગીકાર કરીને દીક્ષા લીધી (કે તરત જ ચોથું મનઃપર્યવજ્ઞાન ઉત્પન્ન થઈ ગયું.)
- (૮) પિશાચનું રૂપ અને વાણી કેવાં હતાં ? તેણે શું કર્યું ?
૪. (૮) પિશાચનું રૂપ તાડ જેવું હતું. ભુજાઓને અફળાવતા, ગર્જના, અહૃણાસ્ય કરતા અત્યંત કઠોર, અપ્રિય, બીભત્સ વાણીથી તિરસ્કાર કરતો હતો. તેણે અર્હન્નક શ્રાવકને ૧૨ પ્રતનો ત્વાગ કરવા કહ્યું. એમ ન કરે તો વહાણને ઉછાળીને દૂબાડવાની ઘમકી આપી. શ્રાવક મક્કમ રહેતા વહાણને સાત-આઠ માઝ જેટલું અદ્ધર ઉપાડીને પછી થાકીને નીચે મૂકી દીધ્યું.

અથવા

નિરચાવલિકાના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ) :

- (૧) નિરચાવલિકા કેટલામું ઉપાંગ છે ? કાલિક છે કે ઉત્કાલિક ?
અધ્યયન કેટલા છે ? તેમાં કઈ નગરીના ક્યા રાજીનું વર્ણન છે ?
૪. (૧) આઠમું ઉપાંગ છે. કાલિક છે ૧૦ અધ્યયન છે. ચંપા નગરીના કોણિક રાજાનું.
(૨) રથમૂસલ સંગ્રહમાંનું વર્ણન લખો.
૪. (૨) રથમૂસલ સંગ્રહમાં ત્રણ હજાર હાથી, ત્રણ હજાર રથો, ત્રણ હજાર ધોડા અને ત્રણ કરોડ
- મનુષ્ય લઈને ગરૂડવ્યૂહ રચ્યોહતો.
- ૩) કાલી રાણી કેવી રીતે ભગવાન પાસે જવા નીકળી ?
૪. (૩) કાલિદીપિ સ્નાન કરી, બલિકર્મ કરીને અટપ કિંતુ મહામૂલ્યવાન આભૂષણોથી આભૂષિત થઈને અનેક કુલજા દાસીઓ આદિ મહત્વાક વૃદ્ધથી હેરાઈને અંતઃપુરમાંથી નીકળી ધર્માચાર પર આરૂપ થઈ પરિવારજનો સાથે ચંપાનગરીની મદ્યમાંથી પસાર થઈને પાસે જવા નીકળી.
- (૪) કાલકુમાર શું કરતા મૃત્યુ પામ્યા ત્યારે કઈ લેશયામાં ક્યાં ઉત્પન્ન થયા, ત્યાં કેટલી સ્થિતિ પ્રાપ્ત થઈ ?
૪. (૪) કાલકુમાર કોણિકરાજાની સાથે યુદ્ધ કરતાં કરતાં મૃત્યુ પામ્યા. નીલ લેશયામાં ચોથી પંકપ્રભા નામક પૃથ્વીમાં હેમાલ નામે નરકમાં દસ સાગરોપમની સ્થિતિ પામ્યા.
- (૫) ચેલણાને શું દોહદ થયો ?
૪. (૫) શ્રેણિકરાજાના કલેજાનું માંસ શૂળ પર ચડાવી તેલમાં તળીને અર્થિનમાં શેકીને મદિરા સાથે પ્રસન્ન થઈને આસ્પાદન કરે એવો દોહદ ચેલણાને થયો.
- (૬) શ્રેણિકરાજાને ચેલણાને કેવી વાણીથી આશ્વાસન આપ્યું ?
૪. (૬) શ્રેણિકરાજાને આશ્વાસન આપતાં કહ્યું, ‘હે દેવાનુપ્રિયે, તમે ભર્ગ મનોરથ થઈને ચિંતા ન કરો હું એવોજ પ્રયત્ન કરીશ કે જેથી તમારા દોહદની પૂર્તિ થઈ જાય’ એમ ઈજ કાંત, પ્રિય, મનોજા, મનામ, ઉદાર આદિ સુંદર વાણીથી આશ્વાસન આપ્યું.
- (૭) કોણિકે ચેલણા રાણી પાસેથી પોતાના પિતાનું સ્નેહરાગયુક્તનું વૃત્તાંત સાંભળીને માતાને શું કહ્યું ?
૪. (૭) કોણિકે માતાને કહ્યું કે, ‘હે માતા ! દેવસમાન, ગુરુજનસમાન અને અત્યંત અનુરોગ રાખવાવાળા એવા પિતા શ્રેણિકરાજાને કદેખાનામાં નાખીને મેં અત્યંત દુષ્ટ કર્યું છે. આથી હું હમણાં જાઉં છું અને સ્વયં મારા હાથેથી રાજ શ્રેણિકની બેકી કાપું છું.
-
- પ્ર. : ૪. ણાણાંગ સૂત્રના આધારે લખો (કોઈ પણ પાંચ) :**
- (૧) નારકી ક્યા કારણે મનુષ્યલોકમાં આવી શકતા નથી ?
૪. (૧) (i) નરકમાં તત્કાળ ઉત્પન્ન થયેલ નેરથિક અચાનક સામેથી આવેલી મહાવેદના (ક્ષેત્રવેદના) વેદતો થકી મનુષ્યલોકમાં આવવાની ઈરણ કરે છે પણ આવી શકતો નથી.
- (ii) નરકમાં તત્કાળ ઉત્પન્ન થયેલ નેરથિક નરકપાલ (પરમાધામી) દેવો દ્વારા વારંવાર પીડિત થતા થકા મનુષ્યલોકમાં શીધ આવવાની ઈરણ કરે છે પરંતુ આવી શકતા નથી.

- (iii) એ જ રીતે નરકમાં વદેલા ચોગ્ય કર્મો ક્ષય ન થયા હોવાથી, એને ન વેદવાથી એની નિર્જરા ન થવાથી મનુષ્યલોકમાં આવવા સમર્થ નથી.
- (iv) પૂર્વોકત રીતે નરકનું આચુષ્ય ક્ષય ન થવાથી એને ન વેદવાથી નિર્જરા ન થવાથી મનુષ્યલોકમાં આપવા માટે સમર્થ નથી હોતા.
- (૨) ધર્મકથા કેટલા પ્રકારની છે ?
૪. (૨) ધર્મકથા ચાર પ્રકારની છે (૧) આક્ષેપણી કથા શ્રોતાને મોહથી તત્ત્વ તરફ આકર્ષવાની કથા
- (૨) વિક્ષેપણી - સન્માર્ગના ગુણો અને કુમાર્ગના ગુણો અને કુમાર્ગના દોષો બતાવીને કુમાર્ગથી સુમાર્ગ તરફ વાળવાની કથા (૩) સંવેગકથા - કામબોગોનાં કદુકળ બતાવીને શ્રોતામાં ધેરાચુષ્યભાવ ઉત્પન્ન કરવાવાળી કથા (૪) નિર્વેદની કથા - આલોક અને પરલોકમાં પુણ્યપાપનાં શુભાશુભ ફળ બતાવીને સંસારથી ઉદાસીનતા ઉત્પન્ન કરવાવાળી કથા.
- (૩) સુખશાચ્યા કેટલા પ્રકારની છે ?
૪. (૩) સુખશાચ્યા ચાર પ્રકારની છે. ચોથી સુખશાચ્યા - જેમ કે કોઈ પુરુષ મુંડિત ચાવતું પ્રવજિત થઈને મનમાં આ પ્રકારે વિચારો ઉત્પન્ન થાય છે. યથા દઢા નીરોગી, બળવાન, સશક્ત શરીરવાળા અરિહંત ભગવાન અનશન આદિ તપોમાંથી કોઈ એક ઉદાર કલ્યાણકારી, વિપુલ, પચત એટલે કે ઉત્કૃષ્ટ સંયમ સહિત મહાપ્રભાવશાળી કર્મોનો ક્ષય કરવાવાળા તપનો આદર ભાવથી અંગીકાર કરે છે, કારણ કે અભ્યુગમિકી એટલે કે તીવ્ર અતિસાર આદિ રોગોથી થવાવાળી વેદના અને કર્મોદ્વારે પ્રાપ્ત વેદનામાં કોઈ પર ગુર્સો ન કરીને શાંતિપૂર્વક, દીનતા ન બતાવતા થકો. ધૈર્યથી સમભાવપૂર્વક સહન ન કરવી જોઈએ ? આ અભ્યુગમિક અને ઓપકમિક વેદનાને સમભાવપૂર્વક સહન ન કરવાથી ક્ષમા ન કરવાથી, તીતીક્ષા ન કરવાથી અને ધયૈપૂર્વક સહન ન કરવાથી મને શું થશે? મને એકાંતર્પથી પાપકર્મોનો બંધ થશે.
- જો હું અભ્યુગમિકી અને ઓપકમિકી વેદનાને સમભાવપૂર્વક સહન કરી શકું તો મને શું થશે ? મારી એકાંતર્પથી નિર્જરા થશે. આ પ્રમાણે વિચાર કરીને ઉપરોક્ત વેદનાને સમભાવપૂર્વક અવશ્ય સહન કરવી જોઈએ. એ ચોથી સુખશાચ્યા છે.

પ્ર. : ૫. ઉપાસકદશાંગ સૂત્ર અને શ્રી અંતકૃતદશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- (૧) ચૂલણીપિતા કર્દ નગરીના કચા રાજના શાસન વખતે થયા ? તેમની ઋદ્ધિ કેટલી હતી ? એમની પત્ની અને માતાતું નામ શું હતું ? દેવે ઉસપર્ગ આખ્યો ત્યારે શું કરતા હતા ?
- જવાબ : ૫ (૧) ચૂલણીપિતા વારાણસી નગરીના જિતશત્રુ રાજના શાસન વખતે થયા. ઋદ્ધિસંપન્ન હતા. આઠ કરોડનું ધન નિધાનના રૂપમાં આઠ કરોડ વ્યાપારમાં, આઠ કરોડ ધરયખરી, દશ હજાર ગાચોનું એક વજ એવા આઠ વજ હતા. માતાનું નામ ભર્ણા અને પતનીનું નામ શામા હતું. દેવ ઉપર્સર્ગ આખ્યો ત્યારે પૌષ્ટ કરતા હતા.
- (૨) ચૂલણીપિતાનું લવિષ્યકથન લખો.
૪. (૨) ભવિષ્યકથન : ૨૦ વર્ષ શ્રાવકપર્યાયનું પાલન કરીને સૌધર્મ દેવલોકમાં વતંસક મહાવિમાનના દિશાન કોણમાં રહેલ અરુણપ્રભ વિમાનમાં દેવરૂપે ઉત્પન્ન થયા. ત્યાં તેની સ્થિતિ ચાર પલ્યોપમની છે. ત્યાંથી મહાવિદેહક્ષેત્રમાં જન્મ લઈને સિંહ બુઝ મુક્ત થશે.
- (૩) દેવકીએ ભિક્ષાદાન કેવી રીતે કર્યું ? કેટલી વાર કર્યું ?
૪. (૩) મુનિઓને આવતા જોઈને દેવકીરાણી આસન પરથી ઊભાં થઈને સાત-આઠ ડગલાં સામે ગયાં. હર્ષિત થઈને બોલ્યાં , હું ધન્ય છું કે મારા ધરે મુનિ પદ્ધાર્યા. પછી આનંદિત, સંતુષ્ટ, પ્રસન્ન થઈને વિધિપૂર્વક વંદન નમસ્કાર કરીને મુનિને રસોડામાં લઈ ગયા. સિંહકેસરી મોદક વિધિપૂર્વક વહોરાવ્યા. ત્રણ વાર આ રીતે વહોરાવ્યું.
- (૪) દેવકીએ શું આર્તદ્યાન કર્યું ?
૪. (૪) દેવકી આર્તદ્યાન કરવા લાગ્યા કે, ‘વાસ્તવમાં તે માતાઓ ધન્ય છે જેની કુક્ષિમાં ઉત્પન્ન થયેલ બાળકો સ્તનપાન કરવા માટે પોતાની કાલીધેલી બોલીથી આકર્ષિત કરે છે. મેમણા શબ્દ કરતા સ્તનમૃખતા લઈ કાંખમાં અભિસરણ કરે છે. પછી તે મુંઘ બાળક પોતાની માતા દ્વારા ગોદમાં બેસીને દૂધ પીતા પીતા માતા સાથે કાલાધેલા શબ્દોમાં વાત કરે છે અને મીઠી મીઠી બોલી બોલે છે. ‘હું અધન્ય છું, પુણ્યહીન છું. મેં પુણ્ય નથી કર્યું એટલે અમારા સંતાનની બાળકીડાના આનંદનો અનુભવ ન કરી શકી.

- (૫) કૃષણ મહારાજે બીજે દિવસે ગજસુકુમારમુનિના દર્શન કરવા જતા હતા ત ત્યારે રસ્તામાં શું કર્યું ?
- જ. (૫) બીજે દિવસે દર્શન કરવા જતાં કૃષણ વાસુદેવે એક પુરુષ જોયો તે બહુ વૃદ્ધય હતો.
વૃદ્ધાવસ્થાને કારણે તેમનો દેછ જર્જરિત થઈ ગયો હતો. તે બહુ દુઃખી હતો. તેના ઘરની બહાર રાજમાર્ગ પર ઈંટોનો એક મોટો ઢગલો હતો તે વૃદ્ધ તે વિશાળ ઢગલામાંથી એકેક ઈંટ ઉપાડીને બહારથી પોતાના ઘરની અંદર લાવતો હતો તે જોઈને કૃષણ વાસુદેવના મનમાં અનુકૂંપા ઉત્પન્ન થઈ. તેમણે હાથી પર બેઠા બેઠા જ પોતાના હાથથી એક ઈંટ ઉપાડીને તેના ઘરમાં રાખી દીધી. તેમનું આ કાર્ય જોઈને બધાએ ઈંટોના ઢગલાને ઉપાડીને વૃદ્ધના ઘરમાં રાખી દીધો. આમ કૃષણ-વાસુદેવના આ કાર્યથી વૃદ્ધપુરુષનું વારંવાર ચક્કર કાપવાનું દૂર થઈ ગયું.
- (૬) કૃષણ વાસુદેવ નાનાભાઈ સાથે અરિષ્ણનેમિ પાસે જવા કેવી રીતે નીકળ્યા ?
- જ. (૬) કૃષણવાસુદેવે ભગવાનનું આગમન સાંભળીને સ્નાન કર્યું, વસ્ત્રાભૂષણથી અલંકૃત થઈને પોતાના નાના ભાઈ ગજસુકુમાર સાથે હાથી પર બેઠા. કરેણા કૂલોની માળાથી ચુક્ત છત તથા ચામરોથી સુશોભિત થઈને અરિષ્ણનેમિ ભગવાનના દર્શને જવા નીકળ્યા.
- (૭) ગજસુકુમારના માથા પર અંગારા મૂકાણા પણી ગજસુકુમારે શું કર્યું ?
- જ. (૭) માથા પર મૂકેલા અંગારાથી ગજસુકુમાર મુનિના શરીરમાં મહાવેદના થઈ. તે વદના અત્યંત દુઃખમય, જાજયત્વમાન અને અસંઘ્ય છતાં પણ ગજસુકુમાર મુનિ સોમિલ બ્રાહ્મણ પર લેશમાત્ર દ્રેષ ન કરતા, સમભાવપૂર્વક વેદના સહન કરવા લાગ્યા. શુભ પરિણામ તથા શુભ અદ્યાવસ્થાઓથી તથા આત્માના ગુણોનો ધાત કરવાવાળા કર્માનો નાશ થવાથી તેમને અપૂર્વકરણમાં પ્રવેશ કર્યો અને તેનાથી પ્રતિપૂર્ણ કેવળજ્ઞાન કેવળદર્શન ઉત્પન્ન થયું. સકલ કર્માના ક્ષયથી ગજસુકુમાર મુનિએ કૃતકૃત્ય બની સિદ્ધ પદને પ્રાપ્ત કર્યું અને સર્વ દુઃખથી મુક્ત થઈ મોક્ષને પ્રાપ્ત થયા.

પ્ર. : ૬. દશવેકાલિક સૂત્ર :

(અ) ગાથા પૂરી કરો :

(૧) આસીવિસો .....મોક્ષાં (૨) લજજા ..... પૂર્યામિ (૩) પેહેદ .....આયયટિઅ.

જવાબ: (અ) (૧) આસીવિસો વા વિ પરં દિં શ્રીવણાસક પરં એ કુજજા ।

આયયિયપાચા પુણા અપ્પસણણા, અબોહિ આસાચણ એતિથી ચોકખો ॥

(૨) લજજા-દયા-સંજમ-બંભયેરં, કલ્લાણાભાગિસ્સ વિસોહિઠાં ।

જે મે ગુરુ સથયમણુસાસયંતિ, તેડહું ગુરું સથયં પૂર્યામિ ॥

(૩) પેહેદ હિયાણુસાસણાં, સુસ્ખૂસઈ તં ચ પુણો અહિદુઅ ।

માણમાણ મજજાઈ, વિણાસમાહિ આયયિઅ ॥

(બ) (૧) ધર્મરૂપી વૃક્ષ કેવું છે ?

જવાબ: (બ) (૧) ધર્મરૂપી વૃક્ષનું મૂળ વિનય છે. સર્વોત્તમ ફળ મોક્ષ છે. વિનયરૂપી મૂળ દ્વારા વિનયવંત શિષ્યને કીર્તિ અને શ્રુતજ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે.

(૨) દેવના વિનય-અવિનયના ગુણદોષ લખો.

જ. (૨) જે અવિનીત હોય છે તે આયુષ્ય પૂરું કરીને ધેમાનિક અથવા જ્યોતિષો, દેવ, યક્ષાદિ વ્યંતર દેવ તથા ભવનપતિ વગેરે ગુણ્યક દેવ થવા છતાં પણ મોટી પદવી ન મળવાથી મોટા દેવોના સેવક બનીને તેમની સેવા કરતા તેમજ અનેક પ્રકારના દુઃખો ભોગવતા દેખાય છે.

જે સુવિનીત છે તેઓ દેવ, યક્ષ, ભવનપતિ જાતિના ગુણ્યદેવ બનીને તેમાં પણ સમૃદ્ધિવાન તેમ જ મહાયશસ્ત્વી હોય છે અને સુખ ભોગવતા દેખાય છે.

(૩) કેવા સાધુ પૂજય બને છે ? કોઈ પણ એક પ્રસંગ લખો :

જ. (૩) અનિનહેતી બ્રાહ્મણા અનિનમાં સાવધાન રહે છે તે શીતે જે શિષ્ય આચાર્ય મહારાજની સેવાસુશ્રૂષા કરવામાં હુંમેશા સાવધ રહે છે તેમ જ ગુરુની દાખિ અને ચોષણે જાહીને આચાર્ય મહારાજના અભિપ્રાયોને અનુકૂળ આરાધના કરે છે તે પૂજય બને છે.

(િ) જે શિષ્ય આચારપ્રાપ્તિ માટે ગુરુ મહારાજના વિનયભક્તિ કરે છે અને તેમની સેવા કરતાં તેમની આજ્ઞા સ્વીકારે છે અને તેમની ઈચ્છા અનુસાર કાર્ય કરે છે અને ગુરુ મહારાજની અશાતના કરતા નથી તે પૂજય બને છે.

(૪) કોણ સિદ્ધ ગતિ પ્રાપ્ત કરે છે ?

જ. (૪) નિર્ગથ પ્રવચનમાં નિપૂણા, જ્ઞાનમાં કુશળ, વિનીત અને સાધુઓને વિનય ધેચાવચ્ચ કરનારા મુનિ આ લોકમાં ગુરુ મહારાજની સતત સેવા કરીને પૂર્વકૃત કર્મરજનો ક્ષય કરીને અનંત જ્ઞાનજ્યોતિથી દેટીપ્યમાન સર્વશ્રેષ્ઠ અતુલ સિદ્ધગતિને પ્રાપ્ત કરે છે.

પ્ર. : ૭. ભગવતી સૂત્રના થોકડાના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

- (૧) આચાર ધર્મના કેટલા બેદ છે ? ક્યા ક્યા ?

જ. (૧) આચાર ધર્મના પાંચ બેદ છે - જ્ઞાનચાર, દર્શનચાર, ચારિત્રચાર, તપાચાર, વિર્યાચાર.

(૨) દર્શનાચારના ૧, ૩, ૫, ૭ એંચ ચાર લખો.

જ. (૨) ૧) નિઃશંકિત-જૈનધર્મમાં શંકારહિતપણું ૨) નિર્વિચિકિત્સા-કરણીના ફળનું સંદર્ભરહિતપણું,
૩) ઉપબૃંહણા - સ્વધર્મની પ્રશંસા કરે ૪) વાત્સત્ય - સ્વધર્મની ભક્તિ કરે.
૫) સંયમ જીવનના મળ ગુણ કેટલા છે ? ક્યા ક્યા?

જ. (૩) સંયમજીવનના મૂળ ગુણ જ૦ છે - ૫ મહાપ્રત, ૧૦ ચતિધર્મ, ૧૭ સંયમ, ૧૨ તપ,
૧૦ પૈચાવરચ, ૩ જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્ર, ૯ બ્રહ્માર્થની વાડ, ૪ કષાયનો નિગ્રહ = ૭૦.
૬) પાંચમા ગુણસ્થાને કેટલા આત્મા ? ક્યા ક્યા ?

જ. (૪) પાંચમા ગુણસ્થાને જ આત્મા હોય. દ્રવ્યાત્મા, કષાયાત્મા, યોગાત્મા, ઉપયોગાત્મા,
જ્ઞાનાત્મા દર્શનાત્મક અને વીર્યાત્મા.

(૫) સુદુકખુ જાગરિકા કોને કહેવાય ?

જ. (૫) સુદુકખુ જાગરિકા - સુ કહેતા બારી અને દફુ કહેતાં ચતુરાઈપાળી જાગરિકા, એ
જાગરિકા શ્રાવકને હોય કારણ કે સમ્બંધ જ્ઞાન-દર્શનસહિત ઘન, કુટુંબાદિક તથા વિષાય
કષાયને ખોટા જાણો છે, દેશતી નિવર્ત્યા છે, ઉદ્યબાવથી ઉદાસીનપણે રહે છે. ત્રાણ
મનોરથ ચિંતયે છે તે સુદુકખુ જાગરિકા કહે છે.
(૬) દર્શન આત્મા અને ચારિત્ર આત્માની વ્યાખ્યા લખો.

જ. (૬) દર્શન આત્મા - ચક્ષુ આદિ ચાર પ્રકારા દર્શનમાં ઉપયોગ પ્રવર્તો તેને દર્શનાત્મા કહે છે.
ચારિત્ર આત્મા - સામાચિક આદિ ચારિત્રમાં પ્રવર્તો ત્યારે ચારિત્રાત્મા હોય. સાધુને
સર્વવિરતિ સંયમ હોય. શ્રાવકને દેશવિરતિશ્રદ્ધ આંશિક ચારિત્ર હોય છે.

(૭) પાંચેય ગતિમાં દરેક ગતિમાં કેટલા આત્મા હોય ?

જ. (૭) મનુષ્યગતિમાં આઠેઓઠ આત્મા હોય. દેવ-નારકી -તિર્યચમાં ચારિત્રાત્મા સિવાયના સાત
આત્મા હોય. સિદ્ધાંગતિમાં ચાર આત્મા હોય. દ્રવ્યાત્મા, ઉપયોગાત્મા, જ્ઞાનાત્મા અને
દર્શનાત્મા.

પ્ર. : ૮. શ્રી પ્રજ્ઞાપના સુત્રના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :

“જય જીનેંકુ”